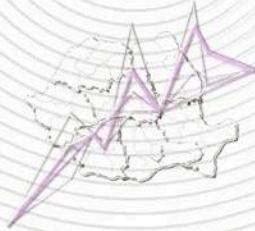

STATISTICEN

STAREA
ECONOMICĂ
ȘI
SOCIALĂ
A ROMÂNIEI
2017 și 2018

DATE STATISTICE

ROMÂNIA

2020

INSTITUTUL NAȚIONAL DE
STATISTICĂ
NATIONAL INSTITUTE OF STATISTICS

INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

Coordonatorul publicației:

Tudorel ANDREI - Președinte

Coordonatorii ediției:

Marian CHIVU - Vicepreședinte
Adriana CIUCHEA - Director General
Daniel Celu VÎRDOL - Director Adjunct

Autori:

Adriana CIUCHEA, Silvia PISICĂ, Florentina GHEORGHE;

Liliana PINTILIA, Mihai GHEORGHE, Andoria Cristina IONIȚĂ, Lavinia Elena BĂLTEANU, Ruxandra MOLDOVEANU, Andreea CAMBIR, Nina ALEXEVICI, Ioana DIMA, FLorica CÎRSTEA, Artur Emilian SIMION, Elena BĂNICĂ;

Gabriela-Melania PODBEREȚCHI, Andreia MESTEACĂN, Elena TUDOR, Cristina BABOI, Genia MIHOC, Mădălina NÁVALĂ, Adriana OPRIS, Laura ICHIM, Manuela VLAICU, Daria BURCEA, Corina GRANZULEA, Adina SECĂREANU, Mariana CLIPCEA, Carmen ROMANIUC, Marius Alexandru BRODEALĂ, Valerica CRĂCIUN, Marinela MUNTEANU, Olivia NUȚESCU, Mihaela DINU, Mirela CĂRUTAȘU, Virginia BALEA, Manuela VLĂDESCU, Carmen MIHĂLCIOIU, Alida ȚURCANU, Anca SÎRBU, Claudia Elis POPESCU, Ionica CHERAN, Valentina BĂCESCU, Liviu GHILENCEA, Rodica DUMITRIU, Corina POPA, Mihaela ANGHEL, Doru-Alin COTÎRȚĂ, Gabriela DEACU, Tamara CÎRLIG, Irina NECȘESCU, Sanda NEDELICU, Mirela IONIȚĂ, Diana Ioana POPA, Anca Maria FOTA, Corina GHEORGHE, Cornelia TOMA, Steluța RĂDOI, Florina RĂDOI, Georgiana BUNEA.

Responsabil de publicație:

Daniel Celu VÎRDOL - Director Adjunct
Direcția de Diseminare Date Statistice

Tehnoredactare și machetare:

Elena TUDOR - Consilier
Serviciul de Analize și Sinteze Macroeconomice

Grafice:

Daniela POPESCU - Consilier
Gabriela ZAGALCA - Consilier
Direcția de Editare a Publicațiilor Statistice

Pre-press și tipărire:

Direcția Generală de IT și Infrastructură Statistică
Direcția de Editare a Publicațiilor Statistice

Coordonatori:

Radu Mugur OPREA - Director General
Vitty-Cristian CHIRAN - Director
Mihaela Elena ȘTEFAN - Șef Serviciu

Pre-press:

Laurențiu MUNTEANU - Consilier

Publicația electronică pe CD-rom:

Daniela POPESCU - Consilier

© **Foto:** Vitty-Cristian CHIRAN

Coperta: Alexandru POPESCU - Consilier

Institutul Național de Statistică
B-dul Libertății 16, sect. 5, București
Telefon : 021.3177770
Fax: 021.3124875
e-mail: romstat@insse.ro
<http://www.insse.ro>

© **INS2020**

Reproducerea conținutului acestei publicații, integrală sau parțială, în forma originală sau modificată, precum și **stocarea** într-un sistem de regăsire sau **transmiterea** sub orice formă și prin orice mijloace **sunt interzise** fără autorizarea scrisă a **Institutului Național de Statistică**.

Utilizarea conținutului acestei publicații, cu titlu explicativ sau justificativ, în articole, studii, cărți este autorizată numai cu indicarea clară și precisă a sursei.

ISSN 2065 - 7153

Tiraj: 151

ISSN-L 1221 - 7077

Tipărit la Editura Institutului Național de Statistică

**STAREA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ
A ROMÂNIEI
2017 și 2018**

- DATE STATISTICE -

CUPRINS

	Pagina
A. CONTEXTUL ECONOMIC INTERNAȚIONAL ÎN ANII 2017 ȘI 2018	5
1. Prezentare generală	5
1.1. Contextul internațional	5
1.2. Evoluția economiei românești	12
B. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI	19
2. Potențialul economiei românești	19
2.1. Resurse de energie primară	19
2.1.1. Producția de energie primară	20
2.1.2. Importul de energie primară	20
2.1.3. Consumul de energie	21
2.1.4. Producția de energie electrică	22
2.2. Resurse umane	24
2.2.1. Populația și fenomenele demografice	24
2.2.2. Sporul natural al populației rezidente	25
2.2.3. Natalitatea	25
2.2.4. Mortalitatea	27
2.2.5. Nupțialitatea	28
2.2.6. Divorțialitatea	29
2.2.7. Migrația internă	30
2.2.8. Migrația internațională	32
3. Evoluția macroeconomică	33
3.1. Produsul Intern Brut	33
3.1.1. Formarea produsului intern brut	33
3.1.2. Utilizarea produsului intern brut	35
3.2. Evoluția prețurilor și inflația	36
3.2.1. Indicele prețurilor de consum	36
3.2.2. Indicele prețurilor producției industriale	40
3.3. Evoluția principalilor indicatori bugetari	41
3.3.1. Bugetul public național	41
3.3.2. Bugetul de stat	43
3.3.3. Bugetele locale	44
3.3.4. Bugetul asigurărilor sociale de stat	46
4. Evoluții sectoriale	47
4.1. Agricultură și silvicultură	47
4.1.1. Sectorul producției vegetale	47
4.1.2. Sectorul creșterii animalelor	56
4.1.3. Silvicultură	60
4.2. Industrie	63
4.2.1. Industria extractivă	63
4.2.2. Industria prelucrătoare	63
4.2.3. Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	65
4.2.4. Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	65
4.3. Construcții	66
4.3.1. Lucrările de construcții, după modul de execuție	66
4.3.2. Lucrările de construcții în antrepriză, pe categorii de obiecte	66
4.4. Transporturi și comunicații	67
4.4.1. Mijloace de transport	67
4.4.2. Infrastructura pentru transporturi	69
4.4.3. Transportul de mărfuri	70
4.4.4. Transportul de pasageri	73
4.4.5. Comunicații	73
4.5. Comerț internațional cu bunuri	75
4.5.1. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale	75
4.5.2. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale conform Clasificării Produselor și Serviciilor asociate Activităților (CPSA 2015)	76
4.5.3. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale, pe continente și principale țări partenere ...	77
4.5.4. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale Intra UE-28	78
4.5.5. Indicii valorii unitare și indicii volumului fizic	79
4.6. Turism	81
4.6.1. Turism intern	81
4.6.2. Turism internațional	87
4.7. Comerț interior și servicii de piață	87
4.7.1. Comerțul cu amănuntul	87
4.7.2. Vânzarea, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	88
4.7.3. Comerțul cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	89
4.7.4. Servicii de piață prestate în principal pentru populație	89
4.7.5. Servicii de piață, pe activități	90

C. DEZVOLTAREA SOCIALĂ A ROMÂNIEI	92
5. Forța de muncă	92
5.1. Populația ocupată	92
5.1.1. Caracteristici, structuri și tendințe	92
5.1.2. Nivelul de educație	95
5.1.3. Disparități în profil teritorial	96
5.1.4. Numărul de salariați în sectorul formal	97
5.2. Șomajul	101
5.2.1. Șomajul - conform definiției internaționale BIM	101
5.2.2. Șomajul înregistrat	105
6. Veniturile și consumul populației	107
6.1. Nivelul și structura veniturilor populației	107
6.1.1. Veniturile totale	107
6.1.2. Veniturile bănești	110
6.1.3. Veniturile disponibile (nete)	112
6.1.4. Câștigurile salariale în sectorul formal	112
6.1.5. Disparități în profil teritorial	113
6.2. Nivelul și structura cheltuielilor populației	114
6.2.1. Cheltuielile totale	114
6.2.2. Cheltuielile bănești	117
6.2.3. Cheltuielile de consum	118
6.3. Echilibrul balanței veniturilor și cheltuielilor gospodăriilor populației	127
7. Condiții de locuit și înzestrarea cu bunuri de folosință îndelungată	130
7.1. Fondul de locuințe	130
7.2. Sisteme de canalizare, rețele de distribuție a gazelor naturale și a apei potabile, precum și spații verzi	132
7.3. Înzestrarea gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată	133
8. Consumul alimentar și de băuturi al populației	135
9. Protecția socială	137
9.1. Protecția socială a șomerilor	137
9.2. Asigurările sociale pentru pensii	137
9.2.1. Numărul mediu al pensionarilor	137
9.2.2. Pensia medie lunară	139
9.2.3. Pensia medie lunară a pensionarilor de asigurări sociale de stat	141
9.3. Asistența socială	142
10. Educație	143
10.1. Infrastructura sistemului de educație	143
10.1.1. Învățământul antepreșcolar și preșcolar	143
10.1.2. Învățământul primar și secundar inferior (gimnazial)	144
10.1.3. Învățământul secundar superior	145
10.1.4. Învățământul postliceal	145
10.1.5. Învățământul superior	145
10.2. Populația școlară	146
10.3. Personalul didactic	147
10.4. Gradul de cuprindere în învățământ	149
10.5. Performanțele sistemului de educație	149
11. Cercetare - dezvoltare	151
11.1. Salariații din activitatea de cercetare - dezvoltare	151
11.2. Cheltuieli pentru activitatea de cercetare - dezvoltare	153
12. Sănătate	156
12.1. Infrastructura sistemului de sănătate	156
12.2. Personalul medico-sanitar	159
12.3. Principalii indicatori ai sistemului sanitar	161
13. Cultură	164
13.1. Numărul și activitatea bibliotecilor	164
13.2. Muzee și colecții publice	168
13.3. Instituții și companii de spectacole și concerte	170
13.4. Producția, distribuția și exploatarea cinematografică	172
13.5. Structura programelor de radio și televiziune	174

A. CONTEXTUL ECONOMIC INTERNAȚIONAL

ÎN ANII 2017 ȘI 2018

1. PREZENTARE GENERALĂ

1.1. Contextul internațional¹⁾

Deși activitatea economică și-a continuat expansiunea în zona euro în anul 2018, creșterea economică a consemnat o pierdere de ritm, reducându-se de la 2,5% în anul 2017 la 1,8% în anul 2018, pe fondul manifestării unor influențe nefavorabile pe parcursul anului. Încetinirea semnificativă a schimburilor comerciale internaționale, alături de o serie de factori specifici unor țări și sectoare, a afectat sectorul extern și, cu precădere, industria prelucrătoare.

Cu toate acestea, economia zonei euro s-a menținut relativ rezilientă, impulsionată de redresarea în continuare a pieței forței de muncă. Populația ocupată a crescut cu 10 milioane de persoane de la nivelul minim atins la jumătatea anului 2013, iar rata șomajului s-a redus la 7,8% în luna decembrie, cel mai scăzut nivel înregistrat din octombrie 2008. Dinamica puternică a pieței forței de muncă s-a materializat într-o creștere constantă și generalizată a câștigurilor salariale, care s-a situat la 2,2% în ultimul trimestru. La rândul său, dinamizarea ocupării forței de muncă și a salariilor a contribuit la sprijinirea cheltuielilor de consum.

Inflația totală s-a accelerat comparativ cu anul precedent, situându-se, în medie, la 1,7% pe parcursul anului 2018, deși această creștere a reflectat, în principal, majorarea prețurilor produselor energetice. Măsurile inflației de bază au înregistrat, în linii mari, fluctuații minore pe parcursul perioadei analizate. Cu toate acestea, date fiind perspectivele cererii interne, ale pieței forței de muncă și ale dinamicii salariale, am fost încrezători în convergența în continuare a ratelor inflației către obiectivul nostru pe termen mediu.

Activitatea economică a continuat să crească într-un ritm peste potențial, iar presiunile din partea costurilor s-au intensificat și s-au generalizat

După dinamica deosebit de alertă înregistrată în anul 2017, expansiunea economică a zonei euro a continuat în anul 2018, deși într-un ritm mai moderat, în condițiile în care cererea externă s-a încetinit și o serie de factori specifici anumitor țări și sectoare au inhibat creșterea. Totodată, s-au menținut factorii fundamentali ai cererii interne. Îmbunătățirea în continuare a condițiilor de pe piețele forței de muncă au sprijinit consumul privat, iar investițiile corporative au continuat să beneficieze de condițiile de finanțare favorabile și de ameliorarea bilanțurilor. Expansiunea și tensionarea piețelor forței de muncă s-au reflectat, de asemenea, în continuarea intensificării și generalizării presiunilor din partea costurilor pe plan intern. Totodată, măsurile inflației de bază au rămas, în general, la niveluri scăzute. Cu toate acestea, privind în perspectivă, se așteaptă ca inflația de bază să crească pe termen mediu, susținută de măsurile de politică monetară ale Băncii Centrale Europene, de expansiunea economică în curs și de dinamizarea câștigurilor salariale.

O expansiune globală mai puțin echilibrată

Expansiunea globală a continuat să înregistreze ritmuri apropiate de media pe termen lung

Expansiunea economiei globale a continuat să înregistreze un ritm constant de 3,6% în primele trei trimestre ale anului 2018, similar celui din anul precedent și apropiat de media pe termen lung. Totuși, comparativ cu anii anteriori, creșterea activității economice a devenit mai neuniformă și mai puțin sincronizată de la o țară la alta. Deși s-a menținut robustă în Statele Unite, creșterea a avut un parcurs ezitant în alte economii, printre care Japonia și unele piețe emergente, în special Turcia și Argentina. De asemenea, ritmul activității economice a încetinit în China în a doua jumătate a anului 2018. Analizând diferitele componente, dinamica pozitivă a producției industriale și cea a schimburilor comerciale internaționale s-au diminuat, în timp ce avansul consumului privat a fost în continuare solid.

¹⁾ *Surse: Raport anual 2018, Banca Centrală Europeană;
World Economic Outlook Database – October, 2018.*

Ratele șomajului s-au situat în multe state la niveluri minime post-criză

Odată cu începutul celui de-al nouălea an consecutiv de expansiune, ratele șomajului consemnate atât de economiile dezvoltate, cât și de economiile de piață emergente au continuat să scadă și, în multe țări, au atins praguri minime post-criză. În unele cazuri, acestea au înregistrat chiar niveluri minime istorice, ca de exemplu în Regatul Unit și în Japonia. Deficitele de forță de muncă au devenit evidente în mai multe economii dezvoltate, mai ales la nivelul persoanelor cu specializări și cu un nivel înalt de calificare.

Există tot mai multe semne potrivit cărora reducerea curentă a gradului de neutilizare a capacităților de producție și a decalajului negativ dintre cerere și ofertă pe piețele forței de muncă la nivel global a determinat treptat, deși lent, o accelerare a dinamicii câștigurilor salariale și o majorare a inflației de bază. În țările OCDE, inflația de bază (exclusiv alimente și produse energetice) a crescut la 2,1% în anul 2018. Inflația totală a consemnat un avans mult mai puternic, ajungând la 2,6% în termeni anuali, deși s-a temperat în a doua jumătate a anului, în principal pe seama scăderii prețului petrolului.

Evoluțiile pe partea ofertei au fost un determinant esențial al prețurilor petrolului în anul 2018, într-un mediu caracterizat în continuare de o cerere globală solidă și stocuri limitate. În prima jumătate a anului, prețurile petrolului au crescut progresiv de la aproximativ 67 USD/baril la 79 USD/baril, în urma îndeplinirii peste așteptări a angajamentelor privind restrângerea producției de către cei 22 de producători OPEC și non-OPEC. Prețurile petrolului au fluctuat între 70 USD/baril și 86 USD/baril până la începutul toamnei, dar ulterior au coborât până la aproape 52 USD/baril la finele anului. Majorarea până la un nivel maxim de 86 USD/baril la începutul lunii octombrie a fost asociată cu temerile privind un declin abrupt al exporturilor de petrol ale Iranului, în urma reintroducerii unor sancțiuni de către Statele Unite. Cu toate acestea, prețurile petrolului s-au moderat semnificativ până la sfârșitul lunii decembrie, datorită unui mix de perspective în scădere privind cererea și preocupări legate de un surplus de ofertă, având în vedere faptul că Statele Unite, o parte din producătorii OPEC și Federația Rusă și-au majorat producția. În plus, au existat unele excepții de la sancțiunile impuse Republicii Islamice Iran. În ceea ce privește prețurile materiilor prime exclusiv petrolul, acestea au scăzut pe ansamblu în anul 2018 (exprimate în dolari SUA). Prețurile alimentelor și metalelor au rămas relativ stabile în prima jumătate a anului 2018. Prețurile alimentelor au coborât în a doua jumătate a anului atât pe seama ofertei globale ample de alimente, cât și a preocupărilor referitoare la tarifele SUA și la riscul de represalii din partea țărilor afectate. Și prețurile metalelor au scăzut începând din vară, ca urmare a diminuării cererii din China, dar și a preocupărilor privind escaladarea tensiunilor comerciale.

Cursul de schimb efectiv al euro s-a apreciat

Cursul de schimb al euro s-a apreciat în termeni efectivi nominali de la începutul anului 2018. În termeni bilaterali, euro s-a depreciat față de alte valute principale. Euro s-a depreciat deosebit de semnificativ față de dolarul american, yenul japonez și – deși într-o mai mică măsură – față de francul elvețian. Totodată, euro s-a apreciat considerabil față de majoritatea valutilor piețelor emergente, în special față de renminbi chinezesc, precum și față de lira turcească și peso argentinian, ca urmare a evoluțiilor interne nefavorabile din cele două țări.

Creșterea economică s-a temperat, dar a continuat să reflecte expansiunea în curs

După o dinamică deosebit de alertă în anul 2017, creșterea PIB real al zonei euro a consemnat o moderare până la 1,8% în anul 2018. Deși această decelerare a fost în principal atribuită încetinirii schimburilor comerciale internaționale, o contribuție suplimentară au avut și alți factori cu un caracter mai tranzitoriu. În prima jumătate a anului 2018, perturbările cauzate de condițiile meteorologice și măsurile din industrie, în special în sectorul transporturilor, au afectat producția în mai multe țări. În a doua jumătate a anului, și în special în trimestrul III, a avut loc o perturbare semnificativă a producției de automobile după introducerea, la 1 septembrie, a Procedurii armonizate la nivel mondial de testare a vehiculelor ușoare. Totodată, este posibil ca atenuarea expansiunii să fi fost impulsionată de o creștere a incertitudinilor pe plan politic, îndeosebi în ceea ce privește perspectiva intensificării protecționismului.

În același timp, ritmul de creștere imprimat de factorii fundamentali s-a menținut solid, sprijinit de o piață a forței de muncă robustă și o creștere constantă a veniturilor și profiturilor. Efectele propagate produse de evoluția modestă a cererii externe și de incertitudinea sporită privind aceasta din urmă asupra cererii interne s-au menținut limitate până în prezent.

Consumul privat din zona euro a crescut în anul 2018 într-un ritm mediu anual de circa 1,3%, susținut de creșterea veniturilor din muncă și de condițiile de finanțare favorabile. Totodată, majorarea treptată a prețului petrolului începând cu jumătatea anului 2017 nu a afectat semnificativ creșterea veniturilor disponibile reale. Pe măsură ce se înregistra continuarea expansiunii economice, impozitele și transferurile și-au accentuat ușor contribuția negativă în anul 2018. În perioadele de creștere economică, stabilizatorii fiscali automați tind să aibă un efect inhibitor asupra dinamicii veniturilor disponibile reale.

Creșterea cererii interne, condițiile de finanțare favorabile și profitabilitatea companiilor au susținut în continuare investițiile corporative din zona euro în anul 2018. Investițiile au raportat un avans și în sectoarele limitate de constrângeri privind capacitățile de producție, precum sectorul transporturilor. Cu toate acestea, mediul extern mai puțin dinamic și intensificarea incertitudinilor globale, în special cu privire la politicile comerciale, au afectat activitățile de investiții ale firmelor, îndeosebi ale celor mai expuse la mediul extern. Privind în perspectivă, este posibilă o temperare a dinamicii investițiilor corporative pe fondul susținerii mai reduse din partea mediului extern și al încetirii cererii finale, dar și al înăsprii treptate anticipate a condițiilor de finanțare.

Investițiile în construcții, atât pe segmentul rezidențial, cât și pe cel nerezidențial, au continuat, de asemenea, să se îmbunătățească, deși de la niveluri reduse, în paralel cu redresarea piețelor imobiliare rezidențiale din zona euro. Această evoluție a reflectat, la rândul ei, expansiunea cererii interne, care a fost sprijinită de majorarea veniturilor reale, mediul caracterizat de rate scăzute ale dobânzilor și condițiile favorabile de creditare. Totuși, blocajele de pe piața forței de muncă par să fi limitat creșterea activității în sectorul construcțiilor în cursul anului 2018.

În anul 2018, contribuția sectorului extern la performanța economică a zonei euro pe ansamblu a fost deosebit de modestă și, în orice caz, semnificativ mai redusă decât în anul 2017. Scăderea cererii externe, în special din Asia și îndeosebi pentru bunurile de capital, ca urmare a incertitudinilor sporite și a intensificării tensiunilor privind schimburile comerciale, a subminat exporturile zonei euro în regiune, frânând contribuția totală a exportului net la PIB. Exporturile către Regatul Unit și China au suferit cel mai mult din cauza modificării mediului internațional, în timp ce exporturile către Statele Unite au beneficiat probabil de efectele anticipării riscului ca Administrația SUA să aplice taxe vamale și la importurile din UE. Susținută de evoluțiile economice pozitive din zonă, dinamica schimburilor comerciale în interiorul zonei euro s-a dovedit inițial rezilientă. Totuși, s-a încetinit semnificativ în a doua jumătate a anului 2018, în condițiile în care incertitudinile legate de comerțul internațional și noile standarde privind emisiile autovehiculelor au afectat fluxurile comerciale de bunuri de capital și de mașini. Este posibil ca unele influențe nefavorabile să fi fost exercitate de aprecierile anterioare ale cursului de schimb al euro.

Creșterea producției în anul 2018 a continuat să aibă un caracter generalizat la nivelul sectoarelor economice. Valoarea adăugată brută totală a crescut în continuare, într-un ritm de aproximativ 2%, relativ mai scăzut decât în anul anterior, dar apropiat de cele înregistrate în anul 2015 și anul 2016. Valoarea adăugată brută s-a majorat în anul 2018 atât în industrie (exclusiv construcții), cât și în sectorul serviciilor cu aproximativ 2%. Totodată, deși valoarea adăugată brută în construcții a rămas încă sub nivelul consemnat înainte de criză, a continuat să înregistreze o dinamică pozitivă, care s-a situat la aproximativ 4%. Această evoluție a confirmat din nou faptul că sectorul construcțiilor se redresează tot mai mult după perioada prelungită de declin sau creștere lentă care a urmat după izbucnirea crizei financiare în anul 2008.

Condițiile pe piețele forței de muncă din zona euro au continuat să se amelioreze, în timp ce structura populației ocupate pe grupe de vârstă s-a modificat

Piețele forței de muncă din zona euro au continuat să se redreseze în anul 2018; după nivelul minim din anul 2013, populația ocupată a crescut cu circa 10 milioane de persoane

Procesul de redresare a piețelor forței de muncă din zona euro a continuat în anul 2018. Rata șomajului a coborât în continuare în anul 2018, ajungând la 7,8% în luna decembrie, cel mai scăzut nivel din octombrie 2008. Declinul șomajului, care a început în semestrul II 2013, a avut un caracter generalizat pe sexe și grupe de vârstă, în timp ce rata șomajului continuă să consemneze niveluri semnificativ diferite de la o țară la alta în zona euro. În trimestrul IV 2018, numărul persoanelor ocupate în zona euro a fost cu 1,3% superior celui din perioada corespunzătoare a anului anterior, respectiv cu 6,7% mai ridicat decât ultimul nivel minim, înregistrat în trimestrul II 2013. În decursul întregii perioade de redresare, populația ocupată a crescut cu aproximativ 10 milioane de persoane. Astfel, numărul persoanelor ocupate a depășit vârful atins anterior crizei în trimestrul I 2008. Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în perioada de redresare a avut un caracter generalizat în toate țările și sectoarele și s-a produs pe fondul noilor creșteri la nivelul ofertei de forță de muncă.

Analizând mai atent structura dinamicii populației ocupate în perioada de redresare, se observă o concentrare a creșterii în rândul populației mai vârstnice. Într-adevăr, aproximativ trei sferturi din creșterea cumulată a populației ocupate s-au datorat segmentului de vârstă 55-74 de ani. Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în rândul populației mai vârstnice în timpul perioadei de redresare se datorează în principal majorării ratei de participare a acestei grupe. Aceasta reflectă probabil, în mare parte, impactul reformelor anterioare privind pensiile, precum și creșterea nivelului de educație din această grupă. Majorarea semnificativă a ponderii persoanelor ocupate mai vârstnice în numărul populației ocupate poate determina schimbări de proporții la nivelul economiei, prin impactul asupra modelelor de consum, economisire și investiții, precum și asupra evoluției salariilor și a productivității. În perioada de redresare, aproximativ o treime din creșterea populației ocupate s-a datorat ocupării forței de muncă în regim part-time, asociată îndeaproape cu trendul ascendent pe termen mai lung al ofertei de forță de muncă din partea persoanelor de sex feminin și a persoanelor mai vârstnice, precum și al concentrării continue a creșterii populației ocupate în sectorul serviciilor. Privind în perspectivă, se poate anticipa că deficitele de forță de muncă din unele țări și sectoare vor contribui la o moderare a acestor trenduri care continuă în prezent.

Deficitul public continuă să scadă, dar riscurile rămân neuniforme

Ponderea în PIB a deficitului bugetar agregat din zona euro s-a redus în principal datorită evoluțiilor ciclice favorabile

Ponderea în PIB a deficitului bugetar agregat din zona euro a continuat să scadă în anul 2018 și a ajuns la 0,6%, un nivel rar înregistrat de la înființarea Uniunii Economice și Monetare (UEM) în anul 1999. Similar ultimilor câțiva ani, diminuarea deficitului pe ansamblu a fost în mare măsură rezultatul evoluțiilor ciclice favorabile, dar și al reducerii cheltuielilor cu dobânzile, în condițiile în care împrumuturile scadente contractate la costuri ridicate au continuat să fie înlocuite cu noi împrumuturi cu dobânzi mai reduse. Orientarea politicii fiscale în zona euro a fost, în linii mari, neutră în anul 2018, deși datele agregate aferente zonei euro au mascat diferențele semnificative de la o țară la alta, veniturile extraordinare substanțiale din câteva țări compensând, la nivel agregat, relaxarea prociclică a politicii fiscale din țările vulnerabile.

În contextul creșterii activității economice, restrângerea deficitului bugetar a contribuit la susținerea scăderii ponderii datoriei publice brute în PIB de la 86,6% în anul 2017 la 84,8% în anul 2018. Deși se așteaptă ca ponderea datoriei să scadă și în următorii ani, ar trebui avut în vedere faptul că aceasta se menține considerabil peste nivelul consemnat la înființarea Uniunii Economice și Monetare. Nivelurile ridicate ale

datoriei publice reprezintă o vulnerabilitate, în special în țările care sunt caracterizate de o dinamică scăzută a PIB potențial și care se confruntă cu provocări demografice în creștere. Aceste țări ar avea marje limitate de manevră pentru a-și ajusta politicile fiscale în cazul unei deteriorări a activității economice sau al creșterii cheltuielilor cu dobânzile. Astfel, ar fi înțelept ca țările vulnerabile să își constituie amortizoare fiscale acum, când condițiile economice o permit.

Îmbătrânirea populației și impactul fiscal al acesteia

Îmbătrânirea populației constituie o provocare la adresa sustenabilității finanțelor publice în zona euro. Societățile îmbătrânesc, pe măsură ce oamenii trăiesc mai mult și au mai puțini copii. Evoluția demografică este bine surprinsă de creșterea ratei de dependență a persoanelor vârstnice, care reprezintă raportul dintre numărul de persoane în vârstă de 65 de ani și peste și numărul de persoane în vârstă de muncă. Eurostat estimează că rata se va majora de la 31% în anul 2016 la 52% în anul 2070 pe ansamblul zonei euro. Această creștere va avea loc, în mare parte, în următoarele două decenii, pe măsură ce generația „baby boom” se apropie de vârsta pensionării. Deși îmbătrânirea populației are, de asemenea, potențiale implicații macroeconomice nefavorabile majore, de exemplu asupra productivității, forței de muncă și a ratei reale a dobânzii de echilibru, această casetă se concentrează exclusiv pe impactul său fiscal.

Îmbătrânirea populației va avea un impact considerabil asupra finanțelor publice în următoarele decenii. Cheltuielile publice asociate îmbătrânirii populației în zona euro, care au reprezentat un sfert din PIB în anul 2016, sunt deja ridicate după standardele internaționale. Conform Raportului din anul 2018 asupra îmbătrânirii populației, se preconizează că acestea vor continua să se majoreze până la 28% din PIB în anul 2040 și să scadă ușor la 27% din PIB până în anul 2070. Analiza agregată maschează un grad considerabil de eterogenitate la nivelul țărilor. Modificările anticipate ale cheltuielilor totale asociate îmbătrânirii populației variază de la o creștere de 12,9 puncte procentuale din PIB în Luxembourg la o scădere de 6,4 puncte procentuale din PIB în Grecia, în perioada 2016-2070. Dacă nu se soluționează problema majorării cheltuielilor aferente îmbătrânirii populației, acestea vor atinge valori foarte ridicate pe termen mediu și lung. Acest lucru ar constitui o provocare la adresa sustenabilității fiscale începând chiar pe termen mediu, mai ales în țările cu un nivel deja ridicat al datoriei publice în prezent. Cu toate acestea, în câteva țări, în special în Franța, Italia și Spania, se anticipează că presiunile exercitate de costurile aferente îmbătrânirii populației vor coborî de la nivelul lor maxim pe termen mediu până în anul 2070.

Cheltuielile publice afectate de îmbătrânirea populației includ în mod special cheltuielile cu pensiile, precum și cele din domeniul sănătății și îngrijirii de lungă durată. Pe măsură ce crește numărul de beneficiari ai sistemelor publice de pensii care se confruntă cu o reducere a numărului de contribuabili, se vor mări deficitele din sistemele de pensii și, într-un final, din soldul bugetar general, dacă nu se vor ajusta parametrii în cauză. Totodată, se preconizează că sistemele de sănătate și îngrijire de lungă durată vor pune presiune asupra finanțelor publice în deceniile următoare, având în vedere că aceste servicii sunt finanțate preponderent de sistemele publice. Impactul îmbătrânirii populației asupra veniturilor publice este mai puțin evident, întrucât efectele sale asupra diverselor baze de impozitare (de exemplu asupra consumului, veniturilor din muncă și capitalului) se compensează parțial și sunt anticipate să varieze în timp.

Pentru a contracara viitoarele presiuni din partea cheltuielilor aferente îmbătrânirii populației, majoritatea țărilor din zona euro au implementat reforme ale sistemelor de pensii în ultimii ani, iar în unele cazuri acestora li s-au adăugat reforme mai limitate ale sistemelor de sănătate și îngrijire de lungă durată. Asemenea reforme au reflectat în mod special preocupările privind sustenabilitatea fiscală generate de criza datoriei suverane. Reformele sistemelor de pensii au fost substanțiale mai ales în țările care au făcut obiectul programelor de ajustare macroeconomică. Deși aceste reforme au ajutat țările să limiteze parțial riscurile la adresa sustenabilității sistemelor de pensii, mai recent, ritmul reformelor a stagnat și, în câteva cazuri, eforturile de reformare chiar au fost inversate sau sunt supuse unui risc semnificativ de a fi inversate.

Privind în perspectivă, îndeosebi țările cu niveluri deja ridicate ale datoriei publice trebuie să ia măsuri de protecție împotriva viitoarelor provocări demografice. Pentru a limita presiunile potențiale din partea cheltuielilor generate de sistemele de asigurări sociale, țările ar trebui să adopte reforme suplimentare dacă nu constituie amortizoare fiscale, iar inversarea reformelor ar trebui evitată. În ceea ce privește acțiunile concrete de politică fiscală, reformele necesare pot varia în funcție de țară, reflectând în același timp diferențele existente din perspectiva poziției de pornire și a preferințelor sociale. Astfel, unele țări pot prefera reformarea drepturilor de pensionare și stimularea acordării de pensii private, depășind ceea ce s-a realizat deja. Alte țări pot prefera să stabilească o corelație între vârstele de pensionare și speranța de viață, păstrând rata de înlocuire a salariului cu pensia aferentă sistemului. Însă alte țări pot opta pentru rate ale contribuțiilor mai mari, deși ar putea reprezenta o povară grea pentru generațiile mai tinere. Aceste opțiuni nu se exclud reciproc și pot fi implementate împreună. Atunci când se elaborează reforme ale pensiei, este important să se aibă în vedere și posibilele lor implicații asupra ofertei de forță de muncă și asupra ofertei în economie, întrucât ratele mai înalte de creștere potențială sunt esențiale pentru îmbunătățirea bunăstării sociale. În mod ideal, reformele sistemelor de pensii ar trebui completate cu reforme ale pieței forței de muncă prin care să se stimuleze în special participarea muncitorilor în vârstă. Nu în ultimul rând, o provocare importantă pentru factorii de decizie în materie de politică fiscală o reprezintă evitarea sporirii incertitudinii cu privire la riscul de inversare a reformelor, care ar putea submina sustenabilitatea fiscală.

Ritmul reformelor în zona euro se menține modest

Progresul în domeniul reformelor a stagnat; niciuna dintre Recomandările Specifice fiecărei Țări pentru anul 2017 nu a fost pe deplin implementată

Recomandările specifice fiecărei țări (RST) se referă la recomandări ajustate în funcție de caracteristicile fiecărei țări privind politicile pentru stimularea creșterii economice și rezilienței, cu menținerea unor finanțe publice solide. RST sunt aprobate în comun de statele membre în Consiliul European. Similar anului precedent, Comisia a conchis că majoritatea covârșitoare – peste 90% – a recomandărilor vizând reformele, adresate statelor din zona euro în anul 2017, s-au soldat cu „unele progrese” sau cu „progrese limitate” privind implementarea, niciuna nefiind însă pusă în aplicare integral.

Reformele structurale bine concepute ar putea aduce avantaje substanțiale cetățenilor din zona euro printr-o creștere mai susținută și mai favorabilă incluziunii la nivelul ocupării forței de muncă și al veniturilor. O analiză recentă a Eurosistemului arată că există oportunități ample pentru reforme care să sporească simultan reziliența, expansiunea pe termen lung și echitatea socială. Un exemplu în acest sens sunt reformele care vizează combaterea căutării de avantaje personale (*rent-seeking*), în special acelea care consolidează competiția de pe piețele bunurilor și serviciilor și calitatea instituțiilor publice. În mod similar, politicile care susțin educația și procesul educațional pe tot parcursul vieții îmbunătățesc nu numai perspectivele de creștere pe termen lung ale economiei, ci și oportunitățile de angajare ale grupurilor sociale vulnerabile.

Inflația pe un trend ascendent

În anul 2018, rata anuală a inflației în zona euro, măsurată prin indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC), a crescut, în medie, la 1,7% de la 1,5% în anul anterior. Această majorare a reflectat îndeosebi contribuția mai ridicată a prețurilor produselor energetice și, într-o măsură mai mică, pe cea a prețurilor alimentelor. În schimb, contribuția inflației de bază, măsurată prin rata inflației IAPC exclusiv produse energetice și alimente, a rămas relativ neschimbată. Această măsură a inflației s-a menținut la un nivel scăzut, fluctuând ușor în jurul valorii de 1% pe tot parcursul anului.

Evoluția prețurilor produselor energetice a influențat puternic profilul ratei inflației IAPC în cursul anului. Ca urmare a majorării cotațiilor țițeiului, rata inflației măsurată prin prețurile produselor energetice a crescut

semnificativ în perioada aprilie-iulie, ulterior consemnând variații anuale ridicate (un nivel maxim de aproape 11% fiind atins în octombrie 2018). Astfel, contribuția dinamicii prețurilor produselor energetice la inflația totală a crescut de la 0,2 puncte procentuale în trimestrul I 2018 la 0,9 puncte procentuale și 0,8 puncte procentuale în ultimele două trimestre din anul 2018. De asemenea, evoluția prețurilor alimentelor neprocesate a contribuit la acest profil în cursul anului, în contextul majorărilor pronunțate ale ritmurilor anuale de creștere consemnate de prețurile fructelor și legumelor în lunile de vară ca urmare a condițiilor meteorologice, majorări care au consemnat, cu toate acestea, o inversare în ultimele luni al anului. Aceasta a determinat o creștere a contribuției alimentelor neprocesate la rata inflației de la zero în trimestrul I 2018 la peste 0,2 puncte procentuale în septembrie 2018, urmată de o relativă diminuare în ultimul trimestru al anului 2018.

Inflația exclusiv produse energetice și alimente a rămas la un nivel scăzut

Inflația IAPC exclusiv produse energetice și alimente a rămas la același nivel comparativ cu anul 2017, înregistrând fluctuații minore pe tot parcursul anului, la fel ca și alte măsuri ale inflației de bază. Totuși, dacă se exclud și componentele mai volatile legate de îmbrăcăminte și călătorii, această măsură a inflației de bază a crescut.

Dinamica destul de modestă a inflației IAPC, exclusiv produse energetice și alimente, a reflectat evoluția celor două componente principale, respectiv produsele industriale non-energetice și serviciile. Rata inflației măsurată prin prețurile produselor industriale non-energetice a consemnat o relativă volatilitate, scăzând până în septembrie 2018, iar ulterior înregistrând o ușoară creștere, dar pe ansamblul anului 2018 s-a situat la un nivel de 0,4%, la fel ca în anul 2017. Analizând indicatorii referitori la presiunile asupra prețurilor în diferite etape ale procesului de stabilire a prețurilor, atât dinamica anuală a prețurilor de producție ale bunurilor de consum nealimentare pentru piața internă, cât și dinamica anuală a prețurilor de import ale bunurilor de consum nealimentare au crescut în cursul anului 2018. În cazul prețurilor de import, aceasta a reflectat, în esență, atenuarea impactului exercitat de aprecierea euro în anul 2017, în timp ce în cazul prețurilor de producție, a reflectat probabil majorarea costurilor cu factorii de producție și a volumului de vânzări cu amănuntul. Inflația măsurată prin prețurile serviciilor a rămas, în linii mari, nemodificată în anul 2018 la un nivel de 1,3% și s-a menținut cu mult sub media sa pe termen lung. O creștere modestă a fost consemnată de dinamica anuală a prețurilor serviciilor în ultimul trimestru din 2018, dar a reflectat, în mare măsură, efectul de bază al evoluției destul de scăzute a inflației măsurate prin prețurile serviciilor în lunile corespunzătoare din anul 2017. Pe ansamblu, inflația măsurată prin prețurile serviciilor, la care costurile cu forța de muncă au o contribuție majoră, nu a reflectat încă avansul dinamicii salariale.

Condițiile favorabile de finanțare au sprijinit creșterea creditului și a masei monetare

În anul 2018, piețele financiare din zona euro au resimțit influența incertitudinilor privind perspectivele creșterii economice în zona euro și pe plan global, în asociere cu reducerea apetitului pentru risc al investitorilor indusă de contextul politic – având în vedere îndeosebi ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană, protecționismul comercial și incertitudinile legate de conduita politicii fiscale a guvernului din Italia. Ratele dobânzilor pe piața monetară și randamentele obligațiunilor pe termen mai lung s-au menținut la niveluri foarte scăzute, parțial pe fondul persistenței caracterului acomodativ al politicii monetare implementate de BCE. Condițiile de finanțare au susținut investițiile corporative, iar avuția populației a sprijinit consumul privat. Dinamica masei monetare s-a temperat, iar cea a creditului acordat sectorului privat a continuat să se intensifice.

Avuția gospodăriilor populației a sprijinit consumul privat

În ceea ce privește populația, avuția netă a acesteia a crescut în primele trei trimestre din anul 2018, sprijinind astfel consumul privat. Mai precis, prețurile locuințelor au continuat să se majoreze, generând

câștiguri semnificative din reevaluarea patrimoniului imobiliar al gospodăriilor populației. Pe de altă parte, scăderea cotațiilor acțiunilor a condus la pierderi din reevaluarea deținerilor de active financiare ale gospodăriilor populației. Deși dinamica anuală a creditelor bancare acordate populației pentru achiziționarea de locuințe s-a menținut moderată din perspectivă istorică, volumul împrumuturilor noi a fost robust. Gradul de îndatorare brută a acestui sector – măsurat ca pondere în venitul disponibil brut nominal al populației – a fost în continuare sensibil superior mediei din perioada anterioară crizei.

Politica monetară: răbdarea, prudența și consecvența sunt în continuare esențiale

Având în vedere progresele substanțiale în direcția unei ajustări susținute a traiectoriei inflației, precum și dinamica solidă a economiei zonei euro și anticipațiile bine ancorate privind inflația, ritmul lunar al achizițiilor nete de active în cadrul programului de achiziționare de active (*asset purchase programme – APP*) a fost redus treptat pe parcursul anului 2018, iar achizițiile nete au fost sistate la sfârșitul anului. Cu toate acestea, politica monetară s-a caracterizat în continuare prin răbdare, prudență și consecvență, păstrând gradul amplu de acomodare încă necesar pentru a asigura continuarea convergenței ratelor inflației la niveluri inferioare, dar apropiate de 2% pe termen mediu. Acomodarea s-a realizat prin achizițiile nete reziduale de active, prin stocul considerabil de active achiziționate și reinvestirile aferente, precum și prin semnalele privind orientarea viitoare a ratelor dobânzilor reprezentative ale BCE, care s-au menținut la minime istorice. La sfârșitul anului 2018, activele de politică monetară aveau o pondere de 72% în bilanțul Eurosistemului. Dimensiunea bilanțului a atins un maxim istoric de 4700 de miliarde EUR. Riscurile asociate bilanțului de mari dimensiuni au fost în continuare atenuate prin intermediul cadrului BCE de gestionare a riscurilor.

1.2. Evoluția economiei românești²⁾

Evoluții macroeconomice

În anul 2018, economia României a evoluat în parametri relativ similari ultimilor ani, extinderea cu 4,1% fiind în continuare însoțită de un excedent de cerere alimentat de consum. Chiar dacă dinamica PIB real s-a temperat față de anul 2017 (-2,9 puncte procentuale), acest model de creștere, bazat într-o măsură modestă pe acumulări de capital, rămâne preocupant din perspectiva sustenabilității, cu atât mai mult cu cât presiunea exercitată asupra balanței comerciale accentuează un dezechilibru extern substanțial într-un context internațional marcat de provocări intense.

O modalitate de adresare a problemei sustenabilității modelului de dezvoltare vizează îmbunătățirea absorbției de fonduri europene orientate către creșterea potențialului economic.

Avansul economic a fost imprimat și în anul 2018 de cererea de consum, care a pierdut totuși din avânt (variație cu 4,5%, față de 8,6% în anul anterior), pe fondul atenuării creșterii puterii de cumpărare a populației. Erodarea s-a datorat atât dinamizării prețurilor de consum, cât și încetinirii ușoare a majorării veniturilor.

Cu toate acestea, cererea de consum a rămas robustă, în condițiile în care factorii ciclici și structurali care au tensionat în ultimii ani piața muncii au continuat să se manifeste, anul 2018 fiind marcat de noi măsuri de relaxare a politicii veniturilor (creșterea pragului minim de salarizare pe economie, ajustarea ascendentă a salariilor personalului din sectorul bugetar – cu efect de demonstrație asupra mediului privat), dar și de o accentuare a deficitului structural de forță de muncă. De asemenea, resursele împrumutate au reprezentat și în anul 2018 un canal suplimentar de finanțare a apetitului pentru consum.

²⁾ *Sursa: Raport anual 2018, Banca Națională a României.*

Formarea brută de capital fix s-a contractat cu 3,2% în anul 2018 (după un avans de 3,5% în anul anterior), în contextul în care construcțiile de clădiri, mai precis cele de tip rezidențial, nu au mai putut egala performanța din anul 2017, odată cu înăsprirea condițiilor de finanțare bancară, cu diminuarea fondurilor aferente programului guvernamental „Prima casă” și cu slăbirea tracțiunii din partea veniturilor populației. Totuși, construcțiile de locuințe s-au poziționat pe un palier superior anului 2016, spre final de an observându-se chiar o intensificare a activității.

Totodată, lucrările ingineresti nu au reușit o relansare, cheltuielile de capital din surse publice rămânând relativ reduse ca pondere în PIB, deși la nivel regional România ocupă un loc modest în privința dimensiunii și calității rețelelor de transport.

Pe termen mediu se întrevide totuși o anumită redresare, creșterea cu 8% a construcțiilor ingineresti în anul 2018 (insuficientă pentru a recupera scăderea cumulată, de circa 30%, din perioada 2016-2017) putând să se prelungească, în măsura în care apropierea încheierii actualului exercițiu de finanțare europeană (2014-2020) va antrena o intensificare a absorbției de fonduri structurale și de investiții.

În schimb, achizițiile de natură tehnologică s-au extins, dublându-și avansul față de anul 2017, până la circa 7%. Proiectele de investiții au vizat extinderea capacităților existente, creșterea gradului de automatizare și eficientizare a producției, fabricarea unor produse de calitate superioară (mai ales în industria auto, industria echipamentelor electrice, sectorul metalurgic, industria alimentară), precum și deschiderea unor noi capacități de producție (industria produselor electronice și cea a materialelor de construcții). Intensificarea investițiilor a beneficiat în continuare de susținere din partea fluxurilor străine directe, care pot induce un efect de antrenare la nivelul întregii economii. Cu toate acestea, acumulările de capital ale sectorului corporativ continuă să se situeze cu mult sub potențial, printre factorii inhibitori de ordin structural cel mai frecvent invocați în mediul de afaceri numărându-se inadecvarea infrastructurii de transport și deficitul de personal calificat, la care se adaugă impredictibilitatea din sfera fiscală și legislativă.

Cota de piață a exporturilor românești s-a extins, consolidându-se totodată și tendința de reorientare către produse cu nivel tehnologic mediu și înalt. Remarcabile au fost livrările de autoturisme, lansarea la începutul anului a noilor modele (Dacia Duster, Ford EcoSport) antrenând o majorare cu peste 30% a volumului exporturilor în anul 2018. Întărirea prezenței internaționale a caracterizat, de altfel, parcursul din ultimii ani al întregii industrii locale de autovehicule și componente, sporurile de productivitate obținute în urma investițiilor consistente permițând reducerea costurilor de producție. Exporturi superioare anului 2017 au înregistrat și echipamentele electrice, produsele din cauciuc și mase plastice, dar și materiile prime din grupa „cereale și plante oleaginoase”. Pe acest din urmă segment, România a continuat să-și majoreze surplusul comercial, evoluție datorată nu doar condițiilor climaterice favorabile din 2017-2018, ci și avantajului conferit de poziția dominantă a fermelor de mari dimensiuni în producția acestui subsector agricol, investițiile derulate de acestea concretizându-se în randamente și dotări tehnologice superioare, în ameliorarea infrastructurii post-recoltare a produselor vegetale (depozitare-sortare-ambalare), dar și în îmbunătățirea accesului pe piețele de desfacere.

Încetinirea de ritm a exporturilor s-a transmis și asupra cererii de input-uri utilizate pentru fabricarea produselor cu destinație externă, ceea ce, alături de temperarea absorbției interne, a antrenat o anumită atenuare a dinamicii importurilor de bunuri. Aceasta a rămas totuși alertă (8,2%, variație reală), contribuind astfel la accentuarea efectului de erodare exercitat de cererea externă netă de bunuri și servicii asupra creșterii PIB, până la un nivel record pentru ultimii cinci ani (-1,7 puncte procentuale). Ritmul cel mai înalt a fost înregistrat de achizițiile de bunuri de capital (circa 11%), sub impulsul intensificării investițiilor de natură tehnologică ale sectorului corporativ. O creștere de volum au consemnat și importurile de bunuri destinate consumului (6,4%), în condițiile în care producătorii locali continuă să întâmpine probleme de competitivitate în acoperirea cererii interne.

Poziția externă

Principalii indicatori privind poziția externă a României conturează un peisaj mixt pentru anul 2018. Astfel, gradul de îndatorare și rezervele internaționale s-au menținut în general la valori adecvate, în timp ce deficitul contului curent a continuat să se extindă, până la 4,5% din PIB, simultan cu o deteriorare a structurii finanțării acestuia.

Aportul dominant la înrăutățirea balanței operațiunilor curente cu străinătatea a revenit adâncirii cu peste 20% a dezechilibrului comercial, prelungirea tendinței de creștere peste potențial a absorbției interne și încetinirea cererii externe antrenând un avans mai rapid al valorii importurilor de bunuri (10,5%) comparativ cu exporturile (8,1%). Chiar dacă deficitul contului curent a rămas sub nivelul de alertă prevăzut în Tabloul de bord aferent Procedurii privind dezechilibrele macroeconomice a Comisiei Europene (respectiv de 4% din PIB în medie pentru ultimii trei ani), menținerea pentru încă un an a coordonatelor economice aferente anului 2018 (perspectivă care se întrevede, de altfel, atât pe plan global, cât și local) diminuează probabilitatea încadrării în continuare în acest plafon.

Similar anilor precedenți, evoluția negativă a balanței bunurilor a fost parțial compensată de încasările nete din servicii internaționale. Valoarea acestora a atins 8,3 miliarde euro în anul 2018, cel mai important aport venind din partea firmelor de transport rutier de mărfuri și a celor de servicii IT&C. Aceste segmente și-au consolidat parcursul favorabil înregistrat în ultimii ani, susținut de investiții consistente, care s-au regăsit într-o creștere constantă a cotelor pe piețele externe.

Piața muncii

Ritmul robust al creșterii economice din anul 2018 a contribuit la menținerea tendințelor indicatorilor pieței muncii față de anul precedent, valorile acestora creând o imagine de ansamblu relativ similară celei înregistrate în perioada precriză.

Cererea de forță de muncă a companiilor a rămas ridicată și în anul 2018, angajatorii având din ce în ce mai multă nevoie de candidați cu un grad înalt de pregătire – locurile de muncă vacante pentru personalul specializat și-au consolidat importanța în ultimii ani. În același timp, oferta excedentară de forță de muncă a continuat să se comprime, ratele șomajului coborând până la cele mai reduse valori de după anul 2000 (diminuare cu câte 0,7 puncte procentuale, până la 3,6% în cazul ratei șomajului înregistrat și 4,2% în cel al ratei BIM, în medie în anul 2018). Scăderi au consemnat, de asemenea, șomajul pe termen lung și ponderea tinerilor care nu sunt nici angajați, nici încadrați într-o activitate educațională (NEET), fără însă ca acestea să fie rezultatul îmbunătățirii coordonatelor structurale, în condițiile în care România s-a confruntat în continuare cu o rată ridicată de emigrare (21% din populația în vârstă de muncă locuiește în Uniunea Europeană), cu o pondere însemnată a persoanelor inactice în total, dar și cu un sistem educațional slab performant.

În acest context, condițiile de pe piața muncii s-au menținut tensionate pentru al treilea an consecutiv, companiile reclamând dificultăți în procesul de recrutare – indicatorul de necorelare a pregătirii candidaților cu cerințele angajatorilor, deși în ușoară decelerare, s-a plasat la un nivel înalt și în anul 2018. Concluzia este confirmată și de Sondajul BNR privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România, care evidențiază o creștere a importanței constrângerilor pe care le resimt acestea în găsirea de personal adecvat pentru continuarea activității, 42% dintre firme considerând că lipsa forței de muncă bine pregătite este o problemă presantă. Acest climat tensionat a avut repercusiuni asupra numărului de salariați din economie, care – deși a depășit maximul atins în anul 2008, urcând la 4,9 milioane persoane – și-a încetinit simțitor viteza de creștere, situată sub 2% pentru prima dată în ultimii trei ani. Dincolo de problemele de inadecvare a ofertei la cerere, analiza în structură evidențiază restrângerea schemelor de personal în industria auto, cel mai probabil în asociere cu derularea procesului de automatizare (în condițiile în care activitatea acestei ramuri a rămas robustă), dar și încetinirea angajărilor în unele servicii de piață, precum

comerț, hoteluri și restaurante, mai sensibile la consumul populației. În schimb, pe segmentul de servicii IT&C, expansiunea efectivului de salariați a continuat, antrenată de creșterea progresivă a cotei de piață atât în spațiul european, cât și în cel global.

În plan salarial, anul 2018 a fost marcat de o modificare fiscală substanțială, contribuțiile sociale datorate de angajatori fiind transferate în sarcina angajaților, iar cota de impozit pe venit diminuându-se de la 16% la 10%. Această schimbare a imprimat o accelerare semnificativă a vitezei de creștere a salariului mediu brut din economie, cu 20 puncte procentuale, până la 35%. Excluzând taxele însă câștigul mediu și-a păstrat un avans consistent, de 13,1% în termeni anuali, cu doar 1 punct procentual mai puțin decât în anul anterior. Ritmul alert a fost alimentat de măsuri guvernamentale, respectiv de un nou salt al salariului minim brut pe economie de la 1450 de lei la 1900 de lei și de majorările acordate în sectorul bugetar. Acestea din urmă au vizat cu precădere sistemul de învățământ și pe cel de sănătate, dar valoarea netă a salariului (circa 2700 de lei și, respectiv, 3400 de lei) a rămas sub cea acordată în medie în administrația publică, de aproximativ 4200 de lei. Totodată, după cum s-a menționat anterior, pe piața muncii s-au resimțit constrângeri de ofertă, reclamate tot mai frecvent de angajatori. Pentru a răspunde acestor deficiențe, autoritățile au decis extinderea succesivă a numărului de lucrători străini nou admiși pe piața românească (plafonul a fost aproape dublat în anul 2018, la 15000 de persoane), în condițiile în care măsurile de stimulare a mobilității interne, deși consistente (de exemplu o primă de instalare de 12500 de lei pentru persoanele care își schimbă domiciliul ca urmare a angajării într-o altă localitate, respectiv de 15500 de lei atunci când sunt însoțiți de membrii familiei), nu s-au dovedit a schimba semnificativ coordonatele în procesul de recrutare – rezultatele acestor programe au fost modeste, cu mai puțin de 300 de beneficiari ai acestei prime în anul 2018, reprezentând sub 40% din valoarea țintită. În aceste condiții, 2018 a reprezentat al treilea an consecutiv cu un avans robust al salariului mediu net din sectorul privat (11%), toate segmentele înregistrând în această perioadă o încetinire a extinderii schemelor de personal, alături de o majorare a ratei de creștere a salariilor.

Prețuri de consum

Parcursul ascendent pe care s-a înscris rata anuală a inflației începând cu trimestrul III 2017 a continuat și în prima parte din anul 2018, indicatorul părăsind încă din prima lună a anului intervalul de variație de ± 1 punct procentual asociat țintei staționare de 2,5%. Accelerarea a avut loc în principal pe fondul manifestării unui efect de bază nefavorabil aferent modificărilor fiscale operate în intervalul ianuarie-februarie 2017 (scăderea cotei standard a TVA de la 20% la 19%, eliminarea supraaccizei la carburanți, respectiv a taxei radio-tv și a celei pentru eliberarea pașapoartelor, cu un impact total de +1 punct procentual), la care s-a adăugat o suită de șocuri inflaționiste la nivelul componentelor exogene. După atingerea unui maxim de 5,42% în luna mai, dinamica anuală a IPC s-a temperat și a revenit în intervalul de variație asociat țintei în luna noiembrie, încheind anul la un nivel apropiat de limita superioară a acestuia (3,3% în decembrie 2018, similar valorii consemnate la finele anului 2017).

Bunurile energetice au fost în prim-plan și în anul 2018, prețurile acestora fiind responsabile în bună măsură pentru nivelul înalt atins de rata inflației în trimestrul II, cel mai ridicat din ultimii cinci ani. Astfel, anul a debutat cu o serie de scumpiri ample pentru toate bunurile energetice cu prețuri reglementate – energie electrică, gaze naturale, respectiv energie termică. Ajustările au fost determinate de evoluțiile înregistrate pe piețele concurențiale specifice, în cazul energiei electrice importanța mișcărilor din piața liberă crescând odată cu parcurgerea ultimei etape de liberalizare a prețului plătit de consumatorii casnici. Totodată, ascensiunea puternică a cotației petrolului (cu 20% în mai 2018 față de finele anului 2017), antrenată atât de limitarea producției, cât și de așteptări mai optimiste privind cererea, s-a transpus în scumpiri consistente ale combustibililor, variația anuală a prețurilor acestora depășind 17% pentru prima dată după 2005. Ulterior,

bunurile energetice au traversat o perioadă de temperare a dinamicii anuale, indusă, pe de o parte, de declinul abrupt al cotației țițeiului Brent până la un nivel inferior celui din decembrie 2017, iar pe de altă parte, de efecte statistice – creșterile de preț ale bunurilor cu prețuri reglementate nu au mai fost de același calibru precum în a doua jumătate a anului 2017.

Pe filiera bunurilor alimentare procesate nu s-au mai resimțit șocuri semnificative de natura ofertei din partea materiilor prime agroalimentare pe ansamblul anului 2018, cele mai multe încheind anul cu prețuri similare sau chiar mai scăzute comparativ cu cele de la finalul lui 2017. În acest registru s-au înscris carnea (îndeosebi cea de porc, pe fondul supraofertei generate de sacrificările preventive după izbucnirea focarelor de pestă africană), laptele și produsele derivate și zahărul, constituind practic mai mult de jumătate din componenta alimentară. La polul opus, prețul produselor de morărit și panificație a urcat constant pe parcursul anului 2018 (cu câte 0,36% în medie în fiecare lună), în asociere cu ascensiunea cotației grâului pe piețele internaționale, pe plan local nefiind înregistrate probleme de ofertă. Prețul de consum pe acest segment a reflectat suplimentar și majorarea costurilor cu forța de muncă, în contextul creșterilor repetate ale salariului minim – aproximativ două treimi dintre angajații companiilor care operează în domeniul fabricării pâinii sunt încadrați la nivelul salariului minim brut pe economie.

Revenirea inflației anuale la finalul anului 2018 în intervalul de variație asociat țintei staționare a fost facilitată și de grupa alimentelor neprocesate, odată cu disiparea șocului inflaționist imprimat de criza fipronilului care a marcat segmentul ouălor la sfârșitul anului precedent. Rezultate favorabile s-au obținut și la producția de fructe, atât pe plan intern, cât și pe plan extern, dinamica anuală a prețurilor de consum coborând în acest caz la -8% în decembrie 2018. În schimb, condițiile meteorologice din Europa din a doua jumătate a anului 2018 nu au fost prielnice recoltei de legume și s-au transpus în scumpiri pe piața din România în repetate rânduri semnificativ peste cele sugerate de sezonabilitatea specifică, prețurile poziționându-se la finele anului 2018 cu 20% peste cele practicate cu un an în urmă. Pe ansamblu, grupa LFO a încheiat anul cu o rată a inflației de 4,8%, comparativ cu 8,2% în decembrie 2017.

Prețuri de producție

După evoluția oscilantă observată pe parcursul anului 2017 (în jurul valorii de 3,1%), dinamica anuală a prețurilor producției industriale pentru piața internă s-a poziționat pe un trend ascendent până în luna octombrie 2018, când a atins 7%, maximum ultimilor șase ani, ulterior corectându-se ușor până aproape de 6%.

Parcursul a fost imprimat de segmentul bunurilor energetice, la impactul exercitat de majorarea cotației țițeiului Brent adăugându-se mișcările ample ale cotațiilor energiei electrice de pe piața angro internă.

O traiectorie crescătoare a urmat și rata anuală a prețurilor bunurilor intermediare, însă din a doua jumătate a anului 2018 a început să piardă din avânt, în timp ce variația prețurilor bunurilor de capital s-a restrâns pe tot parcursul anului. Aceste evoluții au fost corelate în bună măsură cu atenuarea avansului cotațiilor internaționale ale metalelor, ca urmare a deteriorării încrederii investitorilor, alimentată de semnalele venite din partea SUA privind reconfigurarea politicilor economice.

Prețurile de producție ale bunurilor de consum și-au temperat progresiv viteza de creștere în perioada ianuarie-martie 2018 (de la 4,2% la 3,2%), în celelalte luni ale anului fluctuând în jurul a 2% (în termeni anuali). În industria alimentară nu s-au manifestat presiuni notabile din partea costurilor cu materiile prime agroalimentare, creșteri ale cotațiilor la nivel internațional fiind vizibile doar pe piața cerealelor, ca urmare a unor condiții meteorologice nefavorabile, în special în Uniunea Europeană (de altfel aceste mișcări au fost preluate rapid de prețurile interne, în pofida unei recolte agricole locale ridicate, dată fiind tendința acestora de a se alinia la evoluțiile externe). Pe segmentul nealimentar, însă, s-au conturat tensiuni inflaționiste,

generate de presiunile acumulate pe filiera costurilor salariale unitare, dar și de condițiile favorabile de cerere din economie.

Costurile unitare cu forța de muncă

În anul 2018, rata anuală de creștere a costurilor unitare cu forța de muncă pe ansamblul economiei s-a majorat până la 14% (+6 puncte procentuale față de anul 2017), în principal ca urmare a accelerării avansului remunerării salariale. Astfel, consolidarea dinamicii ULC pe un palier înalt pentru al treilea an consecutiv periclitează competitivitatea economiei românești, având și repercursiuni la nivelul prețurilor de producție ale companiilor și, ulterior, al celor de consum.

În același timp, în industrie a avut loc o ușoară ajustare ascendentă a variației anuale a costurilor salariale unitare, până la 6,0% (+0,5 puncte procentuale). Totuși, pe segmentul dominant, cel prelucrător, presiunea factorului muncă s-a atenuat (5,9%), ca efect al temperării vitezei de creștere a câștigurilor salariale. Această tendință a fost observată în industria alimentară și în cea de fabricare a materialelor de construcții (odată cu investițiile realizate pentru mărirea capacității de producție), dar și în industria echipamentelor electrice. Echilibrul între costurile salariale și productivitate s-a păstrat în industria auto și cea de mașini și echipamente, activitatea acestor ramuri fiind susținută de o cerere externă robustă. În schimb, creșterea repetată a salariului minim a alimentat pierderi de competitivitate persistente în industria ușoară (unde a avut loc o relocare a activității către continentul asiatic), precum și în cea de prelucrare a lemnului și fabricare a mobilei, având în vedere că peste 40% din personal este încadrat la pragul minim de salarizare; suplimentar ultimele două industrii au resimțit și presiunea majorării prețului materiei prime de bază.

Evoluții fiscale

În anul 2018, deficitul bugetului general consolidat conform metodologiei SEC 2010 s-a majorat ușor, atingând nivelul de 3% din PIB (de la 2,7% din PIB în anul precedent), la limita pragului de referință al brațului corectiv al Pactului de stabilitate și creștere și în linie cu nivelul preconizat în Programul de convergență 2018-2021. Extinderea deficitului conform SEC 2010 este și consecința revizuirii statistice descendente operate la nivelul deficitului înregistrat în anul 2017, deficitul bugetar conform metodologiei naționale (neafectat de revizuirile statistice mai sus menționate) consemnând doar o lărgire marginală (de la 2,8% la 2,9% din PIB).

Ultimele evaluări ale Comisiei Europene indică faptul că deficitul bugetar structural a crescut de asemenea marginal (de la 2,9% la 3% din PIB potențial), în condițiile în care excesul de cerere identificat a consemnat un avans nesemnificativ, iar cheltuielile aferente execuției conform SEC 2010 conțin o componentă temporară (eliminată din calculul soldului structural) de 3,2 miliarde lei, aferentă înregistrării sumelor datorate în contextul restituirii taxei de poluare auto. Impulsul fiscal, măsurat prin variația deficitului structural primar, a fost aproximativ neutru, consemnând un nivel de 0,1 puncte procentuale de PIB. Din perspectiva obligațiilor ce revin României conform prevederilor brațului preventiv al Pactului de stabilitate și creștere și ale Tratatului privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul Uniunii Economice și Monetare (așa-numitul Compact fiscal), evoluțiile descrise au condus la majorarea deviației deja existente a deficitului structural de la obiectivul pe termen mediu (până la 2 puncte procentuale). De altfel, la recomandarea Comisiei Europene, România a devenit subiectul unei proceduri de deviație semnificativă deschise de Consiliul Uniunii Europene începând cu luna iunie 2017.

Veniturile și cheltuielile bugetului general consolidat exprimate ca procent în PIB s-au majorat în anul 2018 cu 1,1 puncte procentuale, respectiv 1,4 puncte procentuale, o contribuție minoră în această direcție revenind și volumului fondurilor europene care tranzitează bugetul consolidat (acestea au avansat de la 0,8 puncte procentuale la 1 punct procentual de PIB).

În cazul veniturilor, majorarea consemnată are drept sursă principală veniturile din contribuții sociale, al căror cuantum, exprimat ca pondere în PIB, a crescut de la 8,5% la 10,6%. Evoluția reflectă dinamica salarială alertă, având drept sursă atât o piață a muncii tensionată, cât și transferul contribuțiilor de asigurări sociale din sarcina angajatorului în cea a angajatului. Modificarea de la nivelul contribuțiilor sociale a fost parțial compensată de diminuarea veniturilor din impozitele pe venit și avere datorate de gospodăriile populației exprimate ca pondere în PIB cu 1,3 puncte procentuale, dată fiind reducerea cotei de impozitare a venitului de la 16% la 10%. Variații ascendente marginale au înregistrat și impozitele pe produse și import și impozitele pe venit și avere datorate de corporații (raportat la PIB, ambele avansând cu 0,1 puncte procentuale).

În ceea ce privește cheltuielile, creșterea de cea mai mare amploare a fost localizată la nivelul anvelopei salariale care, exprimată ca procent în PIB, s-a ajustat ascendent cu 1 punct procentual (până la 11%), în condițiile majorărilor salariale produse în baza noii legi a salarizării unitare (în vigoare din iulie 2017). Un avans de mai mică amploare a avut loc și la nivelul cheltuielilor de capital (exprimate ca pondere în PIB, acestea au urcat cu 0,4 puncte procentuale). Ponderea în PIB a formării brute de capital fix a consemnat o creștere marginală (de la 2,56 puncte procentuale la 2,64 puncte procentuale), o modificare semnificativă producându-se la nivelul transferurilor de capital – ca pondere în PIB, acestea s-au majorat cu 0,4 puncte procentuale, inclusiv ca urmare a restituirilor taxei de poluare auto mai sus menționate.

Creșterea datoriei publice (+28,9 miliarde lei) s-a produs în linie cu dimensiunea deficitului bugetului general consolidat conform SEC 2010 (28,5 miliarde lei). Caracterul extrem de favorabil al diferențialului dobânzi – creșterea economică explică reducerea marginală a stocului datoriei publice la nivelul de 35% din PIB (de la 35,2% din PIB în anul 2017), în pofida înregistrării unui deficit primar de 1,8% din PIB.

Finanțarea deficitului bugetar s-a realizat predominant din surse interne, în condițiile în care ponderea datoriei denuminate în lei a crescut semnificativ (de la 48,3 la sută la 49,6%).

B. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI

2. POTENȚIALUL ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

În analiza potențialului economiei românești s-au avut în vedere *resursele de energie primară, inclusiv producția, importul și consumul, precum și resursele umane.*

2.1. Resurse de energie primară

Economia românească este într-un activ proces de restructurare, în vederea eficientizării utilizării resurselor interne și a sporirii gradului ei de atractivitate, atât pentru investitorii privați interni, cât și pentru cei străini, în condițiile respectării standardelor europene de mediu și a creșterii calității produselor oferite beneficiarilor. Experți ai Comisiei Europene apreciază că:

„... În Europa Centrală și de Est, sectorul energetic *reprezintă cheia restructurării economice...*”, deoarece sectorul energetic este cel care influențează fundamental evoluția întregii societăți.

În acest context, cerințele strategiilor pentru sectorul energetic se referă la:

- accelerarea materializării condițiilor pentru liberalizarea pieței de energie;
- îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea importanței utilizării surselor de energie regenerabilă;
- realizarea, în condiții de înaltă fiabilitate, a alimentării cu energia necesară structurilor economice existente;
- reducerea treptată a impactului negativ exercitat asupra mediului, de către unele activități din sectorul de producere și distribuire a energiei.

În acest mod se creează premise realiste pentru o energie sigură și accesibilă. Totodată, acestea reprezintă și principalele provocări la care este supus sectorul energetic în condițiile în care România trebuie să recupereze decalajul de performanță economică față de țările dezvoltate ale Uniunii Europene.

În anul 2018 resursele de energie primară au reprezentat 41647 mii tone echivalent petrol¹⁾, din care producția a deținut 60,0%. Structura resurselor de energie primară a fost următoarea: 37,9% țiței și produse petroliere din import; 26,6% gaze naturale; 12,9% cărbuni și cocs din import; 12,1% energie hidroelectrică, solară, eoliană și căldură nucleară; 8,5% lemne de foc (inclusiv biomasă); 1,3% energie provenită de la alți combustibili; 0,6% energie electrică din import; 0,1% energie provenită din surse neconvenționale.

Tabel 2.1.1. Resursele de energie primară

	Energie primară		- mii tone echivalent petrol ¹⁾ -			
	- total -		din care:			
	2017	2018	Producție	Import	2017	2018
Resurse	41821	41647	25417	24979	13597	14168
Cărbuni	5323	4868	4466	4016	512	459
din care:						
Lignit	4393	4059	4189	3824	1	1
Cocs din import	479	454	-	-	479	454
Gaze naturale ²⁾	11034	11087	8608	8562	962	1220
Țiței ³⁾	12216	12485	3548	3491	7752	8263
Produse petroliere din import	3279	3290	-	-	3279	3290
Lemne de foc (inclusiv biomasă)	3759	3552	3564	3443	128	57
Alți combustibili	458	553	273	362	170	172
Energie hidroelectrică și căldură nucleară ⁴⁾	4897	5044	4897	5044	-	-
Energie electrică din import	315	253	-	-	315	253
Energie din surse neconvenționale	61	61	61	61	-	-

¹⁾ Echivalent petrol (10000 kcal/kg).

²⁾ Exclusiv gazolină și etanol din schelele de extracție.

³⁾ Inclusiv gazolină și etanol din schelele de extracție.

⁴⁾ Inclusiv energia eoliană și solar fotovoltaică

¹⁾ Echivalent petrol (10000 kcal/kg).

În anul 2018, structura resurselor energetice pe cele două principale surse de proveniență ale energiei primare, a înregistrat următoarele aspecte:

- la producția internă, structura a fost dominată de gazele naturale (34,3% din total), urmată de energie hidroelectrică, solară, eoliană și căldura nucleară (20,2%), de cărbuni (16,1%), țiței (14,0%), lemne de foc, inclusiv biomasă (13,8%), alți combustibili și energie din surse neconvenționale (1,6%);
- la import, cea mai mare pondere au deținut-o țițeiul și produsele petroliere (81,5%), gazele naturale (8,6%), cărbunii și cocsul (6,4%); energia electrică a avut o pondere de 1,8%.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, resursele de energie primară au înregistrat o ușoară scădere (-174 mii tone echivalent petrol, respectiv -0,4%).

Astfel, comparativ cu anul 2017, pe categorii de resurse de energie primară s-au înregistrat următoarele modificări:

- s-au majorat resursele de: țiței (+269 mii tone echivalent petrol, respectiv +2,2%), energie hidroelectrică, solară, eoliană și căldură nucleară (+147 mii tone echivalent petrol, respectiv +3,0%), gaze naturale utilizabile (+53 mii tone echivalent petrol, respectiv +0,5%), produse petroliere din import (+11 mii tone echivalent petrol, respectiv +0,3%);
- s-au micșorat resursele de: cărbune (-455 mii tone echivalent petrol, respectiv -8,5%), lemne de foc, inclusiv biomasă (-207 mii tone echivalent petrol, respectiv -5,5%), cocs din import (-25 mii tone echivalent petrol, respectiv -5,2%).

2.1.1. Producția de energie primară

În anul 2018, producția de energie primară a însumat 24979 mii tone echivalent petrol și comparativ cu anul 2017 a înregistrat o ușoară scădere (-438 mii tone echivalent petrol, respectiv -1,7%).

Analiza evoluției producției de energie primară, pe categorii, în anul 2018 comparativ cu anul 2017, evidențiază următoarele modificări:

- s-a majorat producția de energie hidroelectrică, solară, eoliană și căldură nucleară (+147 mii tone echivalent petrol, respectiv +3,0%);
- s-a micșorat producția de: cărbune (-450 mii tone echivalent petrol, respectiv -10,1%), lemn de foc, inclusiv biomasă (-121 mii tone echivalent petrol, respectiv -3,4%), țiței (-57 mii tone echivalent petrol, respectiv -1,6%), gaze naturale (-46 mii tone echivalent petrol, respectiv -0,5%).

2.1.2. Importul de energie primară

În anul 2018, importul de energie primară a înregistrat o ușoară creștere față de anul 2017 (+4,2%).

Analiza evoluției importurilor de energie primară, pe categorii de surse de energie primară, evidențiază următoarele aspecte:

- s-au majorat cantitățile importate de: țiței (+511 mii tone echivalent petrol, respectiv +6,6%), gaze naturale (+258 mii tone echivalent petrol, respectiv +26,8%), produse petroliere (+11 mii tone echivalent petrol, respectiv +0,3%);
- s-au înregistrat scăderi ale importurilor de: cărbune (-78 mii tone echivalent petrol, respectiv -7,9%), lemn de foc, inclusiv biomasă (-71 mii tone echivalent petrol, respectiv -55,5%), energie electrică (-62 mii tone echivalent petrol, respectiv -19,7%).

Gradul de independență energetică

În anul 2018, gradul mediu de independență energetică (determinat ca raport între producția de energie primară și cantitatea de energie primară disponibilă în perioada de referință) a fost de 74,5%, în scădere față de anul anterior (-2,1 puncte procentuale).

Tabel 2.1.2. Gradul de independență energetică

- procente -

	2017	2018	2018 față de 2017, pp ¹⁾ (+/-)
Total²⁾	76,1	74,5	-1,6
Cărbune (inclusiv cocs)	83,1	79,0	-4,1
Țiței	31,1	30,0	-1,1
Gaze naturale ³⁾	88,6	86,1	-2,5

¹⁾ Puncte procentuale.²⁾ Inclusiv produsele energetice obținute și consumate în gospodăriile populației.³⁾ Exclusiv gazolina și etanul din schelele de extracție care sunt cuprinse la țiței.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, gradul de independență energetică, pe principalele categorii de resurse energetice, a scăzut la cărbune cu 4,1 puncte procentuale, la gaze naturale cu 2,5 puncte procentuale și cu 1,1 puncte procentuale la țiței.

2.1.3. Consumul de energie

2.1.3.1. Consumul intern brut de energie

În anul 2018, consumul intern brut de energie a fost de 33510 mii tone echivalent petrol.

Structura consumului intern brut de energie, pe principalele componente a fost următoarea: 29,7% gaze naturale, 28,8% țiței și produse petroliere, 15,2% cărbune (inclusiv cocs) și 6,1% energie electrică.

Tabel 2.1.3. Consumul intern brut de energie- mii tone echivalent petrol¹⁾ -

	2017	2018	Structura, %		2018 față de 2017	
			2017	2018	+/-	%
Total²⁾	33391	33510	100,0	100,0	+119	100,4
din care:						
Energie electrică	1827	2035	5,5	6,1	+208	111,4
Cărbune (inclusiv cocs)	5376	5081	16,1	15,2	-295	94,5
Țiței și produse petroliere	9532	9640	28,5	28,8	+108	101,1
Gaze naturale ³⁾	9717	9942	29,1	29,7	+225	102,3

¹⁾ Echivalent petrol (10000 kcal/kg).²⁾ Inclusiv produsele energetice obținute și consumate în gospodăriile populației.³⁾ Exclusiv gazolina și etanul din schelele de extracție care sunt cuprinse la țiței.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, consumul intern brut de energie a înregistrat o ușoară creștere de 119 mii tone echivalent petrol (respectiv +0,4%).

Consumul intern brut de energie pe principalele componente a prezentat următoarele tendințe:

- a crescut consumul intern brut de: gaze naturale (+225 mii tone echivalent petrol, respectiv +2,3%), energie electrică (+208 mii tone echivalent petrol, respectiv +11,4%), țiței și produse petroliere (+108 mii tone echivalent petrol, respectiv +1,1%);
- s-a redus consumul intern brut de cărbune, inclusiv cocs (-295 mii tone echivalent petrol, respectiv -5,5%).

2.1.3.2. Consumul final energetic

În anul 2018, consumul final energetic a fost de 23611 mii tone echivalent petrol, având pe principalele activități, următoarea structură: 32,9% populație, 28,0% industrie (inclusiv construcții), 27,4% transporturi, 9,3% alte activități, 2,4% agricultură, silvicultură și pescuit.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, consumul final energetic a avut o ușoară creștere (+342 mii tone echivalent petrol).

Tabel 2.1.4. Consumul final energetic

- mii tone echivalent petrol¹⁾ -

	2017	2018	2018 față de 2017		Structura, %	
			+/-	%	2017	2018
Consumul final energetic	23269	23611	+342	101,5	100,0	100,0
Industrie (inclusiv construcții)	6407	6619	+212	103,3	27,5	28,0
Agricultură, silvicultură și pescuit	495	566	+71	114,3	2,1	2,4
Transporturi	6506	6462	-44	99,3	28,0	27,4
Alte activități	2157	2188	+31	101,4	9,3	9,3
Populație	7704	7776	+72	100,9	33,1	32,9

¹⁾ Echivalent petrol (10000 kcal/kg).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, evoluția consumului final energetic pe principalele activități din economie a prezentat următoarele aspecte:

- a crescut consumul final energetic: industrie, inclusiv construcții (+212 mii tone echivalent petrol, respectiv +3,3%), la populație (+72 mii tone echivalent petrol, respectiv +0,9%), în agricultură, silvicultură și pescuit (+71 mii tone echivalent petrol, respectiv +14,3%), în alte activități (+31 mii tone echivalent petrol, respectiv +1,4%);
- a crescut ponderea în total consum final energetic în industrie (+0,5 puncte procentuale) și agricultură (+0,3 puncte procentuale) și a scăzut în transporturi (-0,6 puncte procentuale) și la populație (-0,2 puncte procentuale).

2.1.3.3. Consumul de energie, pe locuitor

În anul 2018, consumul intern brut de energie pe locuitor a fost de 1,721 tone echivalent petrol, în creștere față de anul anterior cu (+0,016 tone echivalent petrol pe locuitor, respectiv +0,9%).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, consumul final energetic pe locuitor s-a majorat în agricultură, silvicultură și pescuit cu 7,4%, în industrie (inclusiv construcții) cu 4,0% și în sectorul rezidențial și al altor activități cu +1,8%.

Tabel 2.1.5. Consumul de energie, pe locuitor

- tone echivalent petrol¹⁾/ locuitor -

	2017	2018 ²⁾	2018 față de 2017	
			+/-	%
Consum intern brut de energie	1,705	1,721	+0,016	100,9
Consum final energetic:				
- industrie (inclusiv construcții)	0,327	0,340	+0,013	104,0
- agricultură, silvicultură și pescuit	0,027	0,029	+0,002	107,4
- transporturi	0,332	0,332	-	100,0
- rezidențial și al altor activități	0,503	0,512	+0,009	101,8

¹⁾ Echivalent petrol (10000 kcal/kg).

²⁾ Date provizorii.

2.1.4. Producția de energie electrică

2.1.4.1. Puterea instalată a grupurilor electrogene la sfârșitul anului

La sfârșitul anului 2018, puterea instalată a grupurilor electrogene a fost de 23553 mii kW, din care 53,1% în centralele termoelectrice, 28,1% în centralele hidroelectrice și 18,8% în centrale eoliene și solar fotovoltaice.

Tabel 2.1.6. Puterea instalată a grupurilor electrogene (la sfârșitul anului)

- mii kW -

	2017	2018	2018 față de 2017		Structura, %	
			+/-	%	2017	2018
Total	23574	23553	-21	99,9	100,0	100,0
Termoelectrică	12570	12526	-44	99,6	53,3	53,1
Hidroelectrică	6600	6609	+9	100,1	28,0	28,1
Eoliană ¹⁾	4404	4418	+14	100,3	18,7	18,8
Pe locuitor ²⁾ (W)	1203	1210	+7	100,6	x	x

¹⁾ Inclusiv energia solară fotovoltaică.

²⁾ S-au utilizat datele definitive privind populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, puterea instalată a grupurilor electrogene a scăzut cu 0,1%.

În anul 2018, *puterea instalată a grupurilor electrogene pe locuitor* era de 1210 W, în creștere cu 0,6% față de cea înregistrată în anul anterior.

2.1.4.2. Producția de energie electrică

În anul 2018, producția de energie electrică a fost de 64876 milioane kWh, din care 59,6% a fost termoelectrică și 27,9% hidroelectrică, 12,5% eoliană și solară fotovoltaică.

Tabel 2.1.7. Producția de energie electrică

	2017	2018	2018 față de 2017		- milioane kWh -	
					Structura, %	
			+/-	%	2017	2018
Total	64296	64876	+580	100,9	100,0	100,0
Termoelectrică	40181	38686	-1495	96,3	62,5	59,6
Hidroelectrică	14853	18097	+3244	121,8	23,1	27,9
Eoliană ¹⁾	9262	8093	-1169	87,4	14,4	12,5
Pe locuitor ²⁾ (kWh)	3282	3332	+50	101,5	X	X

¹⁾ Inclusive energia solară fotovoltaică.

²⁾ S-au utilizat **datele definitive privind populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an**, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

În anul 2018, față de anul anterior, producția de energie electrică a crescut cu 580 milioane kWh (+0,9%); pe tipuri de unități de producție se constată o scădere la producția de energie termoelectrică cu 1495 milioane kWh (-3,7%) și la producția de energie eoliană și solar fotovoltaică cu 1169 milioane kWh (-12,6%) și o creștere a producției de energie hidroelectrică cu 3244 milioane kWh (+21,8%).

În anul 2018, *producția de energie electrică pe locuitor* a fost de 3332 kWh. Comparativ cu anul anterior acest indicator a crescut cu 50 kWh (respectiv cu +1,5%).

2.1.4.3. Structura producției de energie termoelectrică, după felul combustibilului consumat

În anul 2018, structura producției de energie termoelectrică, după felul combustibilului consumat a avut următoarele caracteristici: 40,4% din producție s-a obținut din cărbune (în special din lignit 37,6%), 27,2% din gaze naturale și 0,1% din produse petroliere lichide.

Tabel 2.1.8. Structura producției de energie termoelectrică, după felul combustibilului consumat

	2017	2018	2018 față de 2017, pp ¹⁾	
			(+/-)	(+/-)
Energie termoelectrică - total	100,0	100,0		X
din care, produsă cu:				
Cărbune	42,1	40,4		-1,7
din acesta: lignit	38,7	37,6		-1,1
Produse petroliere lichide	0,1	0,1		-
Gaze naturale	26,3	27,2		+0,9

¹⁾ Puncte procentuale.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, structura producției de energie termoelectrică (în funcție de combustibilul consumat) a înregistrat o creștere la gaze naturale cu 0,9 puncte procentuale, iar la cărbune s-a înregistrat o scădere de 1,7 puncte procentuale, în special lignit (cu 1,1 puncte procentuale).

2.2. Resurse umane

2.2.1. Populația și fenomenele demografice

La 1 ianuarie 2019, populația rezidentă a României a fost de 19414,45 mii locuitori, din care 9500,45 mii bărbați (48,9%) și 9914,0 mii femei (51,1%). În perioada 2017-2019 (1 ianuarie), valorile negative ale sporului natural împreună cu soldul negativ al migrației internaționale au determinat scăderea populației țării cu aproape 229 mii locuitori.

Tabel 2.2.1. Populația rezidentă pe sexe și medii

Data	Total	Masculin	Feminin	- persoane -	
				Urban	Rural
1 ianuarie 2017 ¹⁾	19643949	9602080	10041869	10531819	9112130
1 iulie 2017	19591668	9579992	10011676	10519506	9072162
1 ianuarie 2018	19530631	9553249	9977382	10503470	9027161
1 iulie 2018	19476713	9528936	9947777	10481512	8995201
1 ianuarie 2019	19414458	9500450	9914008	10455362	8959096

Notă: Pentru perioada 2017-2019 s-a utilizat populația rezidentă estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011. Datele sunt definitive.

¹⁾ Date revizuite.

Schimbările care au avut loc în dinamica populației sunt rezultatul direct al tendințelor înregistrate la nivelul fenomenelor demografice (natalitate, mortalitate și migrație).

Structura pe vârste a populației poartă amprenta caracteristică a unui proces de îmbătrânire demografică cauzat în principal, de scăderea natalității care, în perioada 2017-2019 a determinat reducerea populației tinere (0-14 ani) cu 17,0 mii persoane. În paralel, creșterea speranței de viață a determinat în aceeași perioadă creșterea numărului populației vârstnice de 65 ani și peste cu 102,2 mii persoane.

În perioada 2017-2019, ponderea populației tinere de 0-14 ani a înregistrat o ușoară creștere (15,7% la 1 ianuarie 2019) față de 15,6% la 1 ianuarie 2017. Ponderea populației vârstnice a crescut de la 17,8% la 1 ianuarie 2017, la 18,5% la 1 ianuarie 2019.

La 1 ianuarie 2019, populația adultă de 15-64 ani reprezenta 65,8% din populația totală, în timp ce la aceeași dată a anului 2017 ponderea a fost de 66,6%, scăderea fiind de 314,7 mii persoane.

La începutul anului 2019, persoanele vârstnice de 80 ani și peste, „longevivii”, dețineau 4,7% din totalul populației, proporția fiind superioară la femeile vârstnice (5,9%), față de bărbații vârstnici (3,3%).

Implicațiile sociale și economice ale creșterii rapide, mai ales a segmentului populației „foarte bătrâne” (peste 80 ani) sunt foarte importante. Dacă grupele „mai tinere” (65-69 ani) ale populației vârstnice pot fi încă active din punct de vedere economic, fiind capabile să se întrețină singure, cei „foarte bătrâni” (80 ani și peste), mai ales femeile, sunt tot mai dependenți de ceilalți, necesitând suport social și medical special.

Structura populației pe vârste și medii rezidențiale confirmă faptul că procesul de îmbătrânire demografică este mai accentuat în mediul rural, unde numărul populației vârstnice de 65 ani și peste este mai mare de 1,2 ori decât cel din mediul urban.

La 1 ianuarie 2019, raportul de masculinitate a fost de 958 persoane de sex masculin la 1000 persoane de sex feminin. Până la vârsta de 56 ani, numărul bărbaților a fost mai mare decât cel al femeilor. Începând cu această vârstă, numărul femeilor devine mai mare, ajungând la grupa de vârstă de 80 ani și peste, de 1,9 ori mai mare decât cel al bărbaților.

Indicele de îmbătrânire demografică²⁾ și raportul de dependență demografică³⁾ au fost direct influențate de scăderea numărului de copii și de creșterea populației vârstnice. În perioada 2017-2019 indicele de îmbătrânire a crescut de la 114,2 în anul 2017, la 118,2 persoane vârstnice la 100 persoane tinere în anul 2019, iar raportul de dependență demografică a crescut de la 50,1 în anul 2017, la 52,0 persoane tinere și vârstnice la 100 persoane adulte în anul 2019.

²⁾ Indicele de îmbătrânire demografică - reprezintă numărul persoanelor vârstnice (65 ani și peste) care revin la 100 persoane tinere (0-14 ani).

³⁾ Raportul de dependență demografică - reprezintă numărul persoanelor tinere (0-14 ani) și vârstnice (65 ani și peste) care revin la 100 persoane în vârstă de muncă (15-64 ani).

Vârsta medie a populației țării a crescut de la 41,1 ani la 1 ianuarie 2017 la 42,1 ani la 1 ianuarie 2019, vârstă medie ce caracterizează țările cu o populație „adultă”. Vârsta medie a populației feminine a fost de 43,7 ani, la începutul anului 2019, cu 3,3 ani mai mare decât cea masculină.

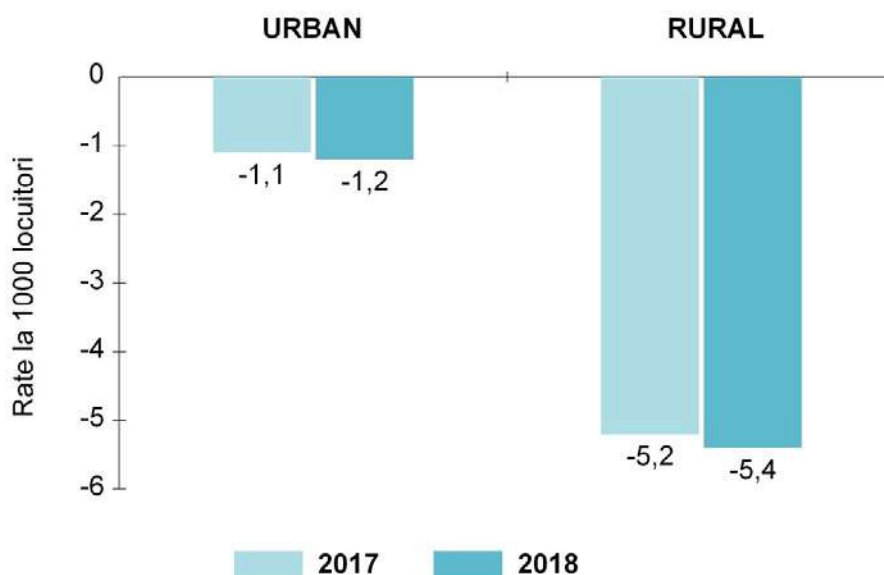
La începutul anului 2019, contingentul feminin fertil (de 15-49 ani) a fost de un 4340 mii (43,8% din totalul populației feminine), în scădere cu 245,2 mii persoane față de 1 ianuarie 2017.

2.2.2. Sporul natural al populației rezidente

Principalul factor care a influențat scăderea populației rezidente în anul 2018 a fost sporul natural negativ. Evoluția natalității și a mortalității (mortalitatea depășind sensibil natalitatea) a determinat, în anul 2018 o rată a sporului natural negativ de -3,2 persoane la 1000 locuitori, apropiat ca dimensiune cu cel din anul 2017 (-3,0 persoane la 1000 locuitori).

În anul 2018, decalajul dintre sporul natural negativ pe medii de rezidență s-a menținut, în mediul urban evidențiindu-se un spor natural negativ de -1,2‰, față de -1,1‰ în anul 2017, iar în mediul rural un spor natural negativ de -5,4‰ (-5,2‰ în anul 2017).

Grafic 2.2.1. Sporul natural al populației rezidente pe medii de rezidență

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.
Sunt incluși numai născuții-vii ai căror mame aveau, la data nașterii, reședința obișnuită în România și decedații cu reședința obișnuită în România.

2.2.3. Natalitatea⁴⁾

În anul 2018 s-au născut 202,7 mii copii, în creștere cu 0,5 mii copii față de anul 2017, iar rata natalității a crescut de la 10,3 născuți-vii la 1000 locuitori, în anul 2017, la 10,4 născuți-vii la 1000 locuitori, în anul 2018.

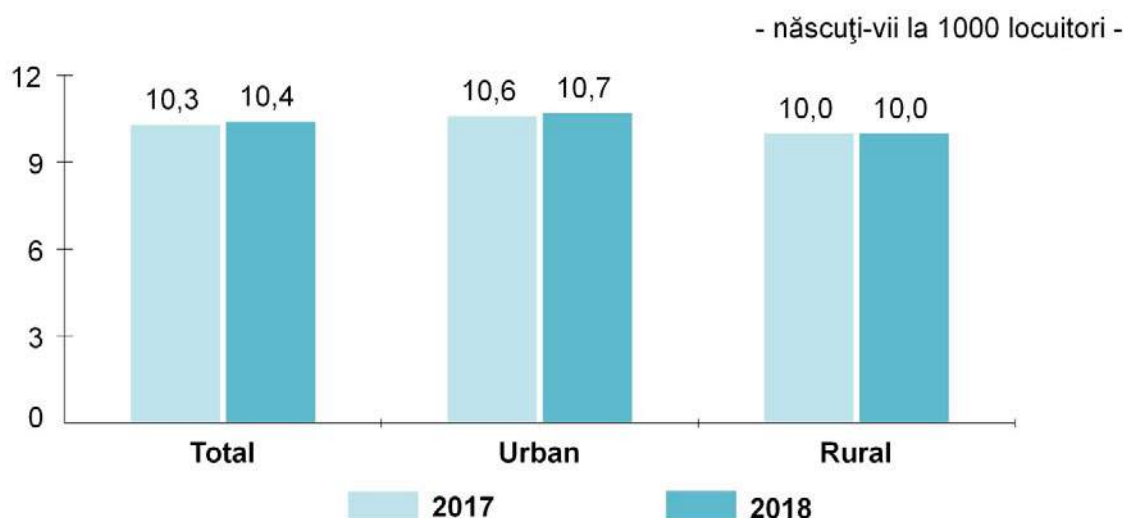
După mediul de rezidență, în anul 2018, rata natalității din mediul urban (10,7‰) a fost superioară celei din mediul rural (10,0‰). Creșterea ratei natalității la nivel național a fost determinată de evoluția pozitivă a ratei din mediul urban (de la 10,6‰ în anul 2017, la 10,7‰ în anul 2018), în timp ce rata de natalitate în mediul rural s-a menținut la același nivel în ambii ani (10,0‰).

⁴⁾ Indicatorul se referă la populația rezidentă.

Tabel 2.2.2. Principalii indicatori ai natalității

	2017	2018
Număr născuți-vii (mii persoane)	202,2	202,7
Rata de natalitate (născuți-vii la 1000 locuitori)	10,3	10,4
Vârsta medie a mamei (ani), pentru născuții-vii cu reședința obișnuită în România		
- la prima naștere	27,2	27,4
- la toate nașterile	28,5	28,7

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011. Sunt incluși născuții-vii ai căror mame aveau, la data nașterii, reședința obișnuită în România. Vârsta medie a femeilor care au născut se referă la mamele cu reședința obișnuită în România.

Grafic 2.2.2. Rata natalității pentru născuții-vii cu reședința obișnuită în România, pe medii de rezidență

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011. Sunt incluși născuții-vii ai căror mame aveau, la data nașterii, reședința obișnuită în România.

În anul 2018, vârsta medie a mamei la naștere (28,7 ani) a fost în creștere față de anul precedent (28,5 ani), menținându-se tendința de amânare a nașterii. Vârsta medie a mamei la prima naștere a fost de 27,4 ani în anul 2018 și de 27,2 ani în anul 2017.

În anul 2018, femeile din mediul rural au născut la o vârstă mai tânără (27,2 ani), comparativ cu cele din mediul urban (29,9 ani). Decalajul între urban și rural se menține și în cazul vârstei mamelor care sunt la prima naștere (28,9 ani în urban și 25,0 ani în rural).

Din punct de vedere al situației juridice, în anul 2018, ponderea copiilor născuți-vii în afara căsătoriei a fost de 30,9% din numărul total al născuților-vii. În mediul rural, frecvența nașterilor în afara căsătoriei (37,1%) a fost mai mare, comparativ cu cea din mediul urban (26,0%). Cea mai mare parte a copiilor născuți în afara căsătoriei (51,7%) provin de la tinerele sub 25 ani.

În anul 2018, din numărul total al născuților-vii, 29,7% au avut mame cu vârsta între 25-29 ani, iar 30,7% dintre născuții-vii au avut tați cu vârsta între 30-34 ani. Starea de sănătate și calitatea vieții copiilor depind, esențial, de nivelul de pregătire al mamelor. În anul 2018, ponderea născuților-vii ai căror mame au avut un nivel de pregătire redus (cel mult studii gimnaziale) a fost de 26,6%, iar 36,7% din totalul născuților-vii au avut mame cu o pregătire de nivel mediu (profesional, liceal și postliceal). O tendință înregistrată în ultimii ani a fost creșterea ponderii născuților-vii ai căror mame au un nivel de pregătire ridicat (universitar sau mai mult) ajungând la 30,4% în anul 2018, față de 30,1% în anul 2017. Pentru 6,3% dintre născuții-vii mamele nu și-au declarat nivelul educațional.

2.2.4. Mortalitatea⁴⁾

În anul 2018 s-au înregistrat 263,9 mii decese, în creștere cu 2,5 mii decese față de anul 2017, iar rata mortalității a crescut de la 13,3 decedați la 1000 locuitori în anul 2017, la 13,6 decedați la 1000 locuitori în anul 2018.

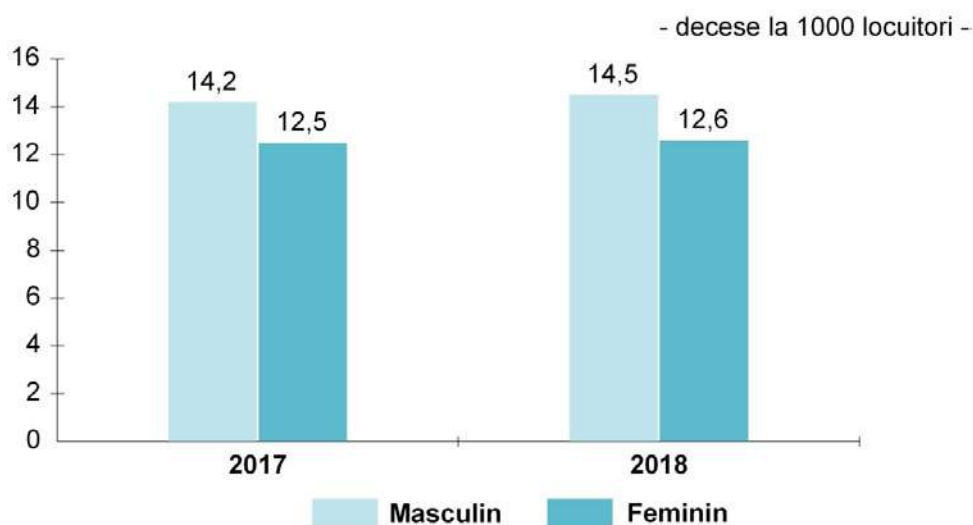
Tabel 2.2.3. Principali indicatori ai mortalității

	2017	2018
Număr decese (mii persoane)	261,4	263,9
Rata de mortalitate (decedați la 1000 locuitori)		
Total	13,3	13,6
- Masculin	14,2	14,5
- Feminin	12,5	12,6
- Urban	11,7	11,9
- Rural	15,2	15,4

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011. Sunt incluși numai decedații cu reședința obișnuită în România.

În comparație cu anul 2017, în anul 2018, rata mortalității a crescut atât în mediul urban (de la 11,7‰ la 11,9‰), cât și în mediul rural (de la 15,2‰ la 15,4‰). În aceeași perioadă, rata mortalității feminine a crescut de la 12,5‰ la 12,6‰, iar rata mortalității masculine a crescut de la 14,2‰ la 14,5‰.

Grafic 2.2.3. Rata mortalității pentru decedații cu reședința obișnuită în România, pe sexe

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011. Sunt incluși numai decedații cu reședința obișnuită în România.

Ratele mortalității specifice pe principalele cauze de deces au continuat să difere pe sexe.

Mortalitatea feminină a avut valori superioare celei masculine în cazul bolilor aparatului circulator, al bolilor endocrine, de nutriție și metabolism și al bolilor sistemului nervos. Pentru celelalte cauze de deces se manifestă o „supramortalitate masculină”, mai accentuată în cazul tumorilor, leziunilor traumatiche, otrăvirilor și a altor consecințe ale cauzelor externe, al bolilor aparatului respirator și al bolilor aparatului digestiv, dar și în cazul bolilor infecțioase și parazitare, în special în cazul tuberculozei.

Decesele înregistrate în anul 2018 au continuat să aibă ca principale cauze, bolile aparatului circulator 56,6% (în principal boala ischemică a inimii 18,9% și bolile cerebro-vasculare 16,1%) și tumorile (19,6%). Decesele datorate acestor două cauze au reprezentat 76,2% din totalul deceselor.

⁴⁾ Indicatorul se referă la populația rezidentă.

Comparativ cu anul anterior, în anul 2018 s-a menținut ordinea principalelor cauze de deces, pe primul loc situându-se bolile aparatului circulator, urmate de tumori, bolile aparatului respirator (6,5%) și bolile aparatului digestiv (5,9%).

În anul 2018, speranța de viață la naștere a ajuns la 75,85 ani, în creștere cu 0,12 ani față de anul anterior, femeile având o durată medie a vieții mai mare cu 7,01 ani decât bărbații, diferența dintre sexe fiind în creștere față de anul anterior (când era de 6,95 ani).

Tabel 2.2.4. Speranța de viață la naștere¹⁾

	- ani -		
	Total	Masculin	Feminin
2017	75,73	72,28	79,23
2018	75,85	72,37	79,38

Notă: Speranța de viață la naștere în anul de referință s-a calculat pe baza numărului populației după domiciliu și al decedaților cu domiciliul sau cu reședința obișnuită în România.

¹⁾ Indicatorul se referă la populația după domiciliu.

Datorită nivelului diferențiat al mortalității pe medii de rezidență înregistrat și în anul 2018, durata medie de viață a populației din mediul urban a fost superioară celei din mediul rural, cu 2,88 ani. Pentru ambele sexe, durata medie a vieții în mediul urban a fost mai mare decât cea din rural. Diferențe mai accentuate s-au înregistrat la populația masculină (3,32 ani), față de cea feminină (1,78 ani).

Tabel 2.2.5. Speranța de viață la naștere pe sexe și medii

	- ani -					
	Urban			Rural		
	Total	Masculin	Feminin	Total	Masculin	Feminin
2017	76,97	73,70	80,07	74,18	70,59	78,20
2018	77,12	73,90	80,16	74,24	70,58	78,38

Notă: Speranța de viață la naștere în anul de referință s-a calculat pe baza numărului populației după domiciliu și al decedaților cu domiciliul sau cu reședința obișnuită în România.

2.2.5. Nupțialitatea⁵⁾

În anul 2018, numărul căsătoriilor a fost de 143,3 mii, în creștere cu 0,7 mii căsătorii față de anul 2017, iar rata nupțialității a fost mai mare decât cea din anul 2017, înregistrându-se 6,5 căsătorii la 1000 locuitori, față de 6,4 căsătorii la 1000 locuitori înregistrate în anul 2017.

Tabel 2.2.6. Principalii indicatori ai nupțialității

	2017	2018
Număr căsătorii (mii căsătorii)	142,6	143,3
din care:		
- la prima căsătorie ¹⁾	112,5	112,3
Rata de nupțialitate (căsătorii la 1000 locuitori)	6,4	6,5
Vârsta medie la căsătorie (ani)		
Masculin	33,3	33,8
Feminin	30,1	30,6
Vârsta medie la prima căsătorie (ani)		
Masculin	31,5	31,9
Feminin	28,2	28,7

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația după domiciliu la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

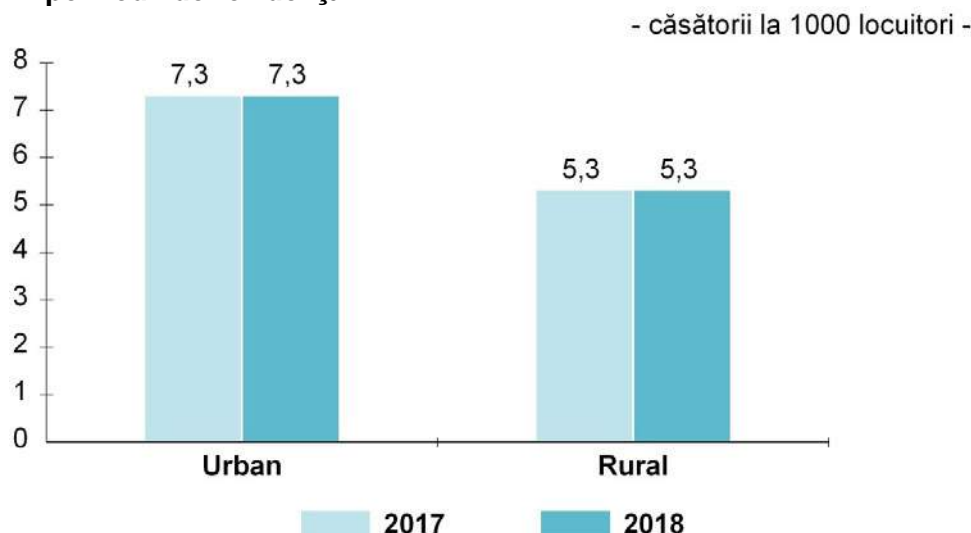
Sunt incluse căsătoriile persoanelor care aveau, la data încheierii căsătoriei, domiciliul în România, precum și căsătoriile persoanelor de cetățenie română care se căsătoresc în străinătate și care sunt înregistrate la Oficiile de Stare Civilă din România.

¹⁾ Pentru ambii soți.

În anul 2018 s-a menținut decalajul pe medii de rezidență, numărul de căsătorii din mediul urban fiind de 1,8 ori mai mare față de cel înregistrat în mediul rural.

⁵⁾ Indicatorul se referă la populația după domiciliu.

Grafic 2.2.4. Rata nupțialității pentru populația cu domiciliul în România, pe medii de rezidență

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația după domiciliu la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

Pe grupe de vârstă și sexe se evidențiază că, în anul 2018, cele mai multe căsătorii s-au încheiat de bărbații și femeile din grupa de vârstă 25-29 ani.

În anul 2018, vârsta medie la data căsătoriei a fost de 33,8 ani la bărbați și 30,6 ani la femei, în creștere față de anul precedent. Decalajul între vârsta medie a soților a fost de 3,2 ani, aspect considerat favorabil din punct de vedere al condițiilor necesare asigurării reproducerii populației.

Vârsta medie înregistrată la prima căsătorie, în anul 2018, a fost de 31,9 ani pentru bărbați și 28,7 ani pentru femei. De menționat că vârsta medie la prima căsătorie a înregistrat o ușoară creștere față de anul 2017 pentru ambele sexe (cu 0,4 ani pentru bărbați și cu 0,5 pentru femei), iar vârsta medie la căsătorie a crescut atât la bărbați cât și la femei cu 0,5 ani, astfel încât se menține tendința de deplasare a acestor indicatori spre limite de vârstă superioare.

2.2.6. Divorțialitatea⁵⁾

În anul 2018 s-au înregistrat 30,9 mii divorțuri, cu 290 divorțuri mai puține decât în anul 2017. Rata divorțialității a scăzut de la 1,40 divorțuri la 1000 locuitori în anul 2017 la 1,39 divorțuri la 1000 locuitori în anul 2018.

Tabel 2.2.7. Principalii indicatori ai divorțialității

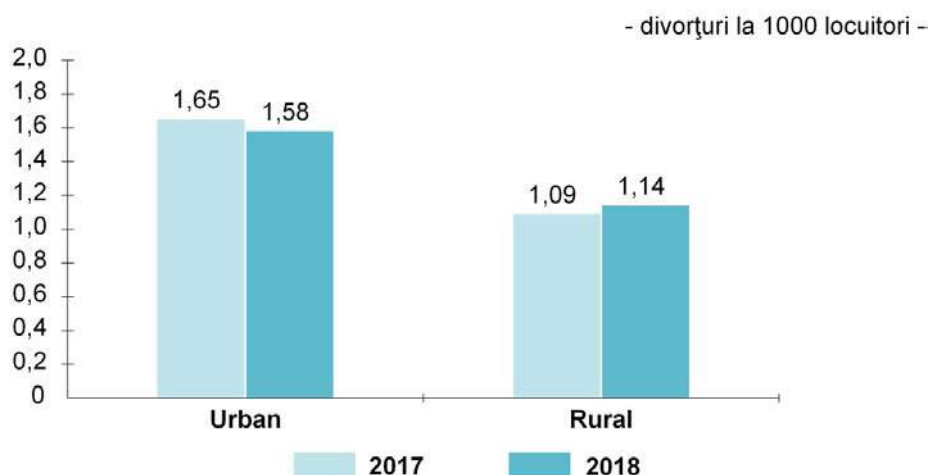
	2017	2018
Număr divorțuri (mii divorțuri)	31,1	30,9
Rata de divorțialitate (divorțuri la 1000 locuitori)	1,40	1,39
Divorțuri la 1000 căsătorii	218	215
Durata medie a căsătoriei desfăcute prin divorț (ani)	14,8	15,1
Vârsta medie a soților la divorț (ani)		
Masculin	42,5	43,0
Feminin	38,9	39,3

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația după domiciliu la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011. Sunt incluse divorțurile persoanelor ale căror divorțuri s-au încheiat la judecătorii, stări civile sau notari publici, în conformitate cu Legea nr.202/2010, precum și divorțurile cetățenilor români care au divorțat în străinătate, transcrise în România.

În anul 2018, aproape două treimi din numărul total al divorțurilor s-au înregistrat în mediul urban, proporția la 1000 locuitori fiind de 1,4 ori mai mare în mediul urban decât în mediul rural.

⁵⁾ Indicatorul se referă la populația după domiciliu.

Grafic 2.2.5. Rata divorțialității pentru populația cu domiciliul în România, pe medii de rezidență

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația după domiciliu la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

În anul 2018, din repartizarea pe grupe de vârstă și sexe a persoanelor care au divorțat se poate observa că bărbații din grupa 40-40 ani (20,0%) și femeile din grupa de vârstă 30-34 ani (18,8%) au avut cea mai mare pondere.

În anul 2018, comparativ cu anul 2017, vârsta medie a soților la divorț a crescut cu 0,5 ani la bărbați și cu 0,4 ani la femei. Vârsta medie a soților la data desfacerii căsătoriei a fost mai mare în mediul urban, decât în mediul rural, în cazul femeilor (39,7 ani în urban, față de 38,5 ani în rural), iar în cazul bărbaților vârsta medie la divorț a fost de 43,0 ani în ambele medii de rezidență.

Căsătoriile desfăcute în cazul cuplurilor cu copii minori au reprezentat 40,9% din totalul divorțurilor pronunțate în anul 2018, în scădere față de anul precedent (41,4%). Din totalul divorțurilor pronunțate în anul 2018, două treimi s-au realizat cu acordul părților (66,6%). Alte cauze de divorț invocate au fost: infidelitatea conjugală (2,4%), alcoolismul (1,5%), violențele fizice (1,8%), cauzele combinate (3,0%), alte situații (24,7%).

Numărul divorțurilor din vina soțului a fost de 2,8 ori mai mare decât al celor din vina soției.

2.2.7. Migrația internă⁵⁾

În anul 2018 și-au schimbat domiciliul 386,2 mii persoane, cu 6,1 mii persoane mai multe față de anul 2017. Rata migrației interne, a crescut comparativ cu anul 2017, fiind de 17,4 schimbări de domiciliu la 1000 locuitori.

În anul 2018, fluxurile migratorii urban-urban (29,5%) și urban-rural (28,3%) au deținut cele mai mari ponderi în structura migrației interne.

Tabel 2.2.8. Principalii indicatori ai migrației interne

	2017	2018
Schimbări de domiciliu (la 1000 locuitori)	17,1	17,4
Ponderea fluxurilor de migrație (%)		
- din rural în urban	22,9	23,3
- din rural în rural	19,0	18,9
- din urban în rural	28,8	28,3
- din urban în urban	29,3	29,5

Notă: Ratele la 1000 locuitori au fost calculate cu populația după domiciliu la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

În anul 2018, tinerii cu vârsta între 25-34 ani au fost cei mai mobili (valoarea maximă a fost de 57,9 mii persoane pentru grupa de vârstă 25-29 ani). După vârsta de 40 ani, nivelul schimbărilor de domiciliu este mai redus.

⁵⁾ Indicatorul se referă la populația după domiciliu.

Tabelul 2.2.9. Migrația internă pe grupe de vârstă și sexe

- procente -

Grupa de vârstă - ani -	2017		2018	
	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
sub 15	25,5	19,5	25,6	19,5
15-19	5,3	7,1	5,3	7,0
20-24	5,4	11,8	5,8	11,9
25-29	12,9	17,6	12,7	16,9
30-34	12,1	11,3	12,6	11,9
35-39	10,2	8,7	9,7	8,4
40-44	8,0	6,3	8,2	6,6
45-49	6,2	5,3	5,7	4,8
50-54	3,8	3,0	4,2	3,4
55-59	3,5	2,9	3,1	2,8
60 și peste	7,1	6,5	7,1	6,8

În anul 2018, din numărul total al persoanelor care și-au schimbat domiciliul, bărbații au avut o pondere de 44,5%, iar femeile de 55,5%, menținându-se mobilitatea feminină mai accentuată, în principal datorită intensităților mai mari înregistrate la femeile din grupele de vârstă 20-34 ani (cu intensitatea maximă la grupa de vârstă 25-29 ani).

Fluxul migrației urban-rural are efecte pozitive asupra structurii populației din mediul rural. Populația din mediul rural primește mai mulți copii (sub 15 ani) și persoane adulte cu vârsta peste 40 ani. În anul 2018, numărul cel mai mare al persoanelor adulte care și-au schimbat domiciliul a fost înregistrat la grupa de vârstă 25-29 ani, atât în mediul urban (34,8 mii persoane), cât și în mediul rural (23,1 mii persoane).

Tabel 2.2.10. Fluxurile migrației interne cu schimbarea domiciliului între mediile de rezidență, pe grupe mari de vârstă și sexe, în anul 2018

- procente -

Grupa de vârstă	Urban-Rural		Rural-Urban	
	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
0-14 ani	24,1	20,6	27,5	19,2
15-59 ani	65,3	70,2	67,6	75,3
60 ani și peste	10,6	9,2	4,9	5,5

Cele mai multe schimbări de domiciliu s-au înregistrat la populația feminină în vârstă de muncă.

Fluxul de migrație rural - rural înregistrează cel mai mare grad de „feminizare” (60,2%).

Tabelul 2.2.11. Structura fluxurilor migrației cu schimbarea domiciliului, pe sexe

- procente -

Fluxuri migratorii	Masculin		Feminin	
	2017	2018	2017	2018
	- din urban în urban	45,3	46,2	54,7
- din urban în rural	47,3	47,6	52,7	52,4
- din rural în urban	41,8	42,4	58,2	57,6
- din rural în rural	39,5	39,8	60,5	60,2

În anul 2018, peste jumătate (52,3%) din numărul persoanelor în vârstă de 15 ani și peste, care și-au schimbat domiciliul, erau căsătorite. Din cele 300,4 mii persoane în vârstă de 15 ani și peste, care și-au schimbat domiciliul, 44,0% au fost absolvenți ai învățământului liceal. Persoanele cu studii liceale și superioare au fost cele mai mobile categorii de populație.

2.2.8. Migrația internațională

Transformările profunde din sistemul legislativ, respectiv libera circulație a persoanelor, au constituit, în special în perioada post-aderării României la Uniunea Europeană, premisele accentuării creșterii nivelului migrației internaționale.

Statele membre ale Uniunii Europene au reprezentat destinația preferată a emigranților care și-au schimbat reședința obișnuită⁶⁾, pe primele locuri situându-se Germania (24,2%), Italia (15,8%) și Marea Britanie (15,7%).

Tabel 2.2.12. Principalii indicatori ai migrației internaționale temporare cu stabilirea reședinței obișnuite

	2017	2018
Emigranți		
număr persoane	242193	231661
- Masculin	122791	118803
- Feminin	119402	112858
Imigranți		
număr persoane	177435	172578
- Masculin	101036	98271
- Feminin	76399	74307
Soldul migrației internaționale		
număr persoane	-64758	-59083
- Masculin	-21755	-20532
- Feminin	-43003	-38551

*Notă: Emigranții - persoane din România care și-au schimbat reședința obișnuită, pentru cel puțin 12 luni în străinătate, în cursul anului de referință.
Imigranții - persoane de cetățenie română, străină sau fără cetățenie care au imigrat în România, respectiv care au avut anterior reședința obișnuită în străinătate și și-au stabilit / restabilit reședința obișnuită, pentru cel puțin 12 luni, pe teritoriul României, în cursul anului de referință.*

Comparativ cu fluxurile de migrație înregistrate în anul 2017, în anul 2018 **numărul emigranților (231,7 mii persoane) și numărul imigranților (172,6 mii persoane)** au scăzut.

În anul 2018, cele mai multe persoane care și-au schimbat reședința obișnuită au fost de sex masculin, reprezentând 51,3% din emigranți și 56,9% din imigranți.

Cea mai mare parte a persoanelor care au emigrat (87,4% bărbați și 85,6% femei) sunt din categoria populației în vârstă de muncă (15-64 ani), migrația în această perioadă având, probabil, în cea mai mare parte, motivație economică.

Tabel 2.2.13. Principalii indicatori ai migrației internaționale definitive

	2017	2018
Emigranți		
număr persoane	23156	27229
- Masculin	10198	11989
- Feminin	12958	15240
Imigranți		
număr persoane	50199	65678
- Masculin	28586	38698
- Feminin	21613	26980
Soldul migrației internaționale		
număr persoane	27043	38449
- Masculin	18388	26709
- Feminin	8655	11740

*Notă: Emigranții - cetățeni români care și-au schimbat domiciliul în străinătate în cursul anului de referință.
Imigranții - persoane de cetățenie română, care și-au stabilit / restabilit domiciliul în România, în cursul anului de referință.
Nu sunt cuprinși cetățenii străini sau fără cetățenie care și-au stabilit domiciliul în România.*

În anul 2018, **numărul imigranților** care și-au stabilit domiciliul în România a fost de **65,7 mii persoane**, iar **numărul emigranților** care și-au stabilit domiciliul în altă țară a fost de **27,2 mii persoane**. Soldul migrației internaționale definitive a fost pozitiv, numărul imigranților fiind de 2,2 ori mai mare decât numărul emigranților.

⁶⁾ Persoane care au emigrat din România, respectiv și-au stabilit reședința obișnuită în străinătate pentru o perioadă de cel puțin 12 luni.

Cea mai mare parte a persoanelor care au emigrat definitiv sunt din categoria populației în vârstă de muncă. Dintre femeile care au părăsit definitiv România, 65,4% au vârsta cuprinsă între 25 și 54 ani, în timp ce bărbații din aceeași grupă de vârstă au emigrat în proporție de 57,2%.

În anul 2018, distribuția pe sexe arată că au emigrat mai multe femei (56,0%), iar cei mai mulți dintre cei care au imigrat au fost bărbații (58,9%).

3. EVOLUȚIA MACROECONOMICĂ

3.1. Produsul intern brut (PIB)

Conturile naționale au fost elaborate pe baza principiilor metodologice ale Sistemului European de Conturi 2010 (SEC 2010).

3.1.1. Formarea Produsului intern brut

În anul 2018, nivelul Produsului intern brut, în termeni nominali, a fost de 952396,8 milioane lei prețuri curente, revenind 48899,3 lei pe locuitor. În anul 2018 s-a înregistrat o scădere semnificativă a dinamicii PIB (4,4% față de 7,1% în anul 2017). Produsul intern brut pe locuitor a crescut cu 5,1% față de anul anterior.

Tabel 3.1.1. Produsul intern brut și Produsul intern brut pe locuitor

	2017	2018 ¹⁾
Produsul intern brut (milioane lei)	857895,7	952396,8
Creșterea PIB în termeni reali (în procente față de anul anterior)	107,1	104,4
Produsul intern brut pe locuitor²⁾ (lei)	43788,8	48899,3
Creșterea PIB pe locuitor în termeni reali (în procente față de anul anterior)	107,7	105,1

Notă: Datele au fost calculate conform metodologiei Sistemului European de Conturi (SEC) - 2010.

¹⁾ Date semidefinite.

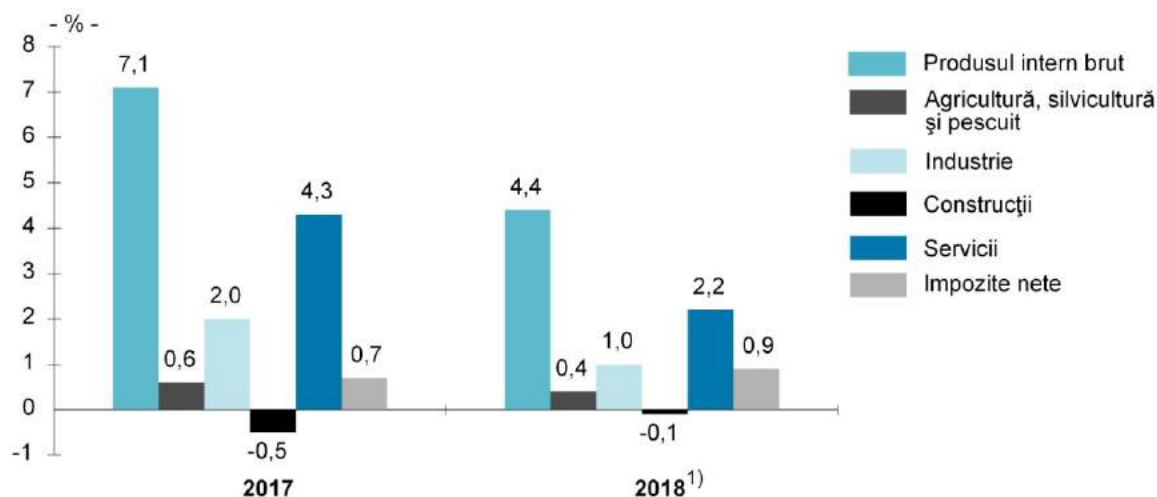
²⁾ S-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011.

În anul 2018, evoluția Produsului intern brut pe principalele ramuri de activitate a avut următoarele caracteristici:

- serviciile⁷⁾ au înregistrat cea mai mare contribuție la formarea PIB (55062,3 milioane lei, respectiv 57,8% din total); la această componentă, contribuții importante și-au adus următoarele activități: comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante (18,1% din PIB), administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială (13,4% din PIB), activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport (7,7% din PIB);
- pe locul secund s-a situat industria (216955,9 milioane lei; respectiv 22,8% la formarea PIB);
- construcțiile (52254,8 milioane lei) au contribuit cu 5,5% la formarea PIB;
- cel mai mic aport l-a avut agricultura, silvicultura și pescuitul (41494,2 milioane lei, respectiv 4,3% din PIB).

⁷⁾ Serviciile includ activitatea de comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante, informații și comunicații, intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport, administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială și activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii.

Grafic 3.1.1. Contribuții la creșterea Produsului intern brut, pe categorii de resurse

Notă: Datele au fost calculate conform metodologiei Sistemului European de Conturi (SEC) - 2010.

¹⁾ Date semidefinite.

Tabel 3.1.2. Produsul intern brut, pe categorii de resurse

	Milioane lei prețuri curente		Structura, %	
	2017	2018 ¹⁾	2017	2018 ¹⁾
Agricultură, silvicultură și pescuit	37003,6	41494,2	4,3	4,3
Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	203682,7	216955,9	23,7	22,8
Construcții	44182,5	52254,8	5,2	5,5
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante	158020,2	172039,7	18,4	18,1
Informații și comunicații	46906,2	51227,7	5,5	5,4
Intermedieri financiare și asigurări	20982,8	23664,3	2,5	2,5
Tranzacții imobiliare	68859,4	71259,6	8,0	7,5
Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport	64652,9	73245,1	7,5	7,7
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială	105705,3	127651,6	12,3	13,4
Activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii	26646,7	30974,3	3,1	3,2
Valoare adăugată brută	776642,3	860767,2	90,5	90,4
Impozite pe produs ²⁾	81233,7	91419,3	9,5	9,6
Drepturi asupra importurilor (taxe vamale)	2571,7	3084,9	0,3	0,3
Subvenții pe produs	-2552,0	-2874,6	-0,3	-0,3
Produs intern brut (PIB)	857895,7	952396,8	100,0	100,0
Produs intern brut pe locuitor³⁾ (lei)	43788,8	48899,3		
Venit național brut	840366,1	930421,9		

Notă: Datele au fost calculate conform metodologiei Sistemului European de Conturi (SEC) - 2010.

¹⁾ Date semidefinite.

²⁾ Inclusiv TVA.

³⁾ S-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

În anul 2018, valoarea adăugată brută înregistrată a fost de 860767,2 milioane lei prețuri curente și a reprezentat 90,4% din PIB.

Pe ansamblul valorii adăugate brute, se remarcă o scădere a dinamicii, de la 7,2% în anul 2017 la 3,9% în anul 2018.

În anul 2018, creșterea economică de 4,4% a fost susținută în principal, de evoluția agriculturii cu o creștere de 10,8% și de sectorul industrie, cu +4,4% față de anul precedent. O influență pozitivă, a revenit sectorului servicii cu o creștere de 3,6% față de anul precedent. Impozitele nete au avut un impact pozitiv asupra PIB (contribuție de 0,9% la creșterea PIB).

Tabel 3.1.3. Indicii Produsului intern brut, pe categorii de resurse

	- în procente față de anul precedent -	
	2017	2018 ¹⁾
Produsul intern brut	107,1	104,4
Valoarea adăugată brută în agricultură, silvicultură și pescuit	114,5	110,8
Valoarea adăugată brută în industrie	108,4	104,4
Valoarea adăugată brută în construcții	92,0	99,0
Valoarea adăugată brută în servicii	107,8	103,6

¹⁾ Date semidefnitive.

3.1.2. Utilizarea Produsului intern brut

În anul 2018, consumul final efectiv a fost de 764242,9 milioane lei, reprezentând 80,2% din Produsul intern brut, pondere mai mare față de anul anterior cu 1,5 puncte procentuale.

Tabel 3.1.4. Produsul intern brut, pe categorii de utilizări

	- milioane lei prețuri curente -			
	2017	2018 ¹⁾	Structura, %	
			2017	2018 ¹⁾
Produsul intern brut	857895,7	952366,8	100,0	100,0
Consumul final efectiv	675141,2	764242,9	78,7	80,2
Consumul final individual efectiv al gospodăriilor populației	601693,4	674648,3	70,1	70,8
Consumul final colectiv efectiv al administrațiilor publice	73447,8	89594,6	8,6	9,4
Formarea brută de capital	200976,0	216729,4	23,4	22,8
Formarea brută de capital fix	192239,2	199743,4	22,4	21,0
Variația stocurilor ²⁾	8736,8	16986,0	1,0	1,8
Exportul net ³⁾	-18221,5	-28575,5	-2,1	-3,0

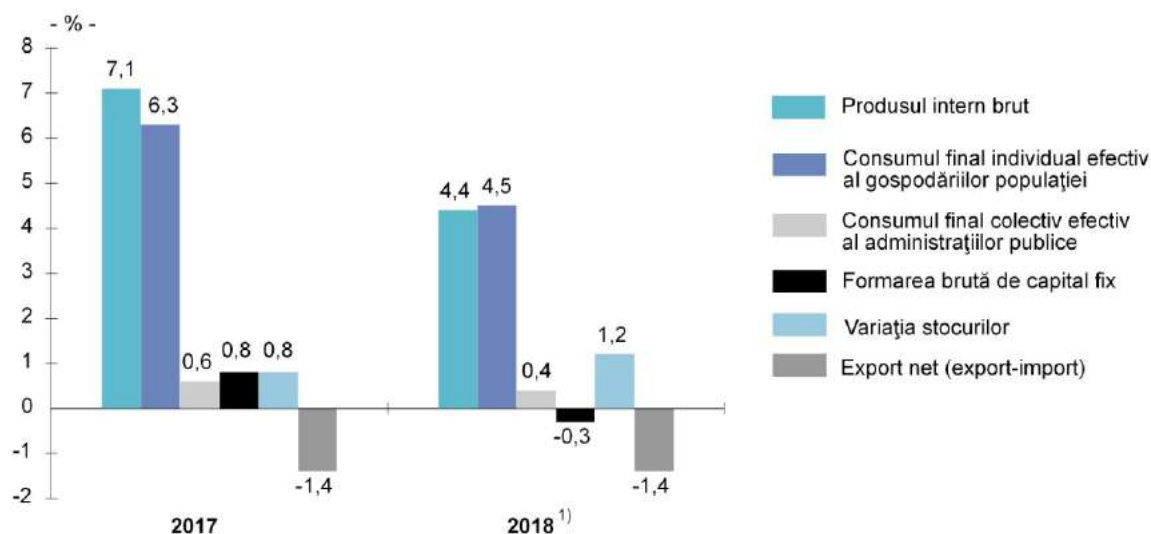
Notă: Datele au fost calculate conform metodologiei Sistemului European de Conturi (SEC) - 2010.

¹⁾ Date semidefnitive.

²⁾ Inklusiv achiziții minus cedări de obiecte de valoare.

³⁾ Export-Import.

Grafic 3.1.2. Contribuții la creșterea Produsului intern brut, pe categorii de utilizări

Notă: Datele au fost calculate conform metodologiei Sistemului European de Conturi (SEC) - 2010.

¹⁾ Date semidefnitive.

În anul 2018, *consumul final individual efectiv al gospodăriilor populației* (cea mai importantă componentă a consumului final efectiv) a fost de 674648,3 milioane lei, reprezentând 70,8% din Produsul intern brut, pondere mai mare cu 0,7 puncte procentuale față de anul 2017.

Evoluția *consumului final individual efectiv al gospodăriilor populației*, indică o dinamică pozitivă a acestui indicator (+6,5% în anul 2018 față de anul 2017).

În anul 2018, *consumul final colectiv efectiv al administrației publice* a fost de 89594,6 milioane lei, mai mare cu 4,5% față de anul 2017; acest indicator a reprezentat 9,4% din Produsul intern brut, cu 0,8 puncte procentuale mai mare față de cel din anul anterior (8,6% din Produsul intern brut în anul 2017).

În anul 2018, *rata de investiție*⁸⁾ a avut valoarea de 23,2%, cu 1,6 puncte procentuale sub nivelul înregistrat în anul 2017 (24,8%).

Comparativ cu anul precedent, formarea brută de capital fix s-a diminuat cu 1,2% față de anul anterior.

În anul 2018, sumele ce au fost alocate pentru *formarea brută de capital fix* au însumat 199743,4 milioane lei. Ponderea formării brute de capital fix în total PIB s-a redus cu 1,4 puncte procentuale față de anul anterior (de la 22,4% din PIB în anul 2017, la 21,0% în anul 2018).

În anul 2018, deși exporturile de bunuri și servicii au avut o dinamică pozitivă (6,2% față de anul anterior, evoluția importurilor de bunuri și servicii a surclasat pe cea a exporturilor (9,1% în anul 2018 față de anul 2017).

În anul 2018, *exportul net de bunuri și servicii* a avut o valoare de -28575,5 milioane lei.

Tabel 3.1.5. Indicii Produsului intern brut, pe categorii de utilizări

	- în procente față de anul precedent -	
	2017	2018 ¹⁾
Produsul intern brut	107,1	104,4
Consumul final efectiv	108,9	106,3
Consumul final individual efectiv al gospodăriilor populației	109,0	106,5
Consumul final colectiv efectiv al administrațiilor publice	107,7	104,5
Formarea brută de capital (FBCF + variația stocurilor)	106,9	103,9
Formarea brută de capital fix (FBCF)	103,6	98,8
Variația stocurilor ²⁾	270,6	214,5
Export net	251,4	166,8
Import	110,8	109,1
Export	107,6	106,2
Cererea internă	108,4	105,7

¹⁾ Date semidefinite.

²⁾ Inclusive achiziții minus cedări de obiecte de valoare.

3.2. Evoluția prețurilor și inflația

3.2.1. Indicele prețurilor de consum

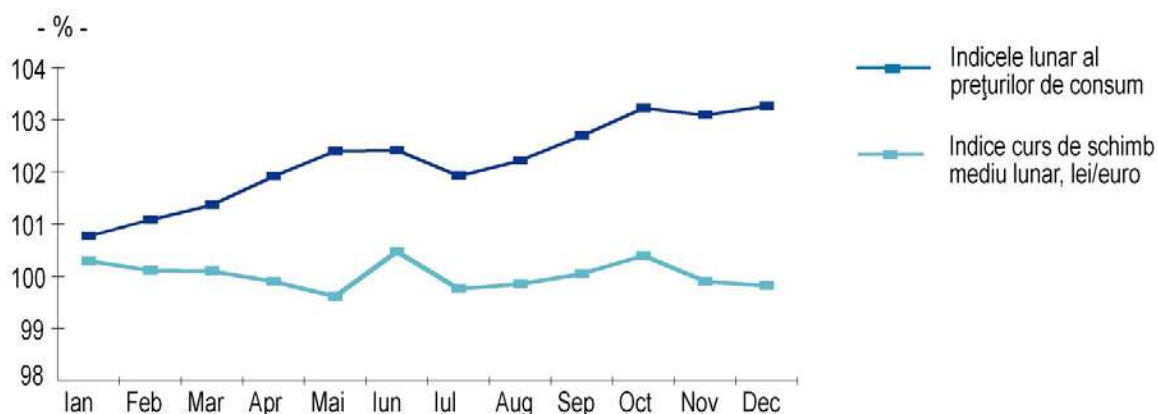
Pe parcursul anului 2018, rata inflației s-a aflat permanent pe o traiectorie ascendentă, acest lucru fiind determinat în principal de creșterile de preț pentru bunurile energetice cu prețuri reglementate (energie electrică, gaze naturale, energie termică).

Tendința a fost influențată și de alte procese și fenomene, cum ar fi:

- variația cotațiilor internaționale ale petrolului, caracterizată de creșteri mari față de finele anului 2017, în special în mai 2018;
- evoluția cursului de schimb leu/euro.

⁸⁾ Rata investiției s-a determinat prin raportarea FBCF la VAB.

Grafic 3.2.1. Indicii cursului de schimb mediu lunar și ai prețurilor de consum, pentru anul 2018 (luna precedentă = 100)

Creșterea lunară a prețurilor de consum (pe total) a avut doar valori pozitive pe tot parcursul anului 2018, la sfârșitul anului rata inflației fiind însă de 3,3%, la aceeași nivel față de cea înregistrată în anul anterior în decembrie.

În anul 2018, *rata medie anuală a inflației* a fost de 4,6%, cu 3,3 puncte procentuale peste nivelul mediu înregistrat în anul 2017, când rata medie anuală a inflației a fost de 1,3%.

În anul 2018, *rata medie lunară a inflației* a fost de 0,3%, aceeași valoare înregistrându-se și în anul 2017.

Tabel 3.2.1. Evoluția lunară a indicilor prețurilor de consum

- decembrie an precedent = 100 -

Luna	Total		Mărfuri alimentare		Mărfuri nealimentare		Servicii	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Ianuarie	99,81	100,78	100,91	100,64	99,07	101,08	99,63	100,32
Februarie	99,72	101,08	101,57	101,25	99,15	101,21	97,86	100,50
Martie	99,80	101,37	101,80	101,74	99,02	101,36	98,17	100,80
Aprilie	100,08	101,92	101,99	101,92	99,42	102,37	98,32	100,89
Mai	100,36	102,40	102,61	102,47	99,49	102,96	98,53	100,99
Iunie	100,40	102,42	102,43	102,22	99,56	103,10	98,86	101,19
Iulie	100,72	101,93	102,03	101,40	100,49	102,53	99,00	101,43
August	100,52	102,22	101,15	101,23	100,63	103,21	99,20	101,56
Septembrie	101,02	102,70	101,70	102,07	101,17	103,54	99,52	101,82
Octombrie	102,31	103,23	103,02	102,69	102,93	104,08	99,68	102,18
Noiembrie	102,99	103,10	103,61	102,41	103,82	103,94	100,01	102,29
Decembrie	103,32	103,27	104,07	103,10	104,11	103,75	100,22	102,44

La grupa **mărfuri alimentare** (inclusiv băuturile alcoolice) la sfârșitul lunii decembrie 2018, indicele prețurilor de consum a fost de 103,10% (cu 0,17 puncte procentuale sub nivelul înregistrat de indicele general al prețurilor de consum).

Mărfurile alimentare au deținut 33,15% în structura cheltuielilor medii lunare efectuate de o gospodărie pentru cumpărarea bunurilor și pentru plata serviciilor necesare satisfacerii nevoilor de trai.

În anul 2018, comparativ cu anul 2017, s-a înregistrat o ușoară scădere a cheltuielilor pentru aceste produse în total (au scăzut cu 1,50 puncte procentuale), fenomen datorat tendinței gospodăriilor de realocare a resurselor disponibile.

În decembrie 2018, indicii prețurilor de consum (față de decembrie 2017) pentru diferite produse alimentare s-au situat în majoritate sub nivelul indicelui general al prețurilor de consum, cu diferențe cuprinse între -0,02 puncte procentuale (făină) și -22,62 puncte procentuale (ouă). În această categorie s-au situat următoarele mărfuri și grupe de mărfuri alimentare: lapte și produse lactate (-0,69 puncte procentuale), preparate din carne (-0,73 puncte procentuale), băuturi alcoolice (-1,56 puncte procentuale), carne de porcine (-1,97 puncte procentuale), ulei comestibil (-2,97 puncte procentuale), fructe proaspete (-11,61 puncte procentuale), zahăr (-11,63 puncte procentuale).

Au existat și mărfuri alimentare cu indici de prețuri ce s-au situat peste nivelul indicelui total al prețurilor de consum, înregistrându-se diferențe cuprinse între 0,16 puncte procentuale (conserve din pește și alte produse din pește) și 36,37 puncte procentuale (cartofi).

Analiza evoluției indicilor prețurilor la produsele alimentare față de nivelul grupei produse alimentare, în decembrie 2018 față de decembrie 2017, relevă următoarele aspecte: la unele mărfuri alimentare, indicii de preț s-au situat sub nivelul grupei de produse alimentare cu diferențe cuprinse între -0,03 puncte procentuale (pește proaspăt și congelat) și -22,45 puncte procentuale (ouă); la alte mărfuri alimentare, indicii de preț s-au situat peste nivelul grupei de produse alimentare cu diferențe cuprinse între 0,15 puncte procentuale (făină) și 36,54 puncte procentuale (cartofi).

Tabel 3.2.2. Indicii prețurilor de consum la principalele mărfuri alimentare, în decembrie 2018

- decembrie 2017 = 100 -

	Indicii prețurilor de consum - % -	Diferențe (+/-) față de nivelul indicelui prețurilor de consum ¹⁾	Diferențe (+/-) față de nivelul mediu al grupei ¹⁾
Total	103,27		
Mărfuri alimentare	103,10	-0,17	
din care:			
Produse de morărit și panificație	104,46	1,19	1,36
din care:			
Produse de morărit	102,84	-0,43	-0,26
din care: Făină	103,25	-0,02	0,15
Pâine, produse de franzelărie, specialități, subproduse grâu, porumb, secară	104,71	1,44	1,61
Legume și conserve de legume	121,50	18,23	18,40
din care: Cartofi	139,64	36,37	36,54
Fructe și conserve din fructe	91,96	-11,31	-11,14
din care: Fructe proaspete	91,66	-11,61	-11,44
Ulei, slănină, grăsimi	100,74	-2,53	-2,36
din care: Ulei comestibil	100,30	-2,97	-2,80
Carne, preparate din carne și conserve din carne	102,57	-0,70	-0,53
din care:			
Carne de bovine	105,89	2,62	2,79
Carne de porcine	101,30	-1,97	-1,80
Carne de pasăre	102,71	-0,56	-0,39
Preparate din carne	102,54	-0,73	-0,56
Conserve din carne	102,72	-0,55	-0,38
Pește și conserve din pește	103,22	-0,05	0,12
din care:			
Pește proaspăt și congelat	103,07	-0,20	-0,03
Conserve din pește și alte produse din pește	103,43	0,16	0,33
Lapte și produse lactate	102,58	-0,69	-0,52
din care:			
Lapte - total	102,77	-0,50	-0,33
din care: Lapte de vacă	102,78	-0,49	-0,32
Brânză - total	102,67	-0,60	-0,43
Unt	101,46	-1,81	-1,64
Ouă	80,65	-22,62	-22,45
Zahăr, produse zaharoase și miere de albine	99,25	-4,02	-3,85
din care: Zahăr	91,64	-11,63	-11,46
Băuturi alcoolice	101,71	-1,56	-1,39
din care:			
Vin	101,80	-1,47	-1,30
Bere	101,66	-1,61	-1,44
Țuică, rachiuri și alte băuturi alcoolice	101,69	-1,58	-1,41

¹⁾ Puncte procentuale.

La grupa **mărfuri nealimentare** la sfârșitul lunii decembrie 2018, indicele prețurilor de consum a fost 103,75% (cu 0,48 puncte procentuale peste nivelul înregistrat de indicele general al prețurilor de consum).

În decembrie 2018 față de aceeași lună a anului anterior, majoritatea indicilor prețurilor de consum pentru diferite produse nealimentare s-au situat peste nivelul indicelui general al prețurilor de consum cu diferențe cuprinse între 1,30 puncte procentuale (combustibili) și 13,34 puncte procentuale (gaze naturale).

Peste nivelul indicelui general al prețurilor de consum se mai situează indicii de preț pentru energie termică (1,33 puncte procentuale) și cei pentru tutun, țigări (1,67 puncte procentuale).

Sub nivelul indicelui general al prețurilor s-au situat prețurile la încălțăminte (-0,21 puncte procentuale), confecții (-0,71 puncte procentuale), produse de uz casnic, mobilă (-1,57 puncte procentuale), articole de igienă, cosmetice și medicale (-2,13 puncte procentuale), energie electrică (-2,44 puncte procentuale).

Analiza evoluției prețurilor la produsele nealimentare față de nivelul grupei produselor nealimentare, în decembrie 2018 față de decembrie 2017, relevă următoarele aspecte: la unele mărfuri nealimentare, indicii de preț s-au situat sub nivelul grupei de produse nealimentare, cu diferențe cuprinse între -0,69 puncte procentuale (încălțăminte) și -2,92 puncte procentuale (energie electrică). În cazul altor mărfuri nealimentare, indicii de preț s-au situat peste nivelul grupei de produse nealimentare, diferențele situându-se între 0,82 puncte procentuale pentru combustibili și 12,86 puncte procentuale pentru gaze naturale.

Tabel 3.2.3. Indicii prețurilor de consum la principalele mărfuri nealimentare, în decembrie 2018

		- decembrie 2017 = 100 -	
	Indicii prețurilor de consum - % -	Diferențe (+/-) față de nivelul indicelui prețurilor de consum ¹⁾	Diferențe (+/-) față de nivelul mediu al grupei ¹⁾
Total	103,27		
Mărfuri nealimentare	103,75	0,48	
din care:			
Îmbrăcăminte, articole de galanterie, mercerie, pasmanterie	102,52	-0,75	-1,23
din care: Confecții	102,56	-0,71	-1,19
Încălțăminte	103,06	-0,21	-0,69
Produse de uz casnic, mobilă	101,70	-1,57	-2,05
Articole de igienă, cosmetice și medicale	101,14	-2,13	-2,61
Combustibili	104,57	1,30	0,82
Tutun, țigări	104,94	1,67	1,19
Energie electrică, gaze și încălzire centrală	106,18	2,91	2,43
din care:			
Energie electrică	100,83	-2,44	-2,92
Gaze naturale	116,61	13,34	12,86
Energie termică	104,60	1,33	0,85

¹⁾ Puncte procentuale.

La grupa **servicii**, indicele prețurilor de consum, în decembrie 2018 față de decembrie 2017, a fost 102,44% (cu 0,83 puncte procentuale sub nivelul indicelui prețurilor pe total).

Serviciile pentru care indicele prețurilor s-a situat sub nivelul indicelui prețurilor de consum au prezentat față de acesta diferențe cuprinse între -0,09 puncte procentuale (abonamente auto) și -3,27 puncte procentuale (transport CFR).

Pentru serviciile ale căror indici s-au situat peste nivelul IPC pe total, diferențele au fost cuprinse între 0,70 puncte procentuale (transport urban) și 18,27 puncte procentuale (servicii poștale).

În cadrul grupei, comparând indicii prețurilor de consum pentru principalele servicii cu indicele mediu al prețurilor la servicii, în decembrie 2018 față de luna decembrie 2017, rezultă următoarele:

- *peste nivelul mediu al indicelui prețurilor de consum la servicii* au fost indicii prețurilor înregistrați pentru chirii (0,13 puncte procentuale), alte servicii (0,30 puncte procentuale), transport rutier (0,54 puncte procentuale), apă, canal, salubritate (0,72 puncte procentuale), transport urban (1,53 puncte procentuale), servicii poștale (19,10 puncte procentuale);
- *sub nivelul indicelui mediu al serviciilor* s-au situat indicii prețurilor pentru abonament TV (-1,48 puncte procentuale), telefon (-2,08 puncte procentuale), transport CFR (-2,44 puncte procentuale).

Tabel 3.2.4. Indicii prețurilor de consum la principalele servicii, în decembrie 2018

- decembrie 2017 = 100 -

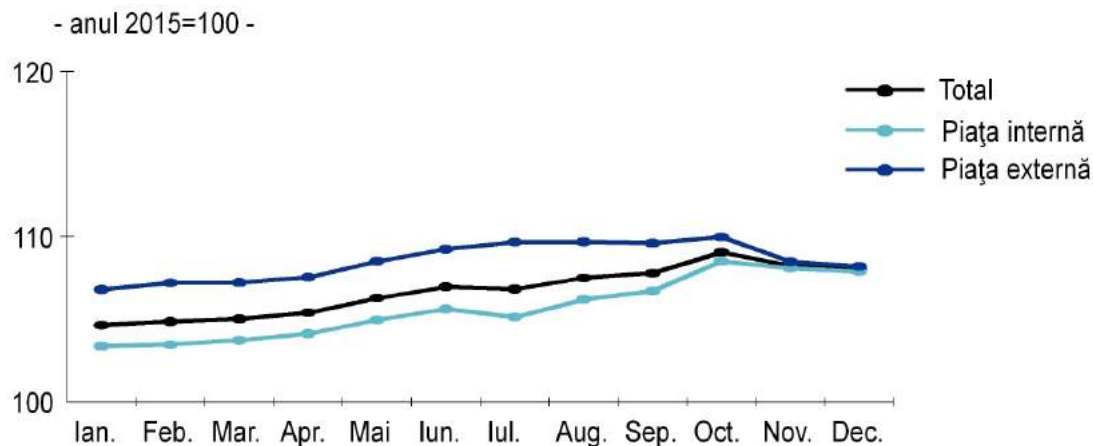
	Indicii prețurilor de consum - % -	Diferențe (+/-) față de nivelul indicelui prețurilor de consum ¹⁾	Diferențe (+/-) față de nivelul mediu al grupei ¹⁾
Total	103,27		
Servicii	102,44	-0,83	
din care:			
Chirii	102,57	-0,70	0,13
Apă, canal, salubritate	103,16	-0,11	0,72
Transport urban	103,97	0,70	1,53
Transport interurban	103,58	0,31	1,14
din care:			
C.F.R.	100,00	-3,27	-2,44
Rutier	102,98	-0,29	0,54
Abonamente auto	103,18	-0,09	0,74
Poștă și telecomunicații	100,72	-2,55	-1,72
din care:			
Servicii poștale	121,54	18,27	19,10
Telefon	100,36	-2,91	-2,08
Abonament radio, TV	100,96	-2,31	-1,48
Alte servicii	102,74	-0,53	0,30

¹⁾ Puncte procentuale.

3.2.2. Indicele prețurilor producției industriale

În anul 2018, indicele prețurilor producției industriale pentru ansamblul produselor fabricate și comercializate la intern și extern, a fost în luna decembrie 108,01%, în creștere cu 4,6 puncte procentuale față de cel înregistrat în luna decembrie a anului anterior, în condițiile menținerii bazei de comparație (anul 2015=100).

Grafic 3.2.2. Evoluția indicilor prețurilor producției industriale pe total (piața internă și piața externă), în anul 2018

Pentru cele două tipuri de piețe, acest indicator a avut următoarele caracteristici:

- în luna decembrie 2018 față de luna decembrie 2017, indicele prețurilor producției industriale pentru piața internă și indicele prețurilor producției industriale pentru piața externă au crescut cu 6,0 puncte procentuale, respectiv 2,3 puncte procentuale.

Tabel 3.2.5. Indicii prețurilor producției industriale pe total (piața internă și piața externă)

	Decembrie 2017 %	Decembrie 2018 %	- anul 2015 = 100 - Diferențe (+/-) față de nivelul mediu al grupei ¹⁾ în luna Decembrie 2018
Industrie – total	103,38	108,01	
Destinații ale producției industriale			
Piața internă	101,88	107,89	-0,12
Piața externă	105,91	108,20	+0,19
Secțiuni CAEN Rev.2			
Industrie extractivă	103,05	116,91	+8,90
Industrie prelucrătoare	105,26	107,57	-0,44
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	93,02	108,34	+0,33
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	101,68	108,53	+0,52
Marile grupe industriale:			
Industria bunurilor intermediare	103,41	108,24	+0,23
Industria bunurilor de capital	105,55	106,23	-1,78
Industria bunurilor de folosință îndelungată	106,27	108,14	+0,13
Industria bunurilor de uz curent	106,31	108,58	+0,57
Industria energetică	98,18	109,06	+1,05

¹⁾ Puncte procentuale.

În luna decembrie 2018, indicii prețurilor producției industriale pe secțiuni CAEN Rev.2, comparativ cu indicele general al prețurilor producției industriale au înregistrat următoarea evoluție:

- au crescut indicii prețurilor producției industriale în industria extractivă cu 8,9 puncte procentuale, la distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare cu 0,5 puncte procentuale și la producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 0,3 puncte procentuale;
- s-au redus indicii prețurilor producției industriale în industria prelucrătoare cu 0,4 puncte procentuale.

Analiza situației indicilor prețurilor producției industriale pe marile grupe industriale, la nivelul lunii decembrie 2018 față de indicele general al prețurilor producției industriale, relevă următoarele fenomene:

- se constată creșteri peste nivelul înregistrat pe total la industria energetică cu 1,1 puncte procentuale, industria bunurilor de uz curent cu 0,6 puncte procentuale, industria bunurilor intermediare cu 0,2 puncte procentuale și industria bunurilor de folosință îndelungată cu 0,1 puncte procentuale;
- sub nivelul înregistrat pe total se situează industria bunurilor de capital cu -1,8 puncte procentuale.

3.3. Evoluția principalilor indicatori bugetari

3.3.1. Bugetul public național⁹⁾

Politica fiscal-bugetară pentru anii 2017 și 2018 rămâne în continuare legată de relansarea economică, crearea de locuri de muncă și asigurarea sustenabilității finanțelor publice.

Dintre obiectivele politicii fiscal-bugetare din ultimii ani menționăm: continuarea consolidării fiscale, stimularea creșterii economice, reforma investițiilor publice prin creșterea substanțială a fondurilor publice alocate cofinanțării proiectelor europene și prioritizarea investițiilor publice semnificative, stimularea consumului concomitent cu asigurarea protecției sociale pentru categoriile sociale cu venituri reduse, dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management al datoriei publice, etc.

⁹⁾ Cuprinde: Execuția bugetului de stat, Execuția bugetelor locale și Execuția bugetului asigurărilor sociale de stat.

Cheltuielile bugetului public național au reprezentat 263248,1 milioane lei în anul 2017 și respectiv 295509,6 milioane lei în anul 2018, nivel ce nu a putut fi acoperit de veniturile încasate (respectiv 229445,4 milioane lei în anul 2017 și 263266,9 milioane lei în anul 2018).

Tabel 3.3.1. Execuția bugetului public național

- milioane lei prețuri curente -

	2017	2018	Structura, %		Ponderea în PIB, %	
			2017	2018	2017	2018 ¹⁾
Venituri	229445,4	263266,9	100,00	100,00	26,75	27,64
Bugetul de stat	108645,3	142291,0	47,35	54,05	12,66	14,94
Bugete locale	62782,1	57175,4	27,36	21,72	7,32	6,00
Bugetul asigurărilor sociale de stat	58018,0	63800,5	25,29	24,23	6,76	6,70
Cheltuieli	263248,1	295509,6	100,00	100,00	30,69	31,03
Bugetul de stat	144418,7	174674,2	54,86	59,11	16,83	18,34
Bugete locale	61134,1	57275,4	23,22	19,38	7,13	6,01
Bugetul asigurărilor sociale de stat	57695,3	63560,0	21,92	21,51	6,73	6,67
Deficit / Excedent	-33802,7	-32242,7	100,00	100,00	-3,94	-3,39
Bugetul de stat	-35773,4	-32383,2	105,83	100,44	-4,17	-3,40
Bugete locale	1648,0	-100,0	-4,88	0,31	0,19	-0,01
Bugetul asigurărilor sociale de stat	322,7	240,5	-0,95	-0,75	0,04	0,03

¹⁾ Date semidefinite.

3.3.1.1. Veniturile realizate la bugetul public național

În anul 2018, veniturile realizate la bugetul public național au fost de 263266,9 milioane lei, cu următoarea structură: 54,05% din veniturile totale au provenit de la bugetul de stat; 21,72% de la bugetele locale și 24,23% de la bugetul asigurărilor sociale de stat.

În termeni nominali, în anul 2018 față de anul 2017, veniturile realizate la bugetul public național au avut o tendință de creștere cu 33821,5 milioane lei (respectiv +14,74%).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, în evoluția structurii veniturilor realizate la bugetul național s-au înregistrat creșteri ale ponderii, în total venituri, a aportului bugetului de stat (+6,70 puncte procentuale) în timp ce la bugetele locale și bugetul asigurărilor sociale de stat s-au înregistrat scăderi ale veniturilor (-5,64 puncte procentuale, respectiv -1,06 puncte procentuale).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017 s-au înregistrat creșteri a ponderii în PIB, a veniturilor de la bugetul de stat cu 2,28 puncte procentuale, în timp ce la bugetele locale și bugetul asigurărilor sociale de stat s-au înregistrat scăderi (-1,32 puncte procentuale, respectiv -0,06 puncte procentuale).

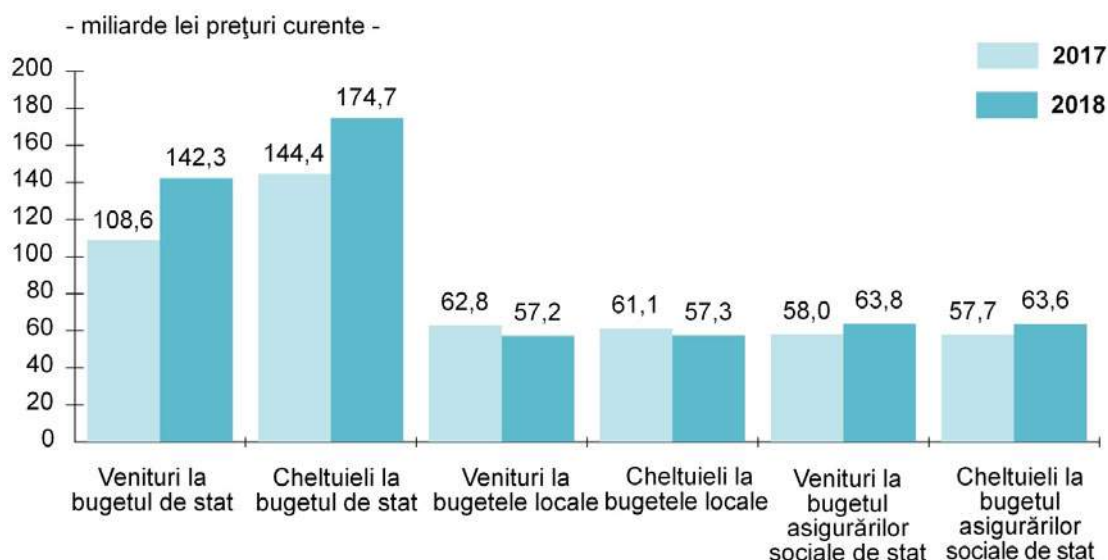
3.3.1.2. Cheltuielile realizate la bugetul public național

În anul 2018, cheltuielile realizate la bugetul public național au fost de 295509,6 milioane lei și au avut următoarea structură: 59,11% din cheltuielile totale au fost realizate de bugetul de stat, 21,51% de bugetul asigurărilor sociale de stat și 19,38% de bugetele locale.

În termeni nominali, în anul 2018 comparativ cu anul 2017, cheltuielile realizate la bugetul public național au crescut cu 32261,5 milioane lei (respectiv +12,26%). În perioada analizată, structura cheltuielilor bugetului național a înregistrat următoarele tendințe: a crescut ponderea în total, a cheltuielilor de la bugetul de stat (+4,25 puncte procentuale), în timp ce la bugetele locale și bugetul asigurărilor sociale de stat s-au înregistrat scăderi (-3,84 puncte procentuale, respectiv -0,41 puncte procentuale).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017 s-au înregistrat creșteri a ponderii în PIB, a cheltuielilor de la bugetul de stat cu 1,51 puncte procentuale, în timp ce la cheltuielile de la bugetele locale și a celor de la asigurările sociale de stat s-au înregistrat scăderi (-1,12 puncte procentuale, respectiv -0,06 puncte procentuale).

Grafic 3.3.1. Veniturile și cheltuielile totale realizate la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele locale

3.3.1.3. Soldul bugetului public național

Comparând veniturile înregistrate la bugetul public național cu cheltuielile totale rezultă că, în anul 2017 s-a înregistrat un deficit de -33802,7 milioane lei prețuri curente și respectiv, în anul 2018 s-a înregistrat un deficit de -32242,7 milioane lei prețuri curente.

La bugetul de stat, în anul 2017 s-a înregistrat un deficit de -35773,4 milioane lei, iar în anul 2018, un deficit de -32383,2 milioane lei.

La bugetele locale s-a înregistrat în anul 2017 un excedent de 1648,0 milioane lei, iar în anul 2018, un deficit de -100,0 milioane lei.

La bugetul asigurărilor sociale de stat, în anul 2017 s-a înregistrat un excedent de 322,7 milioane lei, iar în anul 2018, un excedent de 240,5 milioane lei.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, în termeni nominali, deficitul bugetului public național a scăzut cu 1560,0 milioane lei.

Ponderea deficitului bugetului public național în produsul intern brut a scăzut de la -3,94% în anul 2017 la -3,39% în anul 2018.

În anul 2018 față de anul 2017, ponderea în PIB a deficitului / excedentului bugetului public național a scăzut cu 0,55 puncte procentuale.

3.3.2. Bugetul de stat

3.3.2.1. Veniturile totale ale bugetului de stat

În anul 2018, veniturile totale realizate la bugetul de stat au fost de 142291,0 milioane lei, ponderea lor în produsul intern brut fiind de 14,94%.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, în termeni nominali, veniturile totale ale bugetului de stat au crescut cu 33645,7 milioane lei (respectiv +30,97%).

În anul 2018, în structura veniturilor totale ale bugetului de stat, veniturile fiscale, au reprezentat 70,01% din veniturile totale.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, în structura veniturilor totale ale bugetului de stat s-a înregistrat o creștere a ponderii veniturilor din contribuțiile de asigurări (+2,93 puncte procentuale), sumele primite de la UE/ alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020 (+2,53 puncte procentuale), operațiunile financiare (+1,46 puncte procentuale), alte sume primite de la UE (+1,32 puncte procentuale), venituri nefiscale (+0,42 puncte procentuale), sume primite de la UE/ alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări (+0,15 puncte procentuale), dar în același timp și diminuări la venituri fiscale (-8,29 puncte procentuale), venituri curente (-4,94 puncte procentuale), sume în curs de distribuire (-0,44 puncte procentuale), și venituri din capital (-0,08 puncte procentuale).

Tabel 3.3.2. Veniturile realizate la bugetul de stat

- milioane lei prețuri curente -

	2017	2018	Structura, %	
			2017	2018
VENITURI - total	108645,3	142291,0	100,00	100,00
Venituri curente	96789,8	119733,1	89,09	84,15
Venituri fiscale	85072,2	99619,1	78,30	70,01
Impozit pe venit, profit și câștiguri din capital	26429,6	23826,5	24,33	16,74
Contribuții de asigurări	1540,7	6184,3	1,42	4,35
Venituri nefiscale	10176,9	13929,7	9,37	9,79
Venituri din capital	317,2	300,9	0,29	0,21
Operațiuni financiare	218,7	2363,3	0,20	1,66
Subvenții	-	2,6	-	-
Sume primite de la UE/ alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări	-52,2	144,4	-0,05	0,10
Alte sume primite de la UE	-153,4	1675,2	-0,14	1,18
Sume în curs de distribuire	29,1	-578,7	0,03	-0,41
Sume primite de la UE / alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020	11496,1	18650,2	10,58	13,11

3.3.2.2. Cheltuielile bugetului de stat

În anul 2018, cheltuielile bugetului de stat au fost de 1746744,2 milioane lei și au reprezentat 18,34% din PIB. Structura cheltuielilor bugetului de stat a fost următoarea: 37,16% din cheltuielile totale au reprezentat cheltuielile social-culturale; 24,52% cheltuielile aferente serviciilor publice generale; 17,80% cheltuielile pentru apărare, ordine publică și siguranță națională; 17,12% cheltuieli pentru acțiuni economice; 3,40% cheltuieli pentru servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, în termeni nominali, cheltuielile bugetului de stat au crescut cu 30255,5 milioane lei (respectiv +20,95%).

Tabel 3.3.3. Cheltuielile bugetului de stat

- milioane lei prețuri curente -

	2017	2018	Structura,%	
			2017	2018
CHELTUIELI - total	144418,7	174674,2	100,00	100,00
Servicii publice generale	42276,3	42834,6	29,27	24,52
Apărare, ordine publică și siguranță națională	25800,6	31086,5	17,87	17,80
Cheltuieli social-culturale	46102,4	64913,4	31,92	37,16
Servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape	3715,4	5934,5	2,57	3,40
Acțiuni economice	26524,0	29905,2	18,37	17,12

3.3.3. Bugetele locale

3.3.3.1. Veniturile bugetelor locale

În anul 2018, veniturile bugetelor locale au fost de 57175,4 milioane lei și au reprezentat 6,00% din PIB. Structura veniturilor totale ale bugetelor locale a fost următoarea: 70,66% venituri fiscale; 18,27% subvenții; 5,65% venituri nefiscale; 3,53% sume primite de la UE / alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020; 1,23% alte sume primite de la UE; 0,48% venituri din capital; 0,19% operațiuni financiare; 0,01% sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, în termeni nominali, veniturile totale ale bugetelor locale au scăzut cu 5606,7 milioane lei (respectiv -8,93%).

Tabel 3.3.4. Veniturile bugetelor locale

- milioane lei prețuri curente -

	2017	2018	Structura, %	
			2017	2018
VENITURI - total	62782,1	57175,4	100,00	100,00
Venituri curente	53977,4	43625,9	85,98	76,30
Venituri fiscale	51015,7	40397,6	81,26	70,66
Venituri nefiscale	2961,7	3228,3	4,72	5,65
Venituri din capital	244,8	272,1	0,39	0,48
Operațiuni financiare	18,9	108,3	0,03	0,19
Subvenții	6517,7	10443,1	10,38	18,27
Sume primite de la UE / alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări	-29,3	5,0	-0,05	0,01
Sume primite de la UE / alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări afereente cadrului financiar 2014-2020	2038,8	2018,2	3,25	3,53
Alte sume primite de la UE	13,8	702,8	0,02	1,23

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, analiza evoluției structurii componentelor veniturilor totale ale bugetelor locale, evidențiază următoarele aspecte:

- s-a majorat ponderea în totalul veniturilor bugetelor locale a subvențiilor (+7,89 puncte procentuale), alte sume primite de la UE (+1,21 puncte procentuale), a veniturilor nefiscale (+0,93 puncte procentuale), a sumelor primite de la UE / alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări aferente cadrului financiar 2014-2020 (+0,28 puncte procentuale), operațiunilor financiare (+0,16 puncte procentuale), veniturilor din capital (+0,09 puncte procentuale), a sumelor primite de la UE / alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări (+0,06 puncte procentuale);
- s-au redus ponderile veniturilor fiscale (-10,60 puncte procentuale) și a veniturilor curente (-9,68 puncte procentuale).

3.3.3.2. Cheltuielile bugetelor locale

În anul 2018, cheltuielile bugetelor locale au fost de 57275,4 milioane lei și au reprezentat 6,01% din PIB. Structura principalelor componente a fost următoarea: cheltuieli social-culturale, 43,21% din total; 21,01% acțiuni economice; 18,45% servicii publice generale; 15,13% servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape; 2,20% apărare, ordine publică și siguranță națională.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, cheltuielile bugetelor locale, în termeni nominali, au scăzut cu 3858,7 milioane lei (respectiv -6,31%).

Tabel 3.3.5. Cheltuielile bugetelor locale

- milioane lei prețuri curente -

	2017	2018	Structura, %	
			2017	2018
CHELTUIELI - total	61134,1	57275,4	100,00	100,00
Servicii publice generale	8378,1	10569,5	13,70	18,45
Apărare, ordine publică și siguranță națională	1050,7	1261,0	1,72	2,20
Cheltuieli social-culturale	33504,8	24746,0	54,81	43,21
Servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape	7833,0	8667,3	12,81	15,13
Acțiuni economice	10367,5	12031,6	16,96	21,01

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, structura cheltuielilor bugetelor locale a înregistrat creșteri relative la: servicii publice generale de la 13,70% la 18,45% (+4,75 puncte procentuale), acțiuni economice de la 16,96% la 21,01% (+4,05 puncte procentuale), servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape de la 12,81% la 15,13% (+2,32 puncte procentuale), apărare, ordine publică și siguranță națională de la 1,72% la 2,20% (+0,48 puncte procentuale).

Scăderi s-au înregistrat la cheltuieli social-culturale de la 54,81% la 43,21% (-11,60 puncte procentuale).

3.3.4. Bugetul asigurărilor sociale de stat

3.3.4.1. Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat

În anul 2018, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat, în termeni nominali, au fost de 63800,5 milioane lei, din care 92,78% au fost venituri curente și 7,41% subvenții. În anul 2018, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat au reprezentat 6,70% din PIB.

Tabel 3.3.6. Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat

	2017	2018	- milioane lei prețuri curente -	
			Structura, %	
			2017	2018
VENITURI - total	58018,0	63800,5	100,00	100,00
Venituri curente	44277,0	59193,0	76,31	92,78
Contribuții de asigurări	44172,0	59081,0	76,13	92,60
Contribuțiile angajatorilor	30911,7	4838,0	53,28	7,58
Contribuțiile asiguraților	13260,3	54243,0	22,85	85,02
Venituri nefiscale	105,0	112,0	0,18	0,18
Subvenții	13585,6	4728,9	23,42	7,41
Sume primite de la UE / alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări	1,0	-	***)	-
Sume în curs de distribuire	155,4	-121,4	0,27	-0,19

***) Sub 0,005.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, veniturile totale ale bugetului asigurărilor sociale de stat au crescut în valoare absolută cu 5782,5 milioane lei (respectiv +9,97%).

În termeni nominali au crescut veniturile curente cu 14916,0 milioane lei (+33,69%) iar subvențiile au scăzut cu 8856,7 milioane lei (-65,19%).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, creșterea veniturilor curente s-a datorat majorării contribuțiilor asiguraților cu 40982,7 milioane (respectiv +309,06%) și a contribuțiilor de asigurări cu 14909,0 milioane lei (respectiv +33,75%).

3.3.4.2. Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat

În anul 2018, cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat au fost de 63560,0 milioane lei și au reprezentat 6,67% din PIB. În anul 2018, cheltuielile social-culturale au absorbit întreaga sumă a bugetului asigurărilor sociale de stat. Dintre acestea, cea mai mare parte a fost orientată către susținerea asigurărilor și asistenței sociale (99,83% din total).

Tabel 3.3.7. Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat

	2017	2018	- milioane lei prețuri curente -	
			Structura, %	
			2017	2018
CHELTUIELI - total	57695,3	63560,0	100,00	100,00
Cheltuieli social-culturale	57695,3	63560,0	100,00	100,00
Asigurări și asistență socială	57589,1	63453,8	99,82	99,83
Asigurări și asistență socială pentru accidente de muncă și boli profesionale	106,3	106,2	0,18	0,17

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat au crescut cu 5864,7 milioane lei (respectiv +10,16%). Creșterea volumului cheltuielilor s-a datorat, în principal, creșterii costului asigurărilor și asistenței sociale cu 5864,7 milioane lei (respectiv +10,18%). Cheltuielile pentru asigurări și asistență socială pentru accidente de muncă și boli profesionale au scăzut cu 0,1 milioane lei (respectiv -0,09%).

4. EVOLUȚII SECTORIALE

4.1. Agricultură și silvicultură

În anul 2018, producția ramurii agricole a fost de 86349,3 milioane lei, în creștere în termeni reali, cu 7,2% față de anul 2017. Producția vegetală a crescut cu 11,5%, iar producția animală a înregistrat o scădere de 2,6%.

În anul 2018, structura valorică a producției ramurii agricole prezintă modificări față de anul precedent, în sensul creșterii ponderii producției vegetale și scăderii ponderii producției animale și a creșterii serviciilor agricole.

Tabel 4.1.1. Producția ramurii agricole

	2017		2018	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Mii lei prețuri curente				
Total	78494105	77171934	86349291	84928950
Vegetală	53216739	52267923	61216194	60391316
Animală	24331854	24298039	23903451	23850774
Servicii agricole	945512	605972	1229646	686860
Structura (%)				
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Vegetală	67,8	67,7	70,9	71,1
Animală	31,0	31,5	27,7	28,1
Servicii agricole	1,2	0,8	1,4	0,8
Indicii producției ramurii agricole (anul precedent = 100)				
Total	112,5	112,7	107,2	107,3
Vegetală	119,5	119,8	111,5	111,9
Animală	99,6	99,6	97,4	97,3
Servicii agricole	99,0	94,4	116,9	110,9

Notă: Producția ramurii agricole este calculată conform metodologiei Eurostat privind "Conturile Economice pentru Agricultură".

4.1.1. Sectorul producției vegetale

4.1.1.1. Parcul de tractoare și mașini agricole

La sfârșitul anului 2018, pe ansamblul agriculturii, parcul de tractoare și mașini agricole principale cuprindea: 216,0 mii tractoare; 170,0 mii pluguri pentru tractor; 29,3 mii cultivate mecanice; 78,6 mii semănători mecanice; 5,7 mii mașini de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică; 27,5 mii combine autopropulsate pentru recoltat cereale; 14,7 mii prese pentru balotat paie și fân.

Totodată, trebuie menționat că, *parcul de tractoare și mașini agricole deținut de sectorul majoritar privat* din totalul existent la sfârșitul anului 2018 (pe componentele parcului) a reprezentat între 96,2% (combine autopropulsate pentru recoltat furaje) și 99,3% (combine autopropulsate pentru recoltat cereale).

La sfârșitul anului 2018, comparativ cu sfârșitul anului 2017, evoluția parcului de tractoare și mașini agricole a înregistrat cele mai mari creșteri la tractoare agricole fizice (+3250 bucăți) și la combine autopropulsate pentru recoltat cereale (+774 bucăți), iar scăderi s-au înregistrat la semănători mecanice (-1426 bucăți), la cultivate mecanice (-311 bucăți).

Tabel 4.1.2. Parcul de tractoare și mașini agricole principale din agricultură¹⁾
(la sfârșitul anului)

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (+/-)			
	bucăți		bucăți		bucăți		%	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Tractoare agricole fizice	212730	210308	215980	213663	+3250	+3355	+1,5	+1,6
Pluguri pentru tractor	169647	168382	169964	168709	+317	+327	+0,2	+0,2
Cultivatoare mecanice	29648	29310	29337	29008	-311	-302	-1,0	-1,0
Semănători mecanice	80038	79442	78612	78028	-1426	-1414	-1,8	-1,8
Mașini de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică	5494	5313	5709	5555	+215	+242	+3,9	+4,6
Combine autopropulsate pentru recoltat cereale	26690	26489	27464	27261	+774	+772	+2,9	+2,9
Combine autopropulsate pentru recoltat furaje	1069	1024	1104	1062	+35	+38	+3,3	+3,7
Vindrovere autopropulsate pentru recoltat furaje	1375	1325	1399	1350	+24	+25	+1,7	+1,9
Prese pentru balotat paie și fân	14166	14032	14697	14561	+531	+529	+3,7	+3,8

¹⁾ Aferent unităților care au agricultura ca activitate principală (inclusiv exploatațile agricole fără personalitate juridică).

Sursa: Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Tabel 4.1.3. Suprafața ce revine pe un tractor / mașină agricolă

	- hectare -		
	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe (+/-)
Tractoare agricole fizice ¹⁾	68,8	67,7	-1,1
Pluguri pentru tractor ¹⁾	86,2	86,1	-0,1
Cultivatoare mecanice ¹⁾	493,5	498,7	+5,2
Semănători mecanice ¹⁾	182,8	186,1	+3,3
Mașini de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică ¹⁾	2662,9	2562,6	-100,3
Combine autopropulsate pentru recoltat cereale ²⁾	352,0	342,1	-9,9
Combine autopropulsate pentru recoltat furaje ²⁾	8788,9	8510,2	-278,7
Vindrovere autopropulsate pentru recoltat furaje ²⁾	6832,9	6715,7	-117,2
Prese pentru balotat paie și fân ¹⁾	1032,8	995,4	-37,4

Notă: Raportările s-au făcut la ultimele date disponibile blocate la nivelul anului 2014.

¹⁾ Raportările s-au făcut la suprafața agricolă.

²⁾ Raportările s-au făcut la suprafața arabilă.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, suprafața agricolă/arabilă ce revine pe un utilaj agricol a înregistrat scăderi la majoritatea componentelor parcului, de la 278,7 hectare (combine autopropulsate pentru recoltat furaje), la 0,1 hectare pluguri pentru tractor, ca urmare a creșterii gradului de dotare cu tractoare și mașini agricole din agricultură.

4.1.1.2. Consumul de îngrășăminte chimice și naturale

În anul 2018 comparativ cu anul 2017 s-au sesizat următoarele aspecte mai importante:

- consumul de îngrășăminte chimice în agricultură a crescut cu 24,3% (+141 mii tone);
- consumul de îngrășăminte naturale folosite în agricultură a crescut cu 16,5% (+2089 mii tone);
- consumul de îngrășăminte chimice a crescut la îngrășămintele potasice (+20,0%), fosfatice (+29,7%) și azotoase (+22,8%).

Tabel 4.1.4. Îngrășăminte chimice (substanță activă) și naturale utilizate în agricultură

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (±)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Consum - mii tone						
Îngrășăminte chimice - s.a.						
Agricultură - total	581	569	722	712	+141	+143
Azotoase	381	371	468	460	+87	+89
Fosfatice	145	143	188	187	+43	+44
Potasice	55	55	66	65	+11	+10
Îngrășăminte naturale						
Agricultură - total	12625	12586	14714	14616	+2089	+2030
Consum mediu la un hectar teren agricol utilizat – kg						
Îngrășăminte chimice - s.a.						
Agricultură - total	43,4	47,0	53,8	58,1	+10,4	+11,1
Azotoase	28,5	30,7	34,9	37,5	+6,4	+6,8
Fosfatice	10,8	11,8	14,0	15,3	+3,2	+3,5
Potasice	4,1	4,5	4,9	5,3	+0,8	+0,8
Îngrășăminte naturale						
Agricultură - total	943,7	1040,2	1096,9	1192,5	+153,2	+152,3
Consum mediu la un hectar teren arabil – kg						
Îngrășăminte chimice - s.a.						
Agricultură - total	68,0	67,1	83,1	82,5	+15,1	+15,4
Azotoase	44,6	43,7	53,9	53,3	+9,3	+9,6
Fosfatice	17,0	16,9	21,6	21,7	+4,6	+4,8
Potasice	6,4	6,5	7,6	7,5	+1,2	+1,0
Îngrășăminte naturale						
Agricultură - total	1477,8	1484,2	1694,1	1692,8	+216,3	+208,6

Sursa: Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, consumurile medii de *îngrășăminte chimice la un hectar de teren agricol* utilizat pe total au crescut cu 24,0%, iar în *sectorul majoritar privat* cu 23,6%.

Consumurile medii de *îngrășăminte chimice la un hectar de teren arabil* pe total și în *sectorul majoritar privat* au crescut cu 22,2%, respectiv cu 23,0%.

În anul 2018 față de anul 2017, consumurile medii de *îngrășăminte naturale la un hectar de teren agricol* utilizat pe total și în *sectorul majoritar privat* au crescut cu 16,2%, respectiv cu 14,6%; consumurile medii de *îngrășăminte naturale la un hectar de teren arabil* pe total au crescut cu 14,6% iar în *sectorul majoritar privat* au crescut cu 14,1%.

4.1.1.3. Suprafețele amenajate pentru irigat

În anul 2018 suprafața totală amenajată pentru irigat nu a suferit modificări (3149,1 mii hectare), iar *suprafața agricolă efectiv irigată* a crescut cu 55,8 mii hectare, respectiv 26,4%.

Tabel 4.1.5. Suprafața agricolă efectiv irigată

	Suprafața agricolă efectiv irigată		2018 față de 2017, diferențe (±)
	2017	2018	
Suprafața agricolă efectiv irigată	211,6	267,4	+55,8
din care:			
Arabilă	209,4	266,1	+56,7

Notă: Suprafețele amenajate pentru irigat și suprafețele efectiv irigate reprezintă numai suprafețele din sistemele administrate de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare.

În directă corelație cu aceste rezultate, indicatorul *gradul de utilizare a suprafețelor amenajate pentru irigat* (determinat ca raport între suprafețele agricole efectiv irigate și suprafețele agricole amenajate pentru irigat) a fost de 6,7% în anul 2017, față de 8,5% în anul 2018.

4.1.1.4. Suprafața cultivată

În anul 2018, suprafața totală cultivată cu principalele culturi a crescut cu 1,9% față de anul anterior, *sectorul majoritar privat* deținând 99,4% din suprafața totală cultivată, fiind mai mare cu 2,1% față de anul 2017.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, analiza suprafețelor totale cultivate cu principalele culturi, evidențiază următoarele aspecte mai importante:

- s-au înregistrat creșteri ale suprafețelor cultivate la leguminoase pentru boabe (+11,8%), furaje verzi din teren arabil (+3,7%), plante uleioase (+2,8%), plante industriale (+2,7%), cereale pentru boabe (+1,2%) și legume (+0,8%);
- scăderi ale suprafețelor cultivate s-au înregistrat la plante textile (-11,8%), sfeclă de zahăr (-8,9%) și rădăcinoase (-0,4%).

Suprafața cultivată cu plante industriale a crescut datorită plantelor uleioase care dețin cea mai importantă pondere în cadrul grupei (99,6%).

Suprafața cultivată cu plante uleioase a înregistrat pe total, o creștere (+2,8%), datorită suprafeței cultivate cu rapiță (+5,8%).

Suprafața cultivată cu cereale pentru boabe a crescut (+1,2%) față de anul anterior, datorită creșterii suprafeței cultivate cu secară (+7,3%), grâu (+3,1%) și porumb boabe (+1,6%).

Suprafețele cultivate cu porumb boabe dețin o pondere de 46,4% în total grupă, iar cele cu grâu dețin o pondere de 40,3%.

Suprafețele culturilor din grupa rădăcinoase au scăzut în perioada analizată cu (-0,4%), datorită diminuării suprafețelor cultivate cu sfeclă de zahăr (-8,9%) și rădăcinoase furajere (-2,9%).

În anul 2018, suprafețele cultivate cu floarea soarelui dețin o pondere de 55,5% în suprafața totală a grupei, mai mică față de anul 2017, când dețineau 56,5%.

În anul 2018, analiza distribuției *pe regiuni de dezvoltare*, a suprafețelor cultivate relevă următoarele aspecte mai importante:

- regiunile Sud-Muntenia și Sud-Est dețin cele mai mari ponderi în suprafața cultivată totală (22,1%, respectiv 21,0%), acestea fiind urmate de regiunile: Nord-Est (14,3%), Sud-Vest Oltenia (13,5%) și Vest (11,6%). Regiunile: Nord-Vest, Centru și București-Ilfov dețin împreună 17,5% din suprafața cultivată totală;
- regiunile care dețin cele mai mari suprafețe cultivate cu cereale pentru boabe, în total grupă au fost: Sud-Muntenia (22,6%), Sud-Est (20,8%), Sud-Vest Oltenia (15,6%) și Nord-Est (13,0%);
- la grâu, marile regiuni cultivatoare au fost: Sud-Muntenia (27,8%), Sud-Est (21,9%), Sud-Vest Oltenia (19,5%) și Vest (11,2%);
- la porumb boabe, marile regiuni cultivatoare au fost: Sud-Muntenia (19,0%), Sud-Est (18,7%), Nord-Est (18,5%) și Sud-Vest Oltenia (13,2%).

Aceeași tendință se observă și în evoluția suprafețelor cultivate în cadrul *sectorului majoritar privat*.

Tabel 4.1.6. Suprafața cultivată, cu principalele culturi

- mii ha -

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (±)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Total	8307,3	8248,4	8466,7	8418,8	+159,4	+170,4
Cereale pentru boabe	5192,3	5168,1	5257,2	5237,6	+64,9	+69,5
din care:						
Grâu	2052,9	2039,0	2116,2	2104,3	+63,3	+65,3
Secară	9,6	9,5	10,3	10,2	+0,7	+0,7
Orz și orzoaică	455,5	453,2	423,5	421,6	-32,0	-31,6
Ovăz	165,8	164,3	161,5	160,8	-4,3	-3,5
Porumb boabe	2402,1	2396,3	2439,8	2435,5	+37,7	+39,2
Leguminoase pentru boabe	119,3	118,1	133,4	132,4	+14,1	+14,3
din care:						
Mazăre boabe	106,6	105,4	120,2	119,3	+13,6	+13,9
Fasole boabe	11,2	11,2	11,4	11,4	+0,2	+0,2
Rădăcinoase	206,0	205,3	205,1	204,7	-0,9	-0,6
Cartofi - total	167,4	166,8	169,3	169,0	+1,9	+2,2
din care:						
Cartofi de toamnă	140,3	139,7	141,3	141,0	+1,0	+1,3
Sfeclă de zahăr	28,2	28,1	25,7	25,6	-2,5	-2,5
Rădăcinoase furajere	10,4	10,4	10,1	10,1	-0,3	-0,3
Plante industriale	1775,1	1762,6	1822,5	1812,8	+47,4	+50,2
Plante textile	1,7	1,7	1,5	1,5	-0,2	-0,2
Plante uleioase	1766,3	1753,8	1815,0	1805,4	+48,7	+51,6
din care:						
Floarea soarelui	998,4	992,6	1007,0	1002,1	+8,6	+9,5
Rapiță	598,0	593,2	632,7	629,5	+34,7	+36,3
Soia boabe	165,1	163,6	169,4	168,3	+4,3	+4,7
Legume ¹⁾	224,6	224,4	226,3	226,2	+1,7	+1,8
din care:						
Tomate	40,0	40,0	40,7	40,7	+0,7	+0,7
Ceapă uscată	30,0	30,0	30,3	30,3	+0,3	+0,3
Varză albă	46,2	46,2	47,3	47,3	+1,1	+1,1
Pepeni verzi	19,1	19,1	17,8	17,8	-1,3	-1,3
Pepeni galbeni	4,3	4,3	4,3	4,3	-	-
Furaje verzi din teren arabil	874,7	854,8	907,2	891,9	+32,5	+37,1
din care:						
Furaje verzi anuale	185,8	181,8	195,9	193,2	+10,1	+11,4
Furaje perene	688,9	673,0	711,3	698,7	+22,4	+25,7
din care:						
Lucernă	391,1	386,8	408,7	405,1	+17,6	+18,3
Trifoi	115,9	114,8	111,7	111,4	-4,2	-3,4

¹⁾ Inklusiv suprafețele cultivate cu legume din grădinile familiale, sere și solarii, culturi intercalate și succesive.

Tabel 4.1.7. Suprafața viilor pe rod

- mii ha -

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (±)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Vii pe rod¹⁾	177,3	175,8	177,5	175,7	+0,2	-0,1
Vii altoite pe rod	91,6	90,2	92,2	90,7	+0,6	+0,5
Vii hibride pe rod	85,7	85,6	85,3	85,0	-0,4	-0,6

¹⁾ Inclusiv suprafața de struguri din grădinile familiale.

În anul 2018, suprafețele ocupate cu plantații de vii au următoarea distribuție: 51,9% vii altoite și 48,1% vii hibride.

Suprafețele cu vii pe rod, în anul 2018, au crescut față de anul precedent (+0,1%). Suprafețele cu vii altoite pe rod au crescut cu (+0,7%), în timp ce suprafețele cu vii hibride pe rod au scăzut cu (-0,5%).

Pe regiuni de dezvoltare, aproximativ 90% din suprafețele cu vii pe rod s-au înregistrat în regiunile: Sud-Est (37,1%), Sud-Vest Oltenia (18,5%), Nord-Est (17,9%) și Sud-Muntenia (15,2%).

Analiza distribuției suprafețelor cu vii altoite pe regiuni de dezvoltare evidențiază faptul că, patru regiuni dețin peste 85% din suprafața totală cu vii altoite: Sud-Est (51,1%), Nord-Est (16,2%), Sud-Vest Oltenia (11,2%) și Sud-Muntenia (9,4%) iar în cazul suprafețelor cu vii hibride pe rod, patru regiuni dețin aproximativ 90% din suprafața totală cu vii hibride pe rod: Sud-Vest Oltenia (26,4%), Sud-Est (22,0%), Sud-Muntenia (21,6%) și Nord-Est (19,7%).

În anul 2018, în sectorul majoritar privat, suprafețele totale cu vii pe rod au înregistrat o scădere de 0,1%, evoluția în structură a suprafețelor cultivate cu viță de vie relevă faptul că, suprafețele cultivate cu vii altoite au crescut cu 0,6%, în timp ce suprafețele cu vii hibride au scăzut cu 0,7% față de anul 2017.

4.1.1.5. Producția vegetală totală

În anul 2018, producția vegetală totală obținută a fost influențată de: suprafețele cultivate la unele culturi, producțiile medii la hectar, utilizarea materialului semincer de calitate, aplicarea îngrășămintelor chimice, pesticidelor și irigațiilor.

Comparativ cu anul 2017 s-au obținut producții totale mai mari la: sorg (+40,5%), porumb boabe (+30,3%), soia boabe (+18,3%), furaje perene (+14,5%), furaje verzi anuale (+14,3%), tomate (+9,3%), tutun (+8,3%), cânepă pentru fibră (+7,7%), fasole boabe (+7,5%), pepeni verzi (+5,7%), floarea soarelui (+5,1%), usturoi uscat (+4,1%), varză albă (+3,8%), pepeni galbeni (+3,7%), ardei (+1,4%), secară (+1,4%), grâu (+1,1%), orez (+0,2%).

Producții mai mici față de anul precedent s-au obținut la culturile: plante medicinale și aromatice (-46,3%), mazăre boabe (-38,9%), sfeclă de zahăr (-16,7%), in pentru ulei (-11,1%), ovăz (-5,9%), rapiță (-3,7%), cartofi total (-3,0%), rădăcinoase furajere (-2,8%), orz și orzoaică (-1,9%), ceapă uscată (-0,6%).

Tabel 4.1.8. Producția agricolă vegetală, la principalele culturi

- mii tone -

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (±)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Cereale pentru boabe	27138,9	27032,1	31553,3	31468,9	+4414,4	+4436,8
din care:						
Grâu	10035,0	9972,1	10143,7	10095,7	+108,7	+123,6
Secară	28,2	28,0	28,6	28,3	+0,4	+0,3
Orz și orzoaică	1906,7	1897,6	1870,7	1863,6	-36,0	-34,0
Ovăz	407,8	403,4	383,7	381,6	-24,1	-21,8
Porumb boabe	14326,1	14298,3	18663,9	18639,9	+4337,8	+4341,6
Sorg	54,3	54,2	76,3	76,1	+22,0	+21,9
Orez	43,3	43,3	43,4	43,4	+0,1	+0,1
Leguminoase pentru boabe	301,7	298,7	191,5	190,6	-110,2	-108,1
din care:						
Mazăre boabe	282,2	279,4	172,5	171,7	-109,7	-107,7
Fasole boabe	16,1	16,1	17,3	17,3	+1,2	+1,2
Rădăcinoase	~	~	~	~	~	~
Cartofi - total	3116,9	3110,7	3022,8	3015,6	-94,1	-95,1
din care:						
Cartofi de toamnă	2667,5	2661,4	2591,6	2584,5	-75,9	-76,9
Sfeclă de zahăr	1174,5	1170,2	978,3	975,1	-196,2	-195,1
Rădăcinoase furajere	292,4	292,0	284,1	283,8	-8,3	-8,2
Plante industriale	~	~	~	~	~	~
Plante textile	2,6	2,6	2,9	2,9	+0,3	+0,3
din care:						
In pentru fibră	-	-	0,1	0,1	+0,1	+0,1
Câneapă pentru fibră	2,6	2,6	2,8	2,8	+0,2	+0,2
Plante uleioase	4986,5	4957,8	5145,6	5126,2	+159,1	+168,4
din care:						
Floarea soarelui	2912,7	2899,8	3062,7	3051,7	+150,0	+151,9
Rapiță	1673,3	1661,1	1610,9	1605,3	-62,4	-55,8
Soia boabe	393,5	390,5	465,6	463,1	+72,1	+72,6
In pentru ulei	3,6	3,5	3,2	3,2	-0,4	-0,3
Alte plante industriale	11,6	11,6	11,2	10,9	-0,4	-0,7
din care:						
Tutun	1,2	1,2	1,3	1,3	+0,1	+0,1
Plante medicinale și aromatice	4,1	4,1	2,2	1,9	-1,9	-2,2
Legume ¹⁾	3638,4	3636,1	3797,4	3795,6	+159,0	+159,5
din care:						
Tomate	679,8	679,2	742,9	742,5	+63,1	+63,3
Ceapă uscată	352,2	352,0	350,2	350,1	-2,0	-1,9
Usturoi uscat	55,7	55,7	58,0	58,0	+2,3	+2,3
Varză albă	1026,6	1026,1	1065,5	1064,9	+38,9	+38,8
Ardei	226,5	226,3	229,7	229,5	+3,2	+3,2
Pepeni verzi	493,6	493,4	521,8	521,7	+28,2	+28,3
Pepeni galbeni	59,9	59,9	62,1	62,1	+2,2	+2,2
Furaje verzi din teren arabil	13203,1	13000,5	15115,3	14935,3	+1912,2	+1934,8
din care:						
Furaje verzi anuale	3032,1	2958,2	3467,0	3426,9	+434,9	+468,7
Furaje perene	10171,0	10042,3	11648,3	11508,4	+1477,3	+1466,1
din care:						
Lucernă	5915,9	5856,2	6971,5	6917,2	+1055,6	+1061,0
Trifoi	1731,1	1725,1	1841,8	1836,1	+110,7	+111,0

¹⁾ Inclusive producțiile din grădinile familiale, sere și solarii, culturi intercalate și succesive.
~ Date neînsumabile.

Producția totală de furaje verzi din teren arabil obținută în anul 2018 a fost de 15115,3 mii tone, din care 98,8% s-a înregistrat în sectorul majoritar privat.

Comparativ cu anul anterior, în anul 2018, producția totală de furaje verzi din teren arabil a crescut cu 1912,2 mii tone, respectiv (+14,5%), datorită producției de furaje perene (+14,5%) și furaje verzi anuale (+14,3%).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, evoluția producției vegetale obținută în sectorul majoritar privat a urmat tendințele înregistrate pe total agricultură.

Producția totală de furaje verzi cultivate în teren arabil, în sectorul majoritar privat, în anul 2018, a fost de 14935,3 mii tone, mai mare cu 1934,8 mii tone față de anul anterior. Creșterea producției de furaje provine atât de la furajele perene (+1466,1 mii tone), cât și de la furajele verzi anuale (+468,7 mii tone).

De asemenea, producțiile obținute în acest sector, comparativ cu anul precedent, au crescut la: sorg (+40,4%), porumb boabe (+30,4%), soia boabe (+18,6%), furaje verzi anuale (+15,8%), furaje perene (+14,6%), tomate (+9,3%), tutun (+8,3%), fasole boabe (+7,5%), pepeni verzi (+5,7%), floarea soarelui (+5,2%), usturoi uscat (+4,1%), varză albă (+3,8%), pepeni galbeni (+3,7%), ardei (+1,4%), grâu (+1,2%), secară (+1,1%), orez (+0,2%) și au scăzut la: plante medicinale și aromatice (-53,7%), mazăre boabe (-38,5%), sfeclă de zahăr (-16,7%), in pentru ulei (-8,6%), ovăz (-5,4%), rapiță (-3,4%), cartofi total (-3,1%), rădăcinoase furajere (-2,8%), orz și orzoaică (-1,8%), ceapă uscată (-0,5%).

Tabel 4.1.9. Producția de struguri

- mii tone -

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (±)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Vii pe rod¹⁾	1067,1	1058,0	1144,3	1130,0	+77,2	+72,0
Vii altoite pe rod	590,6	582,0	661,7	649,8	+71,1	+67,8
Vii hibride pe rod	476,5	476,0	482,6	480,2	+6,1	+4,2

¹⁾ Inclusiv producția de struguri din grădinile familiale.

Producția totală de struguri a fost mai mare cu 7,2% în anul 2018 comparativ cu anul precedent. Producția de struguri obținută din viile altoite reprezintă 57,8%, iar cea obținută din viile hibride reprezintă 42,2%.

Producția totală de struguri obținută în sectorul majoritar privat a reprezentat 98,8% din total.

În anul 2018 comparativ cu anul anterior, producția de struguri la viile altoite a crescut cu 12,0%, iar la cele hibride cu 1,3%.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, producția totală de fructe a crescut cu 71,3%. Producții mai mari s-au înregistrat la toate speciile: prune (+89,3%), mere (+84,7%), cireșe și vișine (+55,2%), pere (+23,5%), nuci (+22,5%), piersici și nectarine (+17,1%), alte fructe (+13,7%), caise și zarzăre (+5,3%), cu excepția culturii de căpșuni unde producția a fost mai mică cu (-3,3%).

Tabel 4.1.10. Producția totală de fructe

- mii tone -

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (±)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Total¹⁾	1058,5	1053,7	1813,5	1808,0	+755,0	+754,3
Prune	444,9	444,0	842,1	841,7	+397,2	+397,7
Mere	348,7	346,3	643,9	640,3	+295,2	+294,0
Pere	48,9	48,8	60,4	60,4	+11,5	+11,6
Piersici și nectarine	19,3	18,8	22,6	22,1	+3,3	+3,3
Cireșe și vișine	58,5	58,0	90,8	90,4	+32,3	+32,4
Caise și zarzăre	33,9	33,7	35,7	35,5	+1,8	+1,8
Nuci	45,8	45,6	56,1	55,9	+10,3	+10,3
Căpșuni	27,1	27,1	26,2	26,2	-0,9	-0,9
Alte fructe	31,4	31,4	35,7	35,5	+4,3	+4,1

¹⁾ Inclusiv producția de fructe din grădinile familiale.

Producția de fructe din *sectorul majoritar privat* a reprezentat 99,7% din producția totală, iar structura pe specii a producției de fructe din *sectorul majoritar privat* a fost apropiată de cea a producției totale, cu creșteri la: prune (+89,6%), mere (+84,9%), cireșe și vișine (+55,9%), pere (+23,8%), nuci (+22,6%), piersici și nectarine (+17,6%), alte fructe (+13,1%), caise și zarzăre (+5,3%) și scăderi la căpșuni (-3,3%).

4.1.1.6. Principalele producții medii

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, producția medie a crescut la: porumb boabe (+28,3%), sorg (+23,5%), soia boabe (+15,3%), pepeni verzi (+13,4%), furaje perene (+10,9%), orez (+10,7%), tomate (+7,4%), orz și orzoaică (+5,5%), fasole boabe (+5,3%), floarea soarelui (+4,3%), pepeni galbeni (+3,3%), usturoi uscat (+1,9%), varză albă (+1,3%), ardei (+0,1%) și a scăzut la mazăre boabe (-45,8%), tutun (-9,7%), rapiță (-9,0%), sfeclă de zahăr (-8,7%), in pentru ulei (-8,3%), secară (-5,0%), cartofi total (-4,2%), ovăz (-3,4%), grâu (-1,9%) și ceapă uscată (-1,4%).

Producțiile medii obținute la principalele culturi, în cadrul *sectorului majoritar privat* au avut evoluții apropiate de cele înregistrate pe total agricolură.

Tabel 4.1.11. Producția medie la hectar, la principalele culturi

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (±)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Grâu	4888	4891	4793	4798	-95	-93
Secară	2937	2939	2790	2781	-147	-158
Orz și orzoaică	4186	4187	4417	4420	+231	+233
Ovăz	2460	2455	2376	2374	-84	-81
Porumb boabe	5959	5962	7644	7648	+1685	+1686
Sorg	3879	3879	4791	4788	+912	+909
Orez	4746	4748	5254	5254	+508	+506
Mazăre boabe	2649	2650	1435	1438	-1214	-1212
Fasole boabe	1402	1402	1477	1477	+75	+75
Cartofi - total	18393	18422	17629	17620	-764	-802
din care:						
Cartofi de toamnă	18759	18794	18081	18071	-678	-723
Sfeclă de zahăr	41643	41630	38031	38031	-3612	-3599
Floarea soarelui	2917	2921	3041	3045	+124	+124
Rapiță	2798	2800	2546	2550	-252	-250
Soia boabe	2383	2387	2748	2752	+365	+365
In pentru ulei	1675	1677	1536	1536	-139	-141
Tutun	1522	1522	1375	1375	-147	-147
Tomate	16978	16976	18235	18234	+1257	+1258
Ceapă uscată	11729	11729	11568	11568	-161	-161
Usturoi uscat	5582	5582	5686	5686	+104	+104
Varză albă	22220	22221	22513	22514	+293	+293
Ardei	12759	12762	12775	12774	+16	+12
Pepeni verzi	25812	25815	29281	29284	+3469	+3469
Pepeni galbeni	14075	14075	14545	14544	+470	+469
Furaje perene	14763	14921	16373	16468	+1610	+1547

Tabel 4.1.12. Producția medie la hectar, la struguri

- kg/ha -

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe(±)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Vii pe rod	6020	6019	6447	6433	+427	+414
Vii altoite pe rod	6449	6450	7180	7169	+731	+719
Vii hibride pe rod	5562	5565	5655	5648	+93	+83

Producția medie de struguri în anul 2018, a fost de 6447 kg/ha, înregistrându-se diferențe între producțiile medii de la viile altoite (7180 kg/ha, respectiv 11,4% peste media pe total) și cele de la viile hibride (5655 kg/ha, respectiv 12,3% sub media pe total).

În anul 2018 față de anul 2017, producția medie de struguri a crescut cu 7,1%, randamentul la viile altoite cu 11,3%, iar la viile hibride cu 1,7%.

4.1.2. Sectorul creșterii animalelor

4.1.2.1. Efectivele de animale

Activitatea de creștere a animalelor se realizează într-o diversitate de sisteme de exploatare, în funcție de categoria de producători agricoli, respectiv de puterea economică a exploatațiilor agricole.

Dintre sistemele de exploatare practicate, predominante sunt:

- sistemele de tip *tradițional* cu dotare tehnică scăzută, incomplete și cu predominarea muncilor executate manual, regăsindu-se în principal, în zonele de deal, de munte și în zonele preorășenești;
- sistemele de tip *gospodăresc*, în asociațiile și societățile agricole, cu nivel mediu de dotare tehnică, cu activități predominant manuale care se regăsesc numai în anumite secvențe tehnologice;
- sistemele de tip *industrial*, în complexe sau alte unități specializate (de exemplu, cele pentru taurine, porcine, ovine și păsări), în care nivelul de dotare tehnică este mediu sau înalt și în cadrul cărora se asigură respectarea strictă a tehnologiilor de creștere și îngrijire.

Tabel 4.1.13. Efectivele de animale (la 1 decembrie)

- mii capete -

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (+/-)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Bovine	2011	2005	1977	1970	-34	-35
din care:						
Vaci, bivolițe și juninci	1295	1292	1280	1277	-15	-15
Porcine	4406	4401	3925	3921	-481	-480
din care:						
Scroafe de prăsilă	350	349	309	308	-41	-41
Ovine	9982	9971	10176	10164	+194	+193
din care:						
Oi și mioare	8454	8445	8594	8585	+140	+140
Caprine	1503	1502	1539	1538	+36	+36
din care:						
Capre	1184	1183	1213	1212	+29	+29
Cabaline	481	478	448	446	-33	-32
Păsări	73289	73267	73993	73981	+704	+714
din care:						
Păsări ouătoare adulte	38312	38291	38134	38122	-178	-169
Albine (mii familii)	1602	1602	1690	1689	+88	+87

În scopul redresării situației economice a sectorului de creștere a animalelor, începând din anul 2000 s-au inițiat o serie de măsuri tehnice, organizatorice și de natură economico-financiară, care au continuat și în anii următori. Dintre măsurile aplicate în sectorul de creștere a animalelor menționăm:

- modernizarea tehnologică a sistemelor de creștere, intensificarea activităților de ameliorare genetică, adâncirea controlului oficial al performanțelor tehnice în cadrul sectorului privat, paralel cu asigurarea, pe cât posibil, a unei nutriții și a unor componente în acord cu cerințele fiziologice și de producție ale animalelor;
- legiferarea atribuirii gratuite de adăposturi producătorilor agricoli tineri pentru a începe o afacere nouă;
- dezvoltarea formelor asociative de creștere și exploatare a animalelor, ca mijloc de intensificare a producției animale;
- reorganizarea unităților pentru ameliorarea condițiilor în care sunt crescute animalele și asigurarea asistenței sanitar-veterinare;
- continuarea armonizării legislației în domeniu cu cea a Uniunii Europene și creșterea preocupărilor de implementare a legislației specifice;
- acordarea de facilități și subvenții directe, inclusiv pentru achiziționarea de animale de reproducție.

**Tabel 4.1.14. Densitatea animalelor, pe principalele specii, la 100 hectare teren¹⁾
(la 1 decembrie)**

	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (+/-)	
	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Bovine	15,5	17,2	15,2	16,7	-0,3	-0,5
din care:						
Vaci, bivolițe și juninci	10,0	11,1	9,9	10,8	-0,1	-0,3
Porcine	51,6	51,9	45,2	45,4	-6,4	-6,5
din care:						
Scroafe de prăsilă	4,1	4,1	3,6	3,6	-0,5	-0,5
Ovine și caprine	88,6	98,2	90,3	99,4	+1,7	+1,2
din care:						
Oi, mioare și capre	74,3	82,4	75,6	83,2	+1,3	+0,8

¹⁾ Efectivele de bovine, ovine și caprine s-au raportat la suprafața arabilă + pășuni + fânețe, iar efectivul de porcine la suprafața arabilă. Suprafața luată în calcul este cea obținută din cercetarea statistică privind suprafața cultivată și producția vegetală.

La 1 decembrie 2018 comparativ cu aceeași dată a anului precedent, *efectivele totale de bovine* au scăzut cu 1,7%.

Realizarea indicatorilor tehnico-economici performanți este dependentă, într-o măsură foarte mare, de structura efectivului de bovine, care la rândul ei este dependentă de ponderea efectivului matcă în efectivul total de bovine. În acest context, efectivele de animale matcă (vaci, bivolițe și juninci) au scăzut cu 1,2% deținând o pondere de 64,7% din efectivele totale.

Cele mai mari efective de bovine au fost concentrate în următoarele regiuni de dezvoltare: 24,6% din efectivul total în regiunea Nord-Est, 18,5% în regiunea Nord-Vest, 17,5% în regiunea Centru, 11,6% în regiunea Sud-Est și 10,9% în regiunea Sud-Muntenia.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, *densitatea bovinelor la 100 hectare teren (arabil + pășuni + fânețe)* a scăzut atât pe total țară, cât și în *sectorul majoritar privat* cu 1,9%, respectiv 2,9%. Indicatorul privind *densitatea vacilor, bivolițelor și junincilor la 100 hectare teren (arabil + pășuni + fânețe)* a scăzut pe ansamblul țării cu 1,0%, iar în *sectorul majoritar privat* a scăzut cu 2,7%.

La 1 decembrie 2018 față de 1 decembrie 2017, numărul total de porcine a scăzut cu 10,9% atât pe total țară, cât și în *sectorul majoritar privat*. Cele mai mari *efective de porcine* au fost concentrate în următoarele regiuni de dezvoltare: 23,3% din efectivul total în regiunea Vest, 16,6% în regiunea Sud-Muntenia, 13,4% în regiunea Nord-Vest, 13,2% în regiunea Sud-Vest Oltenia și 11,9% în regiunea Sud-Est.

Efectivul matcă de porcine în anul 2018 a scăzut cu 11,7% față de anul precedent atât pe total țară, cât și în *sectorul majoritar privat*.

În perioada analizată, *densitatea porcinelor la 100 hectare teren arabil* a scăzut cu 12,4% pe total țară și cu 12,5% în *sectorul majoritar privat*.

La 1 decembrie 2018, comparativ cu 1 decembrie 2017, *efectivele de ovine* au crescut atât pe total, cât și în *sectorul majoritar privat* cu 1,9%, iar *efectivele de caprine* au crescut cu 2,4% atât pe total, cât și în *sectorul majoritar privat*. Cele mai mari efective de ovine au fost concentrate în următoarele regiuni de dezvoltare: 22,8% din efectivul total în regiunea Centru, 16,8% în regiunea Nord-Vest, 15,1% în regiunea Sud-Est, 14,7% în regiunea Vest și 14,1% în regiunea Nord-Est. Ponderea cea mai mare a efectivelor de caprine din total o deține regiunea Sud-Est (25,4%), urmată de regiunea Sud-Vest Oltenia (18,8%), regiunea Sud-Muntenia (17,5%) și de regiunea Nord-Est (15,3%).

Densitatea efectivelor de ovine și caprine la 100 ha teren (*arabil + pășuni + fânețe*) a crescut față de anul precedent atât pe total țară cât și în *sectorul majoritar privat* cu 1,9%, respectiv cu 1,2%.

Densitatea efectivelor de oi fătătoare, mioare și capre (matcă) la 100 hectare (*arabil + pășuni + fânețe*), a crescut cu 1,7% pe total țară și cu 1,0% în *sectorul majoritar privat*.

La 1 decembrie 2018, *efectivele de păsări* au fost mai mari cu 1,0% față de nivelul anului precedent. Numărul total de păsări ouătoare adulte a scăzut cu 0,5% față de 1 decembrie 2017.

În *sectorul majoritar privat*, efectivele de păsări au crescut cu 1,0%, iar numărul total de păsări ouătoare adulte a scăzut cu 0,4%.

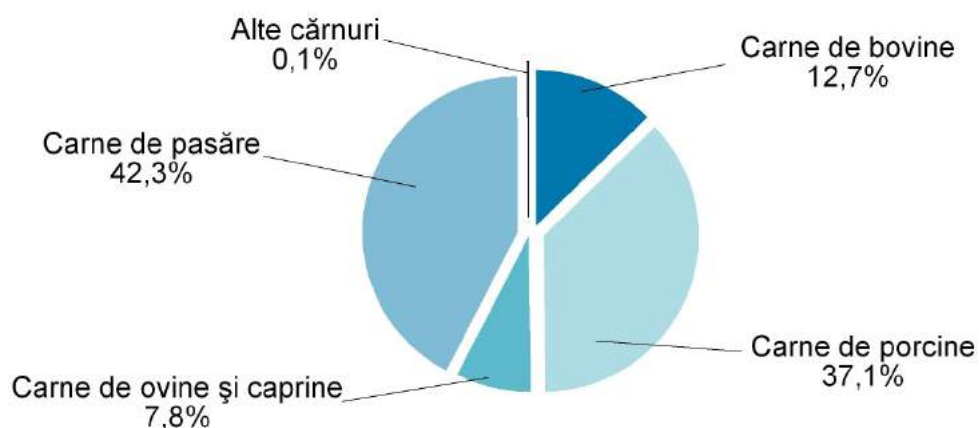
Cele mai mari efective de păsări au fost concentrate în următoarele regiuni de dezvoltare: 26,2% din efectivul total în regiunea Sud-Muntenia, 18,4% în regiunea Nord-Est, 15,8% în regiunea Sud-Est, 11,5% în regiunea Centru, 10,3% în regiunea Nord-Vest și 10,2% în regiunea Sud-Vest Oltenia.

4.1.2.2. Producția animală

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, *producția totală de carne* (greutate în viu) a crescut cu 1,5% atât pe ansamblul țării, cât și în *sectorul majoritar privat*.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, analiza evoluției structurii pe sortimente a *producției totale de carne*, relevă faptul că s-au produs modificări, astfel s-au înregistrat creșteri ale ponderii producției de carne de pasăre (+3,6 puncte procentuale) și scăderi ale ponderii producției de carne de porcine (-2,8 puncte procentuale), de carne de bovine (-0,7 puncte procentuale) și de carne de ovine și caprine (-0,1 puncte procentuale), iar la alte specii ponderea a rămas constantă.

Grafic 4.1.1. Structura producției totale de carne, în anul 2018

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, pentru *producția totală de lapte* (inclusiv consumul vițelilor și fără consumul vițelilor), a crescut atât pe ansamblul țării, cât și în *sectorul majoritar privat* cu 0,3%, respectiv cu 0,2%.

În anul 2018, din cantitatea totală de lapte, *producția de lapte de vacă și bivoliță* a reprezentat 87,0% (inclusiv consumul vițelilor), respectiv 85,9% (fără consumul vițelilor). Cantitatea totală de lapte de vacă și bivoliță a crescut în anul 2018 cu 0,2% față de nivelul înregistrat în anul 2017. Restul producției de lapte (13,0%) a fost reprezentat de *producția de lapte de oaie și capră*, care a crescut cu 0,7% față de anul precedent.

În anul 2018, *producția totală de lână* a crescut cu 4,7% față de cea din anul 2017, atât pe total țară, cât și în *sectorul majoritar privat*.

Comparativ cu anul 2018, în anul 2017 *producția totală de ouă* a scăzut cu 4,7% atât pe ansamblul țării, cât și în *sectorul majoritar privat*.

În anul 2018, *producția totală de miere* a scăzut cu 9,7% față de anul precedent. *Sectorul majoritar privat* a contribuit cu aproape 100% la producția totală de miere.

Producția totală de pește a scăzut cu 9,5% în anul 2018 față de anul 2017, întreaga producție fiind realizată în *sectorul majoritar privat*.

Tabel 4.1.15 Producția animală la principalele produse

	U.M.	2017		2018		2018 față de 2017, diferențe (+/-)	
		Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată	Total	din care: proprietate majoritar privată
Carne ¹⁾	mii tone greutate în viu	1462	1461	1484	1483	+22	+22
din care:							
Carne de bovine ¹⁾	mii tone greutate în viu	196	196	188	187	-8	-9
Carne de porcine ¹⁾	mii tone greutate în viu	583	583	550	549	-33	-34
Carne de ovine și caprine ¹⁾	mii tone greutate în viu	116	116	116	116	0	0
Carne de pasăre ¹⁾	mii tone greutate în viu	566	566	628	628	+62	+62
Lapte ³⁾	mii hl	46615	46492	46741	46582	+126	+90
din care:	mii hl	43082	42967	43121	42971	+39	+4
Lapte de vacă și bivoliță ⁴⁾	mii hl	40564	40445	40647	40492	+83	+47
	mii hl	37030	36920	37027	36881	-3	-39
Lână	tone	22401	22374	23459	23431	+1058	+1057
din care:							
Lână fină și semifină	tone	4441	4429	5223	5208	+782	+779
Ouă	mil.buc.	5996	5991	5713	5711	-283	-280
din care:							
Ouă de găină	mil.buc.	5881	5876	5308	5306	-573	-570
Miere extrasă	tone	30177	30168	29162	29152	-1015	-1016
Pește ⁵⁾	tone	25943	25943	23478	23478	-2465	-2465

¹⁾ Datele reprezintă greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum.

²⁾ Date rectificative față de cele publicate anterior.

³⁾ Datele de pe rândul 1 reprezintă laptele de vacă și bivoliță (inclusiv consumul vițelilor), laptele de oaie și capră muls; datele de pe rândul 2 reprezintă laptele de vacă și bivoliță (fără consumul vițelilor), laptele de oaie și capră muls.

⁴⁾ Datele de pe rândul 1 reprezintă laptele de vacă și bivoliță (inclusiv consumul vițelilor); datele de pe rândul 2 reprezintă laptele de vacă și bivoliță (fără consumul vițelilor).

⁵⁾ Datele reprezintă cantitatea pescuită în apele interioare ale țării (inclusiv din Dunăre și Marea Neagră).

4.1.2.3. Producția principalelor produse agricole, pe locuitor

Unul din indicatorii sintetici de caracterizare a nivelului producțiilor agricole obținute este reprezentat de producția principalelor produse obținute pe locuitor.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017 s-au înregistrat creșteri la majoritatea produselor de origine vegetală, pe locuitor, după cum urmează:

- la *cereale pentru boabe* producția obținută pe locuitor a fost de 1620,1 kg, mai mare cu 17,0% comparativ cu anul anterior (respectiv cu 234,9 kg pe locuitor);

- la *grâu* producția a fost de 520,8 kg pe locuitor, mai mare cu 1,7% comparativ cu anul anterior (respectiv cu 8,6 kg pe locuitor);
- la *secară* producția a fost de 1,5 kg, mai mare cu 7,1% față de anul anterior (respectiv cu 0,1 kg pe locuitor);
- la *porumb boabe* producția obținută pe locuitor a fost de 958,3 kg, mai mare cu 31,1% comparativ cu anul anterior (respectiv cu 227,1 kg pe locuitor);
- la *floarea soarelui* producția obținută pe locuitor a fost de 157,2 kg, mai mare cu 5,7% comparativ cu anul anterior (respectiv cu 8,5 kg pe locuitor);
- la *legume* producția obținută pe locuitor a fost de 195,0 kg, mai mare cu 5,0% comparativ cu anul anterior (respectiv cu 9,3 kg pe locuitor).
- la *fructe* producția a fost de 93,1 kg, mai mare cu 72,4% comparativ cu anul anterior (respectiv cu 39,1 kg pe locuitor);
- la *sfeclă de zahăr* producția a fost de 50,2 kg, mai mică cu 16,2% față de anul anterior (respectiv cu 9,7 kg pe locuitor);
- la *cartofi* producția a fost de 155,2 kg, mai mică cu 2,5% față de anul anterior (respectiv cu 3,9 kg pe locuitor).

Tabel 4.1.16. Producția principalelor produse agricole, pe locuitor

	U.M.	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe (±)
Produse de origine vegetală				
Cereale pentru boabe	kg	1385,2 ¹⁾	1620,1	+234,9
din care:				
Grâu	kg	512,2	520,8	+8,6
Secară	kg	1,4	1,5	+0,1
Porumb boabe	kg	731,2	958,3	+227,1
Floarea soarelui	kg	148,7	157,2	+8,5
Sfeclă de zahăr	kg	59,9	50,2	-9,7
Cartofi	kg	159,1	155,2	-3,9
Legume	kg	185,7	195,0	+9,3
Fructe	kg	54,0	93,1	+39,1
Produse de origine animală				
Carne ²⁾	kg	74,6	76,2	+1,6
Lapte	litri	237,9	240,0	+2,1
Lână	kg	1,1	1,2	+0,1
Ouă	bucăți	306	293	-13

Notă: S-au utilizat datele definitive privind populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

¹⁾ Date rectificată față de cele publicate anterior.

²⁾ La carne, se ia în calcul greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, principalele producții de origine animală pe locuitor au evoluat astfel: a crescut la producția de lână (+9,1%), la producția de carne (+2,1%) și la producția de lapte (+0,9%), iar producția de ouă a scăzut (-4,2%).

4.1.3. Silvicultură

4.1.3.1. Fondul forestier

În anul 2018, fondul forestier al României a fost de 6583 mii hectare, înregistrând o creștere cu 18 mii de hectare (aproximativ 0,3%) față de anul 2017 și a avut următoarea structură: 33,3% suprafețe ocupate cu păduri de fag, 29,9% cu păduri de rășinoase, 20,3% cu păduri de diverse specii, 16,5% cu păduri de stejari (cvercinee) și 2,5% alte terenuri.

Comparativ cu anul 2017 se constată, pe de o parte, creșterea cu 10 mii hectare (+0,5%) a suprafețelor cu fag, cu 5 mii hectare (+0,4%) a suprafețelor cu diverse specii și de asemenea creșterea cu 4 mii hectare (+0,4%), a suprafețelor de stejari (cvercinee) iar pe de altă parte, scăderea suprafețelor cu rășinoase cu 7 mii hectare (-0,4%).

Tabel 4.1.17. Fondul forestier (la sfârșitul anului)

	Mii hectare		Structura ¹⁾ , %	
	2017	2018	2017	2018
Fondul forestier	6565	6583	100,0	100,0
Suprafața pădurilor	6406	6418	97,6	97,5
Rășinoase	1924	1917	29,3	29,9
Fag	2129	2139	32,4	33,3
Stejari (Cvercinee)	1056	1060	16,1	16,5
Diverse specii	1297	1302	19,8	20,3
Alte terenuri	159	165	2,4	2,5

¹⁾ Structura este calculată raportat la fondul forestier.

În anul 2018 s-au executat tăieri de regenerare pe o suprafață totală de 181,6 mii hectare, care reprezintă 2,8% din suprafața fondului forestier.

Față de anul 2017 au crescut suprafețele cu tăieri de produse accidentale cu 76,8 mii hectare și au scăzut cele cu tăieri de regenerare în codru cu 5,8 mii hectare.

Tabel 4.1.18. Suprafața parcursă cu tăieri

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			- mii hectare-	
			+/-	%
Suprafața parcursă cu tăieri de regenerare	177,3	181,6	+4,3	+2,4
În codru	70,3	64,5	-5,8	-8,3
Tăieri succesive	2,5	2,1	-0,4	-16,0
Tăieri progresive	60,6	54,2	-6,4	-10,6
Tăieri grădinarite	3,5	4,8	+1,3	+37,1
Tăieri rase	3,7	3,4	-0,3	-8,1
În crâng	3,2	3,6	+0,4	+12,5
Tăieri de substituiri-refaceri a arboretelor slab productive și degradate	0,7	0,9	+0,2	+28,6
Tăieri de conservare	103,1	112,6	+9,5	+9,2
Operațiuni de igienă și curățire a pădurilor	415,4	370,4	-45,0	-10,8
Tăieri de îngrijire în păduri tinere	182,0	163,8	-18,2	-10,0
Tăieri de produse accidentale	365,5	442,3	+76,8	+21,0

În anul 2018 suprafața regenerată totală a fost de 27,0 mii hectare (din care pe 9,1 mii hectare s-au executat regenerări artificiale), reprezentând aproximativ 0,4% din fondul forestier total.

Comparativ cu anul 2017, suprafața totală regenerată a fost mai mică cu 1,0 mii hectare (scăderea s-a înregistrat la toate speciile), iar suprafața regenerată artificial a fost mai mică cu 1,6 mii hectare.

Tabel 4.1.19. Suprafața regenerată

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			- mii hectare -	
			+/-	%
Suprafața regenerată – total	28,0	27,0	-1,0	-3,6
Rășinoase	9,8	9,0	-0,8	-8,2
Foiase	18,2	18,0	-0,2	-1,1
din care:				
Suprafața regenerată artificial	10,7	9,1	-1,6	-15,0
Rășinoase	6,1	5,5	-0,6	-9,8
Foiase	4,6	3,6	-1,0	-21,7

4.1.3.2. Volumul de lemn recoltat

În anul 2018, volumul de lemn recoltat a fost de 19462 mii metri cubi (volum brut), cu 1146 mii metri cubi mai mare decât în anul 2017 și a avut următoarea structură sortimentală: lemn de rășinoase (36,6%), fag (33,8%), stejar (10,5%), diverse specii (19,1%).

Tabel 4.1.20. Volumul de lemn recoltat

	Mii metri cubi ¹⁾		2018 față de 2017, diferențe		Structura, %	
	2017	2018	+/-	%	2017	2018
Volumul de lemn recoltat	18316	19462	+1146	+6,3	100,0	100,0
Rășinoase	6531	7128	+597	+9,1	35,6	36,6
Fag	6212	6584	+372	+6,0	33,9	33,8
Stejar	1788	2041	+253	+14,1	9,8	10,5
Diverse specii tari	2228	2191	-37	-1,7	12,2	11,3
Diverse specii moi	1557	1518	-39	-2,5	8,5	7,8

¹⁾ Volum brut.

În anul 2018, volumul de lemn exploatat de către operatorii economici atestați a fost de 17557 mii metri cubi, reprezentând 90,2% din volumul total de lemn recoltat (volum brut).

Volumul de lemn rotund, exploatat de către operatorii economici atestați, a fost orientat în special spre bușteni (52,8%) și lemn pentru foc (34,7%).

Din analiza datelor se constată că s-au înregistrat modificări și în structura utilizării volumului de lemn rotund, în anul 2018 față de anul 2017, majorându-se cantitatea de lemn rotund la toate sortimentele.

Tabel 4.1.21. Volumul de lemn exploatat de către operatorii economici atestați

	Volum de lemn exploatat ¹⁾ - mii metri cubi -		2018 față de 2017, diferențe		Structura, %	
	2017	2018	+/-	%	2017	2018
Volumul de lemn exploatat - total	16122	17557	+1435	+8,9	100,0	100,0
Volumul de lemn rotund - total	14697	15989	+1292	+8,8	91,1	91,1
<i>Bușteni</i>	<i>7854</i>	<i>8436</i>	<i>+582</i>	<i>+7,4</i>	<i>53,4</i>	<i>52,8</i>
<i>Lemn rotund și despicat</i>	<i>969</i>	<i>1090</i>	<i>+121</i>	<i>+12,5</i>	<i>6,6</i>	<i>6,8</i>
<i>Alte sortimente de lemn rotund</i>	<i>755</i>	<i>910</i>	<i>+155</i>	<i>+20,5</i>	<i>5,1</i>	<i>5,7</i>
<i>Lemn pentru foc</i>	<i>5119</i>	<i>5553</i>	<i>+434</i>	<i>+8,5</i>	<i>34,8</i>	<i>34,7</i>
Volumul coșii	770	832	+62	+8,1	4,8	4,7
Volumul altor sortimente secundare	655	736	+81	+12,4	4,1	4,2

¹⁾ Volum brut.

4.2. Industrie

Pe ansamblu, în anul 2018, cifra de afaceri realizată a fost de 529023,0 milioane lei.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, în termeni nominali, s-a înregistrat o creștere cu 50456,3 milioane lei (respectiv +10,5%).

Tabel 4.2.1 Cifra de afaceri a industriei

CAEN Rev.2	Milioane lei prețuri curente		2018 față de 2017, diferențe		Structura, %	
	2017	2018	+/-	%	2017	2018
Total	478566,7	529023,0	50456,3	10,5	100,0	100,0
Industrie extractivă	23987,7	29158,7	5171,0	21,6	5,0	5,5
Industrie prelucrătoare	383105,7	423206,4	40100,7	10,5	80,0	80,0
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	56774,9	60365,1	3590,2	6,3	11,9	11,4
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	14698,4	16292,8	1594,4	10,8	3,1	3,1

Notă: Pentru anul 2018 datele sunt provizorii.

În anul 2018 față de anul 2017, creșterea nominală a cifrei de afaceri s-a datorat în principal industriei prelucrătoare (+10,5%) și industriei extractive care a înregistrat o creștere cu 21,6%.

4.2.1. Industria extractivă

În anul 2018, nivelul cifrei de afaceri înregistrat în industria extractivă a fost de 29158,7 milioane lei, deținând 5,5% din valoarea nominală totală a cifrei de afaceri.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, ponderea industriei extractive în total a crescut cu 0,5 puncte procentuale.

Tabel 4.2.2. Cifra de afaceri a industriei extractive, pe activități

CAEN Rev.2	Milioane lei prețuri curente		2018 față de 2017, diferențe		Structura ¹⁾ , %	
	2017	2018	+/-	%	2017	2018
Industria extractivă	23987,7	29158,7	5171,0	21,6	5,0	5,5
Extracția cărbunelui superior și inferior	68,6	31,0	-37,6	-54,8	**)	**)
Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	19830,0	23683,6	3853,6	19,4	4,2	4,5
Extracția minereurilor metalifere	193,1	290,9	97,8	50,6	**)	**)
Alte activități extractive și servicii anexe extracției ²⁾	3896,0	5153,2	1257,2	32,3	0,8	1,0

Notă: Pentru anul 2018 datele sunt provizorii.

¹⁾ Structura s-a determinat în funcție de cifra de afaceri totală.

²⁾ Inclusiv „Extracția și prepararea minereurilor radioactive”.

**) Sub 0,05%.

Analiza pe sectoare componente, în perioada studiată evidențiază faptul că, ponderea sectorului de extracție a petrolului brut și a gazelor naturale a crescut de la 4,2% la 4,5%, alte activități extractive și servicii anexe extracției a crescut de la 0,8% la 1,0%, extracția cărbunelui superior și inferior și extracția minereurilor metalifere au rămas sub 0,05%.

4.2.2. Industria prelucrătoare

În anul 2018, în industria prelucrătoare, valoarea cifrei de afaceri a fost de 423206,4 milioane lei, în termeni nominali, înregistrând o creștere față de anul anterior, cu 40100,7 milioane lei.

În anul 2018 față de anul 2017, creșterile valorice nominale ale cifrei de afaceri cele mai semnificative s-au înregistrat în: fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului (+29,6%), fabricarea echipamentelor electrice (+19,9%), fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice

(+15,3%), alte activități industriale n.c.a. (+14,6%), fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. (+14,4%) și respectiv repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor (+13,4%).

În anul 2018 nu s-au înregistrat scăderi în termeni nominali față de anul precedent la niciuna dintre activități, la nivel de diviziune CAEN Rev.2.

Tabel 4.2.3. Cifra de afaceri a industriei prelucrătoare, pe activități

CAEN Rev.2	Milioane lei prețuri curente		2018 față de 2017, diferențe		Structura ¹⁾ , %	
	2017	2018	+/-	%	2017	2018
Industria prelucrătoare	383105,7	423206,4	40100,7	10,5	80,1	80,0
Industria alimentară	45351,8	48338,5	2986,7	6,6	9,5	9,2
Fabricarea băuturilor	12004,2	13011,6	1007,4	8,4	2,5	2,5
Fabricarea produselor din tutun	1457,6	1505,4	47,8	3,3	0,3	0,3
Fabricarea produselor textile	6429,3	7062,8	633,5	9,9	1,3	1,3
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	10255,3	10727,0	471,7	4,6	2,1	2,0
Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor	5517,2	5694,6	177,4	3,2	1,2	1,1
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	13880,2	14500,9	620,7	4,5	2,9	2,7
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	5676,8	6398,0	721,2	12,7	1,2	1,2
Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	3493,9	3900,2	406,3	11,6	0,7	0,7
Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țigăiului	16779,7	21741,3	4961,6	29,6	3,5	4,1
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice de baza	11308,2	12414,7	1106,5	9,8	2,4	2,3
Fabricarea substanțelor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	3669,3	3839,9	170,6	4,6	0,8	0,7
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	25217,5	28064,4	2846,9	11,3	5,3	5,3
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	13249,3	14626,4	1377,1	10,4	2,8	2,8
Industria metalurgică	19931,7	21985,7	2054,0	10,3	4,2	4,2
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	22522,3	23711,3	1189,0	5,3	4,7	4,5
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	10202,2	11759,2	1557,0	15,3	2,1	2,2
Fabricarea echipamentelor electrice	19964,1	23933,0	3968,9	19,9	4,2	4,5
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	17954,2	20539,2	2585,0	14,4	3,8	3,9
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	95008,2	104208,5	9200,3	9,7	19,8	19,8
Fabricarea altor mijloace de transport	6831,4	7514,0	682,6	10,0	1,4	1,4
Fabricarea de mobilă	9970,8	10409,8	439,0	4,4	2,1	2,0
Alte activități industriale n.c.a.	2534,8	2903,8	369,0	14,6	0,5	0,5
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	3895,7	4416,2	520,5	13,4	0,8	0,8

Notă: Pentru anul 2018 datele sunt provizorii.

Diferențele între datele pe total și valorile obținute din însumarea diverselor structuri utilizate sunt datorate rotunjirilor.

¹⁾ Structura s-a determinat în funcție de cifra de afaceri totală.

În anul 2018, în structura valorii cifrei de afaceri realizate, următoarele activități din industria prelucrătoare au înregistrat ponderi de peste 5%: fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor (19,8% din valoarea cifrei de afaceri totale), industria alimentară (9,2% din valoarea cifrei de afaceri totale) și fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice (5,3% din valoarea cifrei de afaceri totale).

În anul 2018, cele mai mici ponderi (sub 1% din valoarea cifrei de afaceri) au fost înregistrate de următoarele activități din industria prelucrătoare: repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor (0,8%), fabricarea substanțelor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice (0,7%), tipărire și reproducerea pe suport și înregistrările (0,7%), alte activități industriale n.c.a. (0,5%) și fabricarea produselor din tutun (0,3%).

4.2.3. Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat

În cadrul sectorului producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, valoarea cifrei de afaceri realizate de 60365,1 milioane lei în anul 2018, a fost în creștere față de anul anterior cu 3590,2 milioane lei și reprezintă 11,4% din valoarea nominală totală a cifrei de afaceri.

4.2.4. Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare

Tabel 4.2.4. Cifra de afaceri a distribuției apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, pe activități

CAEN Rev.2	Milioane lei prețuri curente		2018 față de 2017, diferențe		Structura ¹⁾ , %	
	2017	2018	+/-	%	2017	2018
	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	14698,3	16292,8	1594,5	10,8	3,1
Captarea, tratarea și distribuția apei	3853,4	4143,1	289,7	7,5	0,8	0,8
Colectarea și epurarea apelor uzate	304,4	403,2	98,9	32,5	0,1	0,1
Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	10440,5	11607,3	1166,9	11,2	2,2	2,2
Activități și servicii de decontaminare	100,0	139,0	39,0	39,0	**)	**)

Notă: Pentru anul 2018 datele sunt provizorii.

Diferențele între datele pe total și valorile obținute din însumarea diverselor structuri utilizate sunt datorate rotunjirilor.

¹⁾ Structura s-a determinat în funcție de cifra de afaceri totală.

**) Sub 0,05%.

În anul 2018, în sectorul distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, valoarea cifrei de afaceri în termeni nominali a fost de 16292,8 milioane lei, în creștere față de anul anterior cu 1594,5 milioane lei.

Sectorul distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare a reprezentat, în anul 2018, 3,1 % din valoarea nominală totală a cifrei de afaceri din industrie.

4.3. Construcții

4.3.1. Lucrările de construcții, după modul de execuție

În anul 2018, valoarea lucrărilor de construcții a fost de 86995,7 milioane lei, din care 80,5% construcții noi și reparații capitale și 19,5 % lucrări de întreținere și reparații curente.

Tabel 4.3.1. Lucrările de construcții după modul de execuție

	- milioane lei prețuri curente -	
	2017	2018 ¹⁾
Total	70409,2	86995,7
Construcții noi și reparații capitale	56194,0	70070,0
Antrepriză	56074,5	69938,8
Regie	119,5	131,2
Întreținere și reparații curente	14215,2	16925,7

¹⁾ Date provizorii.

În anul 2018, lucrările de construcții noi și reparații capitale în antrepriză au deținut o pondere de (80,4% din valoarea lucrărilor de construcții, respectiv 69938,8 milioane lei).

Lucrările de construcții noi și reparații capitale în regie au deținut circa 0,1% din valoarea lucrărilor de construcții (respectiv 131,2 milioane lei).

În anul 2018 față de anul 2017, în termeni nominali, s-a înregistrat o creștere a valorii lucrărilor de construcții cu 16454,2 milioane lei (respectiv +23,3%). În ceea ce privește valoarea lucrărilor de construcții, în funcție de modul de execuție, s-a înregistrat următoarea dinamică: valoarea lucrărilor de construcții noi și reparații capitale a crescut cu 13743,2 milioane lei (respectiv +24,4%), iar valoarea lucrărilor de întreținere și reparații curente a crescut cu 2711,0 milioane lei (respectiv +19,1%).

În anul 2018 față de anul 2017, valoarea lucrărilor de construcții noi și reparații capitale executate în antrepriză a crescut cu 13731,5 milioane lei (respectiv +24,4%), iar valoarea lucrărilor de construcții noi și reparații capitale executate în regie a crescut cu 11,7 milioane lei (respectiv +9,8%).

4.3.2. Lucrările de construcții în antrepriză, pe categorii de obiecte

În anul 2018, valoarea lucrărilor de construcții în antrepriză a fost de 86773,4 milioane lei.

Pe categorii de obiecte, *valoarea lucrărilor de construcții în antrepriză* s-a situat între 36246,2 milioane lei, în cazul clădirilor rezidențiale și 1103,6 milioane lei, în cazul construcțiilor complexe din zonele industriale.

Pe categorii de obiecte, *structura valorii lucrărilor totale de construcții în antrepriză* a fost următoarea: 41,8% clădiri rezidențiale; 28,7% clădiri nerezidențiale; 17,1% infrastructuri de transport; 6,6% alte lucrări de inginerie civilă; 4,6% conducte, linii electrice și de comunicații; 1,2% construcții complexe în zone industriale.

Tabel 4.3.2. Lucrările de construcții în antrepriză, pe categorii de obiecte

	- milioane lei prețuri curente -	
Categoriile de obiecte	2017	2018 ¹⁾
Total	70316,0	86773,4
Clădiri rezidențiale	27044,7	36246,2
Clădiri nerezidențiale	19796,5	24907,0
Infrastructuri de transport	13738,7	14836,3
Conducte, linii electrice și de comunicații	3535,7	3994,8
Construcții complexe în zone industriale	789,4	1103,6
Alte lucrări de inginerie civilă	5411,1	5685,4

¹⁾ Date provizorii.

În anul 2018 față de anul 2017, *pe categorii de obiecte*, valoarea lucrărilor totale de construcții în antrepriză a înregistrat următoarele modificări:

- s-au majorat sumele alocate pentru: clădiri rezidențiale (9201,5 milioane lei); clădiri nerezidențiale (5110,5 milioane lei); infrastructuri de transport (1097,6 milioane lei); conducte, linii electrice și de comunicații (459,1 milioane lei); construcții complexe în zone industriale (314,2 milioane lei); alte lucrări de inginerie civilă (274,3 milioane lei).

4.4. Transporturi și comunicații

Activitatea în domeniul transporturilor și în cel al comunicațiilor este influențată de calitatea infrastructurii de transport și de comunicații, de modificările structurale din economie, de structura fluxurilor comerciale la nivel internațional și regional și de nivelul investițiilor.

Datele statistice prezentate în cele ce urmează, reflectă nivelul de dezvoltare și orientarea spre modernitate a sectorului transporturilor din România, astfel:

- rețeaua de cale ferată în exploatare și materialul rulant permit desfășurarea transportului feroviar de mărfuri și pasageri. Municipiul București, capitala României, important nod de cale ferată cu 8 linii principale, este conectat la rețeaua feroviară internațională;
- infrastructura și mijloacele de transport rutier înlesnesc mobilitatea mărfurilor și pasagerilor, la nivel național și internațional;
- coridorul Rin-Dunăre, parte a rețelei transeuropene de transport (TEN-T) oferă principala legătură est-vest în Europa continentală. Urmărind traseul de-a lungul fluviului Dunărea, acesta leagă Strasbourg și Germania de Sud de orașele centrale din Europa de Viena, Bratislava și Budapesta, înainte de a trece prin București, până la portul Constanța;
- fluviul Dunărea permite transportul de mărfuri și pasageri cu nave de navigație interioară de la Baziaș – punctul în care Dunărea intră în România - până la gurile de vărsare în mare, între Brăila și Sulina fiind posibil și traficul navelor maritime;
- porturilor de la Dunăre li se adaugă cele situate de-a lungul Canalului Dunăre-Marea Neagră și respectiv, al Canalului Midia-Năvodari care leagă fluviul de porturile de la Marea Neagră. Portul Constanța, principalul port al României, este unul dintre principalele centre de distribuție a mărfurilor pentru regiunea Europei Centrale și de Est și a containerelor către porturile din Marea Neagră;
- transporturile aeriene de pasageri, mărfuri și poștă sunt asigurate de aeroporturi internaționale: București („Henri Coandă” - Otopeni), Cluj-Napoca („Avram Iancu”), Timișoara („Traian Vuia”), Iași, Sibiu, Craiova, Bacău, ș.a.

4.4.1. Mijloace de transport

4.4.1.1 Mijloace de transport feroviar, pe căi navigabile interioare și maritim

La sfârșitul anului 2018, *mijloacele de transport feroviar* cuprindeau 1721 locomotive, cu o putere de 7135 mii CP, din care 56,5% erau locomotive Diesel de cale normală. De asemenea, echipamentele de transport feroviar numărau 32240 vagoane pentru trenuri de marfă, cu o capacitate de 1554 mii tone și 3980 vagoane pentru trenuri de pasageri, cu o capacitate de 293 mii locuri.

Comparativ cu sfârșitul anului 2017, vagoanele pentru marfă au înregistrat creștere cu un număr de 6 vagoane și scădere cu 0,1% în ceea ce privește capacitatea de transport. La finalul anului 2018, numărul vagoanelor pentru pasageri au înregistrat creștere cu 2,2% comparativ cu finalul anului 2017, iar capacitatea acestora a înregistrat creștere cu 11,0%.

La finele anului 2018, numărul navelor pentru transportul de pasageri pe căi navigabile interioare a înregistrat creștere cu 4,0% comparativ cu sfârșitul anului 2017, iar capacitatea a rămas practic aceeași. În ceea ce privește navele fără propulsie pentru transportul mărfurilor a fost înregistrată o scădere cu un număr de 16 nave, dar o creștere cu 0,1% în ceea ce privește capacitatea.

Față de finalul anului 2017, numărul de nave maritime pentru transportul mărfurilor a rămas același, și anume 23, înregistrându-se o scădere cu 27,5% a capacității de transport în mii tdw.

Tabel 4.4.1. Mijloacele de transport feroviar, pe căi navigabile interioare și maritim

	U.M.	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
				+/-	%
Transport feroviar					
Locomotive - total	număr mii CP	1769 6485	1721 7135	-48 +650	-2,7 +10,0
din care:					
Electrice	număr mii CP	673 4714	673 5843	- +1129	- +23,9
Diesel de orice fel, de cale normală	număr mii CP	972 1640	972 1222	- -418	- -25,5
din care:					
peste 350 CP	număr mii CP	960 1639	962 1221	+2 -418	+0,2 -25,5
Vagoane pentru trenuri de marfă - total	număr mii tone capacitate	32234 1555	32240 1554	+6 -1	**) -0,1
Vagoane pentru trenuri de pasageri - total	număr mii locuri	3894 264	3980 293	+86 +29	+2,2 +11,0
Transport pe căi navigabile interioare					
Nave fără propulsie pentru transportul mărfurilor	număr mii tone capacitate	1139 1496	1123 1497	-16 +1	-1,4 +0,1
Remorchere și împingătoare	număr mii KW	295 199	296 198	+1 -1	+0,3 -0,5
Nave pentru transportul pasagerilor	număr mii locuri	75 7	78 7	+3 *)	+4,0 **)
Transport maritim					
Nave pentru transportul mărfurilor - total	număr mii tdw	23 40	23 29	- -11	- -27,5
din care:					
Nave pentru mărfuri generale	număr mii tdw	2 24	2 24	- -	- -

*) Sub 0,5 mii locuri.

**) Sub 0,05%.

4.4.1.2. Autovehiculele înmatriculate în circulație

La 31 decembrie 2018, autovehiculele înmatriculate în circulație cuprindeau 52 mii autobuze și microbuze, 6453 mii autoturisme, 1034 mii autovehicule pentru transportul mărfurilor și 136 mii mopedede și motocicletete.

Comparativ cu finalul anului 2017, parcul autovehiculelor de transport rutier a înregistrat creșteri, astfel: numărul autoturismelor a crescut cu 454 mii, numărul de autovehicule pentru transportul mărfurilor cu 59 mii, iar numărul de mopedede și motocicletete cu 9 mii.

Tabel 4.4.2. Autovehiculele înmatriculate în circulație (la sfârșitul anului)

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			+/-	%
Autobuze și microbuze	50309	51802	+1493	+3,0
Autoturisme	5998194	6452536	+454342	+7,6
Mopedede și motocicletete (inclusiv mototricicluri și cvadricicluri)	127253	136440	+9187	+7,2
Autovehicule pentru transportul mărfurilor	975200	1034324	+59124	+6,1

4.4.1.3. Aeronave civile înmatriculate

La sfârșitul anului 2018 erau certificate pentru transportul pasagerilor și mixt, un număr de 72 de aeronave, cu o capacitate totală de 8525 locuri.

Comparativ cu finalul anului 2017, numărul de aeronave civile pentru transportul pasagerilor și mixt a scăzut cu 6 aeronave, dar numărul de locuri a crescut cu 21.

Tabel 4.4.3. Aeronavele civile înmatriculate¹⁾ (la sfârșitul anului)

	U.M.	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
				+/-	%
Aeronave pentru transportul pasagerilor și mixt	număr	78	72	-6	-7,7
	locuri ²⁾	8504	8525	+21	+0,2

¹⁾ Cu certificat de navigabilitate.

²⁾ Capacitate disponibilă de transport.

4.4.2. Infrastructura pentru transporturi

4.4.2.1. Liniile de cale ferată în exploatare

La sfârșitul anului 2018, lungimea liniilor de cale ferată, în exploatare era de aproape 11 mii km, din care liniile electrificate reprezentau 37,4%. Liniile de cale ferată cu ecartament normal erau predominante (98,7% din lungimea totală a liniilor de cale ferată), iar dintre acestea, liniile "cu o cale" dețineau o pondere de 72,6%.

La finalul anului 2018, densitatea medie a liniilor de cale ferată, era de 45,2 km la 1000 km² teritoriu, cu diferențieri între regiunile de dezvoltare. Astfel, peste nivelul mediu al densității liniilor de cale ferată se situau următoarele regiuni de dezvoltare: București-Ilfov (cu un plus de 109,5 km cale ferată la 1000 km² teritoriu); Vest (cu un plus de 13,7 km la 1000 km²); Sud-Est (cu un plus de 3,6 km la 1000 km²) și Nord-Vest (cu un plus de 3,5 km la 1000 km²). Sub densitatea medie pe țară a liniilor de cale ferată se aflau regiunile de dezvoltare: Sud-Vest Oltenia (cu 11,3 km de cale ferată la 1000 km² teritoriu sub nivelul mediu), Sud-Muntenia (cu 9,0 km la 1000 km² sub medie); Centru (cu 6,1 km la 1000 km² sub nivelul mediu) precum și regiunea Nord-Est (cu 1,2 km la 1000 km² sub nivelul mediu).

Tabel 4.4.4. Liniile de cale ferată în exploatare (la sfârșitul anului)

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			+/-	%
- km -				
Total	10774	10765	-9	-0,1
din care: electrificate	4030	4029	-1	**)
din total:				
Linii cu ecartament normal¹⁾	10635	10627	-8	-0,1
Cu o cale	7718	7710	-8	-0,1
Cu două căi	2917	2917	-	-
Linii cu ecartament îngust	5	4	-1	-20,0
Linii cu ecartament larg	134	134	-	-
- în procente față de total -				
Total	100,0	100,0	-	-
din care: electrificate	37,4	37,4	-	-
din total:				
Linii cu ecartament normal¹⁾	98,7	98,7	-	-
Cu o cale	71,6	71,6	-	-
Cu două căi	27,1	27,1	-	-
Linii cu ecartament îngust	**)	**)	-	-
Linii cu ecartament larg	1,3	1,3	-	-

¹⁾ Linii la care distanța între șine este de 1435 mm.

***) Sub 0,05%.

4.4.2.2. Drumurile publice

La sfârșitul anului 2018, lungimea drumurilor publice a fost de 86 mii km, din care drumurile modernizate au reprezentat 42,5%.

Tabel 4.4.5. Drumurile publice (la sfârșitul anului)

	2017	2018	- kilometri -	
			2018 față de 2017, diferențe	
			+/-	%
Drumuri publice - total	86099	86234	+135	+0,2
din care:				
Modernizate	34900	36689	+1789	+5,1
Cu îmbrăcămiși ușoare rutiere	21074	21298	+224	+1,1
Din total drumuri publice:				
Drumuri naționale ¹⁾	17654	17740	+86	+0,5
din care:				
Modernizate	16701	16818	+117	+0,7
Cu îmbrăcămiși ușoare rutiere	750	760	+10	+1,3
Drumuri județene și comunale	68445	68494	+49	+0,1
din care:				
Modernizate	18199	19871	+1672	+9,2
Cu îmbrăcămiși ușoare rutiere	20324	20538	+214	+1,1
Densitatea drumurilor publice pe 100 km²	36,1	36,2	+0,1	+0,3

¹⁾ Inklusiv autostrăzi și drumuri europene.

La finalul anului 2018, drumurile județene și comunale reprezentau 79,4% din lungimea drumurilor publice, iar drumurile naționale 20,6%. Dintre drumurile județene și comunale, 29,0% din lungime erau drumuri modernizate și 30,0% cu îmbrăcămiși ușoare rutiere.

Structura lungimii drumurilor publice prezintă următoarea distribuție între regiunile de dezvoltare: Nord-Est (17,3% din lungimea totală a drumurilor publice); Sud-Muntenia (15,0%); Nord-Vest (14,8%); Centru (13,3%); Sud-Vest Oltenia (13,1%); Vest (12,8%); Sud-Est (12,7%); drumurilor publice din regiunea București-Ilfov au reprezentat 1,0%.

Lungimea drumurilor naționale a avut următoarea structură, pe regiuni de dezvoltare: Sud-Muntenia (16,0%); Nord-Est (15,0%); Centru (14,4%); Vest (13,9%); Nord-Vest (13,4%); Sud-Est (12,9%); Sud-Vest Oltenia (12,4%) și București-Ilfov (2,0%).

Lungimea drumurilor județene și comunale la sfârșitul anului 2018, avea următoarea structură pe regiuni de dezvoltare: Nord-Est (17,9%); Nord-Vest (15,1%); Sud-Muntenia (14,7%); Sud-Vest Oltenia (13,3%); Centru (13,0%); Sud-Est (12,7%); Vest (12,5%) și București-Ilfov (0,8%).

La sfârșitul anului 2018, densitatea drumurilor publice la 100 km² teritoriu era de 36,2 km.

Valori peste media densității drumurilor publice la 100 km² teritoriu au înregistrat următoarele regiuni de dezvoltare: București-Ilfov (cu un plus de 13,6 km la 100 km² teritoriu); Nord-Est (cu un plus de 4,2 km la 100 km²); Sud-Vest Oltenia (cu 2,5 km la 100 km² peste valoarea medie a densității); Sud-Muntenia (cu 1,3 km la 100 km²) și Nord-Vest (cu 1,1 km la 100 km² peste medie). Sub media densității se situau regiunile Sud-Est (cu 5,5 km la 100 km² sub valoarea medie), Centru (cu 2,6 km la 100 km² sub valoare) și Vest (cu 1,8 km la 100 km² sub medie).

4.4.3. Transportul de mărfuri

4.4.3.1. Transportul de mărfuri, pe moduri de transport

În anul 2018, volumul de mărfuri transportate a înregistrat creșteri comparativ cu anul 2017 în transportul rutier (cu 10812 mii tone, respectiv cu 4,8%), în transportul maritim (cu 2906 mii tone, respectiv cu 6,3%), în transportul pe căi navigabile interioare (cu 671 mii tone, respectiv cu 2,3%) și în transportul aerian (cu 4 mii tone, respectiv cu 8,9%). Au fost înregistrate scăderi în transportul feroviar (cu 654 mii tone, respectiv 1,2%) și în transportul prin conducte petroliere magistrale (cu 92 mii tone, respectiv cu 1,4%).

Față de anul 2017, în anul 2018 parcursul mărfurilor a înregistrat creșteri în transportul rutier (cu 4058 milioane tone-km, respectiv cu 7,4%). Scăderi au fost înregistrate în transportul feroviar (cu 706 milioane tone-km, respectiv cu 5,1%), în transportul pe căi navigabile interioare (cu 256 milioane tone-km, respectiv cu 2,0%) și în transportul prin conducte petroliere magistrale (cu 8 milioane tone-km, respectiv cu 0,7%).

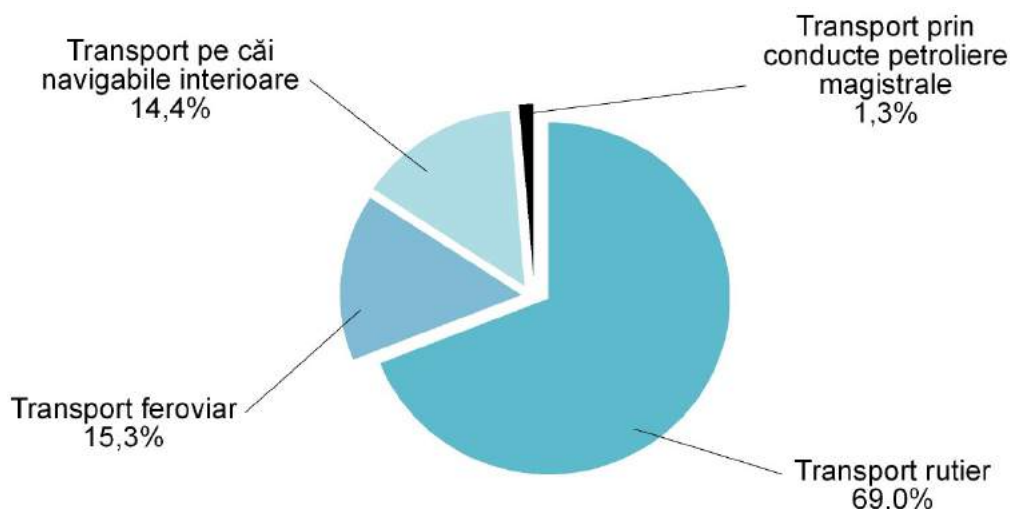
Tabel 4.4.6. Transportul de mărfuri, pe moduri de transport

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			+/-	%
Mărfuri transportate - mii tone				
Transport feroviar	56083	55429	-654	-1,2
Transport rutier	226320	237132	+10812	+4,8
Transport pe căi navigabile interioare	29043	29714	+671	+2,3
Transport maritim ¹⁾	46126	49032	+2906	+6,3
Transport aerian	45	49	+4	+8,9
Transport prin conducte petroliere magistrale	6551	6459	-92	-1,4
Parcursul mărfurilor – mii tone-km				
Transport feroviar	13782293	13076403	-705890	-5,1
Transport rutier	54703748	58761367	+4057619	+7,4
Transport pe căi navigabile interioare	12517438	12261056	-256382	-2,0
Transport prin conducte petroliere magistrale	1087193	1079614	-7579	-0,7

¹⁾ Date conforme cu metodologia Eurostat privind evitarea "dublei înregistrări" pentru transportul maritim național.

²⁾ Procent calculat din valori în "tone".

Grafic 4.4.1. Structura parcursului mărfurilor, pe moduri de transport, în anul 2018

Tabel 4.4.7. Transportul rutier de mărfuri, pe destinații

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			+/-	%
Mărfuri transportate - mii tone				
Transport național	174134	181831	+7697	+4,4
Transport internațional ¹⁾	52186	55301	+3115	+6,0
Parcursul mărfurilor - mii tone-km				
Transport național	13547658	14357536	+809878	+6,0
Transport internațional ¹⁾	41156090	44403831	+3247741	+7,9

¹⁾ Inclusiv transport între state terțe și cabotaj.

Din totalul de 237 milioane tone mărfuri transportate în anul 2018, 76,7% au fost înregistrate în transport național și 23,3% în transport internațional (inclusiv transport între state terțe și cabotaj). Structura parcursului mărfurilor a inclus transport național în proporție de 24,4% și transport internațional 75,6%.

Tabel 4.4.8. Transportul rutier de mărfuri, pe capacități și tipuri de transport, în anul 2018

	Total	din care:		Structura, %		
		Cont propriu	Contra plată	Total	Cont propriu	Contra plată
Mărfuri transportate - mii tone						
Toate vehiculele - total	237132	128878	108254	100,0	100,0	100,0
3,5 - 7,5 tone	5992	4659	1333	2,5	3,6	1,2
7,6 - 12,0 tone	104323	37712	66611	44,0	29,3	61,5
12,1 - 17,0 tone	52535	26682	25853	22,2	20,7	23,9
peste 17,0 tone	74282	59825	14457	31,3	46,4	13,4
Parcursul mărfurilor - mii tone-km						
Toate vehiculele - total	58761367	11443940	47317427	100,0	100,0	100,0
3,5 - 7,5 tone	1081963	509162	572801	1,8	4,5	1,2
7,6 - 12,0 tone	41443882	6589566	34854316	70,5	57,6	73,7
12,1 - 17,0 tone	13674037	2865244	10808793	23,3	25,0	22,8
peste 17,0 tone	2561485	1479968	1081517	4,4	12,9	2,3

În anul 2018, în transportul rutier de mărfuri 129 milioane tone, respectiv 54,3%, au fost transportate în regimul în "cont propriu". În ceea ce privește parcursul mărfurilor transportate, 47317 milioane tone-kilometri, respectiv 80,5% au fost înregistrate în regimul "contra plată".

În transport rutier, cel mai mare volum de mărfuri, respectiv 44,0% și 70,5% din parcursul mărfurilor au fost înregistrate în transportul cu autovehicule de 7,6-12,0 tone.

4.4.3.2. Principalele tipuri de mărfuri transportate

În anul 2018, în volumul total de mărfuri transportate pe căile rutiere, cele mai însemnate ponderi au fost deținute de următoarele tipuri de mărfuri (conform Clasificării Standard pentru Statistica Transporturilor, NST 2007): *minereuri metalifere și alte produse de minerit și exploatare de carieră; turbă; uraniu și thoriu* 26,7% și *alte produse minerale nemetalice* 18,1%.

Cele mai însemnate locuri în structura principalelor tipuri de mărfuri transportate pe căile ferate au fost deținute de: *cărbune și lignit; țiței și gaze naturale* 27,7% și *cocs, produse rafinate din petrol* 24,3%.

În ceea ce privește transportul maritim, cele mai însemnate ponderi ale tipurilor de mărfuri transportate au fost marcate de *produse agricole, din vânătoare și silvicultură; pește și alte produse din pescuit* 33,4% și *cărbune și lignit; țiței și gaze naturale* 20,7%.

În transportul pe căi navigabile interioare, cele mai însemnate ponderi au fost înregistrate pentru următoarele tipuri de mărfuri: *minereuri metalifere și alte produse de minerit și exploatare de carieră; turbă; uraniu și thoriu* 48,8% și *produse agricole, din vânătoare și silvicultură; pește și alte produse din pescuit* 26,7%.

În ceea ce privește parcursul mărfurilor înregistrate în transport rutier, diviziunea *mărfuri grupate: un amestec de tipuri de mărfuri transportate împreună* (37,0%) și diviziunea *produse alimentare, băuturi și tutun* (15,5%) au deținut cele mai mari ponderi în total parcurs.

În transport feroviar, ponderile cele mai importante în parcursul principalelor tipuri de mărfuri transportate a fost înregistrat de *cocs, produse rafinate din petrol* 27,4% și *produse agricole, din vânătoare și silvicultură; pește și alte produse din pescuit* 13,7%.

Ponderile cele mai însemnate în transport pe căi navigabile interioare (valori în mii tone-kilometri) au fost înregistrate de următoarele tipuri de mărfuri: *minereuri metalifere și alte produse de minerit și exploatare de carieră; turbă, uraniu și thoriu* 41,2% și *produse agricole din vânătoare și silvicultură; pește și alte produse din pescuit* 27,1%.

4.4.4. Transportul de pasageri

4.4.4.1. Transportul interurban și internațional de pasageri

În anul 2018 comparativ cu anul precedent, transportul rutier a înregistrat creștere cu 11,0%, iar transportul aerian cu 7,9%. Transportul pe căi navigabile interioare a înregistrat o scădere semnificativă, respectiv cu 21,6%, iar transportul feroviar, cu 3,7%.

În ceea ce privește parcursul pasagerilor, transportul rutier a marcat o creștere cu 9,7%, în timp ce în transportul pe căi navigabile interioare a fost înregistrată o scădere cu 21,6%, iar în transportul feroviar cu 1,5%.

Tabel 4.4.9. Transportul de pasageri, pe moduri de transport

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			+/-	%
Transportul interurban și internațional de pasageri - mii pasageri				
Transport feroviar	69057	66500	-2557	-3,7
Transport rutier	325532	361338	+35806	+11,0
Transport pe căi navigabile interioare	153	120	-33	-21,6
Transport aerian	20222	21816	+1594	+7,9
Transport maritim ¹⁾	2	-	-2	-
Parcursul pasagerilor din transportul interurban și internațional de pasageri - mii pasageri-km -				
Transport feroviar	5663543	5577112	-86431	-1,5
Transport rutier	18177551	19936557	+1759006	+9,7
Transport pe căi navigabile interioare	7650	6000	-1650	-21,6

¹⁾ Pasageri de croazieră, inclusiv pasageri de croazieră în excursie - intrări.

Tabel 4.4.10. Transportul aerian de pasageri

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			+/-	%
Pasageri - număr	20221814	21815809	+1593995	+7,9
Îmbarcați	10180129	10973544	+793415	+7,8
Debarcați	10041685	10842265	+800580	+8,0
Curse aeriene regulate - număr	19773297	21210171	+1436874	+7,3
Îmbarcați	9955935	10673162	+717227	+7,2
Debarcați	9817362	10537009	+719647	+7,3
Curse aeriene neregulate - număr	448517	605638	+157121	+35,0
Îmbarcați	224194	300382	+76188	+34,0
Debarcați	224323	305256	+80933	+36,1

În evoluția transportului aeroportuar de pasageri, în anul 2018 comparativ cu anul 2017, se remarcă creșterea cu 7,3% a numărului de pasageri transportați prin curse aeriene regulate și creșterea cu 35,0% a celor transportați prin curse aeriene neregulate.

În anul 2018, 97,2% din totalul pasagerilor au fost transportați prin curse aeriene regulate.

4.4.5. Comunicații

4.4.5.1. Poștă și telefonie

În anul 2018 au funcționat 5746 de subunități de poștă care oferă servicii poștale din sfera serviciului universal, la fel ca în anul 2017. Dintre acestea, 85,4%, respectiv 4909 unități, erau situate în mediul rural.

Tabel 4.4.11. Unitățile de poștă (la sfârșitul anului)¹⁾

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			+/-	%
Unități - număr	5746	5746	-	-
din care:				
în localități rurale	4906	4909	+3	+0,1

¹⁾ Date furnizate de Compania Națională Poșta Română.

În anul 2018, corespondența și imprimarele (inclusiv cecogramele și pachetele de cel mult 2 kg) au însumat 170 milioane bucăți, trimerile recomandate 13 milioane bucăți; numărul de trimiteri cu valoare declarată a fost de aproape 1 milion bucăți, iar cel al coletelor poștale de peste 24 milioane bucăți.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, activitățile de poștă desfășurate au înregistrat creșteri la toate categoriile: corespondență și imprimare (inclusiv cecograme și pachete sub 2 kg) cu 35,1 milioane bucăți, respectiv cu 26,1%, trimeri recomandate cu 0,2 milioane bucăți, respectiv cu 1,6%, la trimiteri cu valoare declarată cu 0,1 milioane bucăți, respectiv cu 12,5% și colete poștale cu 0,1 milioane bucăți, respectiv cu 0,4%.

În anul 2018, numărul total de conexiuni la serviciile de telefonie a fost de peste 26 milioane, din care, 86,0% conexiuni la serviciile de telefonie mobilă și 14,0% conexiuni la serviciile de telefonie fixă.

Analiza evoluției activităților de telefonie în anul 2018 comparativ cu anul 2017, relevă o creștere a numărului total de conexiuni la serviciile de telefonie cu 0,1 milioane, respectiv cu 0,4%.

Ponderile numărului de conexiuni la serviciile de telefonie fixă înregistrate în anul 2018, pentru regiunile de dezvoltare, au fost după cum urmează: București-Ilfov (19,2%), Nord-Est (13,2%), Centru (12,7%), Nord-Vest (12,7%), Sud-Muntenia (12,3%), Sud-Est (11,6%), Vest (10,5%) și Sud-Vest Oltenia (7,8%).

Tabel 4.4.12. Activitățile de poștă și telefonie

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe	
			+/-	%
Activități de poștă și curierat¹⁾				
Corespondență și imprimare (inclusiv cecograme și pachete de cel mult 2 kg) (mil.buc.)	134,7 ²⁾	169,8	+35,1	+26,1
Trimerii recomandate (mil.buc.)	12,8 ²⁾	13,0	+0,2	+1,6
Trimeri cu valoare declarată (mil.buc.)	0,8 ²⁾	0,9	+0,1	+12,5
Colete poștale (mil.buc.)	24,3 ²⁾	24,4	+0,1	+0,4
Activități de telefonie				
Numărul de conexiuni la serviciile de telefonie - total (milioane)	26,3	26,4	+0,1	+0,4
din care:				
la serviciile de telefonică fixă	3,9	3,7	-0,2	-5,1
la serviciile de telefonică mobilă	22,4	22,7	+0,3	+1,3

¹⁾ Date furnizate de Compania Națională Poșta Română și Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) pentru furnizorii alternativi de servicii poștale.

²⁾ Date rectificative de Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM).

4.5. Comerț internațional cu bunuri

Statisticile de comerț internațional cu bunuri reprezintă parte a statisticilor oficiale ale Uniunii Europene (UE) și ale fiecărui stat membru, care furnizează date statistice referitoare la comerțul cu bunuri între statele membre UE (sistemul statistic Intrastat), precum și date referitoare la comerțul cu bunuri între statele membre UE și țările terțe, din afara UE (sistemul statistic Extrastat).

Statisticile de comerț internațional cu bunuri servesc nevoilor diferiților utilizatori, inclusiv operatorilor economici, academicienilor, cercetătorilor și publicului larg. Interesul pentru statisticile de comerț internațional cu bunuri este în creștere, prin urmare, producerea în timp util și de înaltă calitate a datelor este de primă importanță pentru Institutul Național de Statistică.

Statisticile de comerț internațional cu bunuri ale României se stabilesc prin însumarea datelor obținute din sistemele statistice Intrastat și Extrastat.

Importanța celor două sisteme statistice, Intrastat și Extrastat, din punct de vedere al ponderii informațiilor furnizate în totalul comerțului internațional cu bunuri al României este net în favoarea sistemului Intrastat, sistem care gestionează un număr foarte mare de tranzacții, a căror valoare acoperă peste 70% din volumul comerțului internațional cu bunuri al României¹⁰⁾.

4.5.1. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale

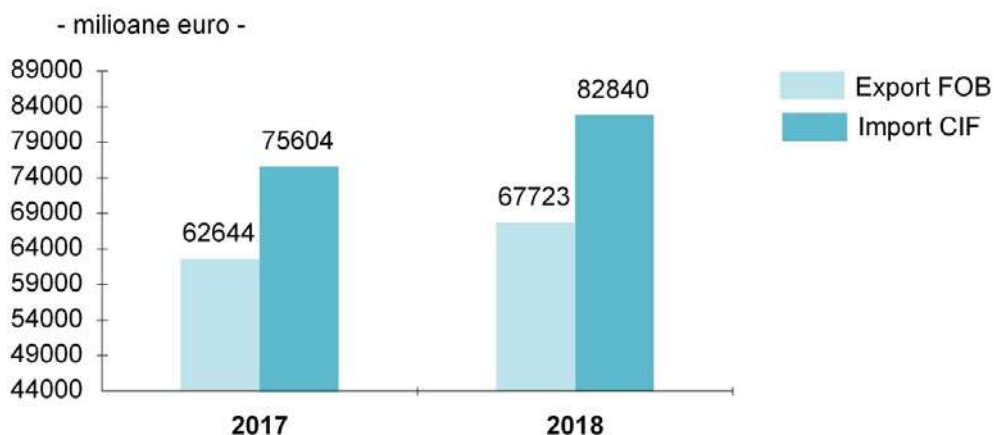
În anul 2018 exporturile FOB de bunuri au înregistrat o valoare de 67723 milioane euro (în creștere cu 8,1% față de anul 2017), iar importurile CIF au fost de 82840 milioane euro (în creștere cu 9,6% față de anul 2017), soldul balanței comerciale FOB-CIF fiind de -15117 milioane euro, în creștere cu 2157 milioane euro comparativ cu anul 2017.

Tabel 4.5.1. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale

	2017	2018
Milioane lei		
Export FOB	286123	315164
Import CIF	345395	385513
Sold balanță comercială (FOB - CIF)	-59272	-70349
Milioane euro		
Export FOB	62644	67723
Import CIF	75604	82840
Sold balanță comercială (FOB - CIF)	-12960	-15117

Notă: Datele pentru anul 2017 au fost revizuite față de cele publicate anterior și au caracter definitiv. Datele pentru anul 2018 au caracter semidefinitiv.

Grafic 4.5.1. Evoluția comerțului internațional cu bunuri

¹⁰⁾ Toate dinamica și ponderile au fost calculate din valori exprimate în mij euro.

Diferențele între datele pe total și valorile obținute din însumarea diverselor structuri utilizate sunt datorate rotunjirilor.

4.5.2. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale conform Clasificării Produselor și Serviciilor asociate Activităților (CPSA 2015)

În anul 2018 cele mai importante contribuții la creșterea exporturilor au fost înregistrate la: autovehicule de transport rutier, remorci și semiremorci (14927 milioane euro, respectiv 22,0% din exporturile totale), mașini, utilaje și echipamente, inclusiv electrice (13870 milioane euro, respectiv 20,5%), calculatoare și produse electronice și optice (4226 milioane euro, respectiv 6,2%), produse ale agriculturii și vânătorii (3937 milioane euro, respectiv 5,8%), produse ale industriei metalurgice (3616 milioane euro, respectiv 5,3%), produse din cauciuc și mase plastice (3454 milioane euro, respectiv 5,1%).

Tabel 4.5.2. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale conform Clasificării Produselor și Serviciilor asociate Activităților (CPSA 2015)

Cod CPSA	Denumire cod CPSA	Export FOB		Import CIF		- milioane euro - Sold balanță comercială (FOB - CIF)	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
		Total	62644	67723	75604	82840	-12960
01	Produse ale agriculturii și vânătorii	3900	3937	2295	2198	1605	1739
02	Produse ale silviculturii și exploatării forestiere	26	21	107	106	-81	-85
03	Pește și alte animale acvatice, produse de acvacultură	3	5	64	67	-61	-62
05	Cărbune și lignit	1	*)	90	105	-89	-102
06	Petrol brut și gaze naturale	24	12	2929	3947	-2905	-3935
07	Mineruri metalifere	39	55	266	295	-227	-240
08	Alte minerale și produse de carieră	38	50	93	103	-55	-53
10	Produse alimentare	1676	1752	4485	4726	-2809	-2974
11	Băuturi	144	163	340	376	-196	-213
12	Produse din tutun	724	691	353	359	371	332
13	Produse ale industriei textile	1337	1427	3037	3024	-1700	-1597
14	Articole de îmbrăcăminte	2667	2567	1554	1714	1113	853
15	Piei și produse din piele	1556	1505	1778	1848	-222	-343
16	Produse rezultate din prelucrarea lemnului (exclusiv mobilier), articole din paie și din alte materiale vegetale împletite	1626	1610	591	657	1035	953
17	Hârtie și produse din hârtie	408	445	1248	1310	-840	-865
19	Produse de cocserie; produse obținute din prelucrarea țigăii	2062	2478	1743	1992	319	486
20	Substanțe și produse chimice	1841	2018	6441	6764	-4600	-4746
21	Produse farmaceutice de bază și preparate farmaceutice	770	776	3024	3088	-2254	-2312
22	Produse din cauciuc și mase plastice	3202	3454	3673	3929	-471	-475
23	Alte produse din materiale nemetalice	398	434	1059	1183	-661	-749
24	Produse ale industriei metalurgice	3232	3616	4503	5004	-1271	-1388
25	Produse ale industriei construcțiilor metalice și produselor din metal (exclusiv mașini, utilaje și echipamente)	2069	2265	3681	4049	-1612	-1784
26	Calculatoare și produse electronice și optice	3922	4226	6813	7407	-2891	-3181
27	Echipamente electrice	6894	7732	6648	7276	246	456
28	Mașini, utilaje și echipamente neclasificate în altă parte	5572	6138	7598	8580	-2026	-2442
29	Autovehicule de transport rutier, remorci și semiremorci	13283	14927	7761	9219	5522	5708
30	Alte mijloace de transport	1470	1419	871	718	599	701
31	Mobilă	2161	2257	625	740	1536	1517
32	Alte produse industriale neclasificate în altă parte	593	642	1313	1403	-720	-761
35	Energie electrică, gaze, apă caldă și aer condiționat	272	228	192	154	80	74
	Alte produse necuprinse în altă parte	734	875	432	499	302	376

Notă: Datele pentru anul 2017 au fost revizuite față de cele publicate anterior și au caracter definitiv. Datele pentru anul 2018 au caracter semidefinitiv.

Cele mai importante contribuții la creșterea importurilor în anul 2018, au fost înregistrate la: mașini, utilaje și echipamente, inclusiv electrice (15856 milioane euro, respectiv 19,2% din importurile totale), autovehicule de transport rutier, remorci și semiremorci (9219 milioane euro, respectiv 11,1%), calculatoare și produse electronice și optice (7407 milioane euro, respectiv 8,9%), substanțe și produse chimice (6764 milioane euro, respectiv 8,2%), produse ale industriei metalurgice (5004 milioane euro, respectiv 6,0%), produse alimentare (4726 milioane euro, respectiv 5,7%), produse ale industriei construcțiilor metalice și produselor din metal - exclusiv mașini, utilaje și echipamente (4049 milioane euro, respectiv 4,9%).

4.5.3. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale, pe continente și principale țări partenere

Principalii parteneri comerciali ai României în anul 2018 au fost statele membre UE, cu o pondere de 76,8% în total exporturi, respectiv 74,7% în total importuri. Comerțul cu restul țărilor lumii este distribuit între celelalte țări ale Europei (10,5% din exporturi și 11,9% din importuri), Asia (5,9% din exporturi și 10,6% din importuri), Africa (3,4% din exporturi și 0,7% din importuri), America (3,1% din exporturi și 2,0% din importuri) și Oceania (0,2% din exporturi și 0,1% din importuri).

Tabel 4.5.3. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale, pe continente și principale țări partenere

Denumire continent / țară	- milioane euro -					
	Export FOB		Import CIF		Sold balanță comercială (FOB - CIF)	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Total	62644	67723	75604	82840	-12960	-15117
EUROPA	54010	59133	65655	71774	-11645	-12641
din care:						
UE-28	47482	51983	57281	61877	-9799	-9894
AELS	644	995	518	476	126	519
ALTE ȚĂRI DIN EUROPA	5884	6155	7857	9420	-1973	-3265
ASIA	4142	3964	7553	8803	-3411	-4839
din care:						
Arabia Saudită	282	301	12	19	270	282
China	738	746	3795	4408	-3057	-3662
Emiratele Arabe Unite	284	240	47	60	237	180
India	272	238	299	399	-27	-161
Iordania	219	222	1	1	218	221
Japonia	234	250	347	349	-113	-99
Kazahstan	29	46	1113	1339	-1084	-1293
Liban	247	289	2	3	245	286
Coreea de Sud	243	196	416	411	-173	-215
Republica Islamică Iran	436	239	46	40	390	199
Israel	371	336	134	135	237	201
AFRICA	2134	2281	548	586	1586	1695
din care:						
Algeria	346	301	9	11	337	290
Egipt	446	668	114	102	332	566
Maroc	550	556	162	183	388	373
Nigeria	28	44	2	62	26	-18
Tunisia	75	155	102	60	-27	95
AMERICA	1868	2085	1794	1626	74	459
din care:						
Brazilia	180	175	296	380	-116	-205
Canada	185	172	114	121	71	51
Mexic	179	174	118	152	61	22
Statele Unite	1109	1329	1095	886	14	443
OCEANIA	403	162	38	36	365	126
din care:						
Australia	73	78	34	31	39	47

Notă: Datele pentru anul 2017 au fost revizuite față de cele publicate anterior și au caracter definitiv. Datele pentru anul 2018 au caracter semidefinitiv. Repartizarea pe țări a schimburilor internaționale de bunuri se realizează astfel:
- pentru comerțul intra-UE, pe baza principiului "țara de destinație" (la export) și "țara de expediție" (la import);
- pentru comerțul extra-UE, pe baza principiului "țara de destinație" (la export) și "țara de origine" (la import, cu excepția cazului în care țara de origine este un stat membru UE, caz în care se ia în considerare țara de expediție).

Schimburile comerciale între România și statele membre UE au crescut în anul 2018 față de 2017 cu 9,5% la export (+4501 milioane euro) și respectiv cu 8,0% la import (+4596 milioane euro). Exporturile către statele AELS au crescut cu 54,5% (+351 milioane euro), iar importurile au scăzut cu 8,0% (-42 milioane euro). În rândul țărilor din Europa, o pondere însemnată în valoarea totală a exporturilor României din anul 2018 o deține și Turcia (cu 2,9% din total).

În anul 2018 față de anul 2017, exporturile către Asia au scăzut cu 4,3%. Țările partenere din Asia către care România a înregistrat cele mai mari exporturi au fost: China (746 milioane euro), Israel (336 milioane euro), Arabia Saudită (301 milioane euro), Liban (289 milioane euro), Japonia (250 milioane euro), Emiratele Arabe Unite (240 milioane euro), Republica Islamică Iran (239 milioane euro), India (238 milioane euro), Iordania (222 milioane euro) și Coreea de Sud (196 milioane euro).

Exporturile către Africa au crescut în anul 2018 cu 6,9% față de anul 2017, cele mai importante țări partenere fiind: Egipt (668 milioane euro), Maroc (556 milioane euro) și Algeria (301 milioane euro).

Exporturile către America au crescut cu 11,6% (+217 milioane euro) în perioada analizată. Țările partenere din America către care România a înregistrat cele mai mari exporturi au fost Statele Unite (1329 milioane euro), Brazilia (175 milioane euro), Mexic (174 milioane euro) și Canada (172 milioane euro).

Importurile din țările partenere situate în Europa (cu excepția UE) au înregistrat cele mai mari niveluri, în anul 2018, în cazul Turciei (3602 milioane euro, respectiv 4,3% din importurile totale) și Federației Ruse (3117 milioane euro, respectiv 3,8%).

În anul 2018, țările partenere din Asia din care au fost înregistrate cele mai mari importuri au fost: China (4408 milioane euro, respectiv 5,3% din total importuri), Kazahstan (1339 milioane euro, respectiv 1,6%), Coreea de Sud (411 milioane euro, respectiv 0,5%) și India (399 milioane euro, respectiv 0,5%).

În anul 2018 față de anul 2017, importurile din Africa au crescut cu 7,0%, cele mai importante țări partenere fiind Maroc (183 milioane euro), Egipt (102 milioane euro), Nigeria (62 milioane euro) și Tunisia (60 milioane euro).

Importurile din America au scăzut în anul 2018 comparativ cu anul 2017 cu 168 milioane euro, ajungând la 1626 milioane euro. Cei mai importanți parteneri comerciali au fost Statele Unite (886 milioane euro) și Brazilia (380 milioane euro).

4.5.4. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale Intra UE-28

Din analiza pe țări a exporturilor intra-UE se observă că cele mai mari ponderi în total exporturi au fost deținute în anul 2018 de: Germania (23,0% din total exporturi), Italia (11,4%), Franța (7,1%), Ungaria (4,9%), Regatul Unit (4,3%), Bulgaria (3,2%), Polonia (3,2%), Spania (3,1%), iar cele mai mici ponderi le-au deținut: Lituania, Cipru, Estonia (cu 0,1% fiecare), Luxemburg, Letonia și Malta (sub 0,05% fiecare).

Din analiza pe țări a importurilor intra-UE în anul 2018 se observă că cele mai mari ponderi în totalul importurilor României au revenit: Germaniei (20,5% din importul total), Italiei (9,4%), Ungariei (6,9%), Poloniei (5,5%) și Franței (5,1%). Cele mai mici ponderi au revenit: Estoniei, Lituaniei, Ciprului (cu 0,1% fiecare), Letoniei și Maltei (sub 0,05% fiecare). Restul statelor membre UE-28 au avut ponderi cuprinse între 0,2% (Luxemburg și Finlanda) și 3,9% (Olanda).

În anul 2018 relațiile comerciale intense cu statele din Uniunea Europeană au fost însoțite și de o creștere a deficitului comercial, care a ajuns la -9894 milioane euro, cu 95 milioane euro mai mare decât cel din anul 2017.

În anul 2018, balanța comercială intra-UE:

- a înregistrat deficite de peste 100 milioane euro cu: Polonia (-2448 milioane euro), Ungaria (-2396 milioane euro), Olanda (-1461 milioane euro), Germania (-1383 milioane euro), Austria (-1173 milioane euro), Belgia (-770 milioane euro), Slovacia (-627 milioane euro), Republica Cehă (-417 milioane euro), Irlanda (-339 milioane euro), Slovenia (-272 milioane euro) și Luxemburg (-115 milioane euro);
- a înregistrat excedente de peste 100 milioane euro cu: Regatul Unit (1135 milioane euro), Franța (587 milioane euro) și Suedia (130 milioane euro).

Tabel 4.5.4. Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale Intra UE-28

- milioane euro -

Denumire țară	Export FOB		Import CIF		Sold balanță comercială (FOB - CIF)	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Total	62644	67723	75604	82840	-12960	-15117
Uniunea Europeană (UE-28)	47482	51983	57281	61877	-9799	-9894
Austria	1462	1546	2513	2719	-1051	-1173
Belgia	1245	1210	1763	1980	-518	-770
Bulgaria	2100	2201	2146	2296	-46	-95
Republica Cehă	1802	2006	2173	2423	-371	-417
Cipru	59	71	37	45	22	26
Croația	194	237	144	210	50	27
Danemarca	262	294	336	340	-74	-46
Estonia	62	70	104	111	-42	-41
Finlanda	196	196	168	192	28	4
Franța	4243	4800	4003	4213	240	587
Germania	14359	15560	15137	16943	-778	-1383
Grecia	897	997	882	960	15	37
Irlanda	133	122	396	461	-263	-339
Italia	7036	7753	7580	7818	-544	-65
Letonia	23	24	23	25	-	-1
Lituania	78	96	90	102	-12	-6
Luxemburg	17	25	134	140	-117	-115
Malta	17	23	36	18	-19	5
Olanda	1608	1756	2999	3217	-1391	-1461
Polonia	1957	2149	4113	4597	-2156	-2448
Portugalia	301	306	377	406	-76	-100
Regatul Unit	2561	2881	1691	1746	870	1135
Slovacia	1074	1274	1785	1901	-711	-627
Slovenia	427	382	506	654	-79	-272
Spania	1870	2113	2037	2206	-167	-93
Suedia	547	586	425	456	122	130
Ungaria	2941	3297	5680	5693	-2739	-2396

Notă: Datele pentru anul 2017 au fost revizuite față de cele publicate anterior și au caracter definitiv. Datele pentru anul 2018 au caracter semidefinitiv.

4.5.5. Indicii valorii unitare și indicii volumului fizic

Indicii valorii unitare pentru exporturi în perioada 2000-2018 calculați față de media anului precedent au avut evoluții diferite, înregistrând un maxim de 109,5% în anul 2005 și un minim de 89,3% în anul 2009.

O evoluție asemănătoare au avut și indicii valorii unitare pentru importuri, cu un maxim de 106,2% în anul 2011 și un minim de 89,3% în anul 2009.

Indicii anuali ai volumului fizic au fost în general supraunitari, cu excepția anilor 2009 și 2012, când au fost subunitari atât pentru exporturi, cât și pentru importuri.

Indicele raportului de schimb, calculat ca raport între indicele valorii unitare la export și indicele valorii unitare la import a fost supraunitar, cu excepția anilor 2002, 2013 și 2017, când a fost subunitar.

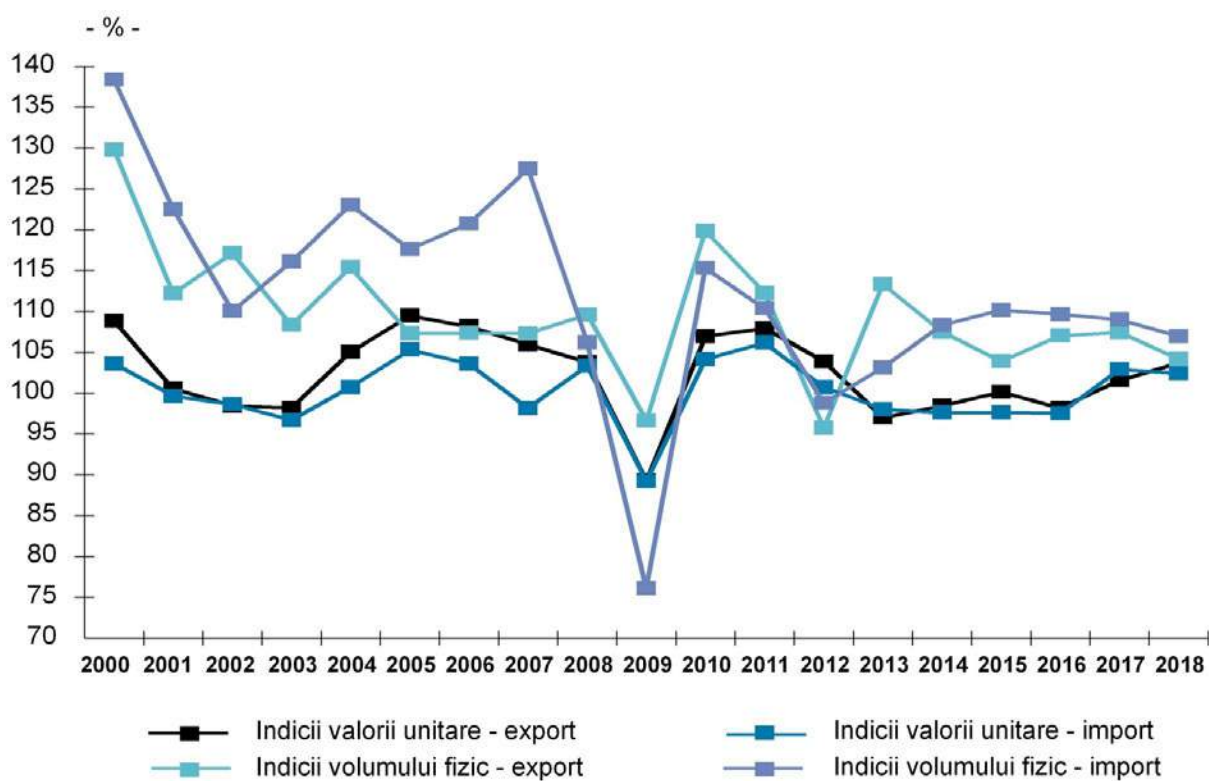
Tabel 4.5.5. Indicii valorii unitare, raportul de schimb și indicii volumului fizic

- anul precedent = 100 -

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Indicii valorii unitare (IVU)¹⁾																			
EXPORTURI	108,9	100,6	98,5	98,2	105,1	109,5	108,2	106,0	103,8	89,3	107,0	107,9	103,9	97,0	98,5	100,2	98,2	101,6	103,8
IMPORTURI	103,6	99,7	98,7	96,7	100,7	105,3	103,6	98,2	103,4	89,3	104,2	106,2	100,8	98,0	97,6	97,7	97,6	102,9	102,4
Raportul de schimb																			
IVU_{EXP} / IVU_{IMP}	105,1	100,9	99,8	101,5	104,3	104,0	104,4	108,0	100,5	100,1	102,7	101,6	103,1	99,0	100,8	102,5	100,6	98,7	101,3
Indicii volumului fizic																			
EXPORTURI	129,8	112,2	117,2	108,4	115,4	107,3	107,4	107,3	109,6	96,7	119,9	112,3	95,8	113,4	107,5	103,9	107,1	107,5	104,2
IMPORTURI	138,4	122,5	110,1	116,1	123,1	117,7	120,8	127,5	106,2	76,1	115,3	110,4	98,8	103,2	108,4	110,2	109,7	109,0	107,0

¹⁾ Indici calculați din valori exprimate în euro.

Grafic 4.5.2. Indicii valorii unitare și indicii volumului fizic

4.6. Turism

4.6.1. Turism intern

4.6.1.1. Numărul unităților de cazare turistică

Prin poziția sa geografică, România dispune de o varietate de resurse naturale care dau posibilitatea practicării unei largi game de activități turistice.

În anul 2018, numărul total al structurilor de cazare turistică a fost de 8453 unități, înregistrându-se, comparativ cu anul 2017, o creștere cu 548 unități (respectiv +6,9%).

În anul 2018, numărul de unități de cazare turistică existente, 90,2% se regăsesc în hoteluri și moteluri (22,1% din numărul total de unități existente), pensiuni agroturistice (33,4%), pensiuni turistice (20,2%), vile turistice și bungalouri (14,5%).

În anul 2018, numărul total de locuri existente în aceste unități a fost de 353835, cu 10115 locuri mai multe decât în anul anterior (respectiv +2,9%); din acestea, în funcțiune au fost 89076 mii locuri-zile, în creștere, cu 1,6% față de anul 2017.

În ceea ce privește numărul de locuri existente în unitățile de cazare turistică, în anul 2018 se constată că, majoritatea se regăsesc în hoteluri și moteluri (58,3%), pensiuni agroturistice (13,7%), pensiunile turistice (10,1%), vile turistice și bungalouri (5,7%), campinguri și unități tip căsuță (3,3%).

În anul 2018, indicele de utilizare netă a capacităților de cazare turistică în funcțiune¹⁾ a fost de 32,2%, cu 1,3 puncte procentuale peste nivelul înregistrat în anul anterior (30,9%). În anul 2018, peste medie s-au situat, hoteluri și moteluri (39,8%, respectiv +1,6 puncte procentuale peste anul 2017), vile turistice și bungalouri (26,2%, respectiv +0,8 puncte procentuale), hosteluri (23,7%, respectiv +1,4 puncte procentuale), spațiile de cazare pe nave (23,3% respectiv -1,3 puncte procentuale), popasurile turistice (cu un indice de utilizare netă de 21,6%, respectiv -1,0 puncte procentuale), pensiuni turistice (20,9%, respectiv +0,6 puncte procentuale), pensiuni agroturistice (18,0%, respectiv +1,6 puncte procentuale), tabere de elevi și preșcolari (17,1%, respectiv -1,0 puncte procentuale), cabane turistice (16,8%, respectiv +2,0 puncte procentuale), campinguri și unități tip căsuță (15,0%, respectiv -3,9 puncte procentuale), sate de vacanță (12,7%, respectiv +1,6 puncte procentuale) și hanuri turistice (11,1%, respectiv -6,3 puncte procentuale).

Tabel 4.6.1. Structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică¹⁾, capacitatea de cazare turistică existentă și indicii de utilizare netă ai capacității de cazare turistică în funcțiune

	Unități existente, număr		Număr de locuri existente		Indicii de utilizare netă ai capacității de cazare turistică în funcțiune, %	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Total	7905	8453	343720	353835	30,9	32,2
Hoteluri și moteluri	1819	1867	203786	206120	38,2	39,8
Hosteluri ²⁾	300	319	14211	14247	22,3	23,7
Hanuri turistice	3	4	63	101	17,4	11,1
Cabane turistice	225	231	6503	6384	14,8	16,8
Campinguri și unități tip căsuță	127	131	11632	11705	18,9	15,0
Vile turistice și bungalouri	1093	1228	18809	20289	25,4	26,2
Tabere de elevi și preșcolari	57	59	6436	6704	18,1	17,1
Pensiuni turistice ³⁾	1666	1709	34816	35823	20,3	20,9
Pensiuni agroturistice ⁴⁾	2556	2821	44499	48574	16,4	18,0
Popasuri turistice	40	47	1919	2517	22,6	21,6
Sate de vacanță	9	10	539	493	11,1	12,7
Spații de cazare pe nave	10	27	507	878	24,6	23,3

¹⁾ La 31 iulie. Structuri de cazare turistică cu cel puțin 5 locuri-pat.

²⁾ Din anul 2009 hotelurile pentru tineret s-au asimilat la hosteluri.

³⁾ Din anul 2009 pensiunile turistice urbane s-au asimilat pensiunilor turistice.

⁴⁾ Din anul 2009 pensiunile turistice rurale s-au asimilat la pensiunile agroturistice.

¹⁾ Stabilit prin raportarea numărului de innoptări realizate la capacitatea de cazare în funcțiune.

4.6.1.2 Structura capacității totale de cazare existente, după gradul de confort

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, structura capacității totale de cazare existentă, după gradul de confort al unităților din sistem, relevă următoarele aspecte mai importante:

- a continuat să fie predominant confortul de tip 3 și 2 stele (45,9% din total, respectiv 24,9%);
- s-au înregistrat creșteri ale ponderii locurilor în unitățile de 4 stele (19,2%);
- totodată s-a redus ponderea în total a locurilor din unitățile neclasificate (2,5%).

În anul 2018, pentru principalele capacități de cazare existente, tendințele înregistrate în ceea ce privește structura acestora, după gradul de confort al unităților din sistem se prezintă astfel: cele mai multe hoteluri au fost de 3 stele (43,2% din total hoteluri); pe locul al doilea, ca importanță, s-au situat hotelurile de 2 stele (23,8%), precum și cele de 4 stele (27,0%).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, la hoteluri s-a înregistrat o creștere a gradului de confort a hotelurilor de 4 stele cu 11,5%, precum și la cele de 3 stele cu 3,0%, paralel cu diminuarea gradului de confort la unitățile neclasificate pe stele (-33,3%).

Tabel 4.6.2. Capacitatea de cazare în funcție de gradul de confort

	Categoriile de confort					Neclasificate ¹⁾
	5 stele	4 stele	3 stele	2 stele	1 stea	
- procente -						
Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică²⁾ (număr)						
2017						
Total	1,6	11,5	52,5	26,0	7,0	1,4
Hoteluri	2,1	20,7	51,8	22,0	3,2	0,2
Vile turistice și bungalouri	3,6	10,2	42,5	19,6	23,5	0,6
Pensiuni agroturistice ³⁾	1,0	10,2	57,5	29,1	2,2	-
2018						
Total	1,6	11,9	52,6	26,6	6,1	1,2
Hoteluri	2,2	22,5	52,1	20,6	2,5	0,1
Vile turistice și bungalouri	3,3	9,2	44,7	25,7	16,6	0,5
Pensiuni agroturistice ³⁾	1,2	10,6	57,7	28,4	2,1	-
Capacitatea de cazare existentă²⁾ (locuri)						
2017						
Total	2,8	17,5	44,2	27,4	5,4	2,7
Hoteluri	4,2	24,5	40,5	28,3	2,4	0,1
Campinguri și unități tip căsuță	-	-	14,5	26,6	44,7	14,2
Vile turistice și bungalouri	1,1	11,5	45,8	27,7	12,7	1,2
Tabere de elevi și preșcolari	-	-	-	1,8	-	98,2
2018						
Total	2,8	19,2	45,9	24,9	4,7	2,5
Hoteluri	4,1	27,0	43,2	23,8	1,8	0,1
Campinguri și unități tip căsuță	-	4,4	17,0	28,8	33,6	16,2
Vile turistice și bungalouri	1,0	11,1	50,3	25,8	11,4	0,4
Tabere de elevi și preșcolari	-	-	-	1,7	10,7	87,6
Capacitatea de cazare în funcțiune (mii locuri-zile)						
2017						
Total	3,5	21,6	47,0	22,6	3,8	1,5
Hoteluri	5,2	29,8	42,7	20,0	2,1	0,2
Tabere de elevi și preșcolari	-	-	-	2,3	15,7	82,0
2018						
Total	3,7	22,2	48,1	21,3	3,3	1,4
Hoteluri	5,5	30,8	43,8	18,3	1,5	0,1
Tabere de elevi și preșcolari	-	-	-	2,1	18,6	79,3

¹⁾ Reprezintă unitățile neclasificate sau în curs de clasificare și/sau reclassificare.

²⁾ La 31 iulie. Structuri de cazare turistică cu cel puțin 5 locuri-pat.

³⁾ Din anul 2009 pensiunile turistice rurale s-au asimilat la pensiunile agroturistice.

În structura capacității de cazare în funcțiune, în anul 2018, cea mai mare pondere a fost deținută de unitățile cu 3 stele (48,1% din total), 2 stele (21,3%), precum și 4 stele (22,2%).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, structura capacității de cazare în funcțiune a înregistrat ameliorări mai importante la următoarele categorii de confort: cu 4 stele (+4,6%), cu 5 stele (+7,0%), ca un fenomen pozitiv și menționăm scăderea ponderii în total a capacităților de cazare în funcțiune în unitățile cu 1 stea (-11,2%) și a celor neclasificate pe stele (-5,0%).

În anul 2018, pe regiuni de dezvoltare, unitățile de primire turistică cu funcțiuni de cazare, au înregistrat următoarea structură: Centru 28,0%, Sud-Est 17,0%, Nord-Est 10,0%, Nord-Vest 13,3%, Sud-Muntenia 9,7%, Vest 9,8%, Sud-Vest Oltenia 7,1%, București-Ilfov 2,6%.

4.6.1.3. Capacitatea și activitatea de cazare turistică, pe forme de proprietate

Deși procesul de privatizare al turismului a demarat lent (în anul 2000, numai 55,3% din unitățile de cazare erau în proprietate majoritar privată) totuși, datorită atractivității sectorului, în anul 2018, ponderea proprietății majoritar private¹²⁾ a ajuns la 97,3%. Acest aspect este susținut și de ponderea proprietății majoritar private la ceilalți indicatori de caracterizare a activității de turism, după cum urmează: 94,6% la capacitatea existentă; 94,8% la capacitatea în funcțiune; 97,3% la sosiri; 93,7% la înnoptări.

Tabel 4.6.3. Capacitatea și activitatea de cazare turistică, pe forme de proprietate, în anul 2018

	U.M.	Total	Forme de proprietate	
			Majoritar de stat	Majoritar privată
Capacitatea și activitatea de cazare turistică				
Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică ¹⁾	număr	8453	231	8222
Capacitatea existentă ¹⁾	locuri	353835	19020	334815
Capacitatea în funcțiune ²⁾	mii locuri-zile	89076	4672	84404
Sosiri	mii	12905	348	12557
Înnoptări	mii	28645	1809	26836
Indicii de utilizare netă a capacității în funcțiune	procente	32,2	38,7	31,8
Structura capacității și activității de cazare turistică				
Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică ¹⁾	procente	100,0	2,7	97,3
Capacitatea existentă ¹⁾	procente	100,0	5,4	94,6
Capacitatea în funcțiune ²⁾	procente	100,0	5,2	94,8
Sosiri	procente	100,0	2,6	97,3
Înnoptări	procente	100,0	6,3	93,7

¹⁾ La 31 iulie. Structuri de cazare turistică cu cel puțin 5 locuri-pat.

²⁾ După forma de proprietate a persoanelor juridice și fizice care au administrat efectiv structurile de cazare în perioada respectivă.

4.6.1.4. Numărul de sosiri ale turiștilor în unitățile de cazare

În anul 2018 s-au înregistrat 12905 mii sosiri, din care 2797 mii (21,7% din total) au fost sosiri ale turiștilor străini.

Analiza repartizării sosirilor, pe categorii de unități, reflectă preferința turiștilor pentru hoteluri și moteluri (72,3% din total); pe locurile următoare, dar la diferențe semnificative, s-au situat sosirile în pensiuni turistice (9,6%), pensiuni agroturistice (9,1%) și pentru vile turistice și bungalouri (3,7%).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, numărul turiștilor străini a crescut cu 37 mii. Cele mai semnificative sosiri de turiști străini s-au înregistrat în hoteluri și moteluri (2436 mii turiști, respectiv 26,1% din numărul total al turiștilor sosiți în aceste unități). Creșteri mai mari ale ponderii turiștilor străini sosiți în diferite structuri de cazare în anul 2018 față de anul 2017 s-au înregistrat la tabere de elevi și preșcolari (+0,8 puncte procentuale) și la vile turistice și bungalouri (+0,7 puncte procentuale).

¹²⁾ La structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică.

Tabel 4.6.4. Sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică

	Sosiri, mii turiști		2018 față de 2017		Ponderea sosirilor turiștilor străini în total tip structură, %		
	2017	2018	mii turiști +/-	%	2017	2018	pp ¹⁾ +/-
Total - din care:	12143	12905	762	106,3	22,7	21,7	-1,0
Hoteluri și moteluri	8876	9336	460	105,2	27,1	26,1	-1,0
Hosteluri ²⁾	375	384	9	102,4	21,6	22,1	0,5
Hanuri turistice	4	2	-2	50,0	25,0	25,0	-
Cabane turistice	137	144	7	105,1	6,6	6,9	0,3
Campinguri și unități tip căsuță	62	55	-7	88,7	17,7	16,4	-1,4
Vile turistice și bungalouri	441	481	40	109,1	8,4	9,2	0,8
Tabere de elevi și preșcolari	48	55	7	114,6	1,0	1,8	0,8
Pensiuni turistice ³⁾	1158	1234	76	106,6	10,5	9,6	-0,9
Pensiuni agroturistice ⁴⁾	1004	1173	169	116,8	8,7	7,7	-1,0
Popasuri turistice	31	31	-	100,0	3,2	3,2	-
Sate de vacanță	6	5	-1	83,3	16,7	10,0	-6,7
Spații de cazare pe nave	1	5	4	500,0	100,0	10,0	-90,0

¹⁾ Puncte procentuale.

²⁾ Din anul 2009 hotelurile pentru tineret s-au asimilat la hosteluri.

³⁾ Din anul 2009 pensiunile turistice urbane s-au asimilat pensiunilor turistice.

⁴⁾ Din anul 2009 pensiunile turistice rurale s-au asimilat la pensiunile agroturistice.

4.6.1.5. Numărul de înnoptări ale turiștilor în unitățile de cazare

În anul 2018 s-au înregistrat 28645 mii înnoptări ale turiștilor în unitățile de cazare, mai multe cu 1552 mii înnoptări (5,7%) față de anul 2017 (27093 mii înnoptări). Cele mai semnificative creșteri ale numărului de înnoptări în unitățile de cazare s-au înregistrat la următoarele tipuri de unități: hoteluri și moteluri (+1004 mii înnoptări) și pensiuni agroturistice (+327 mii înnoptări).

Tabel 4.6.5. Înnoptări ale turiștilor în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică

	Înnoptări, mii turiști		2018 față de 2017		Ponderea înnoptărilor turiștilor străini în total tip structură, %	
	2017	2018	mii turiști +/-	%	2017	2018
Total	27093	28645	1552	105,7	19,5	18,6
Hoteluri și moteluri	20532	21536	1004	104,9	22,2	21,3
Hosteluri ¹⁾	784	820	36	104,6	20,5	21,3
Hanuri turistice	6	4	-2	66,7	16,7	12,5
Cabane turistice	235	253	18	107,7	8,1	7,1
Campinguri și unități tip căsuță	184	148	-36	80,4	11,4	13,0
Vile turistice și bungalouri	1004	1091	87	108,7	8,1	8,6
Tabere de elevi și preșcolari	201	200	-1	99,5	0,5	2,0
Pensiuni turistice ²⁾	2114	2229	115	105,4	12,2	10,5
Pensiuni agroturistice ³⁾	1928	2255	327	117,0	9,2	8,3
Popasuri turistice	85	78	-7	91,8	2,4	2,6
Sate de vacanță	16	14	-2	87,5	12,5	14,3
Spații de cazare pe nave	4	17	13	425,0	75,0	29,4

¹⁾ Din anul 2009 hotelurile pentru tineret s-au asimilat la hosteluri.

²⁾ Din anul 2009 pensiunile turistice urbane s-au asimilat pensiunilor turistice.

³⁾ Din anul 2009 pensiunile turistice rurale s-au asimilat la pensiunile agroturistice.

În anul 2018, în unitățile de cazare au înnoptat un număr de 2797 mii turiști străini, respectiv 18,6% din numărul total de înnoptări înregistrat; comparativ cu anul anterior s-a produs o creștere a numărului de înnoptări ale turiștilor străini (cu 0,7%). Turiștii străini care au înnoptat, au preferat hotelurile și motelurile (86,1% din numărul de înnoptări aferente turiștilor străini).

4.6.1.6. Indicii de utilizare netă a capacităților de cazare turistică în funcțiune

În anul 2018 indicele de utilizare netă a capacităților de cazare turistică în funcțiune, a variat cu valori cuprinse între 39,8% (hoteluri și moteluri) și 12,7% (sate de vacanță).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, pe ansamblu, indicele de utilizare netă a capacității de cazare în funcțiune prezintă următoarele aspecte:

- s-a înregistrat o scădere cu -6,3 puncte procentuale la hanuri turistice și -4,7 puncte procentuale la campinguri și unități tip căsuță;
- s-a ameliorat mai mult la următorul tip de unități: +5,8 puncte procentuale la bungalouri, +2,0 puncte procentuale la cabane turistice și +1,6 puncte procentuale la hoteluri.

4.6.1.7. Destinațiile turistice

În medie, în anul 2018, distribuția structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare pe destinații turistice a fost următoarea: 34,2% în alte localități; 28,1% în zona montană; 18,3% în orașele reședință de județ, 9,0% pe litoral; 7,0% în stațiuni balneare; 3,4% în Delta Dunării.

Tabel 4.6.6. Capacitatea și activitatea de cazare turistică, pe destinații turistice, în anul 2018

	U.M.	Total	Destinații turistice					Alte localități
			Litoral ¹⁾	Balneare	Montan	Delta Dunării ²⁾	București și orașe reședință de județ ³⁾	
Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică	număr	8453	766	594	2374	286	1545	2888
din care: hoteluri ⁴⁾	număr	1636	295	133	213	20	683	292
Capacitatea existentă ⁴⁾	locuri	353835	80665	36173	65025	7645	91800	72527
din care: hoteluri	locuri	197234	63566	24913	18718	1928	68664	19445
Capacitatea în funcțiune	mii locuri-zile	89076	9033	9845	18510	1126	30960	19602
din care: hoteluri	mii locuri-zile	51346	7622	7340	6262	563	23653	5906
Sosiri	mii	12905	1111	1019	2217	165	6179	2214
din care: străini	mii	2797	35	39	219	25	2148	330
Înnoptări	mii	28645	4553	4406	4545	372	10712	4057
din care: străini	mii	5330	120	139	436	61	3980	593
Indicii de utilizare netă a capacității în funcțiune	%	32,2	50,4	44,8	24,6	33,0	34,6	20,7
Durata medie a șederii	zile	2,2	4,1	4,3	2,1	2,2	1,7	1,8

¹⁾ Exclusiv orașul Constanța.

²⁾ Inclusiv municipiul Tulcea.

³⁾ Inclusiv municipiul București și exclusiv municipiul Tulcea.

⁴⁾ La 31 iulie. Structuri de cazare turistică cu cel puțin 5 locuri-pat.

În directă corelație cu această distribuție s-au aflat și ceilalți indicatori, și anume:

- hotelurile au înregistrat următoarea repartizare: 41,8% în orașele reședință de județ; 18,0% pe litoral; 17,9% în alte localități; 13,0% în stațiuni montane; 8,1% în zona balneară; 1,2% în Delta Dunării;
- capacitatea de cazare în funcțiune, exprimată prin numărul de locuri-zile pe destinații, a fost de: 34,8% în orașele reședință de județ; 22,0% în alte localități; 20,8% în zona montană; 11,0% în stațiuni balneare; 10,1% pe litoral; 1,3% în Delta Dunării;
- capacitatea de cazare în funcțiune din hoteluri a fost reprezentată, în special, de orașele reședință de județ (46,1% din capacitatea totală de cazare în funcțiune din hoteluri), litoral (14,8%), precum și stațiuni balneare (14,3%);
- cele mai multe sosiri s-au înregistrat în orașele reședință de județ (47,9% din totalul sosirilor), în alte localități precum și în zona montană (fiecare cu câte 17,2%); de asemenea, cei mai mulți străini au sosit în orașele reședință de județ (76,8% din numărul total de străini sosiți);
- înnoptările au înregistrat următoarea structură: 37,4% în orașe reședință de județ; fiecare cu câte 15,9% în stațiuni montane și în zona litorală; 15,4% în stațiunile balneare; 14,1% în alte localități; 1,3% în Delta Dunării; cei mai mulți străini au înnoptat în orașele reședință de județ (74,7% din total înnoptări ale turiștilor străini), în alte localități (11,1%) și în zona montană (8,2%).

4.6.1.8. Durata medie a șederii turiștilor în diferite locații

În anul 2018, durata medie a șederii turiștilor în diferite locații a fost de 2,2 zile; au existat unele particularități ale nivelului acestui indicator, în funcție de destinațiile turistice, astfel: în stațiunile balneare, durata medie a șederii turiștilor a fost 4,3 zile cu 2,1 zile mai mare decât media, pe litoral a fost 4,1 zile cu 1,9 zile mai mare decât media iar în zona Delta Dunării s-a încadrat în medie, adică 2,2 zile; pe celelalte destinații turistice, durata medie a șederii turiștilor în diferite locații s-a situat sub medie: 1,7 zile în București și orașele reședință de județ, 1,8 zile în alte localități și trasee turistice și 2,1 zile în stațiunile montane.

În anul 2018, indicele mediu de utilizare netă a capacității în funcțiune a fost de 32,2%; pe destinații turistice situându-se peste nivelul mediu pe litoral (18,2 puncte procentuale), în stațiunile balneare (cu 12,6 puncte procentuale), București și orașele reședință de județ (2,4 puncte procentuale) și Delta Dunării (0,8 puncte procentuale); totodată, sub nivelul mediu de utilizare netă a capacității în funcțiune, s-au aflat alte localități (-11,5 puncte procentuale), stațiunile montane (-7,6 puncte procentuale).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică au înregistrat creșteri cu 548 unități (6,9%). Creșteri semnificative s-au înregistrat în: alte localități (203 unități, respectiv 7,6%) și zona Delta Dunării (161 unități, respectiv 128,8%). Numărul de hoteluri a crescut cu 2,4% (respectiv 39 unități), din care cele mai multe s-au înregistrat în București și orașele reședință de județ (25 unități, respectiv 3,8%).

În anul 2018 față de anul 2017, capacitatea de cazare existentă a crescut cu 2,9% (10115 locuri).

Creșteri mai însemnate s-au înregistrat în București și orașele reședință de județ (+3899 locuri, respectiv +4,4%) și în alte localități (1768 locuri, respectiv +2,5%).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, numărul de sosiri a crescut cu 762 mii, din care cele mai multe au fost în orașele reședință de județ (+186 mii sosiri, respectiv +3,1%). În anul 2018, turiștii străini au înregistrat o creștere față de anul 2017 (respectiv +37 mii turiști străini). Cei mai mulți turiști străini înregistrându-se în orașele reședință de județ (15 mii sosiri de turiști străini, respectiv 76,8% din total sosiri străini).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, numărul de înnoptări a crescut cu 1552 mii. Cele mai mari creșteri au fost în orașele reședință de județ (371 mii înnoptări, respectiv 37,4% din total înnoptări) și în stațiuni din zona montană (367 mii înnoptări, respectiv 15,9% din total înnoptări).

4.6.1.9. Turismul organizat de agențiile de turism, pe acțiuni turistice și zone turistice

În anul 2018, un număr de 2423 mii persoane au participat la *acțiuni turistice* organizate de agențiile de turism cu activitate de organizare și de către cele cu activitate intermediară, comparativ cu anul 2017, când au participat 1778 mii turiști înregistrându-se o creștere cu 36,3%.

În anul 2018, turiștii români participanți la acțiunile turistice interne organizate de agențiile de turism cu activitate de organizare au optat în principal pentru zona litorală (63,8%), pentru zona montană (8,8%) și pentru zona balneară (5,2%).

Turiștii români participanți la acțiunile turistice interne organizate de agențiile de turism cu activitate intermediară au optat în general pentru zona litorală (25,3%), pentru turism cultural (19,9%) și pentru zona balneară (10,2%).

4.6.1.10. Turismul pe destinații turistice externe organizate de agențiile de turism*

Turiștii români care au călătorit în afara țării în sejururi organizate de agențiile de turism cu activitate de organizare (647 mii turiști) au fost în proporție de 92,2% în Europa, iar în țările Uniunii Europene au călătorit 68,5%.

În anul 2018, cele mai importante destinații turistice au fost următoarele țări: Turcia (22,4% din total turiști participanți la acțiunile turistice externe ale agențiilor cu activitate de organizare), Bulgaria (21,8%), Grecia (18,7%), Spania (6,5%) și Italia (5,8%).

Turiștii români care au călătorit în afara țării în sejururi organizate de agențiile de turism cu activitate intermediară (279 mii turiști¹³⁾) au fost în proporție de 93,9% în Europa, iar în țările Uniunii Europene au călătorit 74,9%.

Cele mai importante destinații turistice din total turiști participanți la acțiunile organizate de agențiile cu activitate intermediară în anul 2018 au fost următoarele țări: Turcia (18,5%), Grecia (14,5%), Germania (11,3%), Spania (10,4%), Franța (8,7%) și Bulgaria (8,0%).

¹³⁾ Sunt luate în calcul primele zece destinații turistice (după numărul de turiști plecați) de la fiecare agenție turistică.

4.6.2. Turism internațional

În anul 2018 s-au înregistrat 11720 mii sosiri ale vizitatorilor străini în România, cu 794 mii sosiri mai multe decât în anul 2017 (respectiv cu 7,3%). Cele mai multe sosiri au fost din Europa (92,4% din numărul total de sosiri).

Tabel 4.6.7. Sosirile vizitatorilor străini în România și plecările vizitatorilor români în străinătate, pe tipuri de mijloace de transport utilizate

	2017	2018	2018 față de 2017, diferențe		Structura, %	
			+/-	%	2017	2018
Sosirile vizitatorilor străini în România - mii sosiri						
Total¹⁾	10926	11720	794	107,3	100,0	100,0
Rutiere	7999	8639	640	108,0	73,2	73,7
Feroviare	118	122	4	103,4	1,1	1,0
Aeriane	2648	2797	149	105,6	24,2	23,9
Navale	161	162	1	100,6	1,5	1,4
Plecările vizitatorilor români în străinătate - mii plecări						
Total¹⁾	19953	21039	1086	105,4	100,0	100,0
Rutiere	13835	14369	534	103,9	69,3	68,3
Feroviare	95	104	9	109,5	0,5	0,5
Aeriane	5998	6541	543	109,1	30,1	31,1
Navale	25	25	-	100,0	0,1	0,1

¹⁾ Include și călătoriile efectuate pe jos.

În anul 2018, numărul total de plecări a fost de 21039 mii, mai mare cu 1086 mii plecări (respectiv 5,4%) decât în anul 2017.

În anul 2018, sosirile vizitatorilor străini în România s-au efectuat în proporție de 73,7% pe căi rutiere (din numărul total de sosiri), 23,9%, pe căi aeriene, 1,4%, pe căi navale și 1,0% pe căi feroviare.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, ponderile numărului de sosiri ale turiștilor străini în funcție de mijloacele de transport utilizate, au înregistrat creșteri la transportul rutier (+8,0%) și la cel aerian (+5,6%), la transportul feroviar (+3,5%) și la naval (+0,7%).

În anul 2018, plecările vizitatorilor români în străinătate au însumat 21039 mii plecări; acestea s-au efectuat în proporție de 68,3% din numărul total de plecări pe căile rutiere, 31,1% au fost pe căile aeriene, 0,5% pe căile feroviare și 0,1% pe căile navale.

4.7. Comerț interior și servicii de piață

4.7.1. Comerțul cu amănuntul

În anul 2018, în comerțul cu amănuntul au activat 101903 întreprinderi, cu 153 mai puține decât în anul 2017. Acest domeniu din economia națională este reprezentat de întreprinderile mici și mijlocii, în proporție semnificativă (99,9% din numărul total de unități active).

În anul 2018, cifra de afaceri realizată de întreprinderile cu activitate principală de comerț cu amănuntul a fost de 234866,9 milioane lei. În anul 2018 comparativ cu anul 2017, comerțul cu amănuntul a înregistrat o creștere cu 14,4% în prețuri curente.

Ponderea cea mai mare, 52,0% a fost deținută de întreprinderile mici și mijlocii, în timp ce întreprinderile mari (cu 250 de salariați și peste) au realizat 48,0% din valoarea totală a cifrei de afaceri.

În anul 2018, cea mai mare pondere a cifrei de afaceri înregistrată din activitatea de comerț cu amănuntul o dețin mărfurile nealimentare, care reprezintă 40,0% din cifra de afaceri totală, în scădere cu 0,4 puncte procentuale față de anul precedent. Mărfurile alimentare au reprezentat 37,3% din cifra de afaceri totală, în scădere cu 1,1 puncte procentuale față de anul precedent, iar ponderea comerțului cu amănuntul al carburanților a crescut cu 1,5 puncte procentuale.

Tabel 4.7.1. Cifra de afaceri din comerțul cu amănuntul, pe grupe de mărfuri

	Milioane lei, prețuri curente		Structura, %	
	2017	2018 ¹⁾	2017	2018 ¹⁾
Total²⁾	205330,9	234866,9	100,0	100,0
Mărfuri alimentare	78923,9	87496,2	38,4	37,3
Mărfuri nealimentare	82836,6	93949,4	40,4	40,0
Comerț cu amănuntul al carburanților	43570,4	53421,3	21,2	22,7

Notă: Diferențele între datele pe total și valorile obținute din însumarea diverselor structuri utilizate sunt datorate rotunjirilor.

¹⁾ Date provizorii.

²⁾ Exclusiv vânzarea, întreținerea și repararea autovehiculelor, a motocicletelor.

Tabel 4.7.2. Indicii comerțului cu amănuntul¹⁾, pe grupe de mărfuri

- anul precedent = 100 -

CAEN Rev.2	2017	2018
Total	110,8	105,4
Mărfuri alimentare	106,5	106,1
Mărfuri nealimentare	114,0	106,1
Comerț cu amănuntul al carburanților	112,3	103,2

Notă: Date rezultate din cercetări statistice infraanuale.

¹⁾ Exclusiv vânzarea, întreținerea și repararea autovehiculelor, a motocicletelor.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, rețeaua comercială a întreprinderilor care au desfășurat activitate de comerț cu amănuntul a scăzut cu 458 magazine.

Se remarcă o scădere a numărului de magazine cu suprafața sub 120 m², cu 779 mai puține față de anul anterior, categorie care este preponderentă ca număr, respectiv 92,4% din numărul total, dar și o creștere cu 5 magazine a celor cu suprafața de 10000m² și peste.

Tabel 4.7.3. Numărul de magazine, pe categorii de suprafață¹⁾

Categoriile de suprafață	Număr de magazine	
	2017	2018 ²⁾
Total	120494	120036
Până la 120 m ²	111716	110937
121 - 399 m ²	5355	5353
400 - 999 m ²	2068	2568
1000 - 2499 m ²	931	763
2500 - 4999 m ²	199	201
5000 - 9999 m ²	146	130
10000 m ² și peste	79	84

¹⁾ Cuprinde totalitatea magazinelor indiferent de activitatea principală a întreprinderilor.

²⁾ Date provizorii.

4.7.2. Vânzarea, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor

În anul 2018, numărul de întreprinderi cu activitate principală de vânzare, întreținere și reparare a autovehiculelor și a motocicletelor a fost de 20141, cu 905 întreprinderi mai mult, comparativ cu anul precedent. În ceea ce privește structura pe clase de mărime a întreprinderilor, din această categorie de activități, menționăm că ponderea cea mai însemnată (99,9% din total) este deținută, ca și în cazul comerțului cu amănuntul, de întreprinderile mici și mijlocii.

În anul 2018, cifra de afaceri a întreprinderilor cu activitate principală de vânzare, întreținere și reparare a autovehiculelor și a motocicletelor a fost de 57556,3 milioane lei, din care 23,3% s-a realizat în întreprinderile mari.

Tabel 4.7.4. Cifra de afaceri din comerțul cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor

	Milioane lei, prețuri curente		Structura, %	
	2017	2018 ¹⁾	2017	2018 ¹⁾
Total	49758,8	57556,3	100,0	100,0
Comerț cu autovehicule	27175,8	32804,4	54,6	57,0
Întreținerea și repararea autovehiculelor	6204,7	7184,8	12,5	12,5
Comerț cu piese și accesorii pentru autovehicule	16130,1	17228,8	32,4	29,9
Comerț cu motociclete, piese și accesorii aferente; întreținerea și repararea motocicletelor	248,2	338,3	0,5	0,6

¹⁾ Date provizorii.

4.7.3. Comerțul cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete

În anul 2018, numărul de întreprinderi active din domeniul comerțului cu ridicata a fost de 50812, cu 331 mai puține întreprinderi față de anul 2017.

Domeniul este caracterizat prin ponderea semnificativă a întreprinderilor mici și mijlocii (circa 99,8% din numărul total de întreprinderi cu activitate principală de comerț cu ridicata).

În anul 2018, valoarea cifrei de afaceri a întreprinderilor cu activitate principală de comerț cu ridicata a fost de 324992,7 milioane lei, din care 78,9% a fost realizată în întreprinderi mici și mijlocii și 21,1% în întreprinderi mari.

Tabel 4.7.5. Puncte de vânzare cu ridicata¹⁾

	Birouri (număr)		Antrepozite, altele decât cash & carry		Autoserviri (cash & carry)			
	2017	2018 ²⁾	2017	2018 ²⁾	Număr		Suprafața (m ²)	
					2017	2018 ²⁾	2017	2018 ²⁾
Total	51236	51830	1126	992	174	163	601376	447705

¹⁾ Cuprinde totalitatea magazinelor indiferent de activitatea principală a întreprinderilor.

²⁾ Date provizorii.

Rețeaua comercială a întreprinderilor cu activitate principală de comerț cu ridicata include birouri (97,8% din numărul total de unități), antrepozite, altele decât cash & carry (1,9%) și autoserviri (0,3%).

În anul 2018 față de anul 2017, numărul de antrepozite, altele decât cash & carry a scăzut cu 11,9% iar numărului de autoserviri (cash & carry) a scăzut cu 6,3%; în cazul numărului de birouri s-a înregistrat creștere cu 1,2%.

4.7.4. Servicii de piață prestate în principal pentru populație

În anul 2018, cifra de afaceri a întreprinderilor cu activitate principală de servicii de piață prestate în principal pentru populație a fost de 27538,1 milioane lei. Ponderea cea mai mare a fost deținută de întreprinderile mici și mijlocii, circa 87,1% în timp ce, 12,9% a fost realizată în întreprinderile mari.

Tabel 4.7.6. Cifra de afaceri din servicii prestate în principal pentru populație, pe activități

- milioane lei prețuri curente -

CAEN Rev.2	2017	2018 ¹⁾
Total	23913,2	27538,1
Hoteluri și alte facilități de cazare similare	4930,5	5711,4
Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată	437,5	563,3
Parcuri pentru rulote, campinguri și tabere	28,2	45,3
Alte servicii de cazare	560,3	668,7
Restaurante	10089,4	12264,8
Activități de alimentație (catering) pentru evenimente și alte servicii de alimentație	1318,2	1525,8
Baruri și alte activități de servire a băuturilor	2675,8	3036,6
Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor	3459,6	3521,6
Alte servicii de rezervare și asistență turistică	413,7	200,5

Notă: Diferențele între datele pe total și valorile obținute din însumarea diverselor structuri utilizate sunt datorate rotunjirilor.

¹⁾ Date provizorii.

Tabel 4.7.7. Indicii volumului cifrei de afaceri pentru servicii de piață prestate populației

- anul precedent = 100 -

serie brută	2017	2018
Total	115,3	105,9
din care:		
Hoteluri și restaurante	114,2	108,3
Jocuri de noroc și alte activități recreative	123,8	101,9
Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor;		
alte servicii de rezervare și asistență turistică	112,2	102,0
Coafură și alte activități de înfrumusețare	82,5	108,5
Spălarea, curățarea (uscată) articolelor textile și a produselor din blană	108,8	99,6
Alte activități	116,0	111,1

Notă: Date rezultate din cercetări statistice infraanuale.

În anul 2018, în total servicii pentru populație, cea mai mare pondere o dețin restaurantele (44,5% din cifra de afaceri totală realizată), hotelurile și alte facilități de cazare similare (20,7% din cifra de afaceri totală realizată), activitățile agențiilor turistice și ale tur-operatorilor (12,8% din cifra de afaceri totală realizată).

Totodată, cele mai mici ponderi ale cifrei de afaceri s-au înregistrat în alte servicii de cazare (2,4% din cifra de afaceri totală realizată), activitățile privind facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată (2,0% din cifra de afaceri totală realizată), alte servicii de rezervare și asistență turistică (0,7% din cifra de afaceri totală realizată) și parcuri pentru rulote, campinguri și tabere (0,2% din cifra de afaceri totală realizată).

4.7.5. Servicii de piață, pe activități

În anul 2018, cifra de afaceri a întreprinderilor cu activitate principală de servicii prestate în principal pentru întreprinderi, inclusiv transporturi, depozitare și comunicații a fost de 261989,6 milioane lei.

Ponderea întreprinderilor mari a fost de aproximativ 32,2% din totalul cifrei de afaceri.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, valoarea cifrei de afaceri din servicii prestate în principal întreprinderilor a crescut în termeni nominali cu 35196,2 milioane lei (cu 15,5% mai mult față de anul precedent).

Tabel 4.7.8. Cifra de afaceri din servicii de piață, pe activități¹⁾

	Milioane lei, prețuri curente		Structura, %	
	2017	2018 ²⁾	2017	2018 ²⁾
Total	226793,4	261989,6	100,0	100,0
Transporturi pe calea ferată	4321,9	4519,2	1,9	1,7
Transporturi terestre	48529,9	56241,6	21,4	21,5
Transporturi prin conducte	2176,8	2127,1	1,0	0,8
Transporturi pe apă	856,6	922,2	0,4	0,4
Transporturi aeriene	3478,7	4101,6	1,5	1,6
Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	18115,0	19850,8	8,0	7,6
Activități de poștă și curier	4180,8	4872,9	1,8	1,9
Activități de editare	4388,9	5440,7	1,9	2,1
Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	1740,1	1904,0	0,8	0,7
Activități de difuzare și transmitere de programe	1850,2	2045,1	0,8	0,8
Telecomunicații	22700,3	23544,2	10,0	9,0
Activități de servicii în tehnologia informației	20021,8	23957,4	8,8	9,1
Activități de servicii informatice	2435,4	2930,9	1,1	1,1
Tranzacții imobiliare	13426,8	16542,5	5,9	6,3
Activități juridice și de contabilitate	3001,7	3427,6	1,3	1,3
Activități de management și de consultanță în management	11143,2	12877,2	4,9	4,9
Activități de arhitectură și inginerie, activități de testări și analiză tehnică	11258,6	13912,6	5,0	5,3
Cercetare-dezvoltare	1853,0	1975,1	0,8	0,8
Publicitate și activități de studiere a pieței	9331,4	10792,8	4,1	4,1
Alte activități profesionale, științifice și tehnice	2106,7	2631,1	0,9	1,0
Activități veterinare	848,5	1017,1	0,4	0,4
Activități de închiriere și leasing	3955,2	5012,1	1,7	1,9
Activități de servicii privind forța de muncă	3894,7	4510,8	1,7	1,7
Activități de investigație și protecție	4709,8	5497,2	2,1	2,1
Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	2800,7	3501,9	1,3	1,3
Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	8978,8	10422,9	4,0	4,0
Alte servicii (activități de creație și interpretare artistică, activități ale bibliotecilor, muzeelor, activități de jocuri de noroc și pariuri, activități sportive, recreative și distractive, reparații de calculatoare, articole personale și de uz gospodăresc, alte activități de servicii)	14687,8	17411,0	6,5	6,6

Notă: Diferențele între datele pe total și valorile obținute din însumarea diverselor structuri utilizate sunt datorate rotunjirilor.

¹⁾ Cu excepția serviciilor prestate în principal pentru populație.

²⁾ Date provizorii.

În anul 2018, ponderile cele mai însemnate ale cifrei de afaceri s-au înregistrat pentru activitățile: transporturi terestre (21,5%), activități de servicii în tehnologia informației (9,1%), telecomunicații (9,0%) și depozitare și activități auxiliare pentru transporturi (7,6%).

Contribuție sub 1,0% la valoarea totală a cifrei de afaceri au înregistrat activitățile de cercetare-dezvoltare, activitățile de difuzare și transmitere de programe și transporturile prin conducte (0,8%), activitățile de producție cinematografică, video și de programe de televiziune (0,7%), activitățile veterinare cât și transporturile pe apă (0,4%).

C. DEZVOLTAREA SOCIALĂ A ROMÂNIEI

5. FORȚA DE MUNCĂ

5.1. Populația ocupată¹⁾

În anul 2018, 53,8% din populația țării locuia în mediul urban, 46,4% erau persoane active, iar o pondere de 44,5% era deținută de persoanele ocupate.

În anul 2018 comparativ cu anul precedent, s-au produs o serie de modificări pe piața forței de muncă din România: populația ocupată a crescut cu 18,0 mii persoane, scăzând în schimb numărul persoanelor inactive (cu 75,2 mii persoane) și cel al persoanelor aflate în șomaj (cu 69,7 mii persoane).

5.1.1. Caracteristici, structuri și tendințe

În anul 2018, populația ocupată cuprindea 8689 mii persoane; dintre acestea, persoanele în vârstă de muncă (15-64 ani) reprezentau 96,5%.

Analiza comparativă cu anul anterior pune în evidență faptul că numărul populației ocupate a rămas aproape neschimbat în mediul urban, în timp ce în mediul rural a crescut cu 18,0 mii persoane. Pe sexe, a crescut numărul bărbaților ocupați (+47,6 mii persoane), scăzând în schimb cel al femeilor ocupate (-29,6 mii persoane).

Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (proporția persoanelor ocupate în vârstă de 15-64 ani în populația totală în vârstă de 15-64 ani) a fost, în anul 2018, de 64,8%, având valori mai ridicate pentru persoanele de sex masculin (73,2%, față de 56,2% în cazul femeilor). Rata de ocupare a bărbaților o depășește pe cea a femeilor la toate grupele de vârstă.

Pe medii de rezidență, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă din mediul urban a fost de 65,8%, mai ridicată decât cea înregistrată în mediul rural (63,5%). Comparativ cu anul 2017 valoarea acestui indicator a crescut cu 1,0 puncte procentuale în mediul urban și cu 0,8 puncte procentuale în rural.

Tabel 5.1.1. Rata de ocupare, pe sexe și grupe de vârstă

	%		2018 față de 2017, pp ¹⁾
	2018	2017	
Populația în vârstă de muncă (15-64 ani)	64,8	63,9	0,9
Tineri (15-24 ani)	24,7	24,5	0,2
Adulți (25-54 ani)	80,6	79,9	0,7
Vârșnici (55-64 ani)	46,3	44,5	1,8
Adulți (20-64 ani)	69,9	68,8	1,1
Femei în vârstă de muncă (15-64 ani)	56,2	55,8	0,4
Tineri (15-24 ani)	20,3	20,4	-0,1
Adulți (25-54 ani)	72,1	71,8	0,3
Vârșnici (55-64 ani)	35,7	34,9	0,8
Adulți (20-64 ani)	60,6	60,2	0,4
Bărbați în vârstă de muncă (15-64 ani)	73,2	71,8	1,4
Tineri (15-24 ani)	28,9	28,4	0,5
Adulți (25-54 ani)	88,7	87,6	1,1
Vârșnici (55-64 ani)	57,9	55,3	2,6
Adulți (20-64 ani)	78,9	77,3	1,6

¹⁾ Puncte procentuale.

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodăria (AMIGO).

¹⁾ Indicatorii privind populația ocupată rezultați din Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodăria (AMIGO) au fost calculați în funcție de populația rezidentă având în vedere criteriul reședinței obișnuite, în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor din anul 2011.

Rata de ocupare a populației de 20-64 ani a fost de 69,9%, cu diferențieri pe sexe și medii: mai redusă la femei, decât la bărbați (60,6%, față de 78,9%) și în mediul rural, comparativ cu cel urban (69,3%, față de 70,3%).

Grafic 5.1.1. Rata de ocupare, pe medii și grupe de vârstă

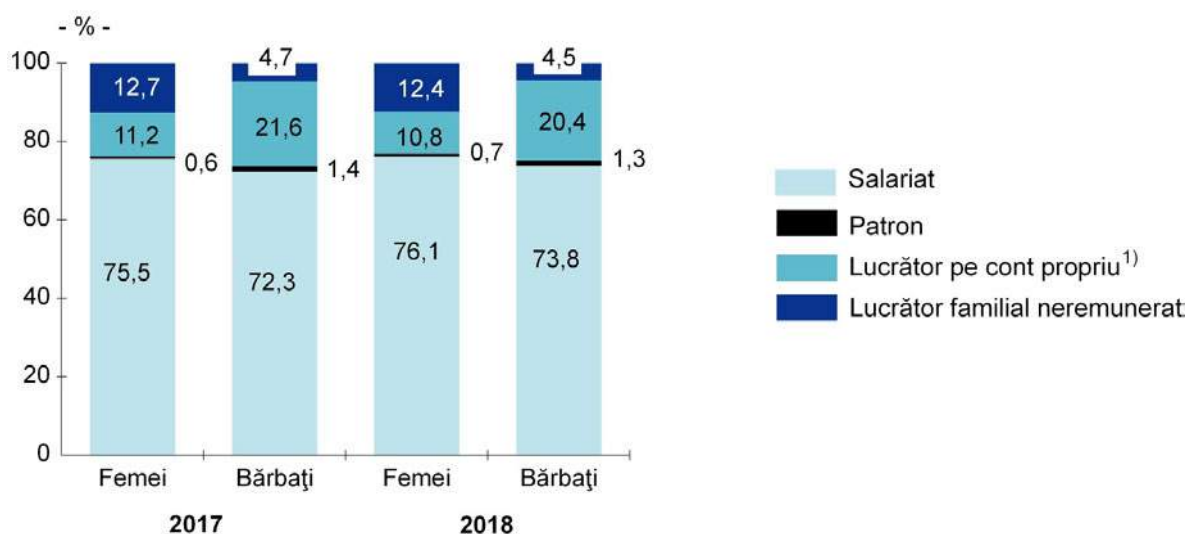
Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

Analiza distribuției pe grupe de vârstă a populației ocupate evidențiază, în anul 2018, o structură asemănătoare cu cea a anului 2017. Astfel, ponderea cea mai mare era deținută de persoanele în vârstă de 35-44 ani (28,5%), urmată de ponderea persoanelor din grupa 45-54 ani (26,1%) și cele din grupa 25-34 ani (22,5%). Tinerii de 15-24 ani au reprezentat numai 6,0% din populația ocupată, fiind mai numeroși în mediul rural (68,5%). Persoanele ocupate din grupa de vârstă adultă (25-54 ani) se regăseau cu precădere în mediul urban (59,1%), în timp ce 56,2% dintre cele de 55 ani și peste locuiau în mediul rural.

Structura pe grupe de vârstă a populației ocupate de sex feminin nu diferă semnificativ de cea a bărbaților. În schimb, se constată diferențe accentuate între mediile de rezidență. Astfel, în mediul urban, 83,1% din populația ocupată avea vârsta de 25-54 ani, în timp ce în mediul rural, această grupă de vârstă înregistra o pondere de 69,8%. Aproximativ aceeași situație se înregistra și în anul 2017.

Distribuția populației ocupate după statutul profesional arată că în anul 2018, similar situației din anul precedent, salariații dețineau cea mai ridicată pondere în totalul populației ocupate (74,8%, respectiv 73,7% în anul 2017).

Grafic 5.1.2. Structura populației ocupate, după statutul profesional, pe sexe

¹⁾ Inklusiv membru al unei societăți agricole sau al unei cooperative neagricole.

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

În valoare absolută, numărul persoanelor ocupate care lucrau cu statut profesional de salariat a crescut cu 107,5 mii persoane, 106,9 mii persoane în cazul bărbaților salariați și 47,4 mii persoane în mediul urban.

Numărul persoanelor ocupate ne-salariate (patroni, lucrători pe cont propriu, lucrători familiari neremunerați) a scăzut între cei doi ani cu 89,6 mii persoane.

În anul 2018, lucrătorii pe cont propriu și lucrătorii familiari neremunerați reprezentau 24,2% din populația ocupată și locuiau în proporție de 87,0% în mediul rural.

Persoanele de sex feminin reprezentau cea mai mare parte dintre lucrătorii familiari neremunerați (67,8%), dețineau o pondere de 43,1% în categoria salariaților și de 28,7% în cea a lucrătorilor pe cont propriu.

Cea mai mare discrepanță pe sexe se constată în rândul patronilor, numărul femeilor din această categorie fiind de 2,7 ori mai mic decât cel al bărbaților.

Repartizarea populației ocupate pe *forme de proprietate* arată că, în anul 2018, sectorul privat a absorbit 83,2% din populația ocupată (față de 82,8% în anul 2017); dintre persoanele care au lucrat în sectorul privat 51,0% aveau domiciliul în mediul urban, iar 58,8% erau de sex masculin.

Sectorul public concentra 15,6% din populația ocupată, comparativ cu 15,9% în anul 2017, majoritatea (74,3%) locuind în mediul urban, iar 54,7% fiind femei. În *sectorul mixt* lucrau 1,2% din persoanele ocupate, valoare apropiată de cea din anul 2017.

În anul 2018, pe *activități ale economiei naționale*, 22,3% dintre persoanele ocupate lucrau în ramurile agricole (comparativ cu 22,8% în anul 2017). În ramurile *neagricole*, persoanele ocupate se regăseau în proporție de 24,8% în industria prelucrătoare, 18,4% în comerț, 10,0% în construcții.

Activitățile cu un pronunțat grad de feminizare a populației ocupate erau cele de sănătate și asistență socială (78,9%), învățământ (76,8%), intermediari financiari (66,5%), hoteluri și restaurante (60,3%), activități profesionale, științifice și tehnice (57,0%) și comerț (53,7%).

Persoanele ocupate în vârstă de muncă (15-64 ani) au lucrat în proporție de 49,2% în servicii, 31,0% lucrau în industrie și construcții, iar 19,8% în sectorul agricol.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, cele mai importante creșteri ale populației ocupate s-au înregistrat în tranzacții imobiliare (+12,3%), hoteluri și restaurante (+8,6%), producția și furnizarea de energie (+6,2%). Cele mai mari reduceri ale numărului de persoane ocupate comparativ cu anul anterior au avut loc în administrație publică și apărare (-3,8%) și intermediari financiari și asigurări (-3,7%).

Repartizarea populației ocupate pe *grupe de ocupații* în anul 2018 evidențiază ponderi mai mari în total pentru lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură și pescuit (18,2%), pentru muncitorii calificați și asimilați (16,8%), pentru specialiștii din diverse domenii de activitate (15,4%) și pentru lucrătorii în domeniul serviciilor (15,1%).

Comparativ cu anul 2017 a crescut numărul muncitorilor necalificați (+3,9%) și al lucrătorilor în domeniul serviciilor (+2,2%). S-a redus însă numărul lucrătorilor calificați în agricultură, silvicultură și pescuit (-4,7%) și al funcționarilor administrativi (-1,3%).

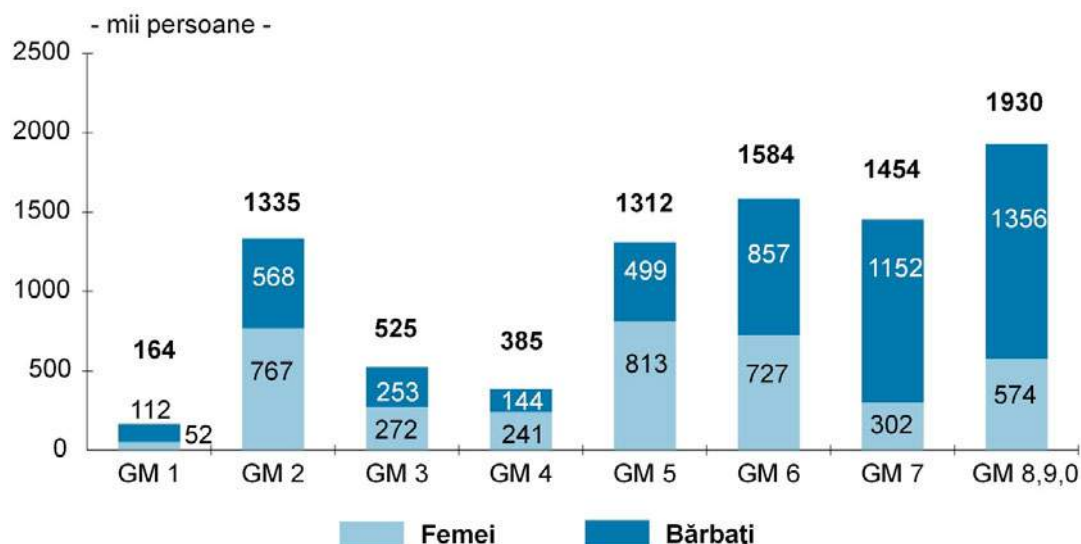
Similar situației din anul anterior, femeile predominau în grupele de funcționari administrativi (62,7%), lucrători în domeniul serviciilor (62,0%), specialiști în diverse domenii de activitate (57,5%) și tehnicieni și alți specialiști din domeniul tehnic (51,8%).

Bărbații erau majoritari în grupa muncitorilor calificați și asimilați (79,2%), în grupa membrilor corpului legislativ, ai executivului, a înalților conducători ai administrației publice și a conducătorilor și funcționarilor superiori (68,4%), în grupa muncitorilor necalificați (59,6%) și în grupa lucrătorilor calificați din agricultură, silvicultură și pescuit (54,1%).

În anul 2018 au lucrat cu *program de lucru complet* 92,5% dintre persoanele ocupate. Dintre cele 656,0 mii persoane care aveau *program parțial de lucru*, 53,1% erau bărbați. Femeile reprezentau 46,9% din totalul persoanelor cu program complet.

Ponderea persoanelor cu program parțial a scăzut atât la bărbați (7,1% în anul 2018 față de 7,5% în anul 2017) cât și la femei (8,2% în anul 2018 comparativ cu 8,3% în anul 2017).

Grafic 5.1.3. Populația ocupată, pe grupe de ocupații și sexe, în anul 2018

GM 1: Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori

GM 2: Specialiști în diverse domenii de activitate

GM 3: Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic

GM 4: Funcționari administrativi

GM 5: Lucrători în domeniul serviciilor

GM 6: Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit

GM 7: Muncitori calificați și asimilați

GM 8, 9, 0: Alte categorii de ocupații

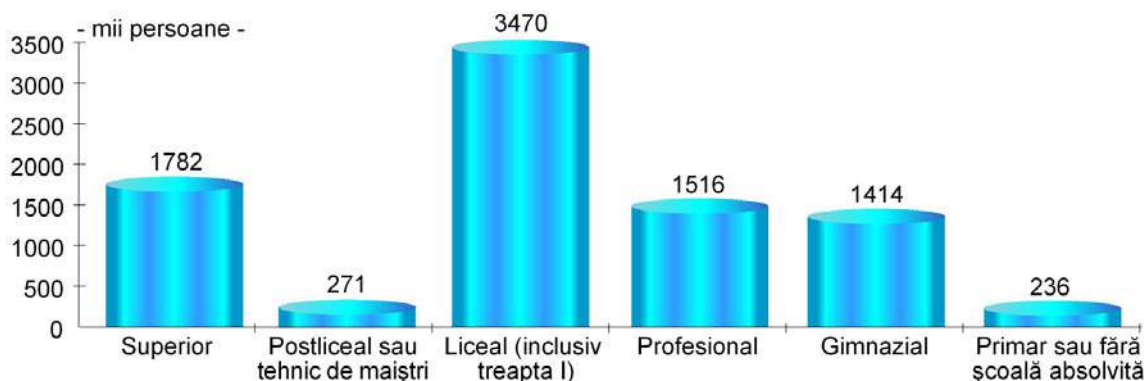
Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO); conform COR 2008.

În anul 2018, *durata medie efectivă a săptămânii de lucru* a fost de 38,7 ore/săptămână, ușor mai mică decât valoarea din anul precedent (38,9 ore/săptămână). Comparativ cu anul 2017, diferențele sunt mici pentru majoritatea activităților economiei naționale. Numărul mediu de ore lucrate pe săptămână a crescut cu +0,3 ore pe săptămână în activitățile de spectacole, culturale și recreative și în industria extractivă și a scăzut cu 0,4 ore pe săptămână în agricultură, silvicultură și pescuit precum și în distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare.

5.1.2. Nivelul de educație

În anul 2018, analizând repartizarea populației ocupate după *nivelul de educație*, se observă că ponderile cele mai mari reveneau persoanelor cu studii liceale (39,9%). Ponderea persoanelor cu studii universitare a fost de 20,5% (din care 51,9% erau femeii), iar cea a persoanelor cu nivel de instruire primar sau fără școală absolvită era de 2,7% (ponderea femeilor în această categorie de persoane fiind de 39,5%).

Grafic 5.1.4. Populația ocupată, după nivelul de educație, în anul 2018

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO), nivelul de educație conform ISCED 2011.

În anul 2018, *rata de ocupare a persoanelor în vârstă de muncă* (15-64 ani) cu nivel superior de educație a fost de 88,4%, fără diferențe semnificative pe sexe și medii.

Erau ocupate 68,6% dintre persoanele cu nivel mediu de educație, în cazul acestora constatându-se diferențe mai ales pe sexe (+17,8 puncte procentuale în favoarea persoanelor de sex masculin), dar și între mediile de rezidență (cu 5,0 puncte procentuale mai mult pentru persoanele din mediul rural față de cele din urban). În ceea ce privește persoanele cu nivel scăzut de educație, doar 42,6% dintre acestea erau ocupate; cea mai mare discrepanță (22,5 puncte procentuale) s-a înregistrat pe medii: pentru persoanele mediul urban rata de ocupare a celor cu nivel de instruire scăzut era de numai 27,4%, față de 49,9% pentru persoanele din mediul rural.

5.1.3. Disparități în profil teritorial

În anul 2018, la fel ca și în anul precedent, regiunea Nord-Est concentra cea mai mare parte a populației ocupate (18,5%), la polul opus situându-se regiunea Vest cu numai 8,4% din totalul ocupării.

Tabel 5.1.2. Distribuția populației ocupate, pe regiuni de dezvoltare și medii, în anul 2018

	- procente -	
	Urban	Rural
Total	54,9	45,1
Nord-Vest	54,5	45,5
Centru	64,2	35,8
Nord-Est	38,5	61,5
Sud-Est	54,1	45,9
Sud-Muntenia	40,4	59,6
București-Ilfov	89,2	10,8
Sud-Vest Oltenia	45,2	54,8
Vest	64,3	35,7

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

Ca și în anul precedent, în anul 2018 ponderea populației ocupate din mediul urban a fost superioară celei din mediul rural în cinci din cele opt regiuni de dezvoltare. Regiunea București-Ilfov, prin specificul ei, înregistra cea mai ridicată valoare: 89,2% dintre persoanele ocupate locuiau în mediul urban (89,6 % în anul 2017).

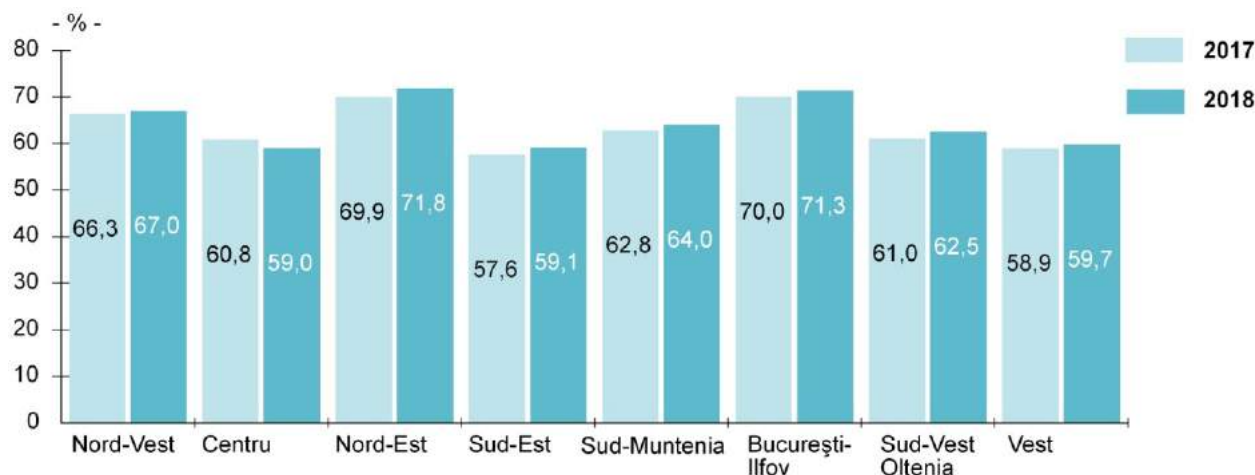
Între cele trei regiuni în care populația ocupată se regăsea cu preponderență în mediul rural, regiunea Nord-Est se află pe primul loc, cu 61,5% (60,8% în anul 2017).

Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) în anul 2018 a atins cele mai ridicate valori în regiunile de dezvoltare București-Ilfov (71,3%) și Nord-Est (71,8%), iar cele mai scăzute valori în regiunile Sud-Est (59,1%) și Centru(59,0%).

Comparativ cu anul precedent, valoarea indicatorului a crescut în anul 2018 în toate regiunile de dezvoltare cu excepția regiunii Centru (-1,8 puncte procentuale). Cele mai semnificative creșteri s-au înregistrat în regiunile estice: Sud-Est și Sud-Vest Oltenia (ambele cu 1,5 puncte procentuale) și Nord-Est (1,9 puncte procentuale).

În anul 2018, indiferent de regiune, rata de ocupare a persoanelor în vârstă de muncă a fost mai mare la bărbați decât la femei. Pe medii de rezidență, rata de ocupare din mediul rural a depășit-o pe cea din mediul urban în două din cele opt regiuni: Nord-Est (7,4 puncte procentuale) și Sud-Vest Oltenia (4,2 puncte procentuale).

Graficul 5.1.5. Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă, pe regiuni de dezvoltare

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

5.1.4. Numărul de salariați în sectorul formal

5.1.4.1. Numărul mediu al salariaților

În anul 2018, numărul mediu al salariaților a fost 5068,1 mii persoane. Numărul mediu al salariaților a crescut pe parcursul anului 2018 cu 122,2 mii persoane comparativ cu anul precedent (4945,9 mii persoane).

Din anul 2005, repartizarea salariaților pe sectoare economice de activitate arată că peste 30% se regăseau în sfera serviciilor comerciale²⁾, ponderea acestora crescând continuu, ajungând la 42,5% în anul 2018, cu 0,8 puncte procentuale mai mare față de anul precedent și cu 11,7 puncte procentuale mai mare față de anul 2005 (30,8%). Numărul mediu al salariaților angajați în sectorul serviciilor sociale³⁾ în anul 2018 a reprezentat 19,9% din numărul total al salariaților din economie.

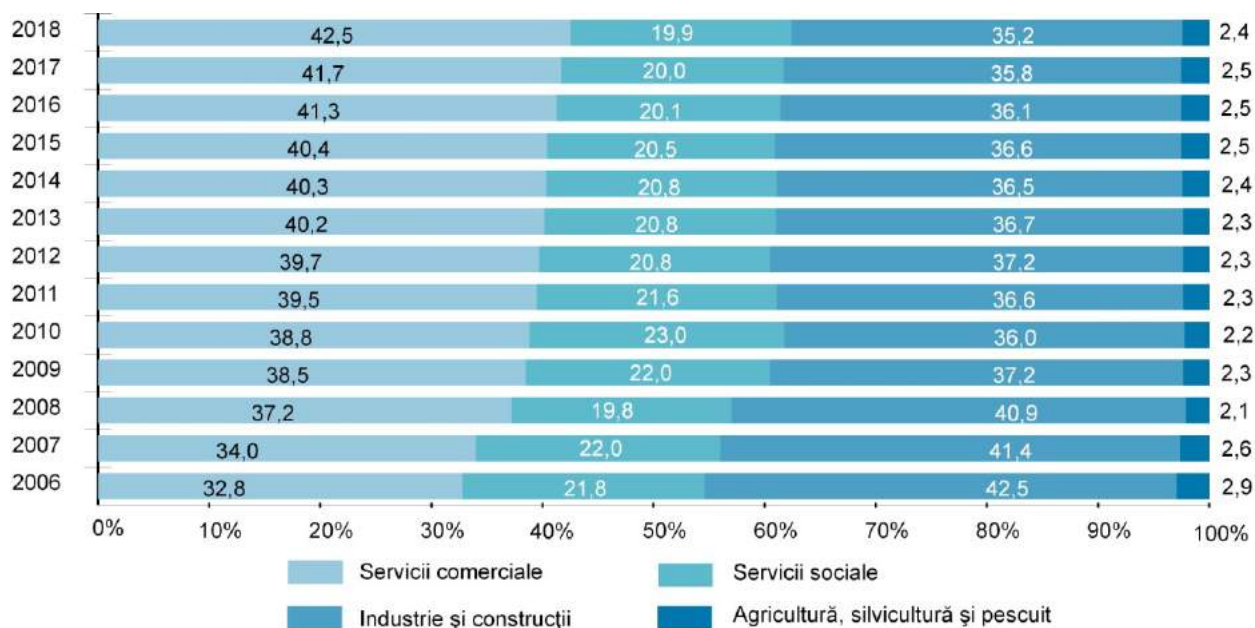
În sectorul secundar (industrie și construcții) au lucrat 35,2% dintre salariați, această pondere fiind mai mică cu 0,6 puncte procentuale față de anul 2017, respectiv cu 9,1 puncte procentuale față de anul 2005 (44,3%).

Ponderea numărului de salariați care și-au desfășurat activitatea în ramurile agricole (sectorul primar) a fost 2,4%, în ușoară scădere comparativ cu anul precedent (-0,1 puncte procentuale), respectiv cu 0,8 puncte procentuale mai mică față de anul 2005 (3,2%).

²⁾ **Sectorul serviciilor comerciale** cuprinde în anii 2008-2018 activitățile conform CAEN Rev.2: comerț, hoteluri și restaurante, transport și depozitare, informații și comunicații, intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport, alte activități de servicii, iar pentru anii 2000-2007 activitățile conform CAEN Rev.1: comerț, hoteluri și restaurante, transport, depozitare și comunicații, intermediari financiare și tranzacții imobiliare.

³⁾ **Sectorul serviciilor sociale** cuprinde în anii 2008-2018 activitățile conform CAEN Rev.2: administrație publică (exclusiv forțele armate și asimilați), învățământ (inclusiv 5,3% sector privat), sănătate și asistență socială (inclusiv 13,3% sector privat), activități de spectacole, culturale și recreative (inclusiv 57,0% sector privat), iar pentru anii 2000-2007 activitățile conform CAEN Rev.1: administrație publică (exclusiv forțele armate și asimilați), învățământ, sănătate și asistență socială și alte activități de servicii.

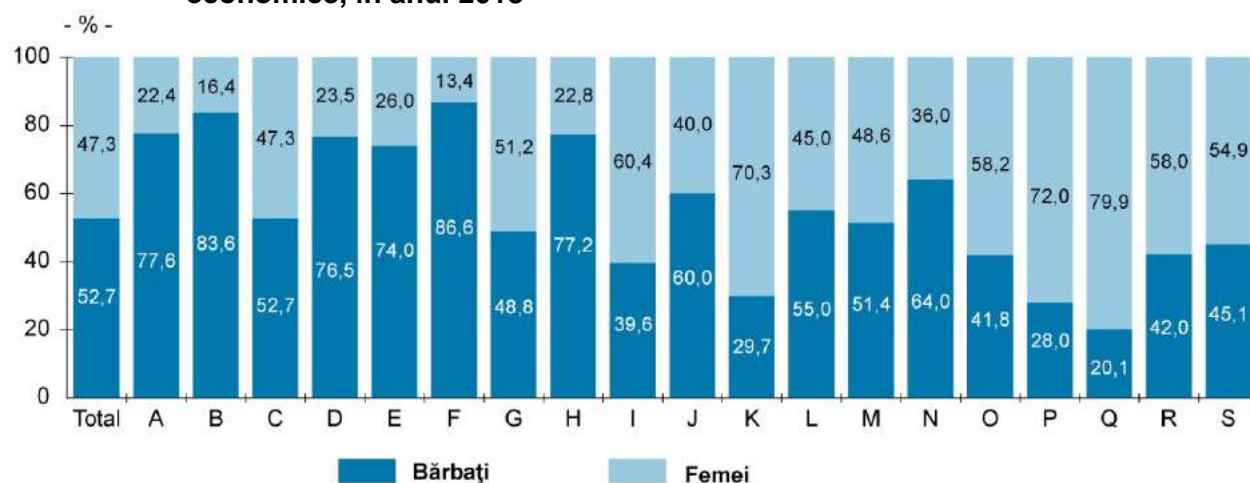
Grafic 5.1.6. Distribuția numărului mediu al salariaților, pe sectoare de activitate

Sursa: Cercetarea statistică privind costul forței de muncă.

În anul 2018, numărul mediu al salariaților bărbați a predominat ca și în anii precedenți, reprezentând 52,7% din totalul salariaților (respectiv 2671,0 mii persoane). Față de anul anterior, numărul mediu al salariaților bărbați a crescut cu 71,7 mii persoane, iar numărul salariaților femei a crescut cu 50,5 mii persoane.

Grafic 5.1.7. Distribuția numărului mediu al salariaților pe sexe, în cadrul activităților economice, în anul 2018

Sursa: Cercetarea statistică privind costul forței de muncă.

Activități economice (secțiuni CAEN Rev.2):

A	Agricultură, silvicultură și pescuit	K	Intermedieri financiare și asigurări
B	Industria extractivă	L	Tranzacții imobiliare
C	Industria prelucrătoare	M	Activități profesionale, științifice și tehnice
D	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	N	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport
E	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	O	Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public, exclusiv forțele armate și personalul asimilat (M.Ap.N., M.A.I., S.R.I. etc.)
F	Construcții	P	Învățământ
G	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	Q	Sănătate și asistență socială
H	Transport și depozitare	R	Activități de spectacole, culturale și recreative
I	Hoteluri și restaurante	S	Alte activități de servicii
J	Informații și comunicații		

Profilul activităților economice influențează și distribuția salariaților pe sexe. Astfel, femeile se regăsesc cu preponderență în sectorul serviciilor (comerciale și sociale), activitățile caracterizate prin grad pronunțat de “feminizare” al forței de muncă salariate fiind cele de sănătate și asistență socială (79,9% din numărul total al salariaților acestor activități), învățământ (72,0%), intermedieri financiare și asigurări (70,3%), respectiv hoteluri și restaurante (60,4%).

Activitățile de construcții și industrie extractivă sunt desfășurate cu preponderență de bărbați, aceștia reprezentând 86,6%, respectiv 83,6% din totalul salariaților acestor activități.

Distribuția pe sexe s-a situat la valori apropiate în industria prelucrătoare, comerț, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, respectiv alte activități de servicii. Aceste activități au deținut însă ponderi semnificativ diferite ale numărului de salariați în total economie, și anume: 23,8% în industria prelucrătoare, 17,0% în comerț, 0,6% în tranzacții imobiliare, 3,4% în activități profesionale, științifice și tehnice, respectiv 1,0% în alte activități de servicii.

Astfel, în anul 2018, repartizarea numărului mediu al salariaților pe forme de proprietate relevă faptul că circa trei pătrimi dintre aceștia au lucrat în societăți cu capital privat (75,1%). Comparativ cu anul 2017 s-a înregistrat o creștere a numărului mediu al salariaților în societățile cu capital privat (+113,9 mii persoane). Dacă femeile predomină în sectorul public⁴⁾ (60,7% din totalul salariaților din unitățile cu formă de proprietate publică), bărbații sunt majoritari (57,1%) în întreprinderile ce aparțin sectorului privat⁵⁾. Din distribuția pe forme juridice se observă că societățile comerciale angajează 79,1% din numărul mediu total al salariaților, proporție în creștere cu 0,6 puncte procentuale față de anul precedent.

Distribuția pe sexe a numărului de salariați care au lucrat în societățile comerciale evidențiază preponderența salariaților bărbați (57,9%, pondere cu 0,1 puncte procentuale mai mare decât cea deținută în anul precedent).

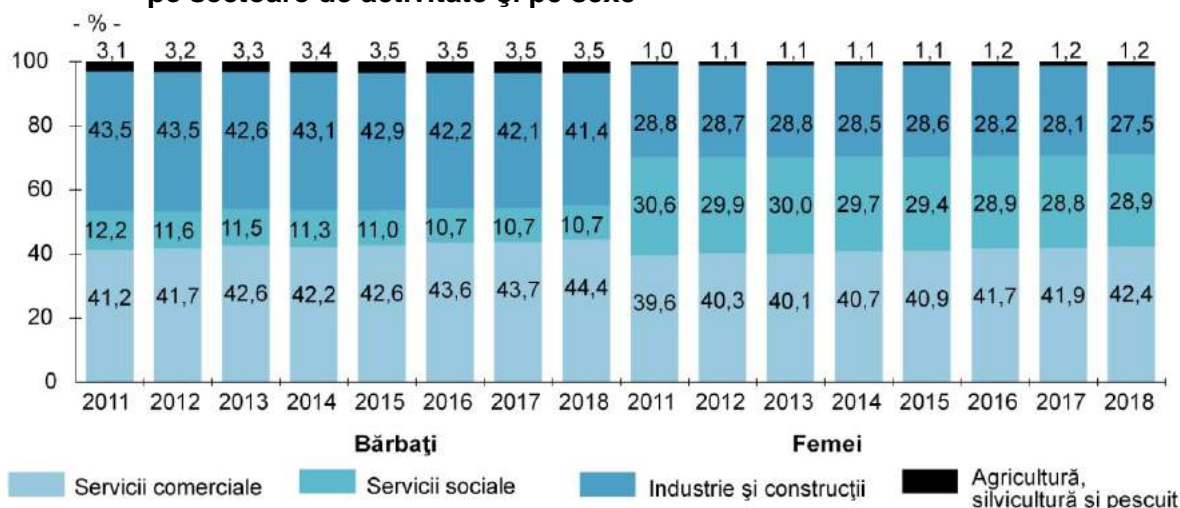
5.1.4.2. Efectivul salariaților la sfârșitul anului 2018

Efectivul salariaților la sfârșitul anului 2018 a fost 5426,3 mii persoane. Comparativ cu sfârșitul anului 2017, efectivul salariaților a înregistrat o creștere cu 63,9 mii persoane.

Din efectivul total al salariaților, mai mult de jumătate sunt bărbați (52,3%), numărul acestora înregistrând o creștere cu 32,9 mii persoane față de efectivul la sfârșitul anului 2017. Efectivul de salariați femei la sfârșitul anului 2018 a înregistrat o creștere cu 31,0 mii persoane față de anul precedent.

Din repartizarea efectivului de salariați pe sectoare economice de activitate se remarcă diferențe semnificative în funcție de gen. Astfel, proporția femeilor angajate în sectorul serviciilor sociale o depășește cu 18,2 puncte procentuale pe cea a bărbaților (28,9% față de 10,7% la bărbați), iar ponderea salariaților de sex masculin care lucrează în industrie și construcții o depășește cu 13,9 puncte procentuale pe cea a salariaților de sex feminin (41,4% bărbați față de 27,5% femei).

Grafic 5.1.8. Structura efectivului salariaților (bărbați și femei), pe sectoare de activitate și pe sexe

Sursa: Cercetarea statistică privind costul forței de muncă.

⁴⁾ Sectorul public cuprinde: proprietatea integrală de stat, proprietatea majoritară de stat (capital social de stat peste 50%), proprietatea publică de interes național și local.

⁵⁾ Sectorul privat cuprinde: proprietatea majoritară privată (capital social privat peste 50%), proprietatea integral privată, proprietatea cooperatistă, proprietatea obștească, proprietatea integral străină.

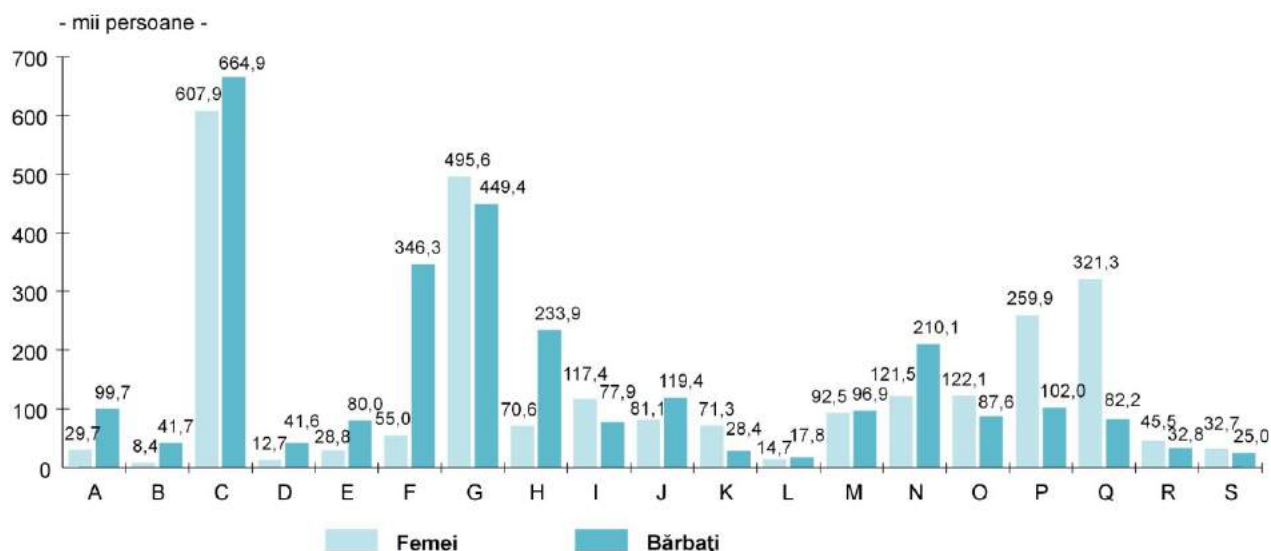
Mobilitatea forței de muncă salariate dinspre sectorul primar și secundar către cel terțiar se manifestă constant în ultimii ani pentru toți salariații. Comparativ cu anul precedent, ponderea salariaților din sectorul serviciilor comerciale a crescut cu 0,5 puncte procentuale, atât pentru total (43,4% în anul 2018 față de 42,9% în anul 2017), cât și pentru femei (42,4 în anul 2018 față de 41,9% în anul 2017), respectiv cu 0,7 puncte procentuale pentru bărbați (44,4% în anul 2018 față de 43,7% în anul 2017).

În ramurile industriei prelucrătoare lucrează 23,5% din numărul total al salariaților din economie (din care 52,2% sunt bărbați). Pe locul al doilea ca pondere a salariaților se situează activitățile de comerț cu 17,4% (din care 52,4% sunt femei).

Activitățile specific masculine sunt cele de construcții și industrie extractivă care, împreună, dețin 8,3% din numărul total al salariaților pe economie (451,4 mii persoane), ponderea bărbaților reprezentând 86,0% (86,3% din numărul salariaților din construcții, respectiv 83,2% din numărul salariaților din industria extractivă).

Pentru persoanele de sex feminin, activitățile cu cel mai ridicat grad de atractivitate sunt cele de sănătate și asistență socială (79,6%), învățământ (71,8%), intermediari financiare și asigurări (71,5%), hoteluri și restaurante (60,1%), salariații femei din aceste ramuri reprezentând 19,5% din numărul total al salariaților din economie.

Grafic 5.1.9. Efectivul salariaților la sfârșitul anului 2018, pe activități economice și sexe

Activități economice (secțiuni CAEN Rev.2):

A	Agricultură, silvicultură și pescuit	K	Intermedieri financiare și asigurări
B	Industria extractivă	L	Tranzacții imobiliare
C	Industria prelucrătoare	M	Activități profesionale, științifice și tehnice
D	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	N	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport
E	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	O	Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public, exclusiv forțele armate și personalul asimilat (M.Ap.N., M.A.I., S.R.I. etc.)
F	Construcții	P	Învățământ
G	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	Q	Sănătate și asistență socială
H	Transport și depozitare	R	Activități de spectacole, culturale și recreative
I	Hoteluri și restaurante	S	Alte activități de servicii
J	Informații și comunicații		

Sursa: Cercetarea statistică privind costul forței de muncă.

5.1.4.3. Disparități în profil teritorial

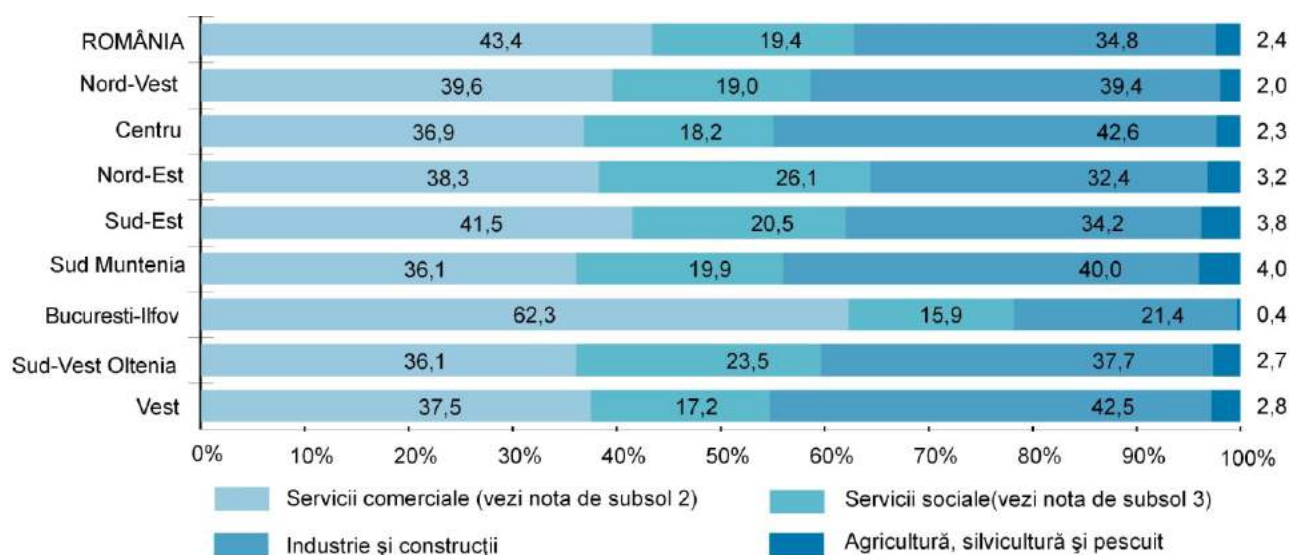
În profil regional, efectivul salariaților a înregistrat creșteri față de sfârșitul anului 2017 în toate regiunile de dezvoltare. Cele mai semnificative creșteri ale efectivului salariaților la sfârșitul anului s-au înregistrat în regiunile: București-Ilfov (+26,9 mii persoane), Sud-Vest Oltenia (+10,5 mii persoane), respectiv Nord-Est (+10,4 mii persoane).

Regiunile de dezvoltare în care activitățile sectorului primar depășesc ponderea medie pe țară (2,4% pe total economie) sunt: Sud-Muntenia (4,0%), Sud-Est (3,8%), Nord-Est (3,2%), Vest (2,8%) și Sud-Vest Oltenia (2,7%).

Regiunile de dezvoltare care concentrează o proporție semnificativă a salariaților în sectorul industriei și construcțiilor sunt: Centru, Vest, Sud-Muntenia, Nord-Vest și Sud-Vest Oltenia (42,6%, 42,5%, 40,0%, 39,4%, 37,7%, față de 34,8% media pe țară).

Cea mai mare pondere a salariaților din serviciile comerciale se regăsește în regiunea București-Ilfov (62,3% față de 43,4% media pe țară), iar în sectorul serviciilor sociale cea mai mare pondere s-a înregistrat în regiunea Nord-Est (26,1% față de 19,4% media pe țară).

Grafic 5.1.10. Distribuția efectivului salariaților la sfârșitul anului 2018, pe sectoare de activitate

Sursa: Cercetarea statistică privind costul forței de muncă.

5.2. Șomajul

5.2.1. Șomajul – conform definiției internaționale BIM⁶⁾

Caracteristici, structuri și tendințe

În anul 2018, numărul șomerilor definiți conform criteriilor stabilite de Biroul Internațional al Muncii era de 380 mii persoane, în scădere cu 69 mii persoane comparativ cu anul 2017. Față de anul anterior, numărul șomerilor de sex masculin a scăzut cu 15,9% iar numărul celor de sex feminin a scăzut cu 14,8%.

Numărul șomerilor a scăzut în ambele medii de rezidență față de anul 2017, mai accentuat însă în mediul urban (-17,3% față de -13,7% în mediul rural).

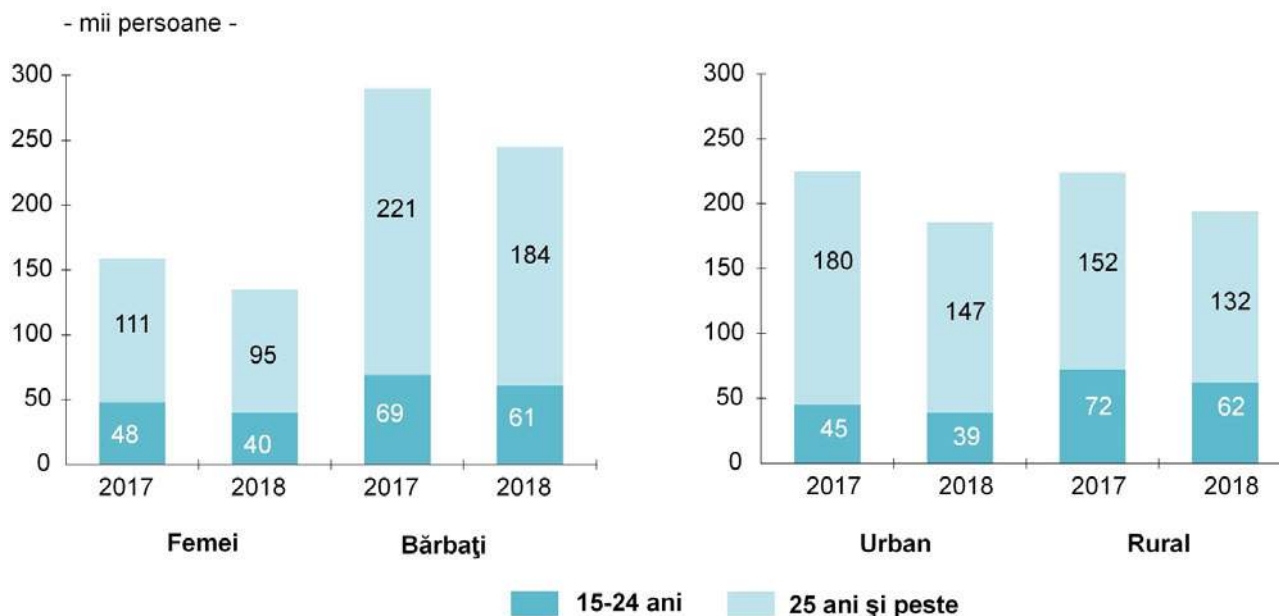
Ca și în anii precedenți, șomajul se manifestă mai acut în rândul bărbaților și în rândul tinerilor. Pe medii de rezidență se constată mici diferențe, numărul șomerilor din mediul urban era de 186 mii persoane față de cel din mediul rural 194 mii persoane.

⁶⁾ BIM = Biroul Internațional al Muncii.

Repartizarea pe sexe a șomerilor relevă că, în ambii ani analizați, preponderente în numărul total al șomerilor erau persoanele de sex masculin (64,4% în anul 2018, respectiv 64,6% în anul 2017). Pe medii de rezidență, ponderea cea mai mare în anul 2018 era deținută de șomerii din mediul rural (51,0%). În anul 2017, cei mai mulți șomeri erau din mediul urban (50,1%).

Distribuția șomerilor pe grupe de vârstă arată că în anul 2018 tinerii (15-24 ani) continuau să dețină o pondere ridicată (26,6%) în totalul șomerilor BIM, la fel ca și în anul 2017 (26,1%).

Grafic 5.2.1. Numărul șomerilor, pe sexe, medii și grupe de vârstă

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

În anul 2018, în mediul urban, 21,1% dintre șomeri erau tineri, față de 31,8% în mediul rural. Dintre șomerii tineri, 60,2% erau bărbați, iar 61,1% trăiau în mediul rural.

Ponderea șomerilor tineri în totalul persoanelor tinere (15-24 ani) a fost de 4,8%. Nivelul acestui indicator a fost mai mare pentru persoanele de sex masculin (5,6%, față de 3,9% în cazul femeilor) și pentru cele din mediul rural (5,5%, față de 4,0% în mediul urban).

În anul 2018, la nivelul țării, rata șomajului BIM (proporția șomerilor BIM în populația activă) a înregistrat o valoare de 4,2%, valoare mai mică decât cea înregistrată în anul 2017 (4,9%).

La femeii s-a înregistrat o rată a șomajului de 3,5%, mai mică decât la bărbați (4,7%); comparativ cu anul 2017, acest indicator a scăzut cu 0,5 puncte procentuale pentru femeii și 0,9 puncte pentru bărbați.

În mediul urban, rata șomajului a fost de 3,8%, mai scăzută decât în rural (4,7%). Comparativ cu anul 2017, rata șomajului s-a redus cu 0,7 puncte procentuale în ambele medii de rezidență.

Pe grupe de vârstă, rata șomajului a atins nivelul cel mai ridicat (16,2%) în rândul tinerilor (15-24 ani), fiind cu 2,1 puncte procentuale mai scăzută decât valoarea înregistrată în anul anterior. Pentru șomerii în vârstă de 25 de ani și peste, rata șomajului era de 3,3%, valoare mai mică cu 0,6 puncte procentuale față de cea înregistrată în anul precedent.

Tabel 5.2.1. Rata șomajului pe sexe, medii și grupe de vârstă

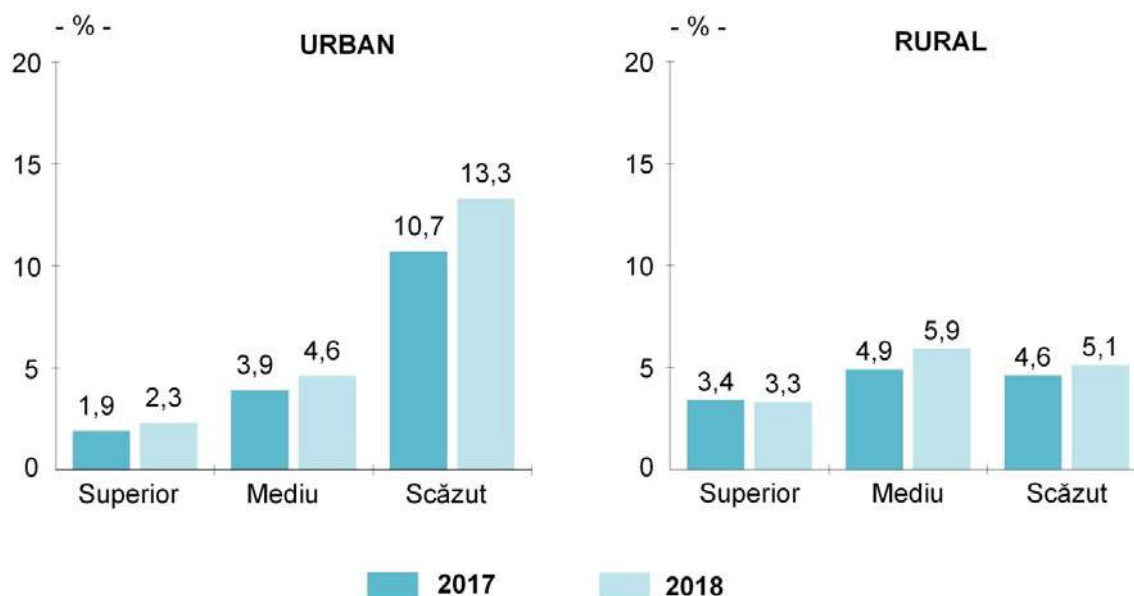
	%		2018 față de 2017, pp ¹⁾
	2017	2018	
Total	4,9	4,2	-0,7
Sexe			
Femei	4,0	3,5	-0,5
Bărbați	5,6	4,7	-0,9
Medii de rezidență			
Urban	4,5	3,8	-0,7
Rural	5,4	4,7	-0,7
Grupe de vârstă			
15-24 ani	18,3	16,2	-2,1
25 ani și peste	3,9	3,3	-0,6

¹⁾ Puncte procentuale.

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

În anul 2018, șomajul a afectat în măsură mai mare absolvenții învățământului de nivel scăzut și mediu, pentru care rata șomajului a avut valoarea de 5,8% (față de 6,8% în anul 2017), respectiv 4,3% (față de 5,1% în anul 2017). Pentru persoanele cu studii superioare, rata șomajului a fost de 2,1% (2,4% în anul 2017).

Grafic 5.2.2. Rata șomajului după nivelul de educație, pe medii

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

Durata șomajului

În anul 2018, *durata medie a șomajului* a fost de 13,2 luni, valoare mai mare față de cea înregistrată în anul precedent (12,6 luni).

Șomerii care s-au aflat în *șomaj de lungă durată* (12 luni și peste) au reprezentat 44,1% din numărul total al șomerilor, apropiat față de cel înregistrat în anul anterior (41,4%). Dintre șomerii pe termen lung (aflați în șomaj de 12 luni și peste), 68,8% erau bărbați.

În anul 2018, se aflau în șomaj de 12 luni și peste, 59,2% dintre șomerii în vârstă de 55 ani și peste, 44,6% dintre persoanele din grupa de vârstă 25-34 ani, 43,0% dintre persoanele din grupa de vârstă 35-44 ani și 41,9% dintre persoanele de 45-54 ani.

Șomajul pe termen lung s-a manifestat mai pregnant în rândul celor cu nivel educațional primar sau fără școală absolvită (49,3%), al absolvenților de școli postliceale (49,0%), al absolvenților de liceu (47,7%).

Tabel 5.2.2. Incidența șomajului de lungă durată, pe sexe și grupe de vârstă

	%		2018 față de 2017, pp ¹⁾
	2017	2018	
Total	41,4	44,1	2,7
Sexe			
Femei	37,5	38,6	1,1
Bărbați	43,6	47,1	3,5
Grupe de vârstă			
15-24 ani	60,4	57,2	-3,2
25 ani și peste	42,6	45,1	2,5

¹⁾ Puncte procentuale.

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

Incidența șomajului de lungă durată în rândul tinerilor (ponderea șomerilor de 15-24 ani cu durata șomajului de 6 luni și peste în numărul total al șomerilor din aceeași grupă de vârstă) a fost în anul 2018 de 57,2%, în scădere cu 3,2 puncte procentuale față de anul precedent.

Pentru *șomerii în vârstă de 25 ani și peste*, *incidența șomajului de lungă durată* (ponderea șomerilor de 25 ani și peste cu durata șomajului de 12 luni și peste în numărul total al șomerilor din aceeași grupă de vârstă) a fost de 45,1%, în creștere cu 2,5 puncte procentuale comparativ cu anul 2017.

În anul 2018, *rata șomajului BIM de lungă durată* (ponderea șomerilor BIM aflați în șomaj de 12 luni și peste în populația activă) a fost 1,8%. Pe sexe, acest indicator a înregistrat valori de 2,2% pentru bărbați și 1,3% pentru femei, iar pe medii, de 1,7% în urban față de 2,0% în rural. Comparativ cu anul 2017, rata șomajului de lungă durată a scăzut cu 0,2 puncte procentuale.

Tabel 5.2.3. Rata șomajului de lungă durată, pe sexe și grupe de vârstă

	%		2018 față de 2017, pp ¹⁾
	2017	2018	
Total	2,0	1,8	-0,2
Sexe			
Femei	1,5	1,3	-0,2
Bărbați	2,4	2,2	-0,2
Grupe de vârstă			
15-24 ani	11,1	9,3	-1,8
25 ani și peste	1,7	1,5	-0,2

¹⁾ Puncte procentuale.

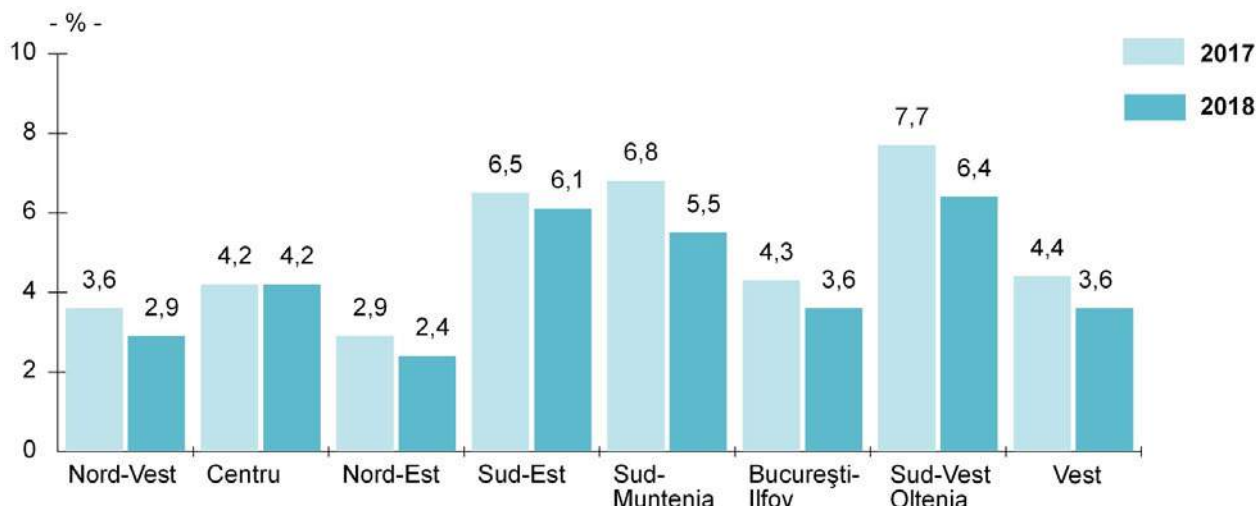
Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

Rata șomajului de foarte lungă durată (ponderea șomerilor aflați în șomaj de doi ani și peste, în populația activă) a înregistrat valoarea de 0,8% în anul 2018, față de 1,0% în anul 2017.

Disparități în profil teritorial

În fiecare din cei doi ani analizați, cel mai mare număr al *șomerilor BIM* s-a înregistrat în regiunea de dezvoltare Sud-Muntenia (75 mii persoane în anul 2018 și 94 mii persoane în anul 2017), în timp ce regiunea Vest concentra cel mai mic număr de șomeri BIM (28 mii în anul 2018 și 34 mii în anul 2017).

Grafic 5.2.3. Rata șomajului, pe regiuni de dezvoltare

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

Rata șomajului a înregistrat valorile cele mai ridicate în regiunile Sud-Vest Oltenia (6,4%) și Sud-Est (6,1%), la polul opus situându-se regiunile de dezvoltare Nord-Est cu 2,4% și Nord-Vest cu 2,9%.

Rata șomajului a scăzut față de anul 2017 în șapte regiuni, scăderile fiind cuprinse între 0,4 puncte procentuale (regiunea Sud-Est) și 1,3 puncte procentuale (regiunile Sud Muntenia și Sud-Vest Oltenia). În regiunea Centru, rata șomajului a rămas la același nivel.

5.2.2. Șomajul înregistrat

La sfârșitul anului 2018, potrivit datelor furnizate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, numărul șomerilor înregistrați era de 288,9 mii persoane. Comparativ cu luna decembrie din anul 2017, numărul șomerilor înregistrați la Agențiile pentru ocuparea forței de muncă a fost mai mic cu 62,2 mii persoane. Din numărul total al șomerilor înregistrați la 31 decembrie 2018, femeile au reprezentat 44,7% față de 42,5% la finele anului 2017, numărul acestora înregistrând o scădere de 20,0 mii persoane, mai mică față de cea corespunzătoare pentru bărbați (-42,2 mii persoane).

La sfârșitul lunii decembrie 2018, rata șomajului înregistrat a fost de 3,3% în raport cu populația activă civilă, respectiv cu 0,7 puncte procentuale mai mică față de aceeași perioadă a anului precedent.

Șomajul a afectat în mai mare măsură populația masculină, rata șomajului înregistrată la sfârșitul anului 2018 pentru bărbați, întrecând rata șomajului înregistrat pentru femei cu un 0,1 puncte procentuale.

Tabel 5.2.4. Numărul șomerilor înregistrați și rata șomajului înregistrat, la 31 decembrie

	2017			2018		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Șomeri înregistrați - total (persoane)	351105	201931	149174	288896	159651	129245
<i>din care:</i>						
- primar, gimnazial, profesional	279743	169243	110500	218262	128343	89919
- liceal și postliceal	54875	25714	29161	56735	26107	30628
- universitar	16487	6974	9513	13899	5201	8698
Rata șomajului înregistrat (%)	4,0	4,2	3,8	3,3	3,4	3,3

Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

Pe grupe de vârstă, ponderile cele mai mari au fost deținute de șomerii înregistrați de 40-49 ani (27,9% în anul 2018, respectiv 29,0%, în anul 2017), urmate fiind de cei cu vârste de 30-39 ani și 55 ani și peste (18,6% fiecare, în anul 2018 și 19,9%, respectiv 18,0%, în anul 2017).

Șomerii tineri (sub 25 ani) au deținut o pondere de 11,8% în anul 2018, respectiv 11,1% în anul 2017, în totalul șomerilor înregistrați.

Se constată o scădere a ponderii celor tineri indemnizați (24,5% în anul 2018, față de 29,5% în anul 2017), în totalul șomerilor tineri.

Ponderea bărbaților a fost mai mare decât cea a femeilor în totalul șomerilor înregistrați (55,3% bărbați față de 44,7% femei, în anul 2018 și 57,5% bărbați față de 42,5% femei, în anul 2017).

Ca și în anul precedent, în rândul șomerilor înregistrați cu vârste de 55 ani și peste, în anul 2018, ponderea bărbaților a fost de 63,0%, comparativ cu 64,4%, în anul 2017. La nivelul aceleiași grupe de vârstă, în rândul șomerilor înregistrați indemnizați, ponderea bărbaților a fost de 60,8% în anul 2018, comparativ cu 62,7% în anul 2017.

Tabel 5.2.5. Numărul șomerilor înregistrați, pe grupe de vârstă, la 31 decembrie

	2017			2018		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Șomeri înregistrați - total (persoane)	351105	201931	149174	288896	159651	129245
<i>din care:</i>						
sub 25 ani	38815	22321	16494	34064	18800	15264
25-29 ani	24873	15259	9614	17255	10278	6977
30-39 ani	69940	39880	30060	53686	29630	24056
40-49 ani	101778	55368	46410	80733	41845	38888
50-55 ani	52560	28457	24103	49435	25233	24202
peste 55 ani	63139	40646	22493	53723	33865	19858
<i>din care:</i>						
Șomeri indemnizați - total (persoane)	72917	36206	36711	62004	28344	33660
<i>din care:</i>						
sub 25 ani	11462	5421	6041	8340	3771	4569
25-29 ani	4440	1934	2506	3148	1294	1854
30-39 ani	11741	5182	6559	10019	3800	6219
40-49 ani	21362	10468	10894	18015	7900	10115
50-55 ani	12428	6000	6428	12802	5696	7106
peste 55 ani	11484	7201	4283	9680	5883	3797

Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

În profil teritorial, fenomenul șomajului înregistrat prezintă discrepanțe accentuate, cu un ecart de 8,0 puncte procentuale între valoarea cea mai mică și cea mai mare înregistrate la nivel de județ.

Astfel, la sfârșitul anului 2018 s-au înregistrat rate ridicate ale șomajului în județele: Vaslui (8,6%), Teleorman (7,8%), Mehedinți (7,7%), Dolj (7,4%), Buzău (7,3%), Galați și Olt (6,3% fiecare).

Cele mai scăzute rate ale șomajului au fost în județele: Ilfov (0,6%), Timiș (0,8%), Municipiul București și Cluj (1,3% fiecare).

6. VENITURILE ȘI CONSUMUL POPULAȚIEI

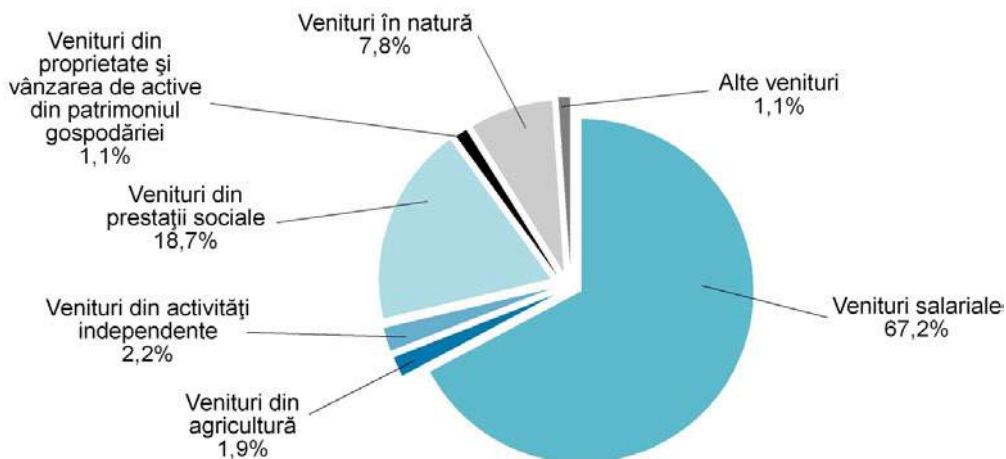
6.1. Nivelul și structura veniturilor populației

6.1.1. Veniturile totale

În anul 2018⁷⁾, veniturile totale - în termeni nominali - au fost de 4251,3 lei lunar pe gospodărie și de 1631,2 lei pe persoană.

Veniturile bănești, au reprezentat, și în acest an, principala sursă de formare a veniturilor totale, 3920,4 lei lunar pe o gospodărie și de 1504,2 lei pe persoană.

Grafic 6.1.1. Structura veniturilor totale ale gospodăriilor, pe surse de formare, în anul 2018

În structura veniturilor totale ale gospodăriilor se remarcă ponderea importantă a veniturilor în natură (7,8%), pe seama, în principal a contravalorii consumului de produse agroalimentare din resurse proprii (6,4%). Acestea din urmă sunt produse alimentare și nealimentare de proveniență agricolă care intră în consumul gospodăriei din producție proprie, din stoc, precum și din cele primite pentru munca prestată în alte gospodării, sau primite în dar de la rude, prieteni sau alte persoane. În modelul economic actual al gospodăriei din România, consumul de produse alimentare din producția proprie și al celor primite de la familia lărgită (părinți, frați, copii) constituie una din modalitățile de acoperire a nevoilor de consum ale gospodăriilor care se confruntă cu dificultăți financiare.

Salariile și celelalte venituri asociate lor, au format cea mai importantă categorie de venituri, având ponderea cea mai mare în veniturile totale ale gospodăriilor (67,2% din veniturile totale ale gospodăriilor).

Această situație, care contravine orientării spre piață a economiei, este legată de numărul relativ mic de salariați din componența gospodăriilor (0,9 salariați/gospodărie).

O altă categorie de venituri care a deținut o pondere importantă în structura veniturilor totale ale gospodăriilor, o reprezintă veniturile din prestații sociale (18,7%).

De menționat că, veniturile din agricultură (vânzările de produse agroalimentare, animale și păsări, prestarea unor munci agricole și încasări de la societăți și asociații agricole), veniturile din activități independente (comerț, prestări de servicii, practicarea unor meserii și profesii liberale), precum și cele din proprietate (dobânzi, dividende, chirii, arendă) au încă o pondere scăzută în veniturile totale ale gospodăriilor (4,2%).

6.1.1.1. Distribuția veniturilor

Nivelul și structura veniturilor unei gospodării sunt determinate de numărul persoanelor aducătoare de venit, în special de numărul persoanelor ocupate și de tipul de activitate pe care acestea o desfășoară. Și, evident, nivelul veniturilor gospodăriei depinde de poziția pe care membrii săi activi o dețin în ierarhia veniturilor corespunzătoare tipului de activitate desfășurată, adică de nivelul salariilor, al veniturilor din agricultură sau al celor realizate din activități neagricole independente.

⁷⁾ Date statistice obținute prin "Ancheta Bugetelor de Familie (ABF)" desfășurată în perioada ianuarie – decembrie 2018. ABF asigură colectarea informațiilor necesare pentru evaluarea nivelului de trai al populației prin indicatori statistici privind veniturile, cheltuielile și consumul gospodăriilor.

Aceasta determină diferențe sensibile între veniturile diferitelor categorii de gospodării analizate. Astfel, dacă se au în vedere veniturile medii ale gospodăriilor grupate după statutul ocupațional al capului gospodăriei se poate constata că, cele mai mari venituri (6220,1 lei lunar) le realizează gospodăriile de salariați (cu 46,3% mai mari decât cele medii pe ansamblul gospodăriilor), iar cele mai mici (2090,2 lei lunar) gospodăriile de șomeri (cu 50,8% mai mici decât cele medii). Raportul dintre veniturile medii ale celor două categorii de gospodării a fost de 3 : 1.

Tabel 6.1.1. Veniturile totale, pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

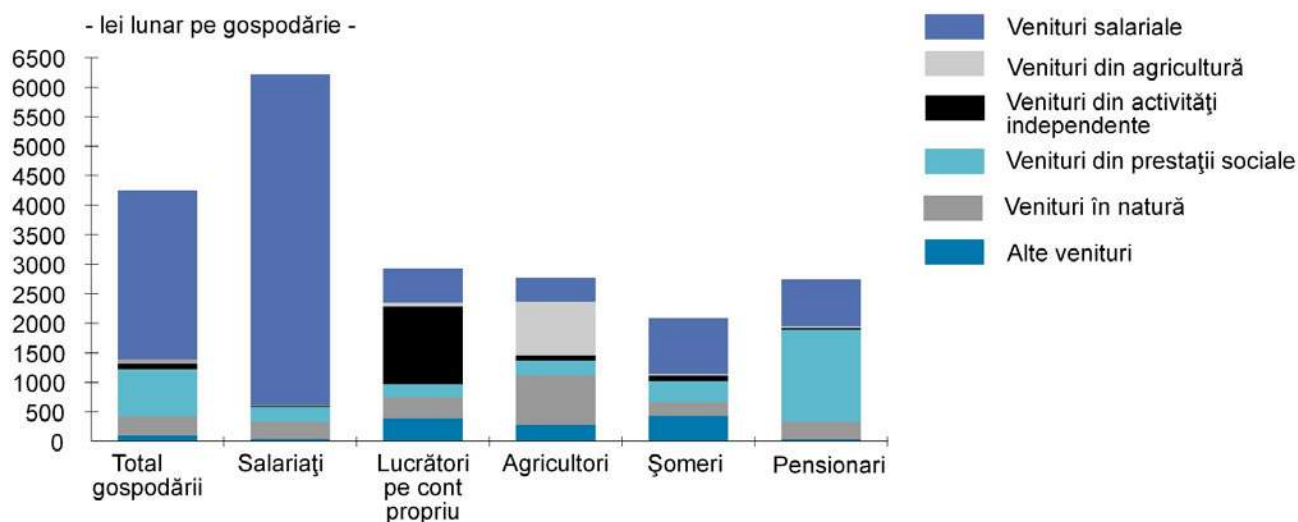
	Total gospodării	Gospodării de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Venituri totale, lei						
- medii lunare pe o gospodărie	4251,3	6220,1	2936,1	2770,3	2090,2	2740,7
- medii lunare pe o persoană	1631,2	2152,2	860,4	848,9	656,2	1327,7
În % față de total gospodării						
- medii lunare pe o gospodărie	100,0	146,3	69,1	65,2	49,2	64,5
- medii lunare pe o persoană	100,0	131,9	52,7	52,0	40,2	81,4

Nivelul *per capita* al veniturilor este puternic influențat de numărul membrilor gospodăriei, în special de numărul copiilor aflați în întreținerea gospodăriei, de raportul de dependență economică aferent fiecărei gospodării.

Veniturile ce revin în medie pe o persoană – indicator asociat abordării veniturilor din perspectiva nivelului de trai – arată o diferențiere a veniturilor pe categorii de gospodării într-o anumită măsură modificată față de cea relevată de veniturile ce revin în medie pe o gospodărie⁸⁾.

Contribuția diferitelor surse la formarea veniturilor gospodăriilor este determinată de statutul ocupațional al persoanelor care compun gospodăriile, în principal de statutul capului gospodăriei, care se identifică, în cele mai multe cazuri, cu principalul aducător de venituri. Astfel, în cazul gospodăriilor de salariați principala sursă de venit o reprezintă veniturile salariale (90,1% din veniturile totale), la gospodăriile de pensionari – veniturile din prestații sociale (57,0%), la gospodăriile de lucrători pe cont propriu – veniturile din activități neagricole independente (44,7%), iar în cazul gospodăriilor de agricultori – veniturile din agricultură (32,6%) și contravaloarea consumului de produse agroalimentare din resurse proprii (29,7%).

Grafic 6.1.2. Veniturile totale ale gospodăriilor, pe surse de formare, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

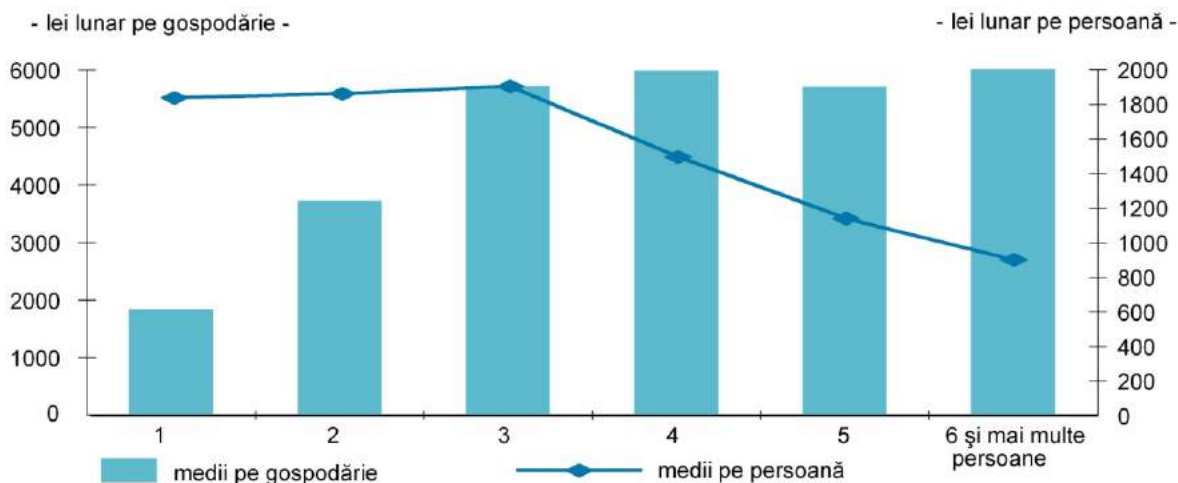

⁸⁾ În evaluarea comparativă a situației diferitelor categorii de populație, pe baza nivelului mediu al veniturilor acestor categorii de gospodării, trebuie să se aibă în vedere, faptul că, o mare parte a gospodăriilor sunt de fapt gospodării mixte, cuprinzând persoane care beneficiază de diferite tipuri de venituri. Prin urmare, veniturile ce revin în medie pe o gospodărie sau pe o persoană din categoriile analizate arată o situație economică a acestora mai mult sau mai puțin diferită de situația gospodăriilor "pure", adică a gospodăriilor care trăiesc numai din salarii sau numai din pensii. De exemplu, în gospodăriile de pensionari trăiesc și aduc venituri un număr mare de salariați (în anul 2018, din numărul total de persoane din gospodăriile de pensionari 12,9% au fost salariați) și întrucât salariile sunt în general, mai mari decât pensiile, veniturile gospodăriilor care cuprind salariați ridică media veniturilor gospodăriilor de pensionari.

La formarea veniturilor gospodăriilor de șomeri, veniturile caracteristice statutului capului gospodăriei – veniturile din prestații sociale – nu ocupă locul principal; veniturile gospodăriilor de șomeri provin din prestații sociale în proporție de 17,2%, din salarii în proporție de 45,6% și din resurse proprii în proporție de 9,2%.

Influența pe care mărimea gospodăriei și, mai ales, numărul de persoane întreținute o au asupra veniturilor *per capita* este evidențiată de analiza veniturilor medii ale gospodăriilor grupate după numărul persoanelor din gospodărie și a veniturilor medii ale gospodăriilor grupate după numărul copiilor.

Grafic 6.1.3. Veniturile totale ale gospodăriilor, după mărimea gospodăriei, în anul 2018

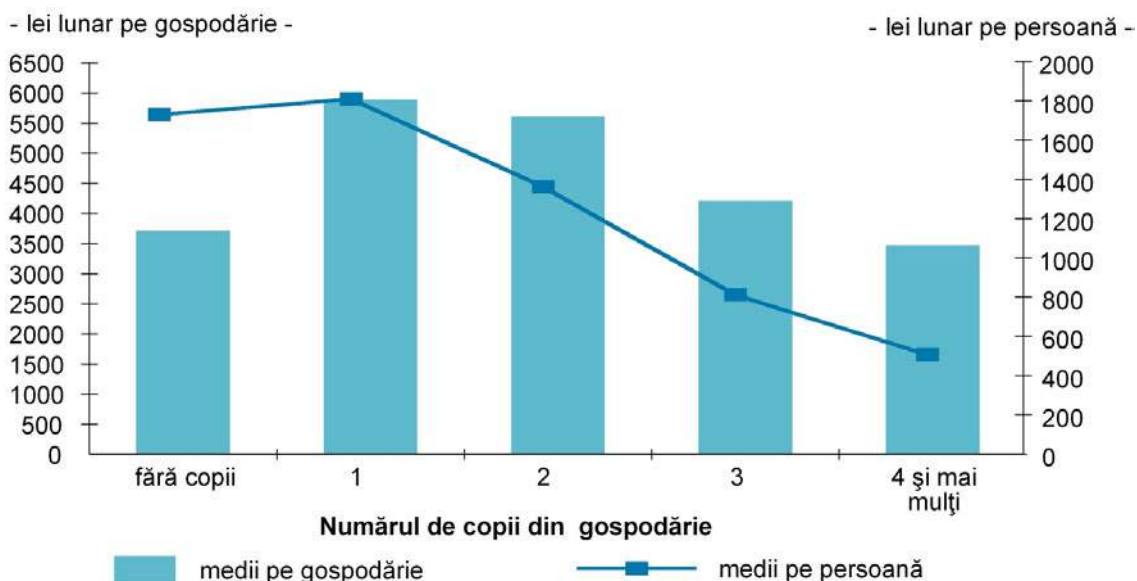
Veniturile ce revin în medie pe o persoană din gospodării de diferite dimensiuni scad, pe măsură ce numărul de persoane crește.

Veniturile gospodăriilor formate din două persoane și cele din gospodăriile formate din trei persoane au depășit, în anul 2018, nivelul veniturilor gospodăriilor formate din persoane singure (cu 1,3%, respectiv, cu 3,5%), iar pentru cele din gospodăriile formate din patru persoane, acestea s-au ridicat la 81,4%, cele din gospodăriile cu cinci persoane la 62,1%, iar cele din gospodăriile cu șase și mai mulți membri la 49,1%.

În anul 2018, veniturile medii pe o persoană din gospodăriile cu copii sub 18 ani în întreținere au fost cu 14,0% mai mici decât cele înregistrate în gospodăriile fără copii.

Veniturile *per capita* din gospodăriile cu un copil au depășit veniturile gospodăriilor fără copii (cu 4,6%), iar cele din gospodăriile cu doi copii au reprezentat 78,7% din veniturile gospodăriilor fără copii.

Grafic 6.1.4. Veniturile totale ale gospodăriilor, după numărul copiilor sub 18 ani, în anul 2018

Pe măsură ce numărul de copii din gospodărie crește, decalajul față de gospodăriile fără copii se adâncește. Astfel, veniturile gospodăriilor cu trei sau patru și mai mulți copii, înseamnă pentru gospodărie, un venit egal în medie cu 46,9%, respectiv 29,3% din veniturile gospodăriilor fără copii.

Diferențe de nivel și, mai ales, de structură între veniturile gospodăriilor s-au înregistrat și în funcție de mediul de rezidență. În anul 2018, veniturile medii pe gospodărie din mediul urban au fost cu 45,4% mai mari decât ale gospodăriilor din mediul rural.

În mediul urban, veniturile gospodăriilor au provenit în proporție de 74,7% din salarii, 17,5% din prestații sociale, veniturile în natură reprezentând 4,3% din total.

În mediul rural, principala sursă a veniturilor gospodăriilor a reprezentat-o producția agricolă, care a asigurat 18,0% din totalul veniturilor.

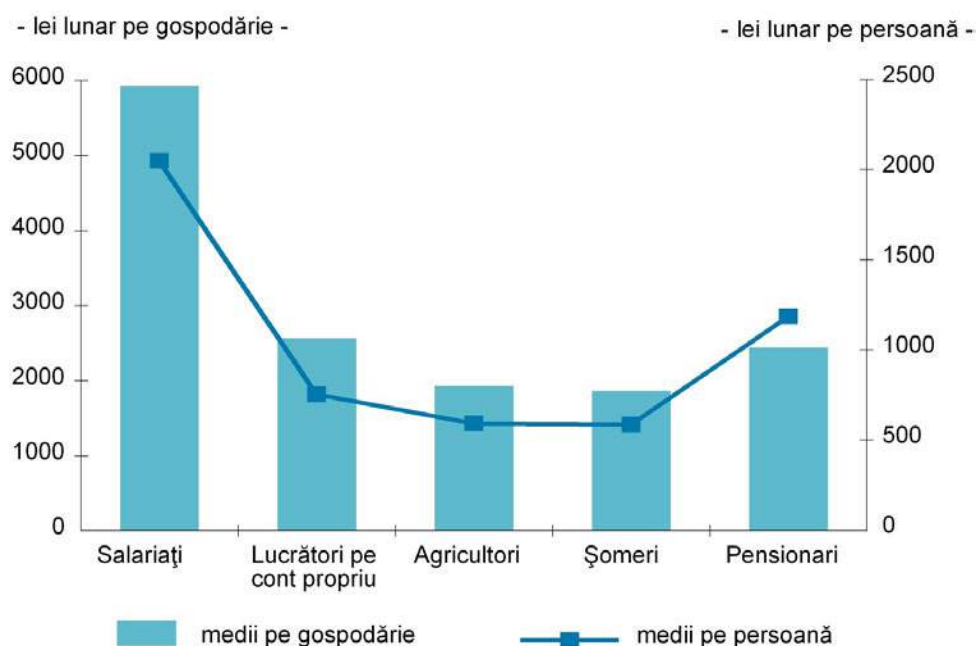
Cea mai mare parte a acestora a fost formată de contravaloarea consumului de produse agroalimentare din resurse proprii (13,0% din totalul veniturilor), veniturile bănești din agricultură asigurând numai 5,0% din totalul veniturilor gospodăriilor din mediul rural.

O contribuție importantă la formarea veniturilor gospodăriilor rurale a revenit și veniturilor salariale (53,3%) și celor din prestații sociale (21,0%).

6.1.2. Veniturile bănești

Veniturile bănești ale gospodăriilor analizate, care exprimă capacitatea, forța și posibilitatea acestora de a se implica în relațiile de piață, se caracterizează prin nivelul general relativ scăzut, chiar foarte scăzut în cazul unor categorii de gospodării, cu implicații asupra nivelului și structurii consumului, a capacității de economisire și a dezvoltării economiei naționale.

Grafic 6.1.5. Veniturile bănești pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

În anul 2018, nivelul mediu lunar al veniturilor bănești a fost de 3920,4 lei pe gospodărie (1504,2 lei pe persoană) și a reprezentat 92,2% din veniturile totale ale gospodăriilor.

Cele mai mari venituri bănești, medii lunare pe o gospodărie, le-au realizat gospodăriile de salariați (5926,4 lei), iar cele mai mici gospodăriile de șomeri (1863,5 lei), raportul dintre ele fiind de 3,2 : 1.

Veniturile bănești medii ale gospodăriilor din mediul urban au fost de 1,6 ori mai mari decât cele ale gospodăriilor din mediul rural și au reprezentat 95,7% din veniturile totale ale gospodăriilor urbane și 85,8% din cele ale gospodăriilor rurale.

6.1.2.1. Veniturile salariale

În anul 2018, veniturile brute realizate din salarii și alte drepturi salariale au fost de 2857,8 lei, în medie lunar pe o gospodărie și 1096,5 lei, în medie lunar pe o persoană.

În anul 2018, veniturile salariale brute ale gospodăriilor de salariați au fost de 5601,4 lei lunar pe o gospodărie (94,5% din veniturile bănești ale acestei categorii de gospodării), în condițiile în care numărul mediu de salariați ce a revenit pe o gospodărie de salariați a fost de 1,672.

Nivelul mult mai scăzut al veniturilor salariale obținute în medie de celelalte categorii de gospodării analizate, se explică, în principal, prin frecvența mai mică a salariaților în aceste gospodării (952,2 lei lunar – șomeri; 793,2 lei lunar – pensionari; 591,3 lei lunar – lucrători pe cont propriu și 409,6 lei lunar – agricultori).

6.1.2.2. Veniturile din agricultură

Economia de subzistență, caracteristică gospodăriei agricole, este evidențiată de ponderea scăzută a veniturilor bănești din agricultură, care au reprezentat, în anul 2018, numai 2,1% din veniturile bănești, din care veniturile din vânzări de produse agroalimentare, animale și păsări au reprezentat 1,4%, iar veniturile din prestarea de muncă în agricultură 0,7%.

6.1.2.3. Veniturile din activități neagricole independente

În anul 2018, nivelul mediu pe o gospodărie al veniturilor din activități neagricole independente a fost de 91,8 lei lunar, asigurând 2,3% din veniturile bănești. Din totalul acestor venituri, 11,8% provin din comerț, 22,0% din prestări de servicii, 55,5% din meserii și 10,7% din profesii liberale și drepturi de proprietate intelectuală.

Această categorie de venituri a înregistrat nivelul mediu lunar cel mai mare, pentru gospodăriile de lucrători pe cont propriu în activități neagricole, iar cel mai mic, pentru cele de salariați.

Gospodăriile de lucrători pe cont propriu în activități neagricole au câștigat în medie din activități independente 1311,3 lei lunar (51,1% din veniturile lor bănești), din care cea mai mare parte au provenit din meserii (59,3%).

6.1.2.4. Veniturile din prestații sociale

În anul 2018, gospodăriile au beneficiat de prestații sociale al căror nivel mediu lunar a fost de 794,2 lei, contribuind la formarea veniturilor bănești în proporție de 20,2%.

Cea mai mare parte a acestor venituri o constituie pensiile (85,9%).

Pensiile de asigurări sociale de stat pentru limită de vârstă (inclusiv pensiile anticipate și anticipate parțial), pentru pierderea capacității de muncă și de urmaș au reprezentat 80,7%, pensiile de asigurări sociale pentru agricultori – 5,2%, pensiile IOVR fiind nesemnificative (sub 0,1%).

Prestațiile din fondul de șomaj au reprezentat 0,3% din ansamblul prestațiilor sociale.

Prestațiile familiale, care cuprind alocațiile pentru copii, alocațiile pentru susținerea familiei, precum și bursele de care beneficiază elevii și studenții, au format 6,6% din volumul prestațiilor sociale.

Prestațiile de asistență socială au deținut o pondere de 2,8% în ansamblul veniturilor din prestații sociale.

Nivelul veniturilor din prestații sociale, structura acestora și contribuția lor la formarea veniturilor gospodăriilor diferă de la o categorie de gospodării la alta. Astfel, veniturile din prestații sociale de care beneficiază gospodăriile de pensionari se ridică la 1562,4 lei lunar, din care 97,1% sunt pensii. Totuși, pensiile asigură peste jumătate (55,3%) din veniturile totale ale acestor gospodării, restul veniturilor fiind formate din salarii și alte drepturi salariale (28,9%), din contravaloarea consumului din resurse proprii (9,0%), din activități agricole și neagricole, din proprietate și alte venituri (6,8%).

Prestațiile sociale au format 41,2% și 32,1% din veniturile bănești ale gospodăriilor alcătuite din una, respectiv două persoane, cea mai mare parte a lor fiind pensii.

Ponderea prestațiilor sociale (în special a pensiilor) este mult mai mare în veniturile bănești ale gospodăriilor fără copii (27,9%), comparativ cu cea înregistrată în cazul gospodăriilor care au copii sub 18 ani în întreținere (7,6%).

6.1.3. Veniturile disponibile (nete)

Determinate prin scăderea din veniturile gospodăriilor a impozitelor asupra veniturilor și a contribuțiilor de asigurări sociale aflate în sarcina acestora, precum și a unor cheltuieli legate de producția gospodăriei (bănești și în natură), veniturile nete reprezintă acea parte a veniturilor care rămâne la dispoziția gospodăriilor pentru acoperirea cheltuielilor de consum și pentru economisire.

Nivelul relativ înalt al impozitelor și contribuțiilor plătite de gospodării, în special de cele care realizează venituri salariale, precum și cheltuielile făcute de gospodării pentru producția din gospodăria proprie, determină diferențe mari între veniturile totale și cele disponibile (nete).

La nivelul tuturor gospodăriilor, în anul 2018, veniturile nete medii pe o gospodărie au fost de 2967,4 lei lunar, cele medii pe persoană de 1138,6 lei, iar ponderea lor în veniturile totale de 69,8%.

Dintre categoriile de gospodării analizate, cele mai mici venituri medii nete s-au înregistrat în gospodăriile de șomeri (1689,1 lei lunar pe o gospodărie). Acestea au reprezentat 80,8% din veniturile totale ale acestei categorii de gospodării.

Veniturile medii nete pe o gospodărie de șomeri au reprezentat 56,9% din nivelul mediu al ansamblului gospodăriilor, iar veniturile medii nete ce revin pe o persoană 46,6%.

Tabel 6.1.2. Veniturile disponibile (nete), pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

	Total gospodării	Gospodării de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Venituri disponibile, lei						
- medii lunare pe o gospodărie	2967,4	3908,5	2530,0	1834,9	1689,1	2298,8
- medii lunare pe o persoană	1138,6	1352,4	741,4	562,3	530,3	1113,6
<i>Pondere în veniturile totale, %</i>	69,8	62,8	86,2	66,2	80,8	83,9
În % față de total gospodării						
- medii lunare pe o gospodărie	100,0	131,7	85,3	61,8	56,9	77,5
- medii lunare pe o persoană	100,0	118,8	65,1	49,4	46,6	97,8

6.1.4. Câștigurile salariale în sectorul formal

Câștigul salarial mediu lunar brut pe total economie în anul 2018 a fost 4357 lei.

Câștigul salarial mediu lunar net înregistrat la nivelul economiei naționale a fost 2642 lei, cu 13,0% mai mare față de anul precedent.

În anul 2008 s-a înregistrat o valoare a indicelui câștigului salarial real de 130,3% față de anul 1990, în anii următori tendința fiind ușor descrescătoare. Începând cu anul 2012, indicele câștigului salarial real și-a reluat tendința crescătoare, atingând valoarea maximă în anul 2018 (196,9% față de 1990). Astfel, comparativ cu anul precedent, în anul 2018 s-a înregistrat o creștere a indicelui câștigului salarial real cu 14,6 puncte procentuale, iar față de anul 2008 cu 66,6 puncte procentuale.

Comparativ cu media pe economie, câștigul salarial mediu lunar net din anul 2018 a fost mai mare cu 96,9% în informații și comunicații, cu 71,5% în intermediari financiare și asigurări, cu 66,8% în administrație publică, cu 44,4% în producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, cu 43,4% în industria extractivă, cu 31,0% în activități profesionale, științifice și tehnice, cu 28,2% în sănătate și asistență socială, respectiv cu 6,8% în învățământ.

Sub media pe economie s-au situat câștigurile salariale medii lunare nete din activitățile de: hoteluri și restaurante (-40,8%), alte activități de servicii (-33,7%), construcții (-27,2%), activități de servicii administrative și activități de servicii suport (-21,4%), tranzacții imobiliare (-19,6%), agricultură, silvicultură și pescuit (-19,1%), distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (-15,9%), comerț (-15,7%), activități de spectacole, culturale și recreative (-15,4%), industria prelucrătoare (-11,4%), transport și depozitare (-7,3%).

Față de anul 2017, creșteri ale câștigului salarial mediu lunar net s-au înregistrat în toate activitățile economice, cele mai semnificative regăsindu-se în: sănătate și asistență socială (+26,8%), învățământ (+18,2%), agricultură, silvicultură și pescuit (+15,1%), administrație publică (+14,7%), construcții (+13,5%), distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (+13,0%).

Diferențele salariale pe sexe ce apar pe diferite activități economice sunt consecința influenței mai multor factori precum nivelul de calificare al salariaților, poziția ierarhică la locul de muncă sau ocupația exercitată.

Astfel, se observă că femeile au câștigat în medie cu circa 2% mai puțin decât bărbații, realizând un câștig salarial mediu lunar brut de 4314 lei (față de 4395 lei al bărbaților) și un câștig salarial mediu lunar net de 2615 lei (față de 2666 lei al bărbaților).

Față de media pe economie, câștigul salarial mediu lunar net al femeilor a reprezentat 99,0% din cel al tuturor salariaților.

Bărbaților le revin câștiguri salariale medii lunare nete superioare femeilor în majoritatea activităților economice, cele mai mari diferențe (peste 15,0%) regăsindu-se în: intermediari financiare și asigurări (39,4%), industria prelucrătoare (23,0%), alte activități de servicii (21,0%), informații și comunicații (20,0%) și comerț (19,2%).

Tabelul 6.1.3. Câștigul salarial mediu lunar net, pe activități economice

- lei/persoană -

CAEN Rev.2	Câștigul salarial mediu lunar net			
	2017		2018	
	Total	din care: Femei	Total	din care: Femei
Total	2338	2288	2642	2615
Agricultură, silvicultură și pescuit	1858	1813	2138	2100
Industria	2202	1953	2438	2150
Industria extractivă	3667	3867	3789	3855
Industria prelucrătoare	2105	1890	2342	2089
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	3436	3418	3815	3645
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1966	1960	2221	2254
Construcții	1695	1927	1924	2174
Comerț	2017	1854	2228	2037
Transport și depozitare	2223	2287	2450	2519
Hoteluri și restaurante	1424	1389	1565	1530
Informații și comunicații	4734	4256	5202	4646
Intermedieri financiare și asigurări	4310	3844	4532	4058
Tranzacții imobiliare	1937	1800	2125	2130
Activități profesionale, științifice și tehnice	3131	3070	3462	3414
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	1869	2109	2077	2337
Administrație publică ¹⁾	3842	3929	4407	4515
Învățământ	2387	2309	2821	2761
Sănătate și asistență socială	2672	2615	3388	3335
Activități de spectacole, culturale și recreative	2007	1909	2236	2149
Alte activități de servicii	1554	1413	1752	1601

¹⁾ Exclusiv forțele armate și personalul asimilat (Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Român de Informații etc.).

Sursa: Cercetarea statistică privind costul forței de muncă.

6.1.5. Disparități în profil teritorial

În profil teritorial, pe județe, câștigul salarial mediu lunar net în anul 2018 s-a situat sub media pe economie în 37 dintre județe. Cele mai scăzute câștiguri s-au înregistrat în județele Bistrița-Năsăud (2044 lei, cu 22,6% mai puțin decât media pe economie), Harghita (2059 lei, cu 22,1% mai puțin decât media pe economie), Teleorman (2079 lei, cu 21,3% mai puțin decât media pe economie), respectiv Neamț și Vrancea (2083 lei fiecare în parte, cu 21,2% mai puțin decât media pe economie).

La polul opus, cu 38,8% peste media pe economie, s-a situat câștigul salarial mediu lunar net realizat în Municipiul București (3666 lei).

Față de anul 2017, câștigul salarial mediu lunar net realizat a crescut în toate regiunile de dezvoltare, cea mai mare creștere fiind în regiunea Sud-Vest Oltenia (+14,3%), iar cea mai mică în regiunea Sud-Muntenia (+11,3%).

Regiunea București-Ilfov a fost singura regiune al cărui câștig salarial mediu lunar net s-a situat peste nivelul mediu pe economie (+34,7%), celelalte regiuni având câștiguri salariale medii lunare nete sub nivelul mediu pe economie; nivelul cel mai scăzut s-a înregistrat în regiunea Sud-Est (-14,6% față de nivelul mediu pe economie).

6.2. Nivelul și structura cheltuielilor populației

6.2.1. Cheltuielile totale

În anul 2018⁹⁾, cheltuielile totale ale gospodăriilor au fost, în medie, de 3666,6 lei lunar pe gospodărie și de 1406,8 lei pe persoană și au reprezentat 86,2% din veniturile totale.

Tabel 6.2.1. Cheltuielile totale, pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

	Total gospodării	Gospodării de:				Pensionari
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	
Cheltuieli totale, lei						
- medii lunare pe o gospodărie	3666,6	5381,6	2499,0	2531,8	2044,8	2304,9
- medii lunare pe o persoană	1406,8	1862,1	732,3	775,8	641,9	1116,6
<i>Pondere în veniturile totale, %</i>	86,2	86,5	85,1	91,4	97,8	84,1
În % față de total gospodării						
- medii lunare pe o gospodărie	100,0	146,8	68,2	69,0	55,8	62,9
- medii lunare pe o persoană	100,0	132,4	52,1	55,1	45,6	79,4

Dintre categoriile de gospodării analizate, nivelul cel mai înalt al cheltuielilor totale, medii pe o persoană (1862,1 lei lunar) a fost realizat de gospodăriile de salariați, care dispun și de veniturile cele mai mari, iar cel mai scăzut de gospodăriile de șomeri (641,9 lei lunar).

Niveluri scăzute și sub media pe ansamblul gospodăriilor s-au înregistrat și în gospodăriile de lucrători pe cont propriu în activități neagricole, agricultori și pensionari.

6.2.1.1. Principalele componente

Principalele destinații ale cheltuielilor efectuate în gospodării sunt consumul de bunuri alimentare, nealimentare, servicii și transferurile către administrația publică și privată și către bugetele asigurărilor sociale, sub forma impozitelor, cotizațiilor și contribuțiilor, precum și acoperirea unor nevoi legate de producția gospodăriei (hrana animalelor și păsărilor, plata muncii pentru producția gospodăriei, produse pentru însămânțat, servicii veterinare etc.).

În structura pe destinații a cheltuielilor sunt incluse și cheltuielile pentru investiții, constând în cumpărarea sau construcția de locuințe, cumpărarea de terenuri și echipament necesar producției gospodăriei, cumpărarea de acțiuni etc..

O componentă a cheltuielilor gospodăriilor - legată de consum, dar evidențiată distinct în structura cheltuielilor - o reprezintă cheltuielile efectuate pentru acea parte a produselor alimentare și băuturilor cumpărate în vederea consumului, care nu sunt consumate în perioada de referință, rămânând în stoc sau fiind date în prelucrare sau date ca hrană pentru animale etc..

Principala destinație a cheltuielilor gospodăriilor - consumul - a deținut în anul 2018, în medie pe ansamblul gospodăriilor, 62,0% din cheltuielile totale.

⁹⁾ Date statistice obținute prin "Ancheta Bugetelor de Familie (ABF)" desfășurată în perioada ianuarie - decembrie 2018. ABF asigură colectarea informațiilor necesare pentru evaluarea nivelului de trai al populației prin indicatori statistici privind veniturile, cheltuielile și consumul gospodăriilor.

Tabel 6.2.2. Cheltuielile totale pe destinații și categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

- medii lunare pe o gospodărie, lei -

	Total gospodării	Gospodării de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Cheltuieli totale	3666,6	5381,6	2499,0	2531,8	2044,8	2304,9
Cheltuieli totale de consum	2272,2	2901,2	2037,6	1778,3	1591,5	1758,5
din care:						
- cheltuieli bănești de consum	2070,8	2717,9	1793,0	1378,5	1415,1	1572,2
- contravaloarea consumului din resurse proprii	201,4	183,3	244,6	399,8	176,4	186,3
Produse alimentare și băuturi neconsumate	64,3	74,8	62,6	48,2	41,2	57,8
Cheltuieli pentru investiții	17,2	18,9	10,6	11,0	-	18,3
Cheltuieli totale de producție	89,1	42,2	110,2	494,3	23,3	79,8
Impozite, contribuții, cotizații, taxe	1156,5	2256,0	241,1	167,2	370,9	332,3
Alte cheltuieli	67,3	88,5	36,9	32,8	17,9	58,3

Cheltuielile de consum au reprezentat 2272,2 lei lunar pe o gospodărie, iar cheltuielile bănești pentru cumpărarea de produse alimentare (inclusiv cheltuielile în unitățile de alimentație publică), nealimentare și pentru plata serviciilor 2070,8 lei lunar (56,5% din cheltuielile totale).

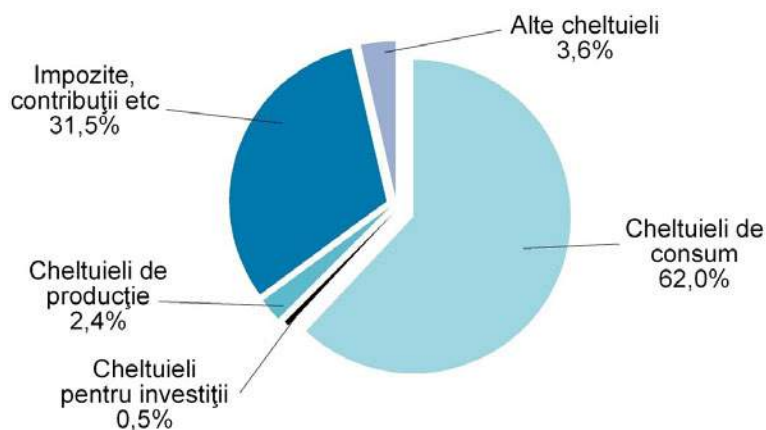
Cealaltă parte a cheltuielilor de consum, contravaloarea consumului uman din resurse proprii (acele produse alimentare și nealimentare din resurse proprii care sunt consumate de membrii gospodăriei) a fost egală cu 201,4 lei pe gospodărie și a reprezentat 5,5% din cheltuielile totale.

În anul 2018, cheltuielile pentru producția gospodăriei au reprezentat 2,4% din cheltuielile totale, din care 0,5% au revenit cheltuielilor bănești, iar 1,9% contravalorii consumului productiv din resurse proprii (furaie, semințe etc.) utilizate pentru producția gospodăriei. Acestea din urmă au însumat, în medie, 89,1 lei lunar pe gospodărie.

În anul 2018, impozitele asupra veniturilor, contribuțiile la bugetele de asigurări sociale, cotizațiile și alte impozite și taxe, au deținut o pondere de 31,5% din cheltuielile totale, ridicându-se în medie, la suma de 1156,5 lei lunar pe o gospodărie, din care impozitul pe salariu a reprezentat 15,3%, iar contribuțiile de asigurări sociale (pentru pensie, la fondul de șomaj și pentru asigurările de sănătate) 83,9%.

Cheltuielile pentru investiții au fost și în anul 2018 foarte mici, reprezentând numai 0,5% din cheltuielile totale. Este un semnal și în anul 2018, cu privire la capacitatea extrem de scăzută a gospodăriilor de a economisi. Necesitatea acoperirii prioritare a cheltuielilor impuse de producția în gospodărie, a plății impozitelor și contribuțiilor de asigurări sociale și a satisfacerii nevoilor de bază de consum lasă prea puține resurse pentru investiții.

Grafic 6.2.1. Structura cheltuielilor totale ale gospodăriilor, în anul 2018

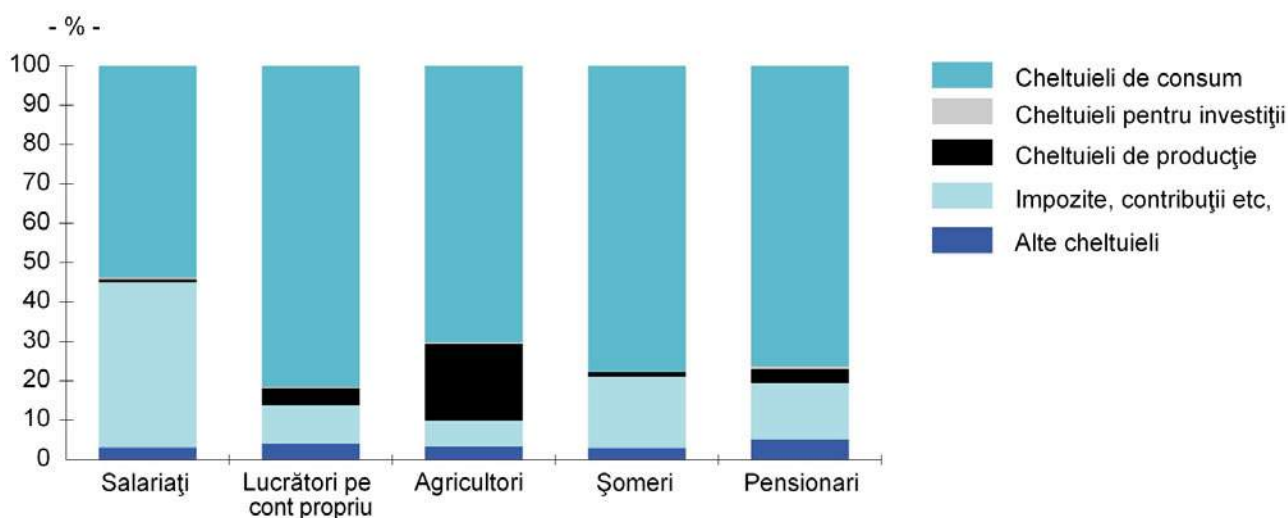
6.2.1.2. Diferențe privind structura cheltuielilor

Structura pe destinații a cheltuielilor prezintă diferențe importante între categoriile de gospodării analizate, mai ales în ceea ce privește ponderea transferurilor și a cheltuielilor pentru producția gospodăriei, a cheltuielilor bănești de consum și a consumului din resurse proprii, diferențe strâns legate de nivelul veniturilor salariale și al contravalorii consumului din resurse proprii, ca și de ponderea lor în veniturile gospodăriilor.

Impozitele, contribuțiile, cotizațiile, taxele dețin o pondere mare în cheltuielile totale ale gospodăriilor în ale căror venituri predomină veniturile salariale. Astfel, în anul 2018, ponderea acestora în cheltuielile totale a fost de 41,9% pentru gospodăriile de salariați, comparativ cu 18,1% la cele de șomeri, 14,4% la cele de pensionari, 9,6% la cele de lucrători pe cont propriu în activități neagricole și numai 6,6% în cazul gospodăriilor de agricultori.

De altfel, în anul 2018, cuantumul mediu al transferurilor aflate în sarcina gospodăriilor de salariați a fost de 13,5 ori mai mare decât al celor plătite de gospodăriile de agricultori, de 9,4 ori mai mare decât transferurile plătite de gospodăriile de lucrători pe cont propriu în activități neagricole, de 6,8 ori mai mare decât al celor de pensionari și de 6,1 ori mai mare decât al gospodăriilor de șomeri.

Grafic 6.2.2. Structura cheltuielilor totale, pe destinații și categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

Ponderea transferurilor în cheltuielile totale este mai mare la gospodăriile formate din trei sau patru persoane (37,4%, respectiv 35,4%), care cuprind în general mai mulți salariați.

O pondere mai mică a transferurilor se regăsește la gospodăriile singure (1 persoană – 20,2%), unde predomină cele de pensionari, precum și la gospodăriile formate din șase și mai multe persoane (25,0%), unde proporția gospodăriilor al căror cap de gospodărie este o persoană neocupată sau agricultor este mai mare decât proporția gospodăriilor de salariați. Din aceleași motive, care țin de frecvența gospodăriilor de salariați în totalul gospodăriilor din fiecare grupă, ponderea transferurilor este, în medie, mai mare în cazul gospodăriilor cu copii (36,4%), decât în cazul gospodăriilor fără copii (28,6%), fiind însă considerabil mai mică în cazul celor cu patru și mai mulți copii (14,8%).

Pe medii, se înregistrează diferențe relativ mari de nivel și pondere a transferurilor între urban și rural.

Cuantumul impozitelor, contribuțiilor etc., plătite în medie de o gospodărie din mediul urban a fost de 2 ori mai mare decât al celor plătite de gospodăriile din mediul rural, iar ponderea lor în totalul cheltuielilor a fost de 35,4% și respectiv, de 24,5%.

Cheltuielile pentru producția gospodăriei sunt considerabil mai mari, în cazul gospodăriilor care își asigură din resurse proprii o parte însemnată a nevoilor de consum.

În anul 2018, cele mai mari cheltuieli au fost cele efectuate de gospodăriile de agricultori: 494,3 lei lunar în medie pe o gospodărie (19,5% din cheltuielile totale ale acestor gospodării).

Un nivel relativ înalt s-a înregistrat și în cazul gospodăriilor de lucrători pe cont propriu în activități neagricole: 110,2 lei (4,4%).

Gospodăriile de salariați au cheltuit pentru producția gospodăriei în medie 0,8% din totalul cheltuielilor, iar cele de pensionari și de șomeri 3,5%, respectiv 1,1%.

Cheltuielile pentru investiții au înregistrat, în medie, la toate categoriile de gospodării analizate, niveluri practic neglijabile, ponderea acestora în cheltuielile totale fiind de numai 0,5%.

6.2.2. Cheltuielile bănești

Cheltuielile totale ale gospodăriilor includ două componente de natură diferită: *cheltuielile bănești și contravaloarea consumului din resurse proprii*.

Cheltuielile bănești cuprind cheltuielile pentru cumpărarea bunurilor și plata serviciilor de consum și a celor folosite pentru producția gospodăriei, pentru investiții, pentru plata impozitelor, contribuțiilor, cotizațiilor, precum și a altor cheltuieli.

În anul 2018, nivelul mediu al cheltuielilor bănești a fost de 3393,9 lei pe o gospodărie și de 1302,2 lei pe o persoană, iar ponderea lor în cheltuielile totale a reprezentat, în medie pe ansamblul gospodăriilor 92,6%.

Contravaloarea consumului din resurse proprii, în anul 2018, a însumat, în medie 272,7 lei pe o gospodărie și 104,6 lei pe o persoană, reprezentând 7,4% din cheltuielile totale.

Nivelul cheltuielilor bănești și ponderea lor în cheltuielile totale diferă considerabil de la o categorie de gospodării la alta, evident sub influența mărimii veniturilor bănești și a măsurii în care gospodăriile pot să completeze veniturile bănești cu resurse din producția proprie sau cu resurse atrase.

În anul 2018, dintre categoriile de gospodării analizate, nivelul mediu cel mai mare al cheltuielilor bănești (5166,7 lei lunar) s-a înregistrat la gospodăriile de salariați, cu o pondere în cheltuielile totale de 96,0%, iar cel mai mic (1708,5 lei lunar) la gospodăriile de agricultori (67,5% din cheltuielile totale).

Tabel 6.2.3. Cheltuielile bănești, pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

	Total gospodării	Gospodării de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Cheltuieli bănești, lei						
- medii lunare pe o gospodărie	3393,9	5166,7	2157,9	1708,5	1851,3	2058,0
- medii lunare pe o persoană	1302,2	1787,7	632,3	523,6	581,2	997,0
<i>Pondere în cheltuielile totale, %</i>	92,6	96,0	86,4	67,5	90,5	89,3
În % față de total gospodării						
- medii lunare pe o gospodărie	100,0	152,2	63,6	50,3	54,5	60,6
- medii lunare pe o persoană	100,0	137,3	48,6	40,2	44,6	76,6

Nivelul cheltuielilor bănești ce revine în medie pe o persoană este puternic influențat de mărimea gospodăriei și, mai ales, de numărul copiilor aflați în întreținerea gospodăriei. Astfel, dacă la gospodăriile formate din una, două sau trei persoane se înregistrează niveluri apropiate ale cheltuielilor bănești pe persoană, în cazul gospodăriilor formate din patru, cinci sau șase și mai multe persoane, cuantumul cheltuielilor descrește progresiv la 77,0%, 56,0% și, respectiv, 43,1% din cel înregistrat în medie de gospodăriile formate din persoane singure.

Cheltuielile bănești efectuate de gospodăriile cu copii sunt în medie cu 12,0% mai mici decât cele efectuate de gospodăriile fără copii, cele ale gospodăriilor cu un copil ușor mai mari (cu 7,7%), în timp ce gospodăriile cu doi, trei sau patru și mai mulți copii își pot permite să cheltuiască în medie pe o persoană sume care reprezintă 81,1%, 44,5% și 26,9% comparativ cu nivelul înregistrat în medie de gospodăriile fără copii.

Cheltuielile bănești ale gospodăriilor din mediul rural de 920,6 lei lunar pe persoană s-au ridicat numai la 56,5% din nivelul celor realizate în mediul urban. Ponderea lor în cheltuielile totale ale gospodăriilor urbane a fost de 96,6%, iar în cheltuielile gospodăriilor rurale de 85,2%.

6.2.3. Cheltuielile de consum

Cea mai mare parte a cheltuielilor gospodăriilor este alocată pentru consum. Mărimea și structura cheltuielilor de consum ale gospodăriilor sunt în funcție directă de nivelul veniturilor. Există însă și alți factori care diferențiază nivelul și structura cheltuielilor de consum, factori ale căror efecte se cumulează la nivelul gospodăriilor în funcție de diferite caracteristici.

Tabel 6.2.4. Nivelul cheltuielilor totale de consum, pe categorii de gospodărie, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

- lei lunar -

	Total gospodărie	Gospodărie de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Cheltuieli totale de consum						
- medii pe o gospodărie	2272,2	2901,2	2037,6	1778,3	1591,5	1758,5
- medii pe o persoană	871,8	1003,8	597,1	544,9	499,6	851,9
Cheltuieli bănești de consum						
- medii pe o gospodărie	2070,8	2717,9	1793,0	1378,5	1415,1	1572,2
- medii pe o persoană	794,5	940,4	525,4	422,4	444,2	761,7

Cheltuielile totale de consum cuprind, în proporții diferite, două componente: cumpărările de pe piață, care înseamnă cheltuieli bănești și contravaloarea consumului din resurse proprii.

În raport cu nivelul mediu al cheltuielilor totale de consum înregistrat pe ansamblul gospodăriilor (871,8 lei lunar pe persoană) numai cel al gospodăriilor de salariați a depășit media cu 15,1%; iar cel al gospodăriilor de pensionari, a fost foarte apropiat de medie (mai mic doar cu 2,3%). Celelalte categorii de gospodărie analizate situându-se sub medie: la șomeri cu 42,7%, la agricultori cu 37,5%, și la lucrători pe cont propriu cu 31,5%.

6.2.3.1. Cheltuielile pentru consumul alimentar, nealimentar și de servicii

În anul 2018, cheltuielile pentru consumul alimentar (839,7 lei lunar pe o gospodărie) au deținut, pe ansamblul gospodăriilor, o pondere de 37,0% din totalul cheltuielilor de consum.

În medie, pe ansamblul gospodăriilor, ponderea cheltuielilor pentru mărfuri nealimentare (850,4 lei lunar pe o gospodărie), în totalul cheltuielilor de consum, a fost de 37,4%. Amplitudinea variației acestei ponderi pe categoriile de gospodărie analizate, în funcție de statutul ocupațional al capului gospodăriei, a fost de 6,2 puncte procentuale, cea mai înaltă pondere înregistrându-se la gospodăriile de salariați (39,0%), iar cea mai scăzută la cele de șomeri (32,8%).

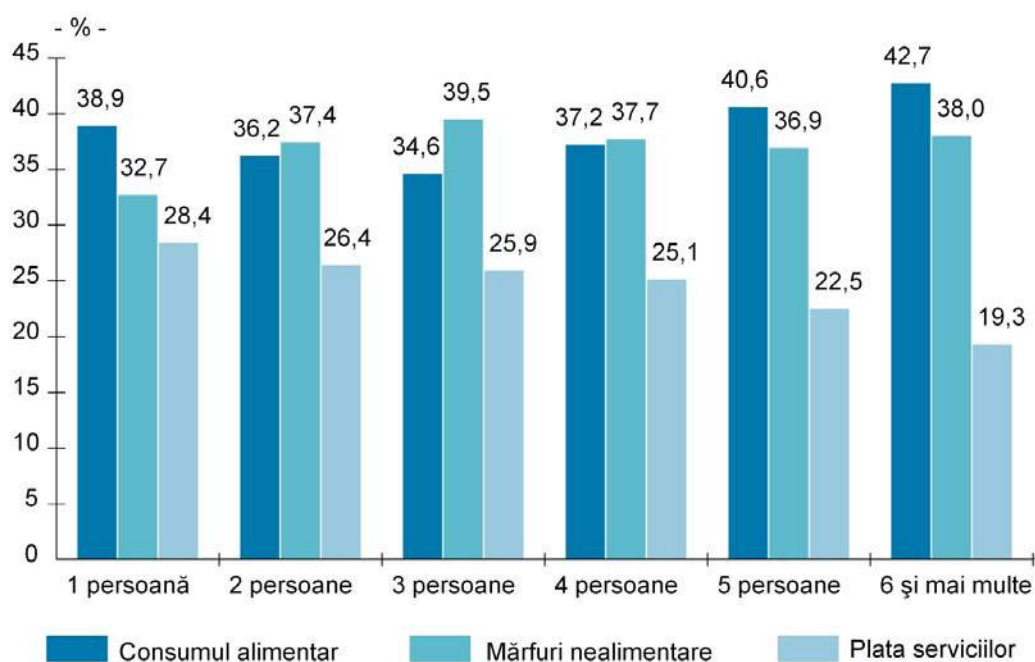
Tabel 6.2.5. Nivelul și structura cheltuielilor totale de consum, pe categorii de gospodărie, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

	Total gospodărie	Gospodărie de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Cheltuieli totale de consum, lei						
- medii lunare pe o gospodărie	2272,2	2901,2	2037,6	1778,3	1591,5	1758,5
din care, în % pentru:						
- consumul alimentar	37,0	34,1	42,6	48,2	42,8	38,9
- mărfuri nealimentare	37,4	39,0	35,4	35,2	32,8	36,1
- plata serviciilor	25,6	26,9	22,0	16,6	24,4	25,0

Cheltuielile pentru plata serviciilor dețin, în medie pe ansamblul gospodăriilor (582,2 lei lunar), o pondere de 25,6% în totalul cheltuielilor de consum.

Un factor important care diferențiază cheltuielile de consum pe o persoană din gospodărie este mărimea gospodăriei, respectiv numărul de persoane care compun gospodăria.

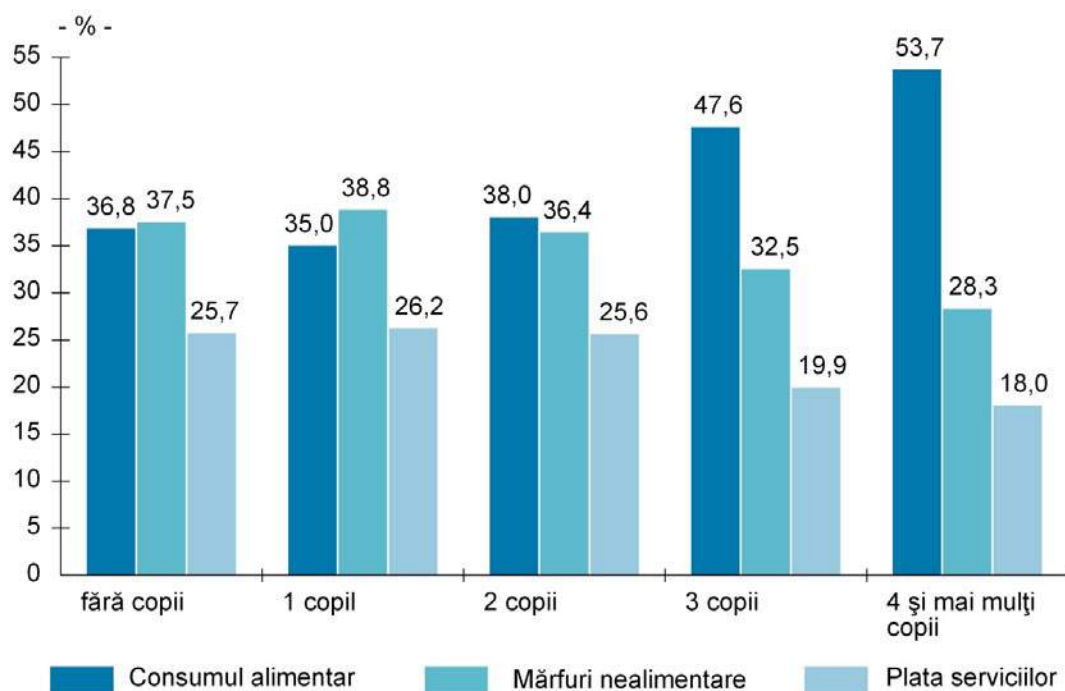
Grafic 6.2.3. Structura cheltuielilor totale de consum, după mărimea gospodăriei, în anul 2018

Astfel, în anul 2018, cheltuielile totale de consum, medii pe o persoană din gospodărie (871,8 lei lunar), descresc odată cu creșterea numărului persoanelor care compun gospodăria, încât acest indicator calculat pentru gospodăriile formate din 6 și mai multe persoane reprezintă 40,7% din cel determinat pentru gospodăriile formate dintr-o singură persoană și 58,3% din media pentru total gospodăriei.

Numărul de copii sub 18 ani aflați în întreținere constituie, de asemenea, un factor important de diferențiere a nivelului cheltuielilor de consum ce revine pe o persoană din gospodărie.

Grafic 6.2.4. Structura cheltuielilor totale de consum, după numărul copiilor sub 18 ani, în anul 2018

Într-o gospodărie cu 4 și mai mulți copii, cheltuielile de consum, medii pe o persoană au fost de 2,7 ori mai mici decât într-o gospodărie fără copii și au reprezentat mai puțin de jumătate (39,9%) din media pe total gospodării.

Unele particularități în ceea ce privește mărimea și, mai ales, structura cheltuielilor de consum sunt determinate de mediul de rezidență.

Una dintre acestea se referă la faptul că, în condițiile în care, nivelul cheltuielilor totale de consum medii lunare pe o gospodărie a fost mai mare în mediul urban cu 615,2 lei, cel pentru consumul alimentar a fost mai mare numai cu 68,5 lei.

Aceasta derivă din faptul că, în gospodăriile din mediul rural, 35,9% din cheltuielile pentru consumul alimentar reprezintă contravaloarea consumului din resurse proprii. Și pentru gospodăriile din mediul urban consumul de produse alimentare din resurse proprii joacă un rol important, acoperind 15,5% din cheltuielile de consum alimentar.

Tabel 6.2.6. Nivelul și structura cheltuielilor totale de consum, pe medii de rezidență, în anul 2018

	Total gospodării	din care, în mediul:	
		Urban	Rural
Cheltuieli totale de consum, lei			
- medii lunare pe o gospodărie	2272,2	2541,3	1926,1
<i>din care: cheltuieli bănești de consum, lei</i>			
- medii lunare pe o gospodărie	2070,8	2406,7	1638,9
În % din cheltuieli totale de consum			
- consumul alimentar	37,0	34,2	41,6
- mărfuri nealimentare	37,4	36,9	38,4
- plata serviciilor	25,6	28,9	20,0

O altă particularitate rezidă din diferența semnificativă dintre gospodăriile din urban și cele din rural, în ceea ce privește structura cheltuielilor pe categorii de bunuri și servicii.

În gospodăriile din mediul rural, cea mai mare parte a cheltuielilor gospodăriilor au fost pentru consumul alimentar (41,6%), iar cea mai mică pentru servicii (20,0%).

Structura cheltuielilor de consum a gospodăriilor din mediul urban este mai echilibrată, consumul alimentar absorbind mai puțin (34,2%), iar serviciile substanțial mai mult (28,9%) din totalul cheltuielilor de consum.

6.2.3.2. Principalele destinații ale cheltuielilor totale de consum

Conform Clasificării standard pe destinații a cheltuielilor de consum (COICOP), produsele alimentare și băuturile nealcoolice dețin, în medie, 33,3% din consumul gospodăriilor.

O altă componentă a consumului, cu pondere relativ mare în cheltuieli, este legată de locuință. Acestea i s-a alocat 22,0% din cheltuielile de consum, cea mai mare parte a acestora fiind absorbită de consumul de utilități necesar funcționării și încălzirii locuinței (apă, energie electrică și termică, gaze naturale și alți combustibili), care presupune cheltuieli în mare măsură obligatorii pentru gospodării (16,2%).

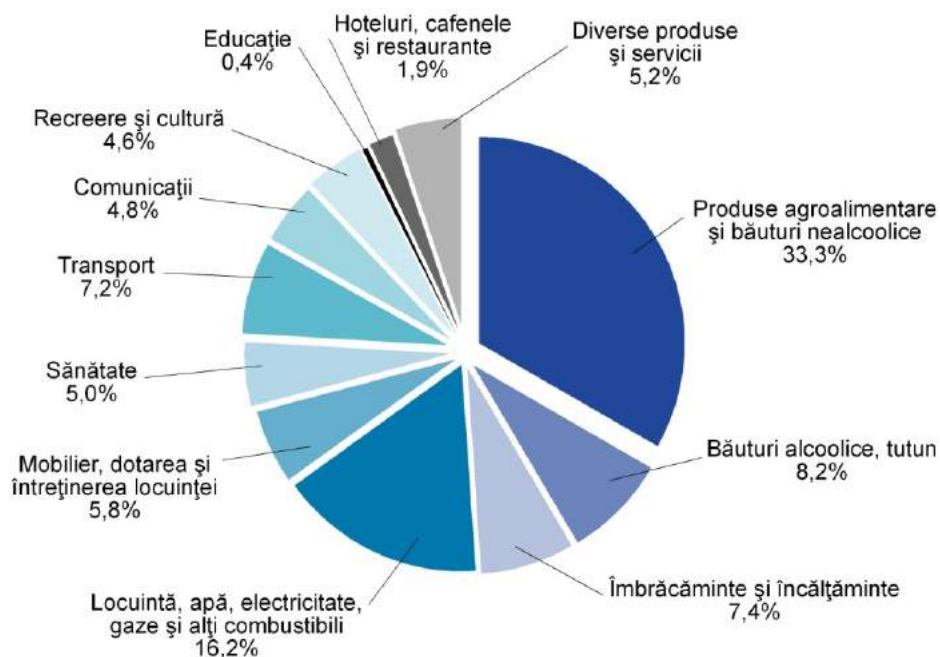
În schimb, cheltuielile implicate de dotarea și întreținerea locuinței au o pondere mult mai scăzută (5,8%).

Cheltuielile efectuate de gospodării pentru sănătate și mai ales cele pentru educație înregistrează un nivel scăzut, în special datorită faptului că, satisfacerea acestor nevoi ale membrilor gospodăriilor se realizează în cea mai mare parte prin servicii publice de care aceștia beneficiază în cadrul sistemului asigurărilor sociale sau gratuit.

Nivelul mediu cel mai scăzut al cheltuielilor pentru locuință, precum și al celor pentru diverse produse și servicii se înregistrează în cazul gospodăriilor de agricultori.

Cheltuielile efectuate de aceste gospodării pentru sănătate sunt mai mici decât jumătatea celor înregistrate pe ansamblul gospodăriilor, iar cele pentru educație, reprezintă o zecime din valoarea acestor cheltuieli.

Grafic 6.2.5. Structura cheltuielilor totale de consum, pe destinații, în anul 2018

Tabel 6.2.7. Nivelul cheltuielilor totale de consum, pe destinații și categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

- medii lunare pe o gospodărie, lei -

	Total gospodării	Gospodării de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Cheltuieli totale de consum	2272,2	2901,2	2037,6	1778,3	1591,5	1758,5
Produse agroalimentare și băuturi nealcoolice	756,9	875,1	787,8	772,7	636,0	633,2
Băuturi alcoolice, tutun	185,7	252,3	176,7	162,6	145,9	125,3
Îmbrăcăminte și încălțăminte	168,2	251,3	146,5	119,5	68,8	96,0
Locuință, apă, electricitate, gaze și alți combustibili	368,1	422,7	308,6	299,8	292,6	330,1
Mobilier, dotarea și întreținerea locuinței	132,4	175,5	98,1	70,4	88,6	105,8
Sănătate	112,7	93,2	52,0	49,3	58,0	155,7
Transport	163,8	258,1	139,9	94,4	89,3	84,0
Comunicații	109,8	147,0	99,5	79,8	85,8	78,4
Recreere și cultură	104,9	161,9	91,5	56,0	48,9	56,7
Educație	9,7	19,1	11,8	1,0	2,7	1,4
Hoteluri, cafenele și restaurante	42,1	71,7	35,0	20,0	14,3	15,3
Diverse produse și servicii	117,9	173,3	90,2	52,8	60,6	76,6

Există diferențe semnificative între nivelul cheltuielilor efectuate pentru diferite componente ale consumului de către gospodăriile din mediul urban și cele din mediul rural, determinate în parte de diferențele în modelul de consum, precum și de nivelul și structura veniturilor.

Astfel, dacă partea din cheltuielile de consum destinată produselor agroalimentare și băuturilor nealcoolice, respectiv băuturilor alcoolice și tutunului care au intrat în consumul gospodăriilor rurale a fost cu 6,8 puncte procentuale mai mare decât cea alocată în același scop de gospodăriile din mediul urban, acestea din urmă au cheltuit mai mult decât primele la toate celelalte componente ale consumului.

6.2.3.3. Cheltuielile bănești de consum

Piața are în general, un rol deosebit de important în satisfacerea tuturor nevoilor de consum. Ea participă aproape în totalitate la furnizarea produselor nealimentare și a serviciilor pentru consumul populației.

În cazul produselor alimentare, alături de cumpărările de pe piață, un aport important în acoperirea nevoilor de consum îl au produsele agroalimentare din resurse proprii.

Analiza cheltuielilor de consum ale populației pe surse de acoperire – cumpărări de pe piață care înseamnă cheltuieli bănești și consum din resurse proprii – este relevantă în special pentru gospodăriile grupate pe criterii teritoriale și profesionale.

Tabel 6.2.8. Nivelul și structura cheltuielilor de consum, pe surse de acoperire și categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

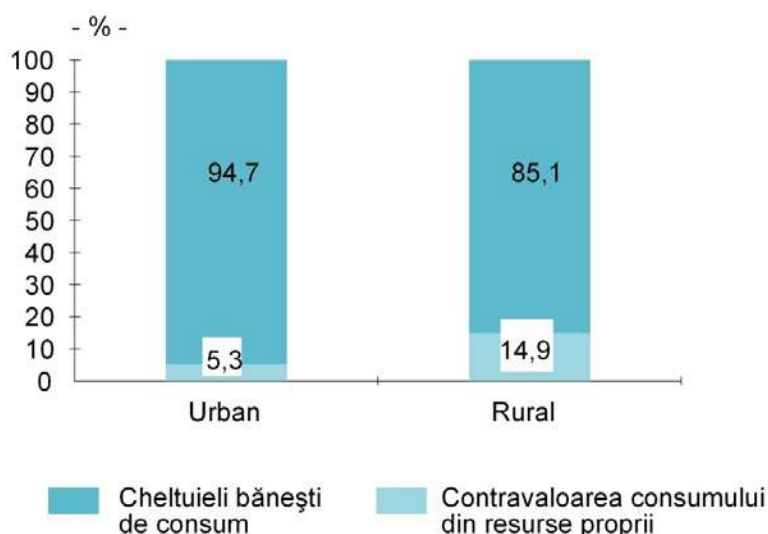
	Total gospodării	Gospodării de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Cheltuieli totale de consum, lei						
- medii lunare pe o gospodărie	2272,2	2901,2	2037,6	1778,3	1591,5	1758,5
<i>din care:</i>						
- cheltuieli bănești de consum	2070,8	2717,9	1793,0	1378,5	1415,1	1572,2
- contravaloarea consumului uman din resurse proprii	201,4	183,3	244,6	399,8	176,4	186,3
În % din cheltuieli totale de consum						
- cheltuieli bănești de consum	91,1	93,7	88,0	77,5	88,9	89,4
- contravaloarea consumului uman din resurse proprii	8,9	6,3	12,0	22,5	11,1	10,6

În anul 2018, volumul și ponderea cea mai mică a cheltuielilor bănești de consum în cheltuielile totale de consum s-au înregistrat pentru gospodăriile de agricultori.

De altfel, în gospodăriile de agricultori cheltuielile bănești de consum au reprezentat 77,5% din cheltuielile totale de consum.

Pe medii de rezidență, volumul cheltuielilor bănești de consum, în medie pe o gospodărie, a fost de 1,5 ori mai mare în gospodăriile din urban decât în rural. Ca pondere în totalul cheltuielilor de consum, acestea au reprezentat 94,7% în urban și 85,1% în rural.

Grafic 6.2.6. Sursele de acoperire a cheltuielilor totale de consum, pe medii de rezidență, în anul 2018

6.2.3.4. Cheltuielile pentru cumpărarea de produse alimentare

Cheltuielile medii lunare pentru cumpărarea de produse alimentare (inclusiv cheltuielile în unități de alimentație publică) au fost, în anul 2018, de 638,3 lei pe gospodărie și 244,9 lei pe persoană.

Ponderea cheltuielilor pentru cumpărarea de produse alimentare (inclusiv cheltuielile în unități de alimentație publică) în totalul cheltuielilor pentru consumul alimentar - medie pe o gospodărie - a fost de 76,0%, în anul 2018, pondere diferențiată pe categorii de gospodării și medii de rezidență.

Astfel, în totalul cheltuielilor pentru consumul alimentar, cumpărările au reprezentat peste 75% în gospodăriile de salariați (81,5%) și din mediul urban (84,5%).

Cheltuielile pentru cumpărarea de produse alimentare și băuturi alcoolice (inclusiv rămase în stoc, date în prelucrare, date la animale etc.) au însumat, în anul 2018, în medie, 255,3 lei lunar pe o persoană.

În anul 2018, din totalul cheltuielilor bănești pentru cumpărarea de alimente și băuturi alcoolice cele destinate cumpărării de pâine și produse de franzelărie au fost de 11,4% pe ansamblul gospodăriilor.

Această pondere a înregistrat cele mai ridicate valori în cazul gospodăriilor de agricultori (16,7%) și în cazul gospodăriilor din mediul rural (14,6%). Sub nivelul mediu se situează gospodăriile de salariați (10,3%) și gospodăriile din mediul urban (9,5).

O pondere importantă dețin și cheltuielile pentru cumpărarea de carne și preparate din carne, care împreună absorb, pe ansamblul gospodăriilor, în medie, 24,0% din cheltuielile pentru cumpărarea de produse alimentare și băuturi alcoolice.

Legumele și conservele din legume au reprezentat 7,5% din cheltuielile pentru cumpărarea de produse alimentare și băuturi alcoolice.

Așadar, cheltuielile pentru cumpărarea celor trei grupe de produse alimentare - pâine și produse de franzelărie; carne proaspătă și preparate din carne; legume și conserve din legume - însumează sub 50% din cheltuielile pentru cumpărarea de produse alimentare și băuturi alcoolice (42,9%).

Tabel 6.2.9. Nivelul și structura cheltuielilor pentru cumpărarea principalelor produse alimentare, pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

	Total gospodării	Gospodării de:				Pensionari
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	
Total cheltuieli, lei lunar pe o persoană	255,3	282,9	192,7	150,3	168,4	262,5
<i>din care, în %, pentru:</i>						
Cereale și produse din cereale	16,7	15,5	19,0	23,3	21,9	16,9
<i>din care:</i>						
- pâine și produse de franzelărie	11,4	10,3	13,6	16,7	16,7	11,6
Carne proaspătă	15,6	15,8	14,9	13,0	15,2	15,9
Preparate din carne	8,4	8,4	9,4	9,0	8,9	8,3
Lapte	6,8	6,8	7,3	5,4	6,5	7,0
Brânzeturi și smântână	8,0	8,0	7,9	6,6	6,8	8,5
Grăsimi	3,5	3,3	3,4	4,0	3,3	3,7
Fructe	6,2	6,4	5,7	5,5	5,2	6,1
Cartofi	1,5	1,5	1,4	1,5	2,0	1,6
Legume și conserve din legume	7,5	7,6	6,6	5,1	7,2	7,8
Zahăr	0,9	0,8	1,1	1,5	1,0	1,1

6.2.3.5. Cheltuielile pentru cumpărarea mărfurilor nealimentare

Nivelul mediu lunar al cheltuielilor pentru cumpărarea mărfurilor nealimentare a fost, în anul 2018, de 850,4 lei pe gospodărie și 326,3 lei pe persoană.

Ponderea lor în totalul cheltuielilor de consum a fost de 37,4%.

Pe categorii de gospodării analizate, mărimea cheltuielilor pentru mărfuri nealimentare, medii lunare pe o gospodărie, a variat între 1129,9 lei la gospodăriile de salariați și 522,3 lei la gospodăriile de șomeri, raportul între cele două extreme fiind de 2,2 : 1.

În anul 2018, cu excepția gospodăriilor de șomeri, toate celelalte categorii de gospodării analizate au alocat pentru cumpărarea articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte peste 15% din suma totală a cheltuielilor pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare.

Tabel 6.2.11. Nivelul și structura cheltuielilor pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare, pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

	Gospodării de:					
	Total gospodării	Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Total cheltuieli, lei lunar pe o gospodărie	850,4	1129,9	721,5	626,8	522,3	634,7
<i>din care, în %, pentru:</i>						
Îmbrăcăminte și încălțăminte	19,6	22,0	20,2	19,1	13,1	15,0
Combustibili lichizi și solizi	10,4	6,0	14,4	25,8	14,6	15,6
Produse medicale, aparate și medicamente	9,0	4,6	5,2	5,2	7,7	18,6
Mijloace auto-moto și alte mijloace de transport, carburanți, lubrifianți și alte produse de întreținere	14,3	17,8	14,4	10,9	11,5	8,5
Articole și produse pentru îngrijire personală	8,3	8,8	8,3	5,5	8,7	7,4
Țigări, tutun, articole și accesorii pentru fumat	16,5	17,8	17,3	14,9	21,1	13,9

Următoarele priorități pentru cea mai mare parte a gospodăriilor au fost legate de cumpărarea de țigări, tutun și articole pentru fumat, precum și de procurarea și utilizarea mijloacelor de transport.

Pe ansamblul gospodăriilor, în anul 2018, aceste grupe de cheltuieli, împreună cu cea pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, absorb 50,4% din cheltuielile pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare.

Pentru gospodăriile de pensionari, principala prioritate a constituit-o cumpărarea de medicamente, aparate și produse medicale (18,6%), iar pentru gospodăriile de agricultori cumpărarea combustibililor (25,8%).

Existența copiilor în familie implică schimbări semnificative, atât în ceea ce privește nivelul cheltuielilor pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare, cât mai ales în structura acestora.

Tabel 6.2.12. Nivelul și structura cheltuielilor pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare, după numărul copiilor sub 18 ani, în anul 2018

	Gospodării fără copii sub 18 ani	Gospodării cu copii sub 18 ani	Gospodării cu:			
			1 copil	2 copii	3 copii	4 copii și mai mulți
Total cheltuieli, lei lunar pe o persoană	356,5	282,7	341,2	263,3	148,0	98,5
<i>din care, în %, pentru:</i>						
Îmbrăcăminte și încălțăminte	17,5	23,4	22,7	24,1	25,1	28,6
Combustibili lichizi și solizi	12,0	7,4	6,5	7,5	14,8	16,1
Produse medicale, aparate și medicamente	11,5	4,5	4,4	4,5	4,1	6,6
Mijloace auto-moto și alte mijloace de transport, carburanți, lubrifianți și alte produse de întreținere	12,8	17,1	17,8	16,8	13,5	7,3
Articole și produse pentru îngrijire personală	7,9	9,0	9,2	8,5	9,1	9,4
Țigări, tutun, articole și accesorii pentru fumat	17,3	15,1	17,3	12,2	10,1	8,2

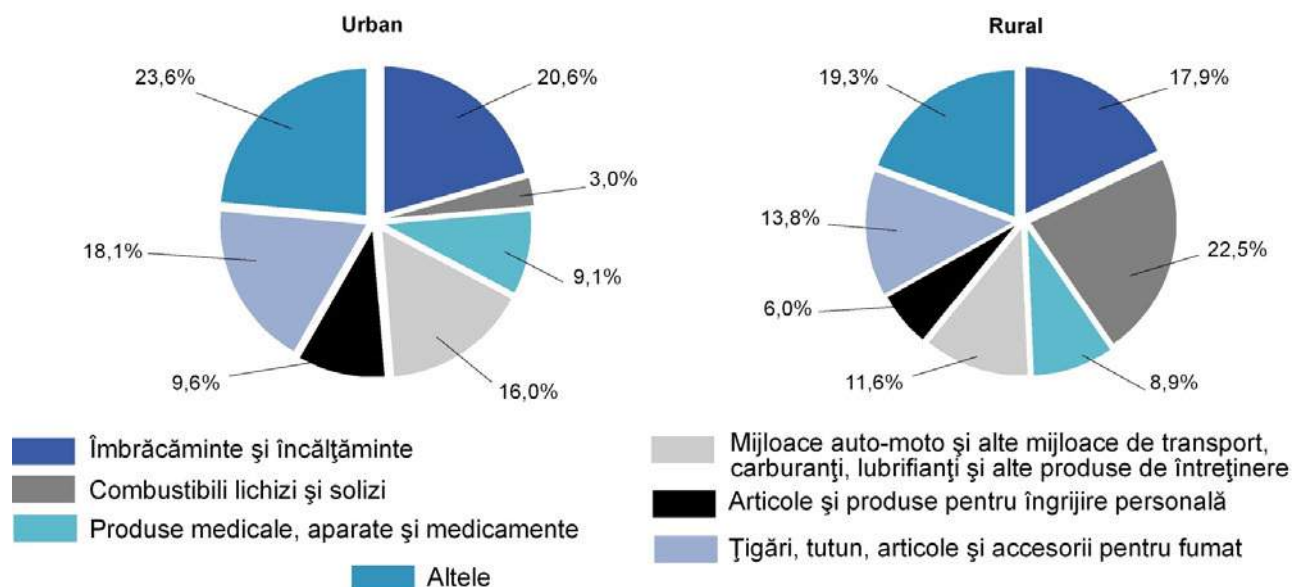
În anul 2018, în gospodăriile cu 4 și mai mulți copii s-a cheltuit pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare, în medie pe o persoană, de 3,6 ori mai puțin decât în gospodăriile fără copii.

Principala destinație a acestora rămâne tot grupa de articole de îmbrăcăminte și încălțăminte care absoarbe 17,5% din total, la gospodăriile fără copii, tinzând la 28,6% la gospodăriile cu 4 copii și mai mulți.

Țigările și accesoriile pentru fumat reprezintă și în cazul gospodăriilor cu copii, o componentă importantă a cheltuielilor pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare, deținând, în anul 2018, o pondere de 15,1%.

O particularitate ce trebuie subliniată se referă la discrepanțele relativ mici, în ceea ce privește mărimea cheltuielilor pentru cumpărarea de produse nealimentare, între gospodării grupate pe medii de rezidență. Astfel, raportul între cheltuielile medii pe o gospodărie din mediul rural (738,8 lei lunar) și din cel urban (937,1 lei lunar) a fost de 1 : 1,3.

Grafic 6.2.7. Structura cheltuielilor pentru cumpărarea mărfurilor nealimentare, pe medii de rezidență, în anul 2018

În mediul urban, capitolele care absorb cea mai mare parte a cheltuielilor pentru cumpărarea mărfurilor nealimentare sunt cele pentru articole de îmbrăcăminte și încălțăminte și cele pentru țigări, tutun, articole și accesorii pentru fumat. Astfel, împreună dețin o pondere de 38,7% în total.

În mediul rural, în anul 2018, peste 50% (54,3%) din totalul cheltuielilor pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare s-au efectuat, pentru procurarea a trei grupe de bunuri: îmbrăcăminte și încălțăminte, combustibili (lichizi și solizi) și țigări, tutun, articole și accesorii pentru fumat.

6.2.3.6. Cheltuielile pentru plata serviciilor

În configurația consumului populației, *serviciile* constituie un reper important pentru evaluarea condițiilor de viață. Apelul la utilizarea serviciilor pentru satisfacerea nevoilor de consum este strâns legat de numeroși factori, între care cei mai importanți sunt: puterea de cumpărare, respectiv veniturile bănești; mediul de rezidență și condițiile de locuit; comportamentul consumatorilor.

În anul 2018, pe ansamblul gospodăriilor, cheltuielile pentru plata serviciilor dețin o pondere relativ scăzută: 25,6% în totalul cheltuielilor de consum și 28,1% în totalul cheltuielilor bănești de consum.

Cheltuielile pentru plata serviciilor însumează, în medie pe o gospodărie 582,2 lei lunar. Din acest total, în anul 2018, cele legate de locuință dețin de departe ponderea cea mai mare, 47,9%. În cadrul acestora, cele pentru energie electrică și gaze naturale dețin ponderi mari, ajungând la 59,7% din totalul cheltuielilor pentru serviciile legate de locuință.

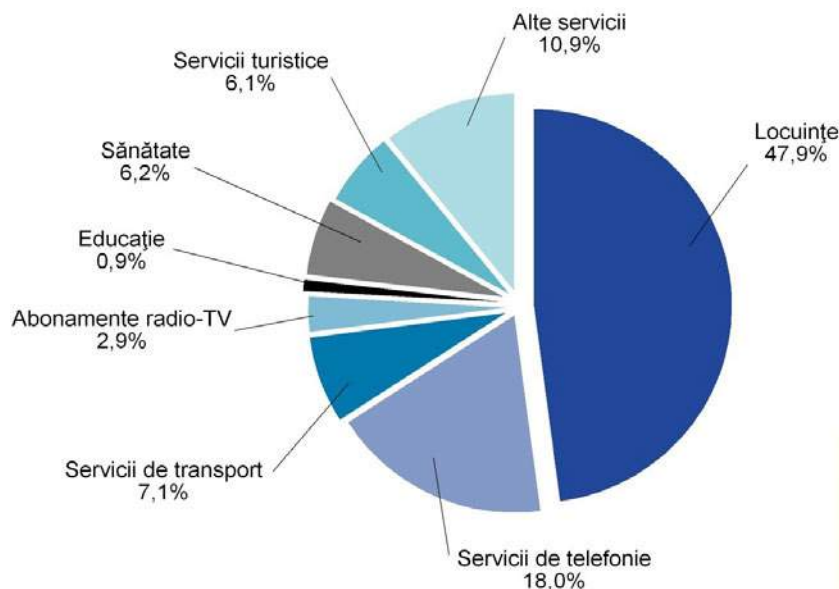
Serviciile de telefonie ocupă următorul loc în ierarhia cheltuielilor pentru servicii, cu o pondere de 18,0%, fiind urmate, ca mărime și pondere, de cheltuielile de transport (7,1%).

Cheltuielile pentru aceste trei categorii de servicii (locuință, telefonie și transport) absorb 73,0% din totalul cheltuielilor pentru servicii, pe ansamblul gospodăriilor.

Serviciile de sănătate și educație dețin o pondere relativ scăzută în totalul serviciilor plătite: pentru serviciile de sănătate 6,2%, iar pentru serviciile de educație 0,9%.

Cheltuielile pentru grupele de servicii menționate mai sus, pot fi asimilate în cea mai mare parte a lor unor plăți "obligatorii" ale gospodăriilor, determinate de situația locativă și condițiile de locuit, de nevoile de deplasare spre și de la locul de muncă sau de studiu, de starea de sănătate etc.. Ele absorb cea mai mare parte a cheltuielilor pentru servicii, lăsând puține resurse pentru cheltuielile aferente celorlalte categorii de servicii, legate de exemplu de utilizarea timpului liber, cultură, îngrijire personală, asigurări etc.. Este motivul pentru care cheltuielile efectuate pentru astfel de servicii sunt ne semnificative.

Grafic 6.2.8. Structura cheltuielilor pentru plata serviciilor, pe total gospodării, în anul 2018

Pe categoriile de gospodării analizate, nivelul mediu lunar cel mai înalt al cheltuielilor pentru plata serviciilor s-a înregistrat la gospodăriile de salariați, iar cel mai scăzut la gospodăriile de agricultori.

În anul 2018, gospodăriile de salariați au cheltuit, în medie lunar de 2,7 ori mai mult decât cele de agricultori.

Serviciile legate de locuință constituie cea mai importantă componentă a cheltuielilor cu serviciile pentru toate categoriile de gospodării analizate. Ele au reprezentat, în anul 2018, peste 50% la gospodăriile de șomeri și pensionari.

Cheltuielile pentru telefonie ocupă cel de al doilea loc ca volum și pondere în totalul cheltuielilor pentru plata serviciilor pentru gospodăriile de salariați, iar pentru gospodăriile de lucrători pe cont propriu, șomeri, agricultori și pensionari cele pentru energie electrică.

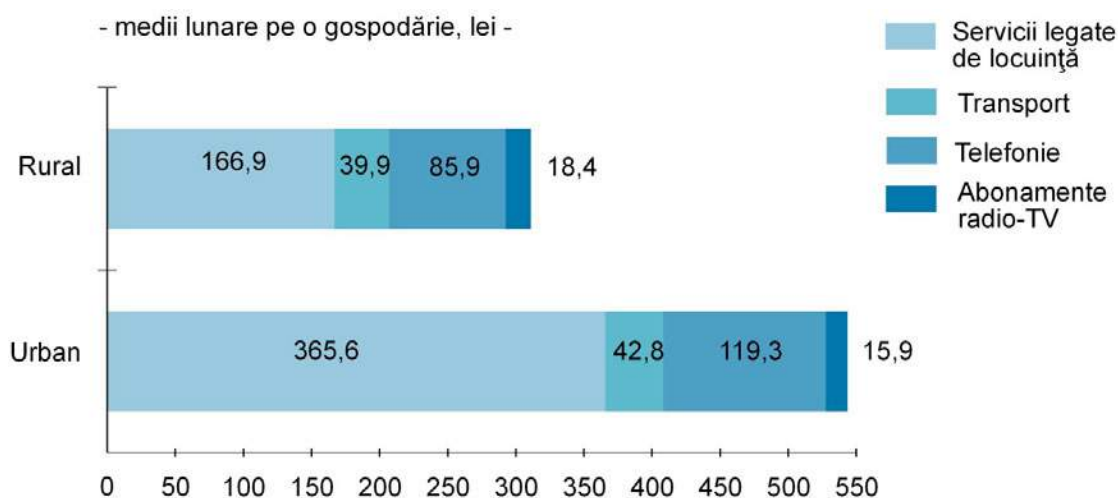
Tabel 6.2.13. Nivelul și structura cheltuielilor pentru plata serviciilor, pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

	Gospodării de:					
	Total gospodării	Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Total cheltuieli, lei lunar pe o gospodărie	582,2	781,4	448,6	294,7	387,9	440,0
<i>din care, în %, pentru:</i>						
Servicii legate de locuință	47,9	45,3	44,1	43,9	55,3	52,5
<i>din care:</i>						
- energie electrică	17,5	14,6	21,8	31,4	23,1	20,9
- gaze naturale	11,1	10,9	7,6	2,4	10,8	12,9
- apă, canal, salubritate și servicii comunale	10,6	10,3	9,3	5,2	14,4	11,8
Servicii de sănătate	6,2	5,3	3,2	5,7	4,6	8,6
Servicii de transport	7,1	7,2	8,0	8,7	7,5	6,8
Servicii de telefonie	18,0	17,7	21,5	25,9	21,8	17,4
Abonamente radio - TV	2,9	1,9	4,2	6,2	4,5	4,4
Servicii de educație	0,9	1,3	1,9	0,2	*)	0,1
Servicii turistice	6,1	8,3	7,8	1,5	0,3	2,4

*) Sub 0,5%.

Mediul de rezidență este un element care diferențiază semnificativ cheltuielile pentru plata serviciilor, cheltuielile medii lunare pe o gospodărie în mediul urban fiind, în anul 2018, de 734,6 lei, de 1,9 ori mai mari decât în rural. Principalul factor de diferențiere este tipul locuințelor și al nevoilor de servicii generate de acestea.

Grafic 6.2.9. Cheltuielile gospodăriilor pentru principalele tipuri de servicii, pe medii de rezidență, în anul 2018

În urban, cheltuielile medii lunare pentru plata serviciilor legate de locuință au fost de 2,2 ori mai mari decât în rural și au deținut o pondere de 49,8% în total cheltuieli pentru plata serviciilor. Pentru gospodăriile din mediul urban, principalele capitole de cheltuieli legate de locuință au fost cele pentru energie electrică, apă, canal, salubritate și servicii comunale și gaze naturale. Împreună acestea absorb 39,2% din totalul cheltuielilor pentru plata serviciilor.

Pentru gospodăriile din mediul rural, particularitatea constă în faptul că, ponderea cea mai mare a serviciilor legate de locuință o dețin cheltuielile pentru plata energiei electrice, numai acestea reprezentând aproape o treime (26,5%) din totalul cheltuielilor pentru plata serviciilor.

Un alt element de diferențiere îl reprezintă serviciile de telefonie care, în anul 2018, în gospodăriile din urban, au deținut o pondere de 16,2% din total și au fost de 1,4 ori mai mari decât în rural.

6.3. Echilibrul balanței veniturilor și cheltuielilor gospodăriilor populației

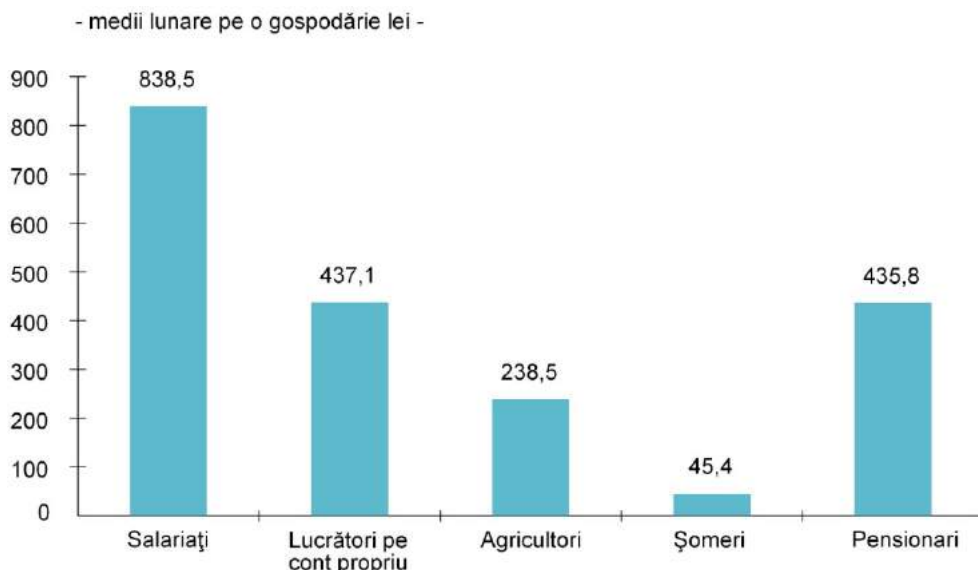
Pe ansamblul gospodăriilor, în anul 2018, *economii* au reprezentat în medie pe o gospodărie 584,7 lei lunar, ceea ce a însemnat 13,8% din veniturile totale.

Tabel 6.3.1. Economia (+) / deficitul de resurse (-), pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

	Total gospodării	Gospodării de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Medii lunare pe o gospodărie, lei	+584,7	+838,5	+437,1	+238,5	+45,4	+435,8
În % față de veniturile totale	+13,8	+13,5	+14,9	+8,6	+2,2	+15,9

Situația pe categoriile de gospodării analizate se prezintă astfel: gospodăriile de pensionari au economisit în medie +15,9% din venituri, cele de lucrători pe cont propriu în activități neagricole +14,9%, cele de salariați +13,5%, cele de agricultori +8,6%, în timp ce, nivelul cel mai scăzut al economiilor, de +2,2%, s-a înregistrat la gospodăriile de șomeri.

Grafic 6.3.1. Economia (+) / deficitul de resurse (-), pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

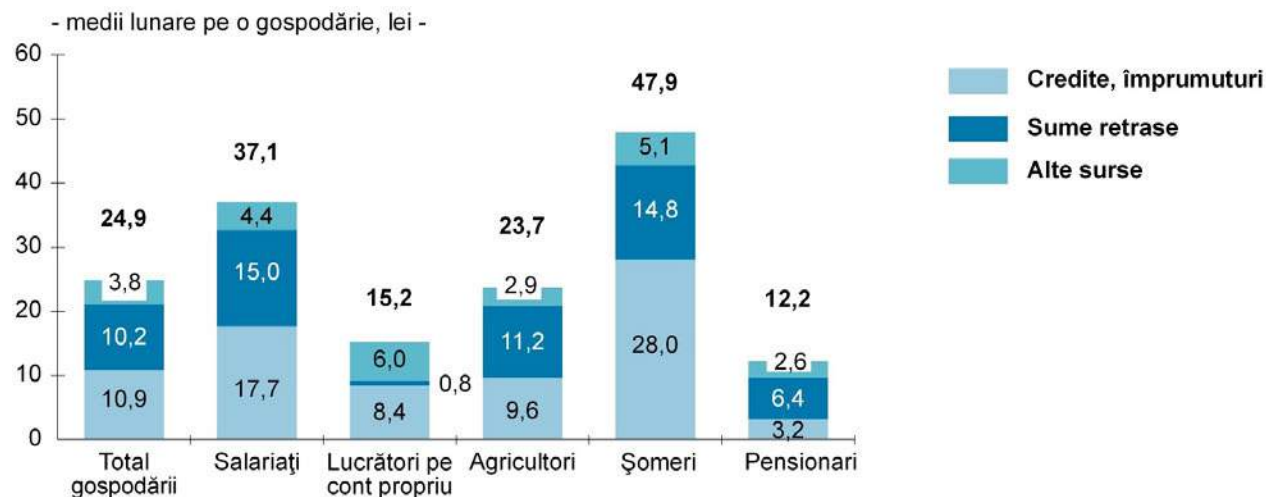

Analiza relației dintre veniturile și cheltuielile totale ale gospodăriilor distribuite după diferite caracteristici evidențiază existența economiilor la toate tipurile de gospodării, indiferent de distribuție. Cele mai mici economii (până în 10% din veniturile totale) s-au regăsit la gospodăriile de agricultori și de șomeri (+8,6%, respectiv, +2,2%), la cele cu patru și mai mulți copii (+7,9%), la cele formate din persoane singure (+8,0%), la cele din grupa de vârstă 15-24 ani (+8,4%), la cele conduse de persoane cu nivelul de pregătire primar (+9,0%), la cele din regiunea Nord-Est (+9,5%), precum și la gospodăriile din decila D2 (+7,5%) și decila D3 (+9,7%).

În anul 2018, diferența dintre veniturile și cheltuielile gospodăriilor din mediul rural a fost, de 12,2%, iar în mediul urban s-au înregistrat, în medie, economii care au reprezentat 14,6% din veniturile totale.

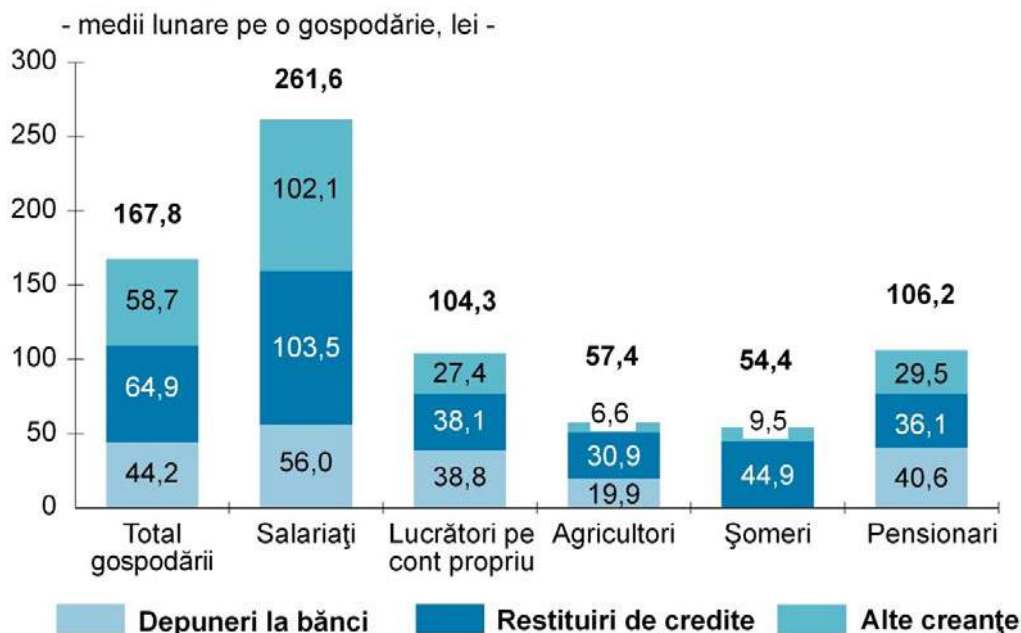
Pentru acoperirea cheltuielilor, o parte din gospodării au retras sume din economiile realizate în perioadele anterioare depuse la bănci și alte instituții financiare, sau au apelat la împrumuturi și credite de la bănci, CAR, agenți economici și de la persoane particulare, sumele intrate cu acest titlu în bugetele gospodăriilor formând în medie 10,2 lei și, respectiv, 10,9 lei lunar pe gospodărie.

Grafic 6.3.2. Împrumuturi și alte resurse atrase, pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

Împreună cu sumele încasate sub formă de avans sau prin restituirea unor sume acordate altor persoane, precum și cu contravaloarea mărfurilor cumpărate și a serviciilor prestate pe credit, toate aceste fluxuri monetare intrate în bugetele gospodăriilor s-au ridicat, în medie, la 24,9 lei lunar pe o gospodărie, acoperind 0,7% din cheltuielile totale ale gospodăriilor.

Grafic 6.3.3. Împrumuturi restituite, sume depuse la bănci etc., pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

În anul 2018, gospodăriile de pensionari au apelat în cea mai mică măsură la credite și la economii, sumele utilizate ridicându-se, în medie, la numai 12,2 lei (0,5% din cheltuielile totale).

În cazul gospodăriilor de șomeri 2,3% din cheltuieli au fost acoperite din aceste surse, din care împrumuturile au reprezentat 58,4%, iar sumele retrase de la bănci din economiile anterioare 30,9%.

Raportate la totalul gospodăriilor, sumele pe care o parte dintre gospodării le-au economisit, utilizându-le pentru restituirea creditelor și împrumuturilor contractate anterior, pentru a acorda împrumuturi altor gospodării, sau pe care le-au depus în bănci, sunt mai mari cu 142,9 lei lunar pe o gospodărie, decât cele care au intrat în bugetele gospodăriilor sub forma împrumuturilor, retragerilor de economii etc..

În medie pe o gospodărie acestea din urmă au reprezentat 167,8 lei lunar, respectiv 3,9% din veniturile totale.

La toate categoriile de gospodării analizate, suma intrărilor rezultate în urma operațiunilor de creditare la care participă gospodăriile, este mai mică decât suma ieșirilor ocazionate de aceste operațiuni. Cu toate că, în medie pe ansamblul gospodăriilor, soldul acestor fluxuri este negativ (-142,93 lei lunar pe gospodărie), acesta împreună cu soldul balanței veniturilor și cheltuielilor (+441,74 lei) se concretizează în creșterea cu 298,81 lei în medie pe o gospodărie, a soldului în numerar aflat în gospodării.

7. CONDIȚII DE LOCUIT ȘI ÎNZESTRAREA CU BUNURI DE FOLOSINȚĂ ÎNDELUNGATĂ

7.1. Fondul de locuințe

Fondul de locuințe s-a majorat constant, an de an, ajungând la sfârșitul anului 2018 să fie constituit din 9031 mii locuințe, cu 54 mii mai mare decât în anul 2017.

În anul 2018, comparativ cu anul 2017, creșterea numărului de locuințe înregistrată s-a reflectat în majorarea numărului de camere de locuit (cu 176 mii camere, reprezentând 0,7%), precum și a suprafeței locuibile cu 3598 mii metri pătrați (reprezentând 0,8%).

Tabel 7.1.1. Evoluția fondului de locuințe

	Locuințe mii	Camere de locuit mii	Suprafața locuibilă mii mp	Suprafața locuibilă pe o locuință mp	Suprafața locuibilă pe o cameră mp
- existent la sfârșitul anului -					
2017					
Total	8977	24488	426411	47,5	17,4
Proprietate majoritar de stat	110	195	3690	33,5	18,9
Proprietate majoritar privată	8867	24293	422721	47,7	17,4
2018					
Total	9031	24664	430009	47,6	17,4
Proprietate majoritar de stat	112	200	3801	33,9	19,0
Proprietate majoritar privată	8919	24464	426208	47,8	17,4

Analiza fondului de locuințe existent la sfârșitul anului 2018, pe *forme de proprietate*, relevă faptul că 98,8% din total locuințe au aparținut proprietății majoritar private, păstrându-se aceeași tendință evolutivă și în cazul indicatorilor **camere de locuit** (99,2%) și a **suprafeței locuibile** (99,1%).

În anul 2018, pe **medii de rezidență**, cele mai multe locuințe s-au înregistrat în mediul urban (4928829 locuințe, reprezentând 54,6% din numărul total); la indicatorul număr de camere de locuit, raportul urban / rural este relativ mai echilibrat, în sensul că 50,6% din numărul total de camere de locuit sunt în mediul urban și 49,4% în mediul rural; la indicatorul suprafață locuibilă 55,0% din total este în mediul urban și 45,0% în mediul rural.

În anul 2018 au fost *terminate* 59713 locuințe, în creștere față de anul 2017 cu 6366 locuințe (reprezentând 11,9%).

În anul 2018, comparativ cu anul 2017, pe *surse de finanțare a locuințelor terminate*, sunt de evidențiat următoarele aspecte:

- numărul de locuințe terminate din fonduri publice în anul 2018 a fost de 2004 locuințe, fiind în creștere cu 13,3%, comparativ cu anul 2017;
- au fost terminate, din fonduri private, 57709 locuințe, acestea deținând cea mai mare pondere în numărul total de locuințe terminate (96,6%), înregistrându-se față de anul precedent o creștere a acestora cu 11,9%.

După numărul camerelor de locuit, locuințele terminate au avut următoarea structură: 7,2% din numărul total au fost locuințe cu o cameră, 29,8% au fost locuințe cu două camere, 28,7% au fost locuințe cu trei camere, 34,2% au fost locuințe cu patru camere și peste.

În funcție de sursele de finanțare, situația locuințelor terminate după numărul de camere de locuit, relevă următoarele aspecte:

- pentru locuințele finanțate din fonduri private, cea mai mare pondere au deținut-o locuințele cu patru camere și peste (35,2% din locuințele totale terminate din fonduri private), iar cea mai mică pondere au avut-o locuințele terminate cu o cameră (6,4%);
- pentru locuințele finanțate din fonduri publice, cea mai mare pondere au deținut-o locuințele cu două camere (44,9% din totalul locuințelor terminate din fonduri publice) și cea mai mică pondere au avut-o locuințele terminate cu patru camere și peste (7,0%).

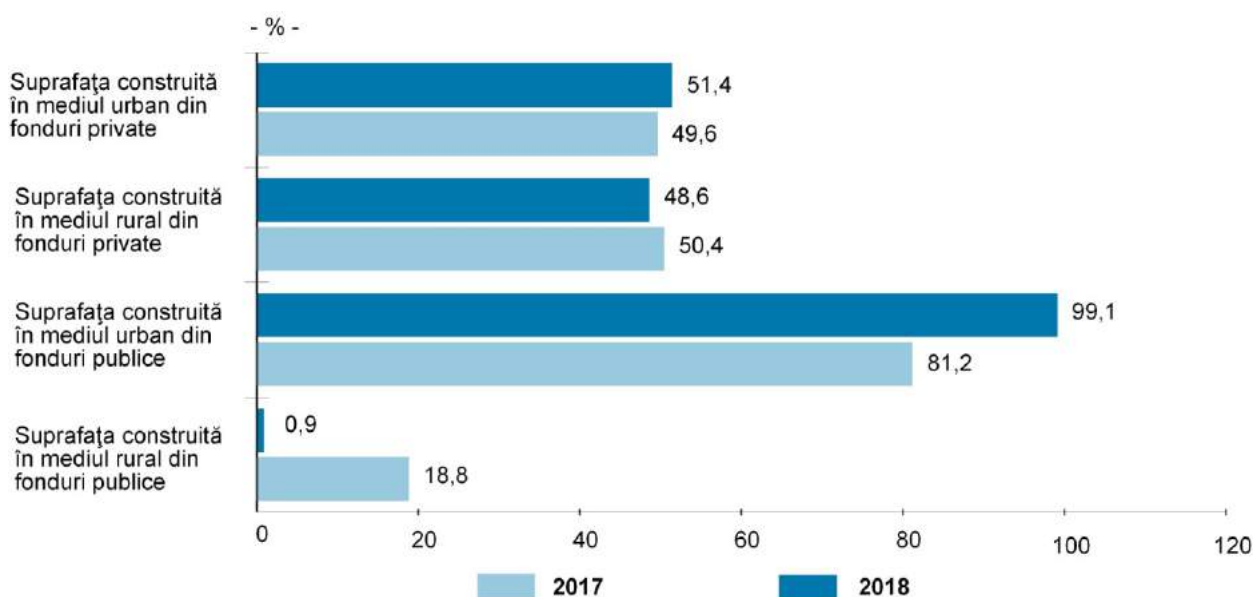
Tabel 7.1.2. Locuințe terminate, după numărul camerelor de locuit și sursele de finanțare

	2017	2018	2018 față de 2017	
			+/-	%
Total	53347	59713	+6366	111,9
Cu o cameră	2670	4308	+1638	161,3
Cu două camere	16562	17805	+1243	107,5
Cu trei camere	14144	17166	+3022	121,4
Cu patru camere și peste	19971	20434	+463	102,3
<i>Din acestea, finanțate din:</i>				
Fonduri private				
Total	51578	57709	+6131	111,9
Cu o cameră	2415	3686	+1271	152,6
Cu două camere	15442	16905	+1463	109,5
Cu trei camere	13819	16824	+3005	121,7
Cu patru camere și peste	19902	20294	+392	102,0
Fonduri publice				
Total	1769	2004	+235	113,3
Cu o cameră	255	622	+367	243,9
Cu două camere	1120	900	-220	80,4
Cu trei camere	325	342	+17	105,2
Cu patru camere și peste	69	140	+71	202,9

În anul 2018, în funcție de *fondurile utilizate*, în cazul locuințelor terminate, cea mai mare parte a suprafeței construite din fonduri publice s-a realizat în mediul urban (99,1% din toată suprafața construită din fonduri publice). În ceea ce privește suprafața construită din fonduri private pentru cele două medii de rezidență, s-a înregistrat o creștere în mediul urban de 51,4%, față de 48,6% în mediul rural.

Din analiza evoluției suprafețelor locuințelor terminate rezultă că, în ceea ce privește suprafața construită, s-au înregistrat scăderi la suprafețele locuințelor terminate în mediul rural din fondurile private (de la 50,4% în anul 2017, la 48,6% în anul 2018), cât și la cele din fondurile publice (de la 18,8% în anul 2017, la 0,9% în anul 2018). Creșteri s-au înregistrat la suprafețele locuințelor terminate în mediul urban din fonduri publice (de la 81,2% în anul 2017, la 99,1% în anul 2018), cât și la cele din fonduri private (de la 49,6% în anul 2017, la 51,4% în anul 2018).

Grafic 7.1.1. Suprafața construită din fonduri publice și private, pe medii de rezidență

7.2. Sisteme de canalizare, rețele de distribuire a gazelor naturale și a apei potabile, precum și spații verzi

În directă legătură cu fondul de locuințe, deosebit de importanți sunt și indicatorii referitori la sistemele de canalizare, rețelele și volumul distribuit de gaze naturale și de apă potabilă precum și spațiile verzi.

În anul 2018, *numărul localităților cu instalații de canalizare publică* a fost de 1305, cu 4,3% mai mare decât în anul 2017. În municipii și orașe s-au înregistrat 24,1% din totalul localităților dotate cu rețele de canalizare publică.

În anul 2018, *lungimea totală simplă a conductelor de canalizare* a fost de 38449 km, în creștere față de anul anterior cu 5,8%.

Tabel 7.2.1. Canalizarea publică și spații verzi

	2017 ¹⁾	2018 ¹⁾	2018 față de 2017	
			+/-	%
Localități ²⁾ cu instalații de canalizare publică (număr)	1251	1305	+54	104,3
din care:				
Municipii și orașe	314	315	+1	100,3
Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare (km)	36345	38449	+2104	105,8
Suprafața spațiilor verzi în municipii și orașe (ha)	26639	26905	+266	101,0

¹⁾ La sfârșitul anului.

²⁾ Municipii, orașe, comune.

În anul 2018, *suprafața spațiilor verzi din municipii și orașe* a fost de 26905 hectare, în creștere cu 1,0% față de cea din anul anterior.

În anul 2018, numărul de localități în care s-au *distribuit gaze naturale* a fost de 945, în creștere cu 2,6% față de anul anterior. Lungimea totală simplă a conductelor de gaze naturale a fost de 41413 km, în creștere cu 2,9% față de anul anterior.

În anul 2018, volumul de gaze naturale distribuit a fost de 9043 milioane metri cubi, în scădere cu 1,5% față de anul 2017. În anul 2018, din cantitatea totală de gaze naturale distribuită, se constată că, pentru uz casnic s-au consumat 3144 milioane metri cubi, respectiv 34,8% din total. Comparativ cu anul 2017, cantitatea de gaze naturale distribuită pentru uz casnic a scăzut cu 0,4%.

Tabel 7.2.2. Lungimea rețelei de distribuție a gazelor naturale și volumul lor distribuit

	2017 ¹⁾	2018 ¹⁾	2018 față de 2017	
			+/-	%
Numărul localităților ²⁾ în care se distribuie gaze naturale	921	945	+24	102,6
Lungimea simplă a conductelor de distribuție a gazelor naturale (km)	40256	41413	+1157	102,9
Gaze naturale distribuite (milioane mc)	9179	9043	-136	98,5
din care:				
Pentru uz casnic	3156	3144	-12	99,6

¹⁾ La sfârșitul anului.

²⁾ Municipii, orașe, comune.

În anul 2018, numărul de localități cu *instalații de alimentare cu apă potabilă* a fost de 2565, în creștere cu 1,2% față de anul anterior.

Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile a fost la sfârșitul anului 2018 de 84504 km, în creștere cu 2414 km, față de anul 2017, respectiv 2,9%. În municipii și orașe lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile a reprezentat 36,0% din total, respectiv 30416 km.

Tabel 7.2.3. Lungimea rețelei de distribuție a apei potabile și volumul ei distribuit

	2017 ¹⁾	2018 ¹⁾	2018 față de 2017	
			+/-	%
Numărul localităților ²⁾ cu instalații de alimentare cu apă potabilă	2534	2565	+31	101,2
din care:				
Municipii și orașe	317	317	-	100,0
Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile (km)	82090	84504	+2414	102,9
din care:				
Municipii și orașe	30093	30416	+323	101,1
Apă potabilă distribuită consumatorilor (milioane mc)	746	752	+6	100,8
din care:				
Pentru uz casnic	562	567	+5	100,9

¹⁾ La sfârșitul anului.

²⁾ Municipii, orașe, comune.

În anul 2018, *volumul de apă potabilă distribuit consumatorilor* a fost de 752 milioane metri cubi, în creștere cu 0,8% față de anul 2017 (respectiv 6 milioane metri cubi). Din cantitatea totală de apă potabilă distribuită, consumatorilor casnici le-au revenit 567 milioane metri cubi, respectiv 75,4% din total. În anul 2018 comparativ cu anul 2017, cantitatea de apă potabilă distribuită pentru uz casnic a crescut cu 5 milioane metri cubi, respectiv cu 0,9%.

7.3. Înzestrarea gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată

În anul 2018¹⁰⁾, din cheltuielile totale ale unei gospodării (3666,6 lei lunar pe o gospodărie), 3,6% au fost destinați pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței.

Dacă se are în vedere că acest ultim element de costuri aparține categoriei cheltuieli totale de consum ale gospodăriilor, care în anul 2018 au însumat 2272,2 lei lunar pe o gospodărie, rezultă că ponderea cheltuielilor pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței a fost de 5,8%, în anul 2018.

Pe categoriile de gospodării analizate au existat diferențe în ceea ce privește nivelul mediu al cheltuielilor pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței, după cum urmează: salariații au alocat pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței 175,5 lei lunar (3,3% din cheltuielile totale ale unei gospodării, respectiv 6,0% din cheltuielile totale de consum); lucrătorii pe cont propriu în activități neagricole au cheltuit 98,1 lei lunar (3,9%, respectiv 4,8%); agricultorii au cheltuit 70,4 lei lunar (2,8%, respectiv 4,0%); șomerii 88,6 lei lunar (4,3%, respectiv 5,6%); pensionarii 105,8 lei lunar (4,6%, respectiv 6,0%).

Tabel 7.3.1. Cheltuielile pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței, pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

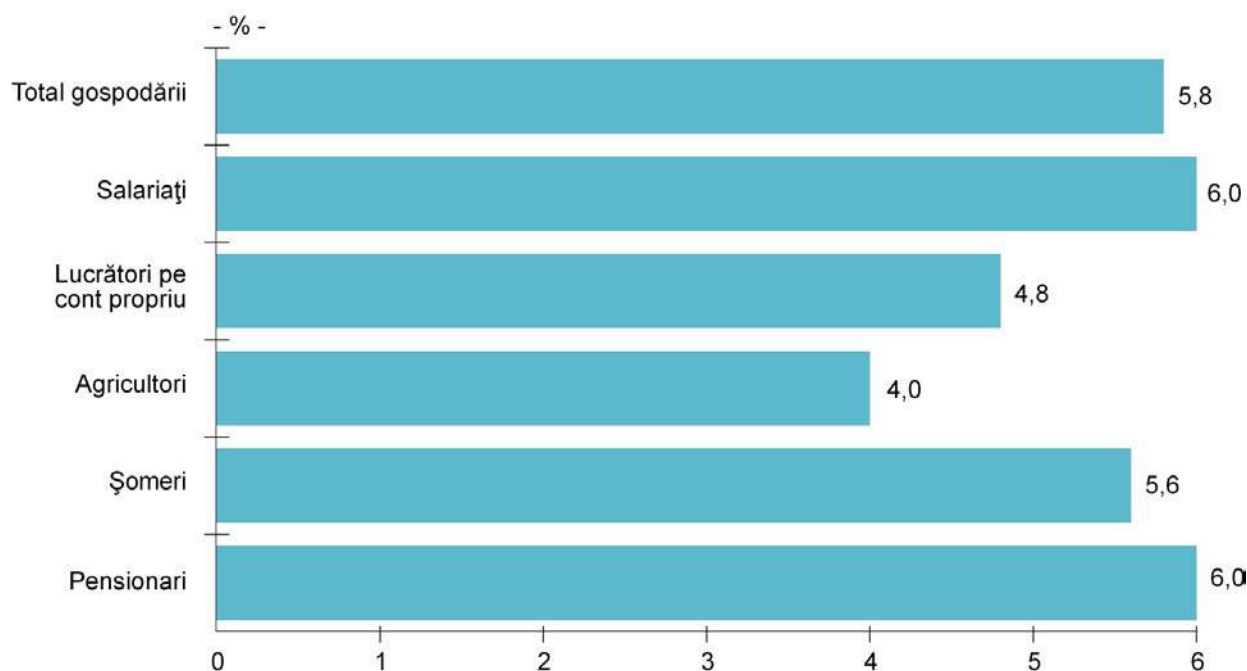
	Total gospodării	Gospodării de:				
		Salariați	Lucrători pe cont propriu în activități neagricole	Agricultori	Șomeri	Pensionari
Cheltuieli totale, lei						
- medii lunare pe o gospodărie	3666,6	5381,6	2499,0	2531,8	2044,8	2304,9
<i>din care, cheltuieli totale de consum, lei</i>						
- medii lunare pe o gospodărie	2272,2	2901,2	2037,6	1778,3	1591,5	1758,5
<i>din care, mobilier, dotarea și întreținerea locuinței, lei</i>						
- medii lunare pe o gospodărie	132,4	175,5	98,1	70,4	88,6	105,8
<i>Pondere în cheltuielile totale, %</i>						
- mobilier, dotarea și întreținerea locuinței	3,6	3,3	3,9	2,8	4,3	4,6
<i>Pondere în cheltuielile totale de consum, %</i>						
- mobilier, dotarea și întreținerea locuinței	5,8	6,0	4,8	4,0	5,6	6,0

¹⁰⁾ Date statistice obținute prin "Ancheta Bugetelor de Familie (ABF)" desfășurată în perioada ianuarie - decembrie 2018. ABF asigură colectarea informațiilor necesare pentru evaluarea nivelului de trai al populației prin indicatori statistici privind veniturile, cheltuielile și consumul gospodăriilor.

În anul 2018, cea mai mare pondere a cheltuielilor medii lunare ale gospodăriilor pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței în total cheltuieli s-a înregistrat atât la categoria de gospodării șomeri cât și la categoria de gospodării pensionari.

Ponderea cheltuielilor medii lunare ale gospodăriilor pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței în total cheltuieli de consum a avut în anul 2018 valori apropiate, între 4,0% și 6,0%.

Grafic 7.3.1. Ponderea cheltuielilor pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței în cheltuielile totale de consum, pe categorii de gospodării, după statutul ocupațional al capului gospodăriei, în anul 2018

O parte din cheltuielile gospodăriilor pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței, la care s-au adăugat și creditele de consum contractate de acestea, s-au regăsit în creșterea gradului de înzestrare a gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată.

Tabel 7.3.2. Înzestrarea gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată, în anul 2018

	Total gospodării	- număr mediu la 100 gospodării - din care, în mediul:	
		Urban	Rural
Aparate de radio ¹⁾	65,5	66,1	64,8
Televizoare - total	163,0	167,5	157,2
Frigidere și congelatoare	69,9	51,0	94,3
Combină frigorifice	59,7	70,9	45,4
Mașini de gătit cu gaze	98,3	99,6	96,6
Mașini electrice de spălat rufe	87,0	94,4	77,5
Aspiratoare de praf	76,9	89,3	60,8
Computere PC	55,2	68,8	37,8
Telefoane mobile	186,8	195,4	175,8
Autoturisme	38,3	45,5	29,0

¹⁾ Sunt incluse radioreceptoare, radiocasetofoane și combine muzicale.

În anul 2018, cea mai mare valoare a înzestrării gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată s-a înregistrat pentru telefoane mobile, atât pe ansamblul gospodăriilor, în medie 187 telefoane mobile la 100 gospodării, cât și pe medii de rezidență (195 telefoane mobile în mediul urban, respectiv, 176 telefoane mobile în mediul rural).

Mediul de rezidență este un element care diferențiază înzestrarea gospodăriilor. Principalul factor de diferențiere este tipul locuințelor și al nevoilor de bunuri de folosință îndelungată generate de acestea.

8. CONSUMUL ALIMENTAR ȘI DE BĂUTURI AL POPULAȚIEI¹¹⁾

Evoluția consumului alimentar și de băuturi al populației a fost influențată de: resursele de produse agroalimentare și băuturi (producție și import), exportul de produse agroalimentare și băuturi (produse primare și transformate), variația stocurilor (stocul final - stocul inițial), consumul intern - altul decât consumul alimentar propriu-zis (consumul de sămânță, de furaje, alte consumuri).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, evoluția consumului mediu anual pe locuitor¹²⁾ la principalele produse agroalimentare și băuturi s-a caracterizat prin următoarele aspecte:

- o scădere a consumului mediu anual, pe locuitor, la cereale și produse din cereale, în echivalent făină (-1,3%);
- creșteri ale consumului mediu anual, pe locuitor, la: fructe și produse din fructe în echivalent fructe proaspete (+15,3%), legume și produse din legume în echivalent legume proaspete, leguminoase boabe și pepeni (+7,7%), carne și produse din carne și organe comestibile, în echivalent carne proaspătă (+7,3%), pește și produse din pește, în echivalent pește proaspăt (+6,3%) și lapte și produse din lapte, în echivalent lapte de 3,5% grăsime, exclusiv unt (+2,7%);
- scăderi ale consumului mediu anual, pe locuitor, la: ouă (-7,5%), grăsimi animale, greutate brută (-2,9%), grăsimi vegetale, greutate brută (-2,7%), zahăr și produse din zahăr în echivalent zahăr rafinat (-1,2%) și cartofi (-1,1%);
- creșteri ale consumului mediu anual, pe locuitor, la băuturi alcoolice distilate în echivalent alcool 100% (+26,7%), la vin și produse din vin (+9,2%) și la bere (+0,7%);
- scăderi ale consumului mediu anual, pe locuitor, la băuturi nealcoolice (-1,6%).

Tabel 8.1.1. Consumul mediu anual, pe locuitor, la principalele produse alimentare și băuturi

	U.M.	2017	2018 ¹⁾	2018 față de 2017, diferențe (+/-)
Produse de origine vegetală				
Cereale și produse din cereale				
- în echivalent boabe	kg	208,2	205,4	-2,8
- în echivalent făină	kg	157,3	155,2	-2,1
Cartofi	kg	96,6	95,5	-1,1
Legume și produse din legume (în echivalent legume proaspete), leguminoase boabe și pepeni	kg	187,8	202,2	+14,4
Fructe și produse din fructe (în echivalent fructe proaspete)	kg	96,1	110,8	+14,7
Zahăr și produse din zahăr (în echivalent zahăr rafinat)	kg	25,7	25,4	-0,3
Grăsimi vegetale (greutate brută)	kg	18,6	18,1	-0,5
Produse de origine animală				
Lapte și produse din lapte, în echivalent lapte de 3,5% grăsime (exclusiv unt)	litri	244,1	250,8	+6,7
Ouă	bucăți	255	236	-19,0
Pește și produse din pește (în echivalent pește proaspăt)	kg	6,3	6,7	+0,4
Carne, produse din carne și organe comestibile (în echivalent carne proaspătă)	kg	71,5	76,7	+5,2
Grăsimi animale (greutate brută)	kg	3,5	3,4	-0,1
Băuturi				
Băuturi nealcoolice ²⁾	litri	213,2	209,8	-3,4
Bere	litri	89,5	90,1	+0,6
Vin și produse din vin	litri	21,8	23,8	+2,0
Băuturi alcoolice distilate (în echivalent alcool 100%)	litri	1,5	1,9	+0,4

¹⁾ Date provizorii.

²⁾ Inclusiv consumul de bere nealcoolică.

¹¹⁾ Indicatorii referitori la consumul mediu anual alimentar și de băuturi pe locuitor, pentru anii 2017 și 2018 s-au calculat pe baza datelor definitive privind populația rezidentă la 1 iulie, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

¹²⁾ Consumurile medii la principalele produse agroalimentare pe locuitor reprezintă, consumuri aparente corespunzătoare disponibilului de consum al întregii populații și se deosebesc de consumurile alimentare efective ale gospodăriilor individuale (medii lunare pe persoană) prin conținut, sferă de cuprindere, perioadă de referință, sursă de date, precum și mod de calcul.

Tabel 8.1.2. Consumul alimentar mediu zilnic (exprimat în calorii și factori nutritivi), pe locuitor

	U.M.	2017		2018 ¹⁾		2018 față de 2017, diferențe (+/-)
		Absolut	Relativ	Absolut	Relativ	
Calorii	Număr	3500	100,0	3552	100,0	+52,0
De origine animală	Număr	931	26,6	959	27,0	+28,0
De origine vegetală	Număr	2569	73,4	2593	73,0	+24,0
Proteine	Grame	114,1	100,0	117,7	100,0	+3,6
De origine animală	Grame	59,3	52,0	61,8	52,5	+2,5
De origine vegetală	Grame	54,8	48,0	55,9	47,5	+1,1
Lipide	Grame	116,2	100,0	118,1	100,0	+1,9
De origine animală	Grame	59,6	51,3	61,2	51,8	+1,6
De origine vegetală	Grame	56,6	48,7	56,9	50,2	+0,3
Glucide	Grame	477,2	100,0	481,9	100,0	+4,7

Notă: S-au utilizat datele definitive privind populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

¹⁾ Date provizorii.

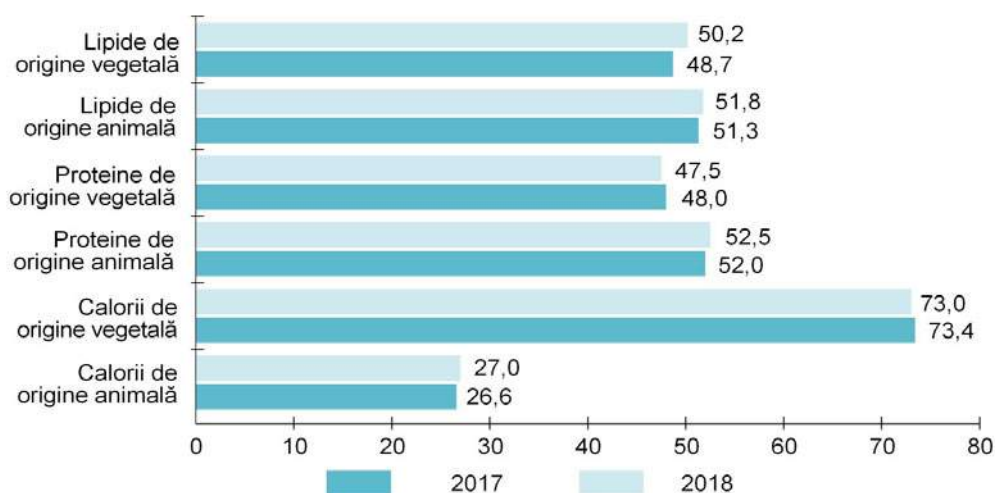
În anul 2018 comparativ cu anul 2017, consumul alimentar mediu zilnic pe locuitor, exprimat în calorii și factori nutritivi se prezintă astfel:

- consumul mediu zilnic de calorii, pe locuitor, a înregistrat o creștere cu 1,5%, datorată atât creșterii consumului mediu zilnic de calorii de origine animală cu 3,0% cât și a consumului mediu zilnic de calorii de origine vegetală cu 0,9%;
- consumul mediu zilnic de proteine, pe locuitor, a crescut cu 3,2%; componentele acestuia au evoluat astfel: atât consumul mediu zilnic de proteine de origine animală, pe locuitor, cât și consumul mediu zilnic de proteine de origine vegetală, pe locuitor, au crescut cu 4,2% respectiv cu 2,0% față de nivelul anului precedent;
- consumul mediu zilnic de lipide, pe locuitor, a crescut cu 1,6%, datorită influenței atât a consumului mediu zilnic de lipide de origine animală, care a crescut cu 2,7%, cât și a consumului mediu zilnic de lipide de origine vegetală, care a crescut cu 0,5%;
- consumul mediu zilnic de glucide, pe locuitor, a înregistrat o creștere cu 1,0%.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, structura consumului alimentar mediu zilnic pe locuitor, exprimat în calorii și factori nutritivi, se caracterizează prin următoarele aspecte:

- ponderea consumului alimentar mediu zilnic, pe locuitor, exprimat în calorii de origine animală a înregistrat creștere cu 0,4 puncte procentuale, în defavoarea consumului mediu zilnic de calorii de origine vegetală, care a înregistrat scădere;
- în anul 2018 consumul alimentar mediu zilnic de proteine de origine animală este cu 10,6% mai mare față de consumul alimentar mediu zilnic de proteine de origine vegetală. Ponderea consumului alimentar mediu zilnic de proteine de origine animală, pe locuitor, a crescut cu 0,5 puncte procentuale iar ponderea consumului alimentar mediu zilnic de proteine de origine vegetală, pe locuitor, a scăzut cu 0,5 puncte procentuale, comparativ cu anul precedent;
- creșterea ponderii lipidelor de origine animală cu 0,5 puncte procentuale, în favoarea ponderii lipidelor de origine vegetală, care a crescut în aceeași proporție.

Grafic 8.1.1. Ponderea caloriilor și a factorilor nutritivi de origine vegetală și animală în consumul mediu zilnic, pe locuitor

9. PROTECȚIA SOCIALĂ

9.1. Protecția socială a șomerilor

În anul 2018, cheltuielile cu protecția socială a șomerilor au fost de 953457,4 mii lei, în creștere cu 0,3% față de anul 2017; din totalul acestora, sumele aferente indemnizațiilor de șomaj au reprezentat 40,2%.

Tabel 9.1.1. Cheltuielile cu protecția socială a șomerilor

	Mii lei		2018 față de 2017		%	
	2017	2018	+/-	%	2017	2018
Total	950647,7	953457,4	2809,7	100,3	100,0	100,0
Indemnizație de șomaj ¹⁾	437378,0	383243,5	-54134,5	87,6	46,0	40,2
Plata absolvenților	34631,8	34856,7	224,9	100,6	3,6	3,7
Plăți compensatorii	-	-	-	-	-	-
Alte cheltuieli ²⁾	478637,9	535357,2	56719,3	111,9	50,4	56,1

¹⁾ Indemnizația de șomaj acordată persoanelor aflate în șomaj ca urmare a pierderii locului de muncă, conform art.39 din Legea nr.76/2002 și indemnizația de șomaj acordată absolvenților instituțiilor de învățământ, conform art.40 din Legea nr.76/2002, precum și alte sume acordate în completarea veniturilor salariale ale angajaților conform articolelor 72-73 din Legea nr.76/2002.

²⁾ Inclusiv plăți pentru stimularea șomerilor care se angajează înainte de expirarea perioadei de acordare a indemnizației; pentru stimularea mobilității forței de muncă și stimularea angajatorilor care încadrează șomeri aparținând unor categorii defavorizate, cheltuieli cu calificarea, recalificarea și alte cheltuieli.
Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

În anul 2018, plata absolvenților (% în totalul cheltuielilor) a avut o creștere de 3,7% față de 3,6% în anul 2017.

Tabel 9.1.2. Indemnizații de șomaj

	2017	2018	2018 față de 2017, (+/-)
Media lunară (lei /persoană)			
Indemnizație de șomaj (șomeri cu experiență în muncă) ¹⁾	460	460	-
Indemnizație de șomaj (șomeri fără experiență în muncă) ²⁾	222	225	3
În procente față de salariul minim brut pe economie			
	Procente		Puncte procentuale
Indemnizație de șomaj (șomeri cu experiență în muncă) ¹⁾	32,1	24,2	-7,9
Indemnizație de șomaj (șomeri fără experiență în muncă) ²⁾	15,5	11,8	-3,7

¹⁾ Indemnizația de șomaj acordată persoanelor aflate în șomaj ca urmare a pierderii locului de muncă, conform art.39 din Legea nr.76/2002.

²⁾ Indemnizația de șomaj acordată absolvenților instituțiilor de învățământ, conform art.40 din Legea nr.76/2002.

Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

În anul 2018, valoarea medie a indemnizației pentru șomeri cu experiență în muncă a fost de 460 lei, la fel cu anul anterior și a reprezentat 24,2% din salariul minim brut pe economie (32,1% în anul 2017). Ponderea indemnizației de șomaj acordată absolvenților instituțiilor de învățământ în salariul minim brut pe economie a înregistrat o scădere cu 3,7 puncte procentuale comparativ cu anul precedent.

9.2. Asigurările sociale pentru pensii

9.2.1. Numărul mediu al pensionarilor

Evoluțiile demografice din ultimii ani, schimbările din economia și societatea românească și-au pus amprenta asupra structurii populației active care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii, dar și asupra dimensionării populației inactive.

În anul 2018, deși în ușoară scădere, pensionarii dețineau o pondere însemnată în totalul populației inactive, numărul acestora menținându-se la un nivel relativ ridicat.

În anul 2018, *numărul mediu al pensionarilor* a fost de 5207 mii persoane, în scădere cu 21 mii persoane față de anul 2017. Comparativ cu aceeași perioadă, a scăzut cu 10,6% numărul pensionarilor proveniți din fostul sistem pentru agricultori, a crescut numărul pensionarilor de asigurări sociale de stat cu 0,1%, iar pe total, numărul mediu al pensionarilor s-a redus cu 0,4%.

Tabel 9.2.1. Evoluția numărului mediu al pensionarilor, după sistemul de pensionare

	2017	2018	2018 față de 2017	
			+/-	%
Pensionari - total (I+II+III)	5228	5207	-21	99,6
I. Asigurări sociale - total	5225	5204	-21	99,6
<i>din care:</i>				
- asigurări sociale de stat	4678	4684	6	100,1
- asigurări sociale din fostul sistem pentru agricultori	376	336	-40	89,4
- asigurări sociale - culte	3	3	-	100,0
- asigurări sociale - avocați	3	3	-	100,0
II. Beneficiari de ajutor social - tip pensie	1	1	-	100,0
III. I.O.V.R.	2	2	-	100,0

Sursa: Cercetarea statistică privind numărul de pensionari și pensia medie lunară.

Pensionarii de asigurări sociale dețin în continuare ponderea majoritară (99,9%).

Din total, pensionarii de asigurări sociale de stat au reprezentat 90,0%, ponderea lor fiind mai mare cu 0,5 puncte procentuale față de anul 2017.

Numărul pensionarilor din fostul sistem pentru agricultori a scăzut față de aceeași perioadă cu 40 mii persoane, aceștia reprezentând 6,4% din totalul pensionarilor (față de 7,2% în anul 2017).

În anul 2018, *numărul mediu al pensionarilor de asigurări sociale, exclusiv pensionarii din fostul sistem pentru agricultori*, era de 4868 mii persoane, în creștere cu 19 mii de persoane comparativ cu anul 2017.

Tabel 9.2.2. Distribuția pensionarilor, după sistemul de pensionare

	- % -	
	2017	2018
Pensionari -total (I+II+III)	100,0	100,0
I. Asigurări sociale - total	100,0	100,0
<i>din care:</i>		
- asigurări sociale de stat	89,5	90,0
- asigurări sociale din fostul sistem pentru agricultori	7,2	6,4
- asigurări sociale - culte	0,1	0,1
- asigurări sociale - avocați	0,1	0,1
II. Beneficiari de ajutor social - tip pensie	**)	**)
III. I.O.V.R.	**)	**)

**) Sub 0,05.

Sursa: Cercetarea statistică privind numărul de pensionari și pensia medie lunară.

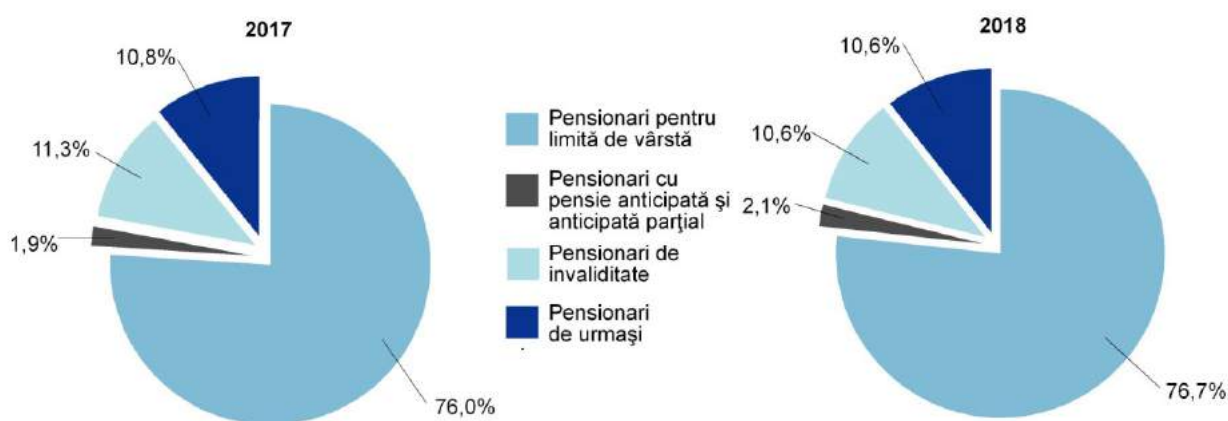
În anul 2018, *numărul mediu al pensionarilor de asigurări sociale, inclusiv pensionarii din fostul sistem pentru agricultori* a fost de 5204 mii persoane, cu 21 mii mai puțin decât în anul 2017. Comparativ cu aceeași perioadă, se observă modificări de structură ale acestei categorii, determinate de scăderea numărului pensionarilor cu pensie anticipată (-8,7%), a pensionarilor cu pensie de invaliditate (-6,8%) și al pensionarilor de urmaș (-1,8%) și creșterea numărului pensionarilor pentru limită de vârstă (+0,6%), precum și a pensionarilor cu pensie anticipată parțial (+11,4%).

Tabel 9.2.3. Evoluția numărului mediu de pensionari de asigurări sociale, inclusiv pensionarii din fostul sistem pentru agricultori, pe principalele categorii de pensii

	2017	2018	2018 față de 2017, %
Pensionari de asigurări sociale - total (A+B+C+D+E)	5225	5204	99,6
<i>din care:</i>			
A) Limită de vârstă	3971	3993	100,6
- cu stagiul complet de cotizare	2922	2986	102,2
- cu stagiul incomplet de cotizare	1049	1007	96,0
B) Anticipată	23	21	91,3
C) Anticipată parțial	79	88	111,4
D) Invaliditate	590	550	93,2
- gradul I	48	48	100,0
- gradul II	249	230	92,4
- gradul III	293	272	92,8
E) Urmaș	562	552	98,2

Sursa: Cercetarea statistică privind numărul de pensionari și pensia medie lunară.

Grafic 9.2.1. Distribuția pensionarilor de asigurări sociale inclusiv pensionarii din fostul sistem pentru agricultori, pe principalele categorii de pensii

Sursa: Cercetarea statistică privind numărul de pensionari și pensia medie lunară.

Distribuția pensionarilor de asigurări sociale pe principalele categorii de pensii reliefează faptul că, de la o perioadă la alta, ponderea pensionarilor de invaliditate a scăzut (-40 mii persoane), iar nivelul înregistrat la categoria de pensionari pentru limită de vârstă cu stagiul complet de cotizare a înregistrat o creștere de 64 mii persoane. Pensionarii cuprinși în categoria de pensie anticipată și anticipată parțial au reprezentat 2,1%, numărul lor fiind mai mare cu 7 mii de persoane față de anul anterior.

9.2.2. Pensia medie lunară

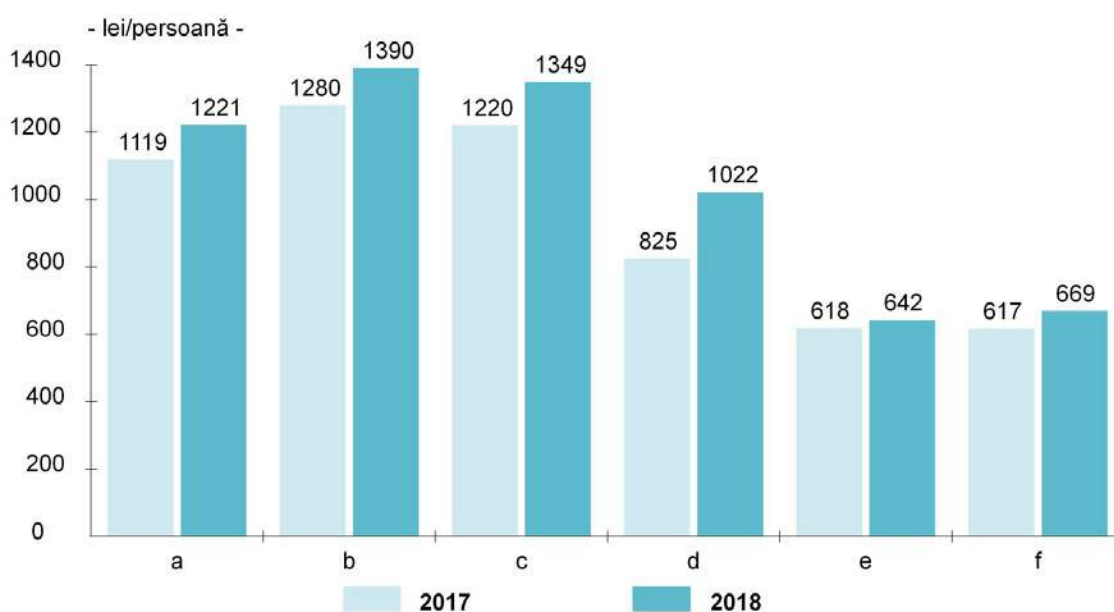
Pensia medie lunară la nivelul anului 2018 a fost de 1172 lei, mai mare cu 9,6% comparativ cu anul precedent. Pentru categoriile de pensii din sistemul asigurărilor sociale, s-au înregistrat creșteri față de anul 2017 cu +10,8% (culte), +10,0% (pensionari din fostul sistem pentru agricultori), +9,7% (asigurări sociale de stat) și +4,4% (avocați).

În anul 2018, pensia medie de asigurări sociale a pensionarilor din fostul sistem pentru agricultori a fost de 2,4 ori mai mică, comparativ cu pensia de asigurări sociale de stat. Pensia medie a pensionarilor de asigurări sociale, exclusiv pensionarii din fostul sistem pentru agricultori a fost de 1221 lei, în creștere cu 9,1% față de anul 2017.

Tabel 9.2.4. Evoluția pensiei medii lunare, după sistemul de pensionare

	2017	2018	-lei/persoană - 2018 față de 2017, %
Total	1069	1172	109,6
I. Asigurări sociale - total	1069	1172	109,6
<i>din care:</i>			
- asigurări sociale de stat	1026	1126	109,7
- asigurări sociale din fostul sistem pentru agricultori	421	463	110,0
- asigurări sociale - culte	683	757	110,8
- asigurări sociale - avocați	1945	2030	104,4
II. Ajutoare sociale - tip pensie	257	281	109,3
III. I.O.V.R.	228	228	100,0

Sursa: Cercetarea statistică privind numărul de pensionari și pensia medie lunară.

Grafic 9.2.2. Evoluția pensiei medii lunare de asigurări sociale (exclusiv pensionarii din fostul sistem pentru agricultori), pe principalele categorii de pensii

- a. Pensia medie a pensionarilor de asigurări sociale exclusiv agricultori
- b. Pensia medie lunară a pensionarilor pentru limită de vârstă - total
- c. Pensia anticipată
- d. Pensia anticipată parțial
- e. Pensia medie lunară a pensionarilor de invaliditate
- f. Pensia medie lunară a pensionarilor de urmaș

Unui pensionar pentru limită de vârstă cu stagiul complet de cotizare, provenit din rândul pensionarilor din fostul sistem pentru agricultori, i-a revenit o pensie de 552 lei, în timp ce unui fost salariat, i-a revenit o pensie de 2,5 ori mai mare (1379 lei).

Tabelul 9.2.5. Evoluția pensiei medii lunare de asigurări sociale (inclusiv pensionarii din fostul sistem pentru agricultori), pe principalele categorii de pensii

	2017	2018	- lei/persoană - 2018 față de 2017, %
Total	1069	1172	109,6
<i>din care:</i>			
Limită de vârstă	1208	1321	109,4
Invaliditate	617	641	103,9
Urmaș	594	647	108,9

Sursa: Cercetarea statistică privind numărul de pensionari și pensia medie lunară.

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, pensia medie netă estimată¹³⁾ (pensia medie fără impozit și fără contribuția de asigurări sociale de sănătate) pentru un pensionar de asigurări sociale a fost de 1161 lei, în creștere cu 10,4% față de anul anterior.

9.2.3. Pensia medie lunară a pensionarilor de asigurări sociale de stat

În anul 2018, pensia medie lunară a pensionarilor de asigurări sociale de stat a fost de 1126 lei, în termeni nominali, în creștere cu 9,7% față de anul 2017.

Pensia medie netă estimată¹³⁾ (pensia medie fără impozit și fără contribuția de asigurări sociale de sănătate) de asigurări sociale de stat pentru limită de vârstă cu stagiul complet de cotizare era de 1371 lei. Aceasta a fost cu 8,9% în creștere față de anul 2017.

În anul 2018, pensia medie reală a pensionarilor de asigurări sociale de stat (inclusiv pensionarii din sistemul Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului Român de Informații) a fost de 105,0% comparativ cu anul 2017 și în creștere cu 63,2% față de anul 1990.

Tabel 9.2.6. Indicii pensiei medii reale a pensionarilor de asigurări sociale de stat

- procente -																			
Anii	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
2000	100,0	105,9	109,5	117,4	131,2	141,8	154,8	190,1	255,1	285,8	278,9	265,7	265,9	266,0	274,0	287,8	309,3	353,4	371,2
2001		100,0	103,4	110,8	123,9	133,8	146,2	179,5	240,7	269,8	263,3	250,8	250,9	251,1	258,7	271,7	292,0	333,6	350,4
2002			100,0	107,2	119,7	129,4	141,4	173,6	232,8	260,9	254,6	242,7	242,8	242,8	250,1	262,8	282,4	322,6	338,9
2003				100,0	111,7	120,7	131,8	161,9	217,3	243,4	237,6	226,4	226,5	226,6	233,4	245,2	263,5	301,0	316,2
2004					100,0	108,1	118,0	145,0	194,5	217,9	212,7	202,6	202,7	202,9	208,9	219,4	235,8	269,4	283,0
2005						100,0	109,2	134,1	179,8	201,6	196,7	187,4	187,6	187,6	193,2	203,0	218,1	249,2	261,8
2006							100,0	122,8	164,6	184,6	180,0	171,6	171,6	171,7	177,0	185,9	199,7	228,2	239,7
2007								100,0	134,1	150,3	146,7	139,7	139,8	139,9	144,1	151,3	162,6	185,8	195,2
2008									100,0	112,0	109,4	104,2	104,2	104,3	107,5	112,9	121,2	138,5	145,6
2009										100,0	97,5	93,0	93,0	93,0	95,8	100,7	108,2	123,7	129,9
2010											100,0	95,3	95,3	95,3	98,3	103,2	110,9	126,7	133,1
2011												100,0	100,1	100,1	103,1	108,3	116,4	132,9	139,7
2012													100,0	100,0	103,0	108,3	116,3	132,9	139,6
2013														100,0	103,0	108,2	116,3	132,9	139,6
2014															100,0	105,0	112,9	129,0	135,5
2015																100,0	107,5	122,8	128,9
2016																	100,0	114,3	120,1
2017																		100,0	105,0
2018																			100,0

¹³⁾ Datele privind contribuțiile de asigurări de sănătate corespunzătoare sistemului de pensii de stat includ și o parte din contribuția datorată de acei pensionari care au și venituri din pensie de asigurări sociale de stat și din pensie din fostul sistem de asigurări pentru agricultori (cca 3%); datele nu cuprind contribuțiile aferente categoriei de pensii de urmaș, acestea nefiind disponibile din surse administrative.

9.3. Asistența socială

Asistența socială a fost asigurată prin intermediul serviciilor sociale și beneficiilor de asistență socială. Acestea au fost finanțate, conform legii, din fonduri alocate de la bugetul de stat, de la bugetele locale, din donații, sponsorizări sau din alte contribuții din partea unor persoane fizice ori juridice, din țară și din străinătate, din contribuții ale beneficiarilor, precum și din alte surse.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale este autoritatea publică centrală care elaborează politica de asistență socială și promovează drepturile familiei, copilului, persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități și ale oricăror altor persoane aflate în nevoie. În anul 2018 suma cheltuită din bugetul de stat alocat MMPS pentru asistența socială a fost 14700949,0 lei, cu 9,2% mai mare decât în anul 2017. Creșterea s-a datorat în cea mai mare parte mării cuantumurilor unor beneficii: indemnizația pentru creșterea copilului, indemnizația de acomodare în vederea adopției, stimulentele de inserție, unele beneficii plătite persoanelor cu dizabilități.

În totalul cheltuielilor cu beneficiile și serviciile sociale efectuate prin bugetul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, alocațiile de stat pentru copii au deținut cea mai mare pondere (29,7% în anul 2018 și 32,7% în anul 2017), urmate fiind de indemnizațiile pentru creșterea copilului (27,3% în anul 2018 și 25,3% în anul 2017).

Tabel 9.3.1. Beneficii și servicii de asistență socială finanțate prin bugetul MMPS

- mii lei -

	2017	2018
TOTAL sume plătite	13465917,3	14700949,0
I. Beneficii de asistență socială		
Alocații de stat pentru copii	4396915,2	4365541,0
Indemnizația pentru creșterea copilului	3409424,2	4009485,0
Indemnizația de acomodare în vederea adopției	8335,1	9389,0
Contribuția pentru asigurare de sănătate aferente beneficiarilor de indemnizație de acomodare în vederea adopției	461,6	49,5
Stimulent de inserție	575599,5	704224,6
Alocație pentru susținerea familiei	501271,4	443539,6
Ajutoare de încălzire cu energie termică furnizată în sistem centralizat	22942,9	13309,1
Ajutoare de încălzire cu gaze naturale	42651,9	27907,6
Ajutoare de încălzire cu lemne, cărbuni sau combustibil petrolier	52807,8	33412,2
Ajutoare de încălzire cu energie electrică	3175,2	2233,7
Ajutoare sociale pentru asigurarea VMG	781129,8	663255,3
Alocații de plasament	328009,9	320335,7
Ajutorul pentru persoane refugiate	1490,4	1677,8
Ajutoare financiare	1631,0	1672,0
Ajutoare de urgență	6604,8	9901,6
Contribuții pentru asigurările de sănătate aferente beneficiarilor de VMG	43064,0	3368,2
Contribuții pentru asigurarea obligatorie a locuințelor pentru familiile beneficiare de VMG	2746,2	2727,0
Contribuții pentru asigurările de sănătate aferente indemnizației pentru creșterea copilului	190405,7	19255,1
Beneficii de asistență socială acordate persoanelor cu dizabilități		
Sprrijin pentru creșterea copilului, acordat persoanelor cu dizabilități	77321,6	87813,5
Indemnizația lunară pentru însoțitorii persoanelor cu dizabilitate vizuală gravă	512408,7	550775,5
Indemnizație lunară pentru adulții cu dizabilitate gravă și accentuată	1583961,3	2197275,7
Buget personal complementar lunar pentru persoanele cu dizabilități grave, accentuate și medii	769871,7	-
Bugetul personal complementar lunar pentru adulții cu dizabilități grave, accentuate și medii	-	939757,8
Prestații sociale pentru părinții copiilor cu dizabilități grave, accentuate sau medii	-	140682,6
Indemnizația lunară pentru persoanele infectate cu HIV sau bolnave de SIDA	60878,5	63471,5
Alocația lunară pentru copiii infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA	946,1	910,1
Transport interurban gratuit	66466,0	64831,8
Dobânzi la credite bancare pentru cumpărarea unui autoturism adaptat sau pentru adaptarea locuinței	1413,0	1490,6
II. Servicii sociale		
Subvenții pentru asociații și fundații (persoane asistate)	16838,0	16930,4
Programe de interes național (instituții finanțate)	-	-
Finanțarea instituțiilor de asistență socială (instituții finanțate)	7145,8	5725,5

VMG = Venit minim garantat.

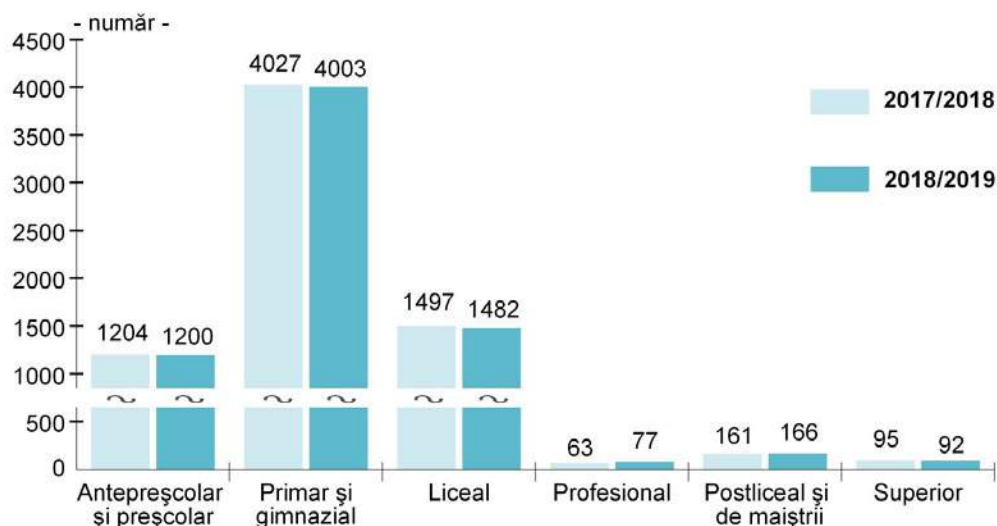
Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

10. EDUCAȚIE

10.1. Infrastructura sistemului de educație

În anul școlar/universitar 2018/2019, rețeaua unităților independente cuprinse în sistemul național de educație a fost formată din: 1200 grădinițe și creșe; 4003 școli primare și gimnaziale (inclusiv speciale); 1482 licee; 77 școli profesionale; 166 școli postliceale și de maiștri și 92 institute de învățământ superior.

Grafic 10.1.1. Unitățile¹⁾ sistemului național de educație, pe niveluri de educație

Notă: Învățământul preșcolar cuprinde și unitățile din învățământul antepreșcolar (creșe).

¹⁾ Exclusiv unități independente.

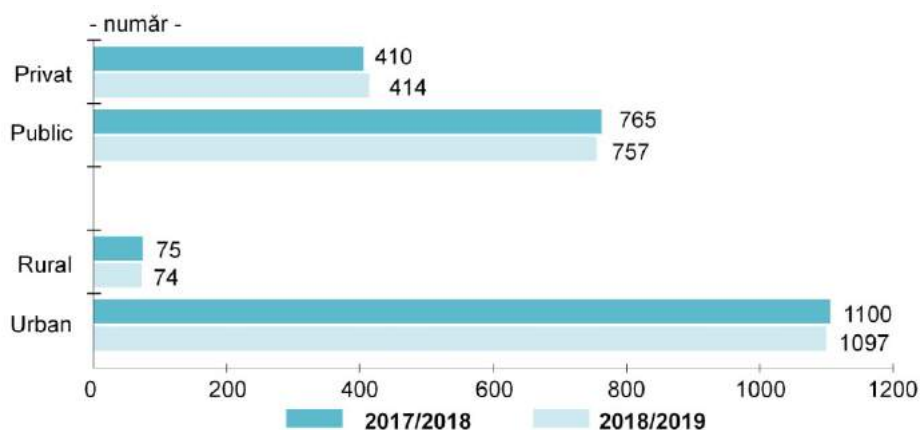
10.1.1. Învățământul antepreșcolar¹⁴⁾ și preșcolar

În anul 2018/2019, numărul creșelor (unități independente) a fost de 29, iar al secțiilor din cadrul grupurilor școlare și secțiilor a fost de 339. Din cadrul unităților independente 75,9% sunt private.

În anul școlar 2018/2019 grădinițele (unități independente) au înregistrat o scădere cu 0,3% față de anul anterior, unitățile independente din învățământul privat înregistrând o creștere cu 9,8% față de anul școlar 2017/2018. Numărul grădinițelor din învățământul public scade, în anul școlar 2018/2019 acesta dispunând de 757 unități independente.

Pe lângă unitățile independente, în învățământul preșcolar funcționează 10113 secții și secții din cadrul grupurilor școlare.

Grafic 10.1.2. Numărul grădinițelor, pe forme de proprietate și medii de rezidență

¹⁴⁾ Conform noii clasificări ISCED 2011 începând cu anul 2014 / 2015 se urmărește și învățământul antepreșcolar.

În anul școlar 2018/2019, în învățământul preșcolar din mediul urban s-a înregistrat o scădere cu 3 unități a numărului de grădinițe, iar în mediul rural, numărul grădinițelor a scăzut cu o unitate.

Din numărul total al grădinițelor numai 35,4% au aparținut sectorului privat, iar dintre acestea, majoritatea au fost în mediul urban (93,7%).

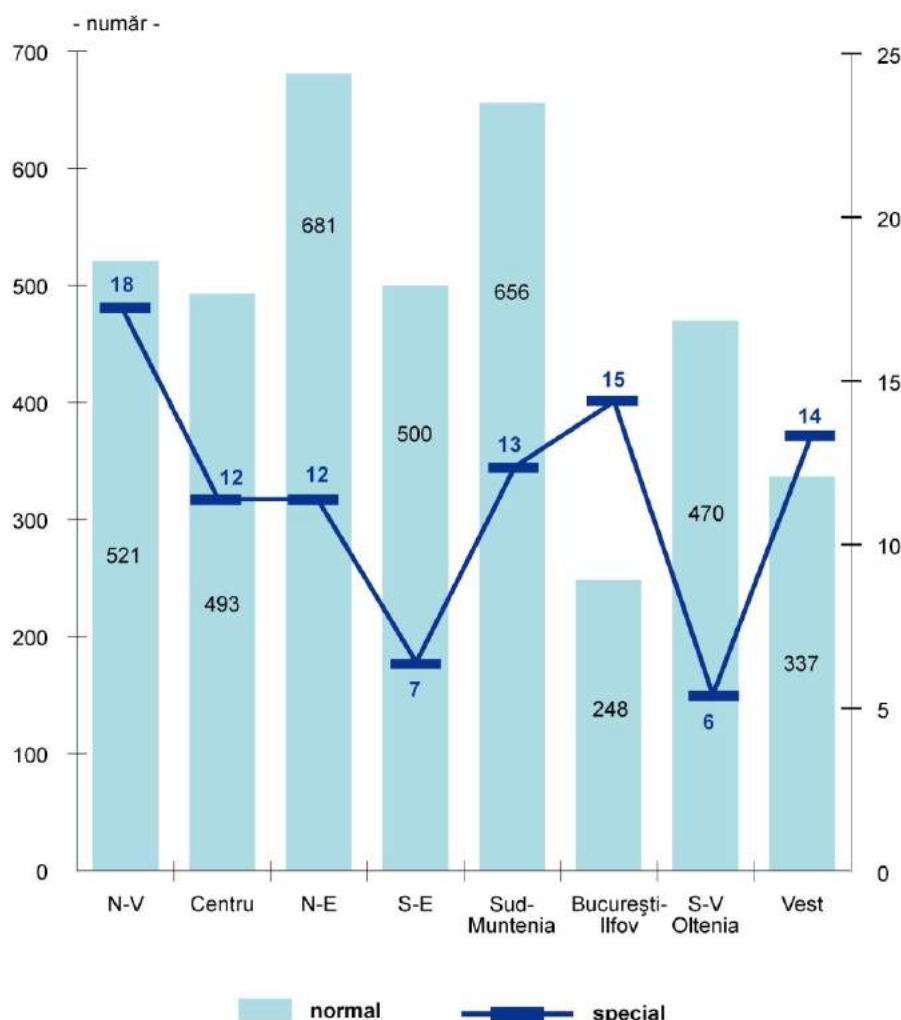
10.1.2. Învățământul primar și secundar inferior (gimnazial)

În anul școlar 2018/2019, învățământul primar și secundar inferior (gimnazial) cuprindea un număr de 4003 școli¹⁵⁾, în scădere cu 24 unități comparativ cu anul școlar precedent. În afara unităților școlare independente, funcționează și 4938 secții de învățământ primar și gimnazial în cadrul unităților care școlarizează aceste niveluri de învățământ - grupuri școlare (pe lângă unele licee, școli profesionale, grădinițe sau școli postliceale).

Majoritatea unităților din învățământul primar și gimnazial se află în mediul rural (69,5%).

Pe regiuni de dezvoltare, situația unităților din învățământul primar și secundar inferior se prezintă astfel: Nord-Est - 17,3%, Sud-Muntenia - 16,7%, Nord-Vest - 13,5%, Sud-Est - 12,7%, Centru - 12,6%, Sud-Vest Oltenia - 11,9%, Vest - 8,7%, București-Ilfov - 6,6%.

Grafic 10.1.3. Distribuția unităților din învățământul primar și gimnazial, pe regiuni de dezvoltare, în anul școlar 2018/2019

¹⁵⁾ Numărul unităților, exclusiv unități independente, din învățământul primar și gimnazial cuprinde și unitățile învățământului special primar și gimnazial.

10.1.3. Învățământul secundar superior

În anul școlar 2018/2019, învățământul secundar superior dispunea de o rețea formată din 1482 unități independente (329 licee și 1153 unități care școlarizează învățământul liceal - grupuri școlare) și 77 unități independente și alte unități care școlarizează învățământul profesional (grupuri școlare independente). Totodată, un număr de 1718 secții de învățământ liceal și 731 secții de învățământ profesional funcționează pe lângă alte tipuri de unități școlare.

În totalul unităților independente, liceele din filiera tehnologică dețin cea mai mare pondere (48,0%), iar dintre acestea, profilul tehnic deține peste jumătate (54,9%).

Învățământul liceal particular nu este încă reprezentativ. Unitățile aflate în sectorul privat au deținut o pondere de numai 4,6% din totalul liceelor din țară.

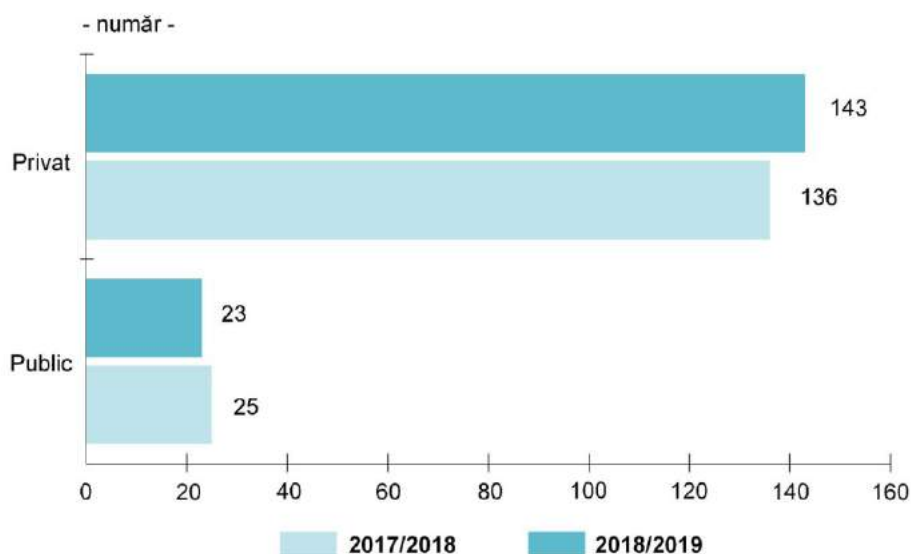
Schimbările structurale din mediul economic nu au influențat considerabil funcționalitatea diferitelor profiluri ale liceelor existente. Astfel, în anul școlar 2018/2019 s-a înregistrat o scădere a numărului de licee cu 15 unități, comparativ cu anul școlar anterior.

10.1.4. Învățământul postliceal (post secundar, neechivalent primului nivel universitar)

La începutul anului școlar 2018/2019, rețeaua învățământului postliceal a cuprins 166 unități independente și alte unități care școlarizează acest nivel de învățământ (grupuri școlare independente), precum și un număr de 479 secții care funcționează pe lângă alte tipuri de unități școlare.

Unitățile independente au înregistrat o creștere cu 3,1% față de anul anterior. Din totalul acestora 98,2% își au sediul în mediul urban. Numai 13,9% din școlile postliceale au aparținut sectorului public, 86,1% fiind în proprietatea privată.

Grafic 10.1.4. Distribuția unităților din învățământul postliceal, pe forme de proprietate

10.1.5. Învățământul superior

În anul școlar 2018/2019, infrastructura sistemului național de educație cuprindea 92 institute de învățământ superior, în cadrul cărora au funcționat 545 de facultăți.

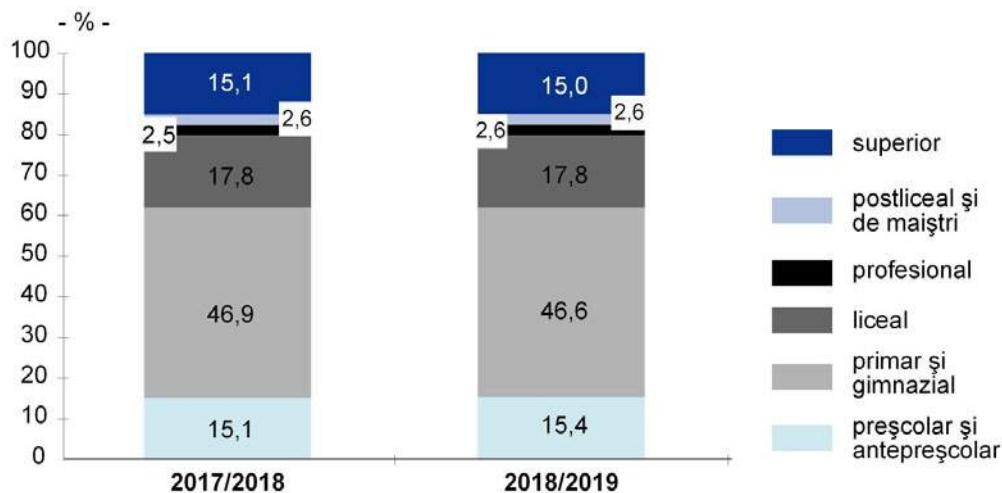
După o perioadă de extindere a rețelei de unități din învățământul superior particular, începând cu anul universitar 2002 / 2003, numărul instituțiilor din învățământul superior se află într-o relativă scădere. Astfel, în anul universitar 2018/2019, numărul instituțiilor de învățământ superior private a scăzut cu 2 unități comparativ cu anul universitar precedent.

În învățământul superior, instituțiile de învățământ au prezentat o distribuție aproximativ echilibrată între sistemul public și cel privat (59,8% public și 40,2% privat).

10.2. Populația școlară¹⁶⁾

Datele la nivelul anului școlar / universitar 2018/2019 indică o scădere a populației școlare cu 0,9% comparativ cu anul școlar / universitar precedent. Această situație este cauzată de scăderea populației școlare din nivelurile de învățământ primar și gimnazial, liceal și superior.

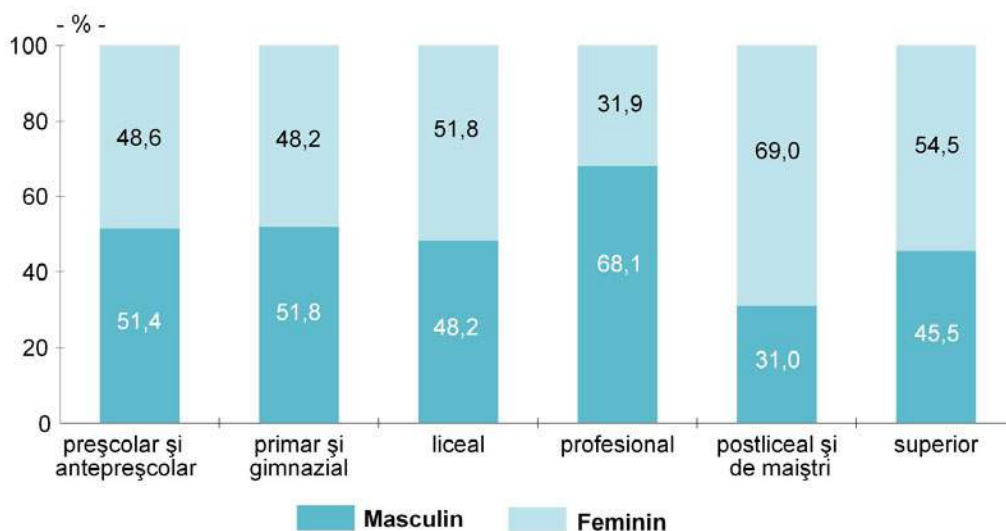
Grafic 10.2.1. Structura populației școlare, pe niveluri de educație

În anul școlar 2018/2019, față de anul școlar 2017/2018 s-au înregistrat creșteri ale populației școlare în învățământul antepreșcolar cu 5,4%, preșcolar cu 0,8%, profesional cu 0,3% și în cel postliceal cu 0,5%.

Structura populației școlare pe sexe este echilibrată pentru toate nivelurile de educație, cu excepția învățământului profesional, unde fetele dețin o pondere de 31,9% și a învățământului postliceal, unde băieții dețin o pondere de 31,0% din totalul populației școlare.

Grafic 10.2.2. Structura populației școlare, pe niveluri de educație și sexe, în anul școlar / universitar 2018/2019

În anul școlar 2018/2019, majoritatea elevilor din învățământul preuniversitar au frecventat cursurile cu frecvență (96,4%), restul fiind înscriși în învățământul seral sau cu frecvență redusă.

În învățământul superior, 91,5% dintre studenți au frecventat cursurile cu frecvență, 4,8% erau înscriși în învățământul la distanță și 3,7% au frecventat cursurile cu frecvență redusă.

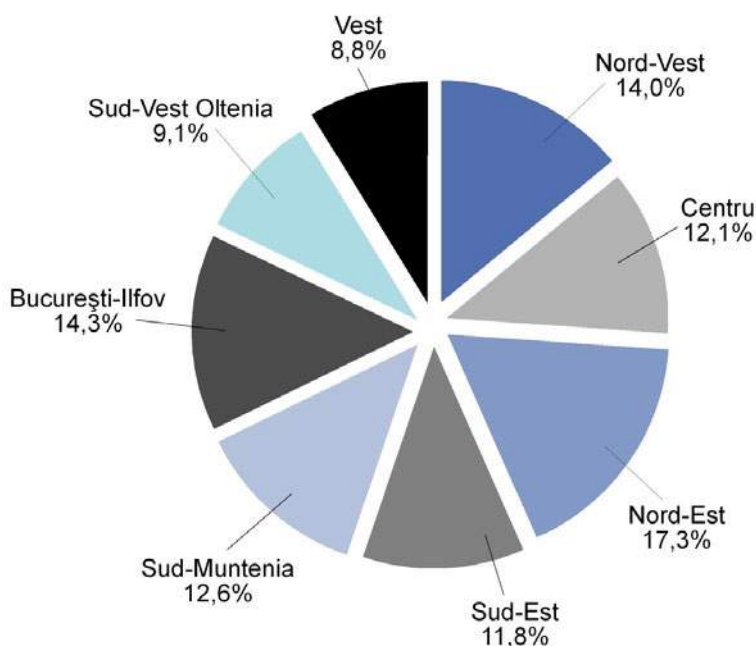
¹⁶⁾ În învățământul preșcolar sunt cuprinși și copiii din creșe.

În anul universitar 2018/2019, în învățământul superior au fost cuprinși 533,7 mii de studenți, cursanți reprezentând 15,0% din totalul populației școlare. Diminuarea accentuată din ultimii ani a survenit în urma scăderii populației totale, pe de o parte și reorientării elevilor spre învățământul postliceal în detrimentul celui superior (terțiar), pe de altă parte.

În anul universitar 2018/2019, structura pe grupe de specializări a studenților înscriși în învățământul superior reflectă faptul că, cei mai mulți studenți optează pentru studiul grupelor de specializări: afaceri, administrație și drept (24,0%), inginerie, prelucrare, construcții (20,9%), sănătate și asistență socială (13,7%).

În anul școlar / universitar 2018/2019, pe regiuni de dezvoltare, populația școlară cuprinsă în toate nivelurile de educație era distribuită astfel: Nord-Est - 17,3%, București-Ilfov - 14,3%, Nord-Vest – 14,0%, Sud-Muntenia - 12,6%, Centru - 12,1%, Sud-Est - 11,8%, Sud-Vest Oltenia - 9,1% și Vest - 8,8%.

Grafic 10.2.3. Distribuția populației școlare, pe regiuni de dezvoltare, în anul școlar / universitar 2018/2019

10.3. Personalul didactic

Resursele umane cuprinse în sistemul național de educație au înregistrat în ultimii ani o evoluție oscilantă, care nu a fost însă corelată cu evoluția populației școlare în aceeași perioadă.

În anul școlar / universitar 2018/2019, numărul mediu de copii, elevi și studenți ce au revenit la un cadru didactic a fost de 15.

În anul universitar 2018/2019, numărul de studenți ce revin unui cadru didactic a scăzut comparativ cu anul 2017/2018.

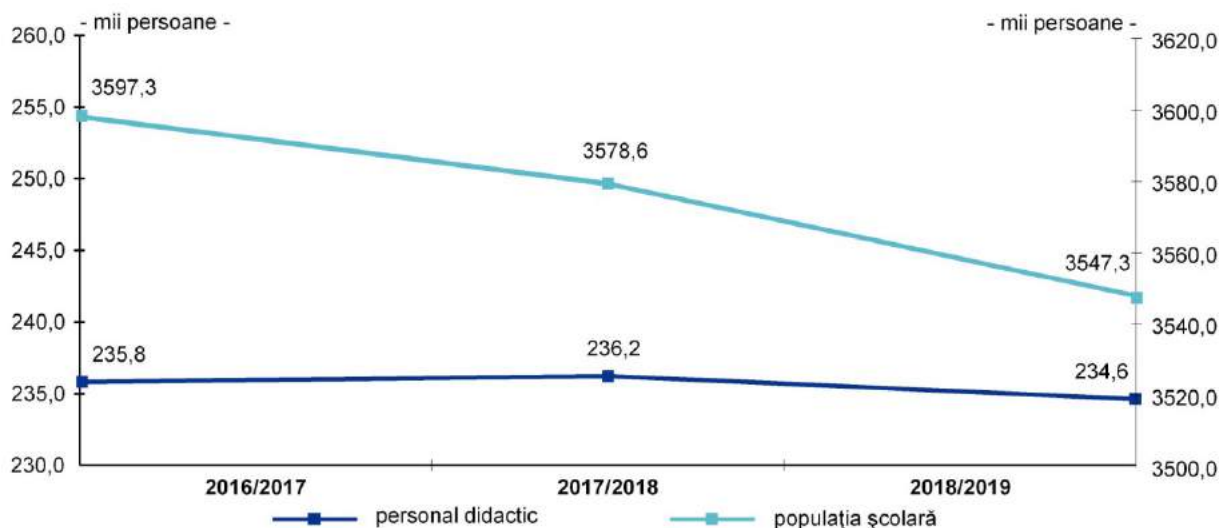
Tabel 10.3.1. Numărul de preșcolari / elevi / studenți ce revine la un cadru didactic, pe niveluri de educație

Anul școlar/universitar	Nivelul de educație			
	Preșcolar ¹⁾	Primar și gimnazial	Secundar Superior ²⁾	Superior
2017/2018	15	14	13	21
2018/2019	15	14	14	20

¹⁾ În învățământul preșcolar sunt cuprinși și copiii din creșe.

²⁾ Cuprinde învățământul liceal, profesional și postliceal.

Grafic 10.3.1. Evoluția personalului didactic și a populației școlare

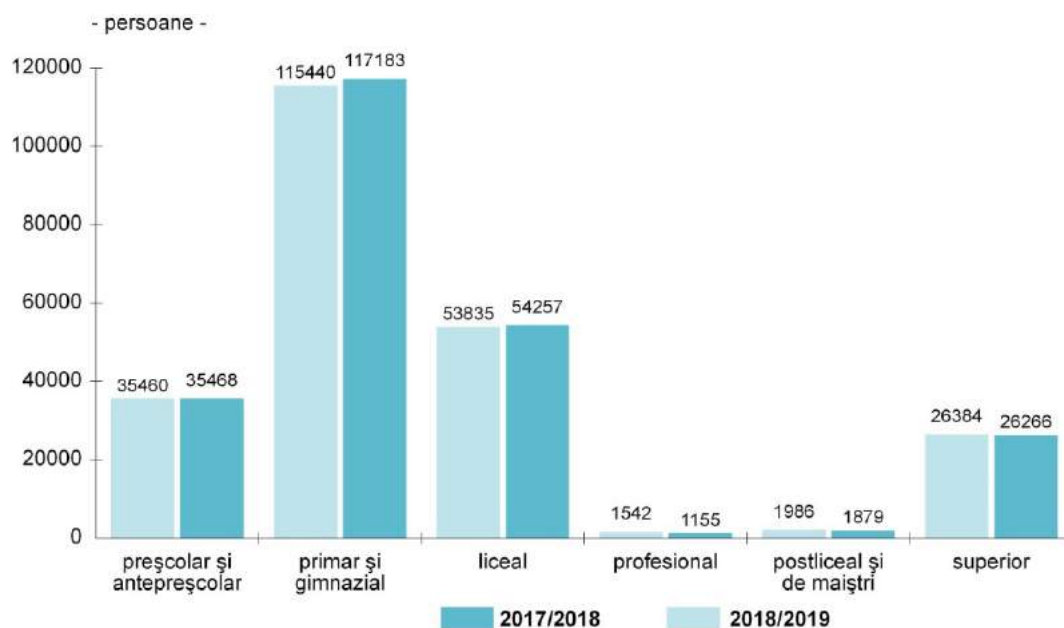
Notă: În învățământul preșcolar sunt cuprinși și copiii din creșe.

În perioada 2016-2018, se remarcă atât o scădere a numărului populației școlare, cât și a numărului personalului didactic.

În anul școlar 2018/2019, activitatea educațională din grădinițe și creșe a fost asigurată de 35,5 mii cadre didactice, din care, 22,9 mii (64,5%) în mediul urban, la un cadru didactic revenind 15 copii (14 copii în mediul urban, respectiv 18 copii în mediul rural).

Cadrele didactice de sex feminin dețineau o pondere importantă în totalul personalului didactic (78,0%), mai ales în învățământul preșcolar și antepreșcolar (99,7%) și în învățământul primar și gimnazial (80,5%). În învățământul superior ponderea cadrelor didactice de sex feminin (50,9%) este aproape egală cu ponderea cadrelor didactice de sex masculin (49,1%).

Grafic 10.3.2. Numărul personalului didactic din sistemul național de învățământ

10.4. Gradul de cuprindere¹⁷⁾ în învățământ

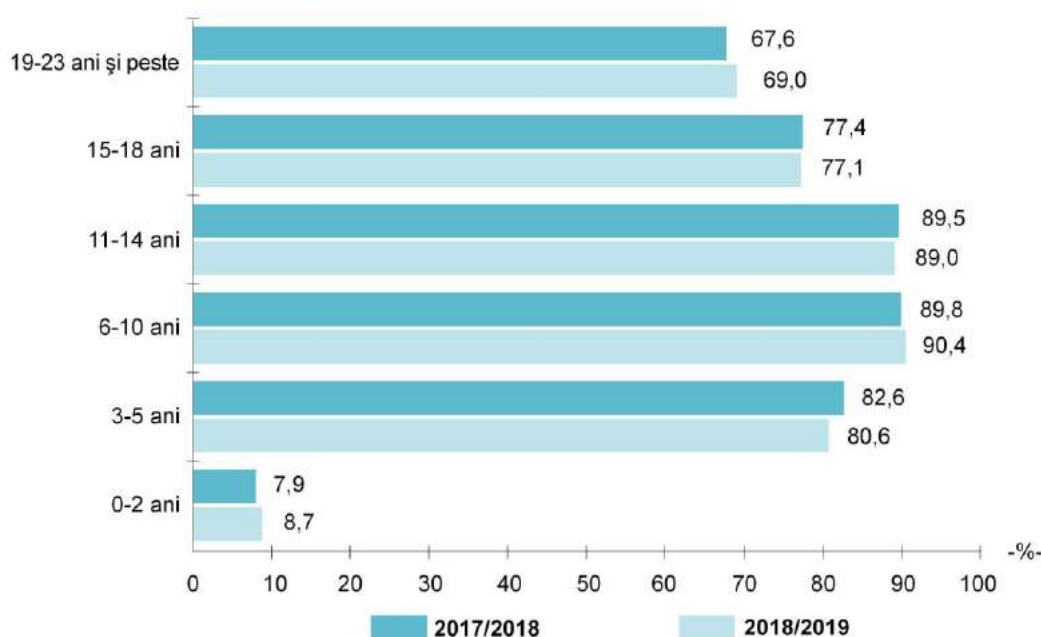
În anul școlar / universitar 2018/2019, gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară a fost de 72,2% (cu 0,1 puncte procentuale mai puțin față de anul precedent).

Gradul de cuprindere a înregistrat cea mai mare valoare pentru populația școlară din grupa de vârstă 6-10 ani (90,4%). Pentru grupa de vârstă 19-23 ani și peste, gradul de cuprindere a fost de 69,0%, cu o diferență de 17,2 puncte procentuale în favoarea populației feminine (77,8% feminin, respectiv 60,6% masculin).

Pe niveluri de educație, rata brută de cuprindere școlară în anul școlar / universitar 2018/2019 a fost de 91,2% în învățământul primar, de 85,8% în învățământul secundar inferior (gimnazial), de 86,3% în învățământul secundar superior (liceal și profesional) și de 61,0% în învățământul superior (inclusiv învățământul postliceal).

În anul școlar / universitar 2018/2019, rata netă de cuprindere (0-23 ani) în învățământ a fost de 61,8% (87,2% în mediul urban și 36,7% în rural).

Grafic 10.4.1. Gradul de cuprindere¹⁷⁾ a populației de vârstă școlară

10.5. Performanțele sistemului de educație

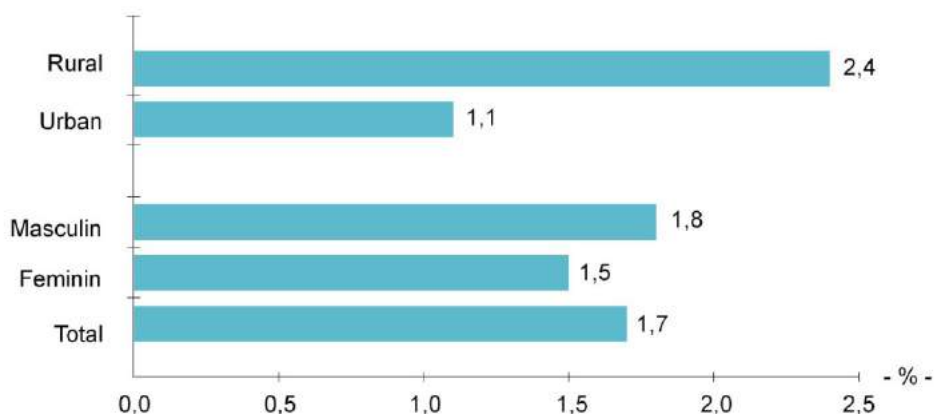
Evaluarea calității procesului educațional se realizează pe baza principalelor rezultate ale activității educaționale, utilizându-se indicatori statistici relevanți, precum numărul absolvenților, numărul elevilor promovați și gradul de promovabilitate, situația școlară a elevilor promovați după media generală obținută, numărul elevilor declarați repetenți și rata abandonului școlar.

Numărul absolvenților în învățământul preuniversitar a înregistrat o scădere cu 0,2% în anul școlar 2017/2018 față de anul anterior, determinată de scăderea numărului absolvenților din învățământul liceal (cu 3,2%) și din învățământul postliceal și de maiștri (cu 3,1%). În anul școlar 2014-2015, Ministerul Educației și Cercetării a inițiat un nou program (cu o durată de 3 ani) care permite elevilor să se înscrie în învățământul profesional după promovarea clasei a-VIII-a. Astfel, la sfârșitul anului școlar 2017-2018 numărul absolvenților din învățământul profesional a crescut cu 20,1% comparativ cu anul anterior.

Pe niveluri de educație, rata abandonului a înregistrat o creștere cu 0,1 puncte procentuale în învățământul primar și gimnazial, a rămas la același nivel în învățământul liceal și profesional, iar în învățământul postliceal și de maiștri a înregistrat o scădere cu 0,8 puncte procentuale comparativ cu anul precedent.

¹⁷⁾ În calculul ratelor corespunzătoare datelor statistice pentru anul școlar / universitar 2017 / 2018 s-au utilizat datele definitive privind populația rezidentă la 1 iulie 2017, iar pentru anul școlar / universitar 2018 / 2019, s-au utilizat datele definitive privind populația rezidentă la 1 iulie 2018, estimate în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011. Conform legislației în vigoare (Legea educației naționale nr. 1/2011), grupele de vârstă pentru populația școlară sunt: 3-5 ani, 6-10 ani, 11-14 ani, 15-18 ani, 19-23 ani.

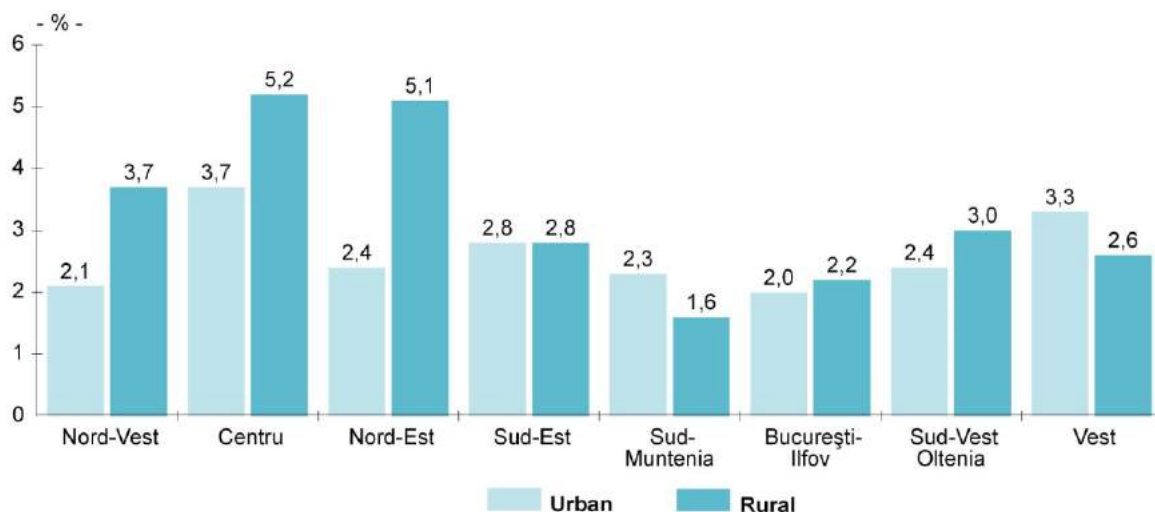
Grafic 10.5.1. Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial, pe sexe și medii de rezidență, în anul școlar 2017/2018

În învățământul primar și gimnazial nu există diferențe mari pe sexe ale ratei abandonului (1,8% masculin, 1,5% feminin). În mediul rural, această rată este mai ridicată în învățământul gimnazial (2,6%) decât în învățământul primar (2,2%). În anul școlar 2017/2018, rata abandonului în învățământul primar și gimnazial a înregistrat valori apropiate în cele două medii de rezidență (2,4% în rural, respectiv 1,1% în urban).

În profil teritorial, în anul școlar 2017/2018, valori mai crescute ale ratei abandonului școlar, în învățământul primar și gimnazial din mediul urban, s-au înregistrat în regiunile de dezvoltare: Vest (1,8%), Centru (1,6%), și Sud-Est (1,5%), iar în mediul rural în regiunile Centru (3,5%), Sud-Est (2,7%), Vest (2,5%) și Nord-Vest (2,3%). În învățământul liceal și profesional, rata abandonului școlar a înregistrat valori ridicate în regiunea Centru (3,8%) și în regiunea Vest (3,2%).

Grafic 10.5.2. Rata abandonului școlar în învățământul liceal și profesional, pe medii de rezidență și regiuni de dezvoltare, în anul școlar 2017/2018

Gradul de promovabilitate din învățământul gimnazial a cunoscut un ecart de 1,9 puncte procentuale pe sexe (fetele au promovat în proporție de 96,5%, iar băieții au promovat în proporție de 94,6%).

În învățământul liceal, numărul elevilor promovați a fost de 604,1 mii, gradul de promovabilitate fiind de 97,1% (97,8% la fete și 96,4% la băieți).

La sfârșitul anului școlar 2017/2018 au fost înregistrați 158,1 mii de elevi promovați în învățământul profesional, postliceal și de maiștri (77,0 mii în învățământul profesional și 81,1 mii în învățământul postliceal și de maiștri).

Gradul de promovabilitate a fost de 92,9% (88,8% în învățământul profesional și 97,2% în învățământul postliceal și de maiștri).

În învățământul universitar de licență, gradul de promovabilitate a fost de 94,5% (94,6% în învățământul superior public și 93,3% în cel privat).

11. CERCETARE-DEZVOLTARE

În continuarea strategiei Lisabona, strategia Europa 2020 are ca obiectiv printre altele și cercetarea-dezvoltarea.

Activitatea de cercetare-dezvoltare, conform metodologiei internaționale și Clasificării Activităților din Economia Națională, reprezintă activitatea sistematică și creatoare inițiată pentru a spori volumul de cunoștințe, inclusiv cele despre om, cultură și societate, precum și utilizarea acestora pentru noi aplicații.

Fac obiectul cercetării statistice unitățile specializate în cercetare-dezvoltare, unitățile economice și sociale care au colective de cercetare-dezvoltare, stațiunile și institutele de cercetare și producție agricolă, unitățile de învățământ superior și clinicile universitare care au structuri de cercetare-dezvoltare, organizațiile non-profit care desfășoară activitate de cercetare-dezvoltare.

Sursa datelor o constituie anchetele statistice anuale privind activitatea de cercetare-dezvoltare, prin care se culeg date privind indicatorii cantitativi și calitativi referitori la resursele umane implicate în activitatea de cercetare-dezvoltare și la cheltuielile destinate acestei activități.

11.1. Salariații din activitatea de cercetare-dezvoltare

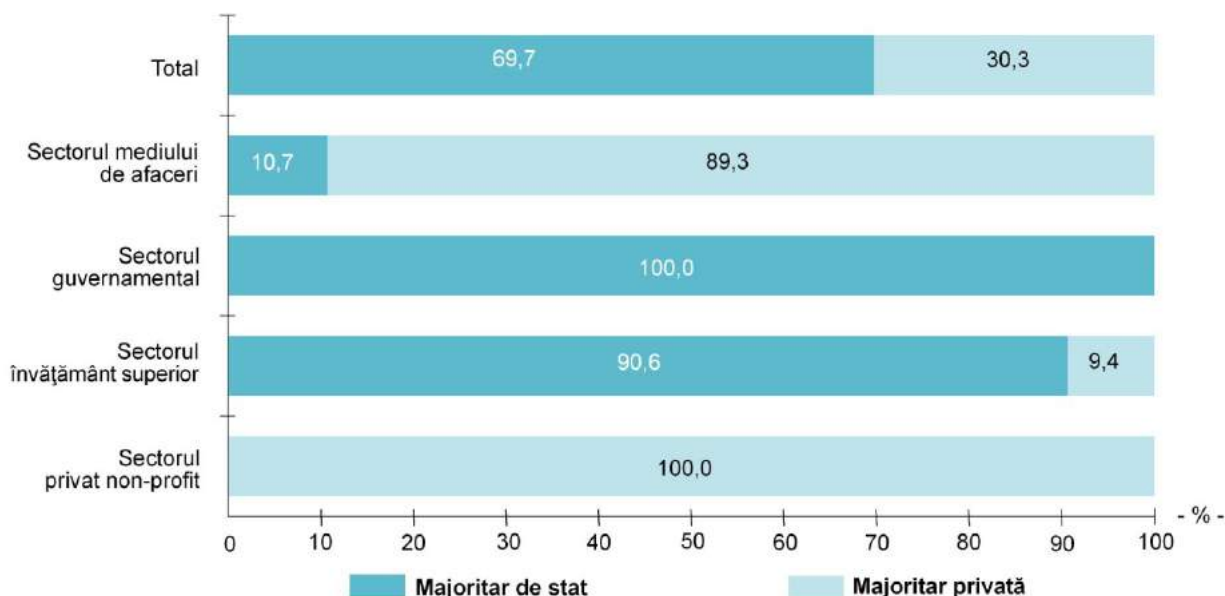
La sfârșitul anului 2018, își desfășurau activitatea în cercetare-dezvoltare 44733 salariați, număr în ușoară scădere față de cel înregistrat la sfârșitul anului 2017.

Din totalul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare 20172 erau femei, reprezentând 45,1%.

Din cei 44733 salariați existenți în activitatea de cercetare-dezvoltare, 18666 activau în sectorul învățământ superior, 12890 în sectorul guvernamental, 12958 în sectorul mediului de afaceri și 219 în sectorul privat non-profit.

Activitatea de cercetare-dezvoltare se desfășoară în principal în unitățile cu formă de proprietate majoritar de stat; în aceste unități își desfășurau activitatea 31192 salariați, din care 15604 femei și 13541 salariați lucrau în unitățile cu formă de proprietate majoritar privată, din care 4568 femei.

Grafic 11.1.1. Ponderea salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare, pe sectoare de performanță și forme de proprietate, la 31 decembrie 2018

În anul 2018, din totalul de 20172 femei salariate în activitatea de cercetare-dezvoltare, 4139 lucrau în sectorul mediului de afaceri, 6131 în sectorul guvernamental, 9817 în sectorul învățământ superior și 85 în sectorul privat non-profit.

Pentru cunoașterea utilizării resurselor de personal, salariații care lucrează în activitatea de cercetare-dezvoltare sunt clasificați, după ocupație, în: cercetători, tehnicieni și asimilați și alte categorii de salariați.

În anul 2018, ponderea cea mai mare în cadrul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare o dețineau cercetătorii (61,4%), urmată de alte categorii de salariați (23,7%) și tehnicieni și asimilați (14,9%).

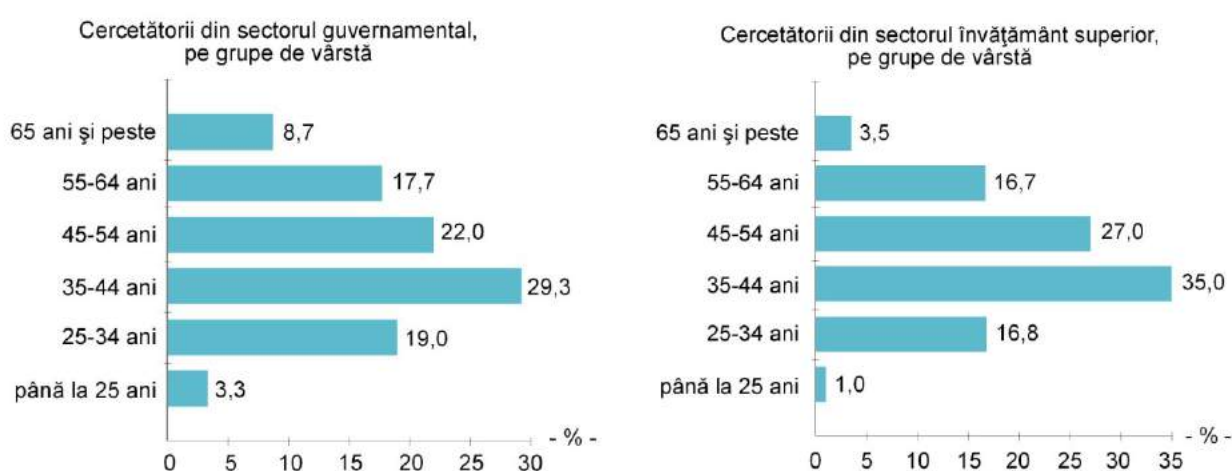
Tabel 11.1.1. Salariații din activitatea de cercetare-dezvoltare, pe ocupații

	Efectivul salariaților la sfârșitul anului			Structură -%	
	2017	2018	2018 față de 2017 (±)	2017	2018
Total	44801	44733	-68	100,0	100,0
Cercetători	27367	27471	104	61,1	61,4
Tehnicienii și asimilați	6221	6670	449	13,9	14,9
Alte categorii de salariați	11213	10592	-621	25,0	23,7

După **sectorul de performanță**, cercetătorii au ponderea cea mai ridicată în sectorul învățământ superior (55,0%) și în sectorul guvernamental (25,7%).

Distribuția cercetătorilor pe grupe de vârstă arată că în sectorul guvernamental și sectorul învățământ superior, ponderea cea mai mare este deținută de cercetătorii cu vârste cuprinse între 35-44 ani.

Grafic 11.1.2. Structura cercetătorilor din sectorul guvernamental și sectorul învățământ superior, pe grupe de vârstă, în anul 2018

O altă clasificare a salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare este și cea pe **domenii științifice**, prezentată în tabelul următor:

Tabel 11.1.2. Structura salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare, pe domenii științifice¹⁾, la 31 decembrie 2018

	- procente -			
	Total	Cercetători	Tehnicienii și asimilați	Alte categorii de salariați
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0
Științe naturale și exacte	19,3	21,7	14,8	16,0
Științe inginerești și tehnologice	53,3	46,6	69,9	60,0
Științe medicale și de sănătate	11,4	14,6	6,6	5,9
Științe agricole	6,9	5,5	5,4	11,7
Științe sociale și economice	4,4	6,1	1,4	2,0
Științe umaniste	4,7	5,5	1,9	4,4

¹⁾ Conform domeniului științific preponderent al activității de cercetare-dezvoltare.

Domeniul științific în care a activat cel mai mare număr de salariați a fost domeniul științelor inginerești și tehnologice (53,3%), urmate de științele naturale și exacte (19,3%), iar domeniul științific în care au activat cei mai puțini salariați a fost domeniul științelor sociale și economice (4,4%).

După **nivelul de pregătire profesională**, din numărul salariaților existenți la sfârșitul anului 2018, în activitatea de cercetare-dezvoltare, 38182 persoane au avut studii superioare și 6551 persoane au avut alt nivel de pregătire (exclusiv superioară).

Ponderea salariaților cu studii superioare în total salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare a crescut în anul 2018, față de anul 2017 cu 0,3%.

În cadrul studiilor superioare, 18599 persoane au avut studii doctorale și programe postdoctorale, 18975 studii superioare de licență, master și studii postuniversitare și 609 persoane studii superioare de scurtă durată.

În anul 2018, ponderea salariaților care au lucrat în activitatea de cercetare-dezvoltare și sunt deținători ai titlului de doctor și a programelor postdoctorale este de 41,6%, în scădere cu 0,6% față de anul 2017.

În anul 2018, din salariații care au desfășurat activitate de cercetare-dezvoltare, după **orele efectiv lucrate**, 71,4% au lucrat normă întreagă de timp.

Tabel 11.1.3. Salariații din activitatea de cercetare-dezvoltare, pe ocupații, în echivalent normă întreagă

- echivalent normă întreagă -

	Salariații din activitatea de cercetare-dezvoltare			din care femei:		
	2017	2018	2018 față de 2017 (±)	2017	2018	2018 față de 2017 (±)
Total	32586	31933	-653	14579	13897	-682
Cercetători	17518	17213	-305	8116	7895	-221
Tehnicienii și asimilați	5480	5821	341	2237	2389	152
Alte categorii de salariați	9588	8899	-689	4226	3613	-613

11.2. Cheltuieli pentru activitatea de cercetare-dezvoltare

În anul 2018, cheltuielile totale efectuate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare au însumat 4769,3 milioane lei, din care 4328,7 milioane lei, respectiv 90,8% cheltuieli curente și 440,6 milioane lei, respectiv 9,2% cheltuieli de capital.

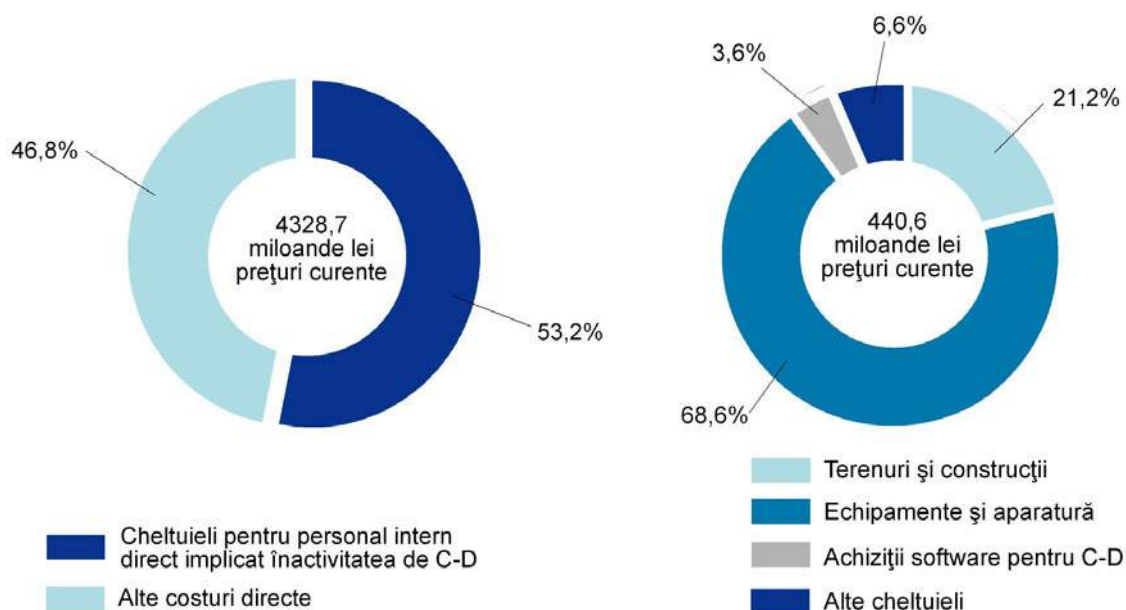
Aproximativ 42,7% din cheltuielile totale (atât pentru cheltuielile curente, cât și pentru cheltuielile de capital) sunt efectuate în unitățile cu formă de proprietate majoritar de stat.

Tabel 11.2.1. Structura cheltuielilor totale pentru activitatea de cercetare-dezvoltare, pe forme de proprietate, în anul 2018

- procente -

	Cheltuieli totale	Cheltuieli curente	Cheltuieli de capital
Total	100,0	100,0	100,0
Forma de proprietate:			
- majoritar de stat	42,7	42,0	49,7
- majoritar privată	57,3	58,0	50,3

Grafic 11.2.1. Structura cheltuielilor curente și a cheltuielilor de capital, pentru activitatea de cercetare-dezvoltare, în anul 2018

Din totalul cheltuielilor curente pentru activitatea de cercetare-dezvoltare, 2929,6 milioane lei (respectiv 67,7%) au fost destinate cercetării cu caracter aplicativ și 800,2 milioane lei (respectiv 18,5%) destinate cercetării fundamentale.

Din cheltuielile curente pentru activitatea cercetare-dezvoltare, dezvoltării experimentale au fost alocate 598,9 milioane lei, respectiv 13,8%, procent în scădere cu 2,8 puncte procentuale față de anul 2017.

Tabel 11.2.2. Cheltuielile curente de cercetare-dezvoltare, pe tipuri de cercetare și sectoare de performanță, în anul 2018

	- milioane lei prețuri curente -			
	Total	Cercetare fundamentală	Cercetare aplicativă	Dezvoltare experimentală
Total	4328,7	800,2	2929,6	598,9
Sectorul mediului de afaceri	2600,2	96,1	2140,8	363,2
Sectorul guvernamental	1294,7	473,2	651,6	169,9
Sectorul învățământ superior	424,0	228,8	130,0	65,2
Sectorul privat non-profit	9,8	2,1	7,2	0,6

După **sursele de finanțare** ale cheltuielilor totale de cercetare-dezvoltare, în anul 2018, sursele de la întreprinderi au avut cea mai ridicată pondere, respectiv 55,0%, urmate de fondurile publice (inclusiv fondurile publice generale universitare), respectiv 33,3%.

Din fondurile publice cele mai mari sume au fost primite de unitățile din sectorul guvernamental (69,7%), urmate de unitățile din sectorul învățământ superior (21,1%).

Tabel 11.2.3. Structura surselor de finanțare a cheltuielilor totale de cercetare-dezvoltare în anul 2018

- procente -

Total	100,0
Fonduri din țară:	91,0
din care:	
Întreprinderi	55,0
Fonduri publice	32,2
Fonduri publice generale universitare	1,1
Unități din învățământul superior	0,4
Instituții fără scop lucrativ	0,1
Alte surse	2,2
Fonduri din străinătate	9,0

Cheltuielile totale pentru activitatea de cercetare-dezvoltare se repartizează pe principalele programe de cercetare conform Nomenclatorului pentru analiză și comparația bugetelor și programelor științifice (NABS).

Tabel 11.2.4. Structura cheltuielilor totale din activitatea de cercetare-dezvoltare, pe principalele tipuri de programe în anul 2018

- procente -

TOTAL	100,0
din care, pe programe NABS¹⁾:	
Explorarea și exploatarea pământului	1,8
Mediul înconjurător	5,4
Exploatarea și explorarea spațiului	0,7
Transport, telecomunicații și alte infrastructuri	0,9
Energie	3,8
Producția și tehnologia industrială	7,7
Sănătate	10,3
Agricultură	10,7
Educație	1,2
Cultură, activități recreative, religie și mass-media	0,9
Sisteme politice și sociale, structuri și procese	0,8
Promovarea generală a cunoașterii: cercetare-dezvoltare finanțată din fondurile generale universitare (FGU), pentru:	10,8
• științe naturale și exacte	4,5
• științe inginerești și tehnologice	4,1
• științe medicale și de sănătate	0,3
• științe agricole	0,2
• științe sociale și economice	0,7
• științe umaniste	1,0
Promovarea generală a cunoașterii: cercetare-dezvoltare finanțată din alte surse decât fondurile generale universitare, pentru:	43,1
• științe naturale și exacte	22,5
• științe inginerești și tehnologice	13,9
• științe medicale și de sănătate	0,7
• științe agricole	0,9
• științe sociale și economice	1,8
• științe umaniste	3,3

¹⁾ Nomenclatorul pentru analiza și comparația bugetelor și programelor științifice.

12. SĂNĂTATE

12.1. Infrastructura sistemului de sănătate

Sistemul național de sănătate prezintă o infrastructură dinamică și flexibilă formată din ansamblul unităților sanitare din sectorul public și privat, pentru furnizarea de servicii medicale și pentru monitorizarea stării de sănătate a populației.

Prin măsurile politice și legislative și prin programele de sănătate publică, Ministerul Sănătății coordonează activitatea sistemului național de sănătate în scopul promovării sănătății, îmbunătățirii calității vieții și prevenirii îmbolnăvirilor.

Serviciile de îngrijire a sănătății au fost furnizate printr-o rețea de unități sanitare aparținând atât sectorului public, cât și celui privat, care în ultimii ani s-a dezvoltat tot mai mult. În anul 2018, rețeaua unităților sistemului de sănătate era formată din peste 60 mii unități sanitare publice și private.

Tabel 12.1.1. Principalele unități sanitare

- unități -

	Total		Mediul de rezidență			
	2017	2018	Urban		Rural	
			2017	2018	2017	2018
Spitale ¹⁾	576	515	526	469	50	46
Alte unități asimilate spitalelor care oferă numai servicii de internare de zi	...	161	...	153	...	8
Ambulatorii integrate spitalelor și de specialitate	461	473	429	441	32	32
Centre medicale ²⁾	872	857	857	835	15	22
Dispensare medicale	184	185	180	181	4	4
Centre de sănătate ³⁾	15	17	8	10	7	7
Centre de sănătate mintală	80	82	80	82	-	-
Sanatorii T.B.C.	2	2	2	2	-	-
Sanatorii balneare ⁴⁾	10	10	8	8	2	2
Preventorii	2	2	-	-	2	2
Unități medico-sociale	66	67	27	27	39	40
Cabinete medicale școlare și studențești	1929	1956	1912	1938	17	18
Cabinete medicale ⁵⁾	12568	12414	7943	7868	4625	4546
- din care: cabinete independente de medicină de familie	11055	10944	6574	6532	4481	4412
Cabinete stomatologice școlare și studențești	480	492	478	490	2	2
Cabinete stomatologice independente	15095	15203	12953	12996	2142	2207
Cabinete medicale independente de specialitate	11079	11382	10676	10944	403	438
Centre de dializă și punctele de lucru ale centrelor de dializă	...	69	...	68	...	1
Societăți civile medicale, de specialitate și stomatologice	900	952	775	834	125	118
Farmacii și puncte farmaceutice	9700	9953	5999	6041	3701	3912
Depozite farmaceutice	247	243	223	221	24	22
Laboratoare medicale	4077	4280	3915	4106	162	174
Laboratoare de tehnică dentară	2198	2243	2103	2149	95	94
Centre de transfuzie sanguină	43	43	43	43	-	-
Unități de ambulanță, transportul pacienților și SMURD	109	117	107	114	2	3

Notă: În numărul cabinetelor medicale de medicină generală, cabinetelor medicale de familie, cabinetelor stomatologice și cabinetelor medicale de specialitate nu sunt incluse cabinetele din structura altor tipuri de unități sanitare, cum ar fi: policlinici, societăți medicale civile, centre de diagnostic și tratament etc.

¹⁾ Inclusiv institute, centre medicale și clinici medicale cu paturi de spital. În anul 2018 sunt evidențiate separat de spitale unitățile asimilate spitalelor (centre de diagnostic și tratament cu paturi de spital, centre medicale de specialitate cu paturi de spital, clinici medicale, etc.) care oferă numai servicii de spitalizare de zi.

²⁾ Centre medicale de specialitate, centre de diagnostic și tratament, policlinici, centre medicale multifuncționale.

³⁾ Centrele de sănătate cu și fără paturi de spital. Nu includ centrele de sănătate multifuncționale și centrele de sănătate mintală.

⁴⁾ Inclusiv sanatoriile de nevroze sau de neuropsihiatrie.

⁵⁾ Cabinete independente de: medicină de familie, de medicină generală, alte tipuri de cabinete medicale.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Activitatea unităților sanitare.

Schimbările în infrastructura sistemului sanitar și în structura personalului implicat în asigurarea serviciilor de sănătate poartă amprenta unui proces continuu de schimbare care a continuat și pe parcursul anului 2018. Astfel, în ultimii ani, serviciile acordate în rețeaua de sănătate, în special cea privată, au cunoscut o dezvoltare deosebită care a dus la apariția a numeroase centre și clinici medicale ce furnizează servicii de internare de zi, fiind autorizate să funcționeze cu un număr redus de paturi. Cele mai întâlnite specialități pentru care aceste unități oferă servicii sunt: oncologie, diabet și nutriție, cardiologie, gastroenterologie și obstetrică-ginecologie.

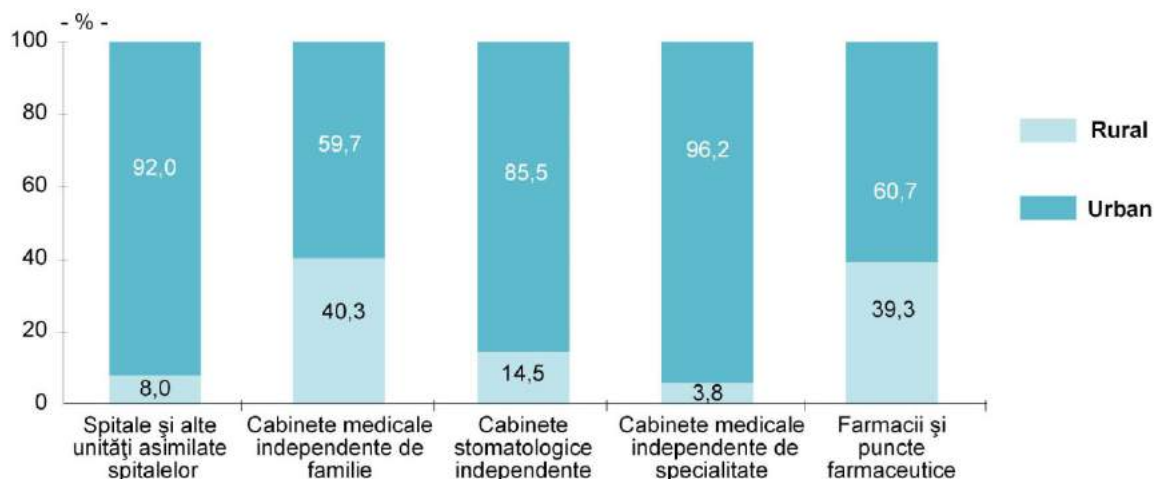
Rețeaua unităților sanitare a înregistrat modificări în anul 2018 față de anul precedent. A continuat diversificarea spitalelor și a unităților medicale asimilate spitalelor (centre de sănătate, centre medicale, centre de diagnostic și tratament, institute, clinici), care furnizează servicii medicale cu internare continuă și de zi, numai servicii de internare continuă sau numai servicii de internare de zi. Astfel, în anul 2018, au furnizat servicii de internare continuă sau atât servicii de internare continuă cât și de zi un număr de 515 spitale, iar un număr de 161 de unități asimilate spitalelor au furnizat numai servicii de internare de zi, astfel numărul unităților medicale care asigură spitalizare continuă și/sau de zi a crescut cu 100 de unități față de anul 2017.

Distribuția rețelei unităților sanitare pe medii de rezidență evidențiază faptul că rețeaua sanitară s-a dezvoltat în principal în mediul urban unde, în anul 2018, au oferit servicii medicale 91,1% dintre spitale, 95,0% dintre unitățile asimilate spitalelor care oferă numai servicii de internare de zi, 97,8% dintre dispensarele medicale, 97,4% dintre centrele medicale, 93,2% dintre ambulatoriile integrate spitalelor și de specialitate, toate centrele de sănătate mintală, sanatoriile TBC și centrele de transfuzie sanguină. Circa 96% dintre cabinetele medicale independente de specialitate, laboratoarele medicale și de tehnică dentară, precum și peste 99% dintre cabinetele medicale și stomatologice destinate elevilor și studenților și 97% dintre unitățile de ambulanță, transportul pacienților și SMURD, funcționează, de asemenea, în mediul urban. Totodată, 90,9% dintre depozitele farmaceutice, 87,6% dintre societățile civile medicale, de specialitate și stomatologice, 85,5% dintre cabinetele stomatologice independente își desfășoară activitatea în mediul urban.

Rețeaua sanitară care și-a desfășurat activitatea în mediul rural a fost reprezentată, în anul 2018, în principal de 54 de spitale și alte unități asimilate spitalelor, de două sanatorii balneare și de cele două preventorii. De asemenea în mediul rural au funcționat și 59,7% dintre unitățile medico-sociale, de 41,2% dintre centrele de sănătate, 40,3% dintre cabinetele independente de medicină de familie, de 39,3% dintre farmaciile și punctele farmaceutice precum și de 14,5% dintre cabinetele stomatologice independente.

Primul contact al pacienților cu sistemul sanitar se realizează la cabinetul medicului de familie. Din acest punct de vedere, în mediul rural, au funcționat mai puțin de jumătate dintre cabinetele independente de medicină de familie (4412 unități) înregistrate la nivel național, numărul acestor cabinete diminuându-se în mediul rural cu 69 de unități față de anul 2017. Continuarea procesului de asistență medicală prin consultarea unui medic specialist este și mai deficitară în cazul populației din mediul rural care are la dispoziție doar 3,8% dintre cabinetele medicale independente de specialitate, 8,9% dintre spitale, 5,0% dintre unitățile medicale asimilate spitalelor în care pot beneficia de îngrijire medicală cu spitalizare de zi și 14,5% dintre cabinetele stomatologice.

Grafic 12.1.1. Distribuția principalelor categorii de unități sanitare, pe medii de rezidență, în anul 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, Activitatea unităților sanitare în anul 2018.

Rețeaua sanitară din sectorul public a fost formată, în anul 2018, din 368 de spitale (71,5%), un număr de 377 ambulatorii integrate spitalelor și de specialitate (79,7%), un număr de 2141 laboratoare medicale (50,0%). Totodată, rețeaua de cabinete medicale și stomatologice școlare și studențești, rețeaua de dispensare, de centre de sănătate mintală și multifuncționale, centrele de transfuzie sanguină, unități medico-sociale, cele două sanatorii TBC și cele două preventorii au aparținut în totalitate sectorului public.

În anul 2018 rețeaua sanitară din sectorul privat a continuat să se extindă. În sectorul privat au funcționat 147 de spitale (28,5%), 159 unități asimilate spitalelor cu servicii de spitalizare de zi (98,8%) și 96 de ambulatorii integrate spitalelor și de specialitate (20,3%), precum și peste 90% dintre centrele medicale, policlinici, cabinetele de medicină generală, toate centrele de dializă, toate societățile civile medicale, de specialitate și stomatologice, aproape toate cabinetele independente de medicină de familie și stomatologice. Numai 34 de unități din cele 117 unități aparținând rețelei de urgență (unități de ambulanță, transportul pacienților și SMURD) au aparținut sectorului privat.

Schimbările intervenite în structura și numărul unităților sanitare au condus la modificări ale numărului de paturi din diversele categorii de unități sanitare. Astfel, în anul 2018 unitățile sanitare au pus la dispoziția pacienților un număr de 133181 paturi de spital pentru spitalizare continuă (inclusiv paturile de spital din institute, centre medicale, clinici și centrele de sănătate), cu 701 (0,5%) mai multe paturi față de anul 2017. Din numărul total al paturilor de spital, 93,9% s-a înregistrat în sectorul public. Comparativ cu anul 2017, în 2018 în sectorul privat s-a înregistrat o creștere a numărului de paturi de spital, de 932 paturi pentru spitalizare continuă. Pentru îngrijirea pacienților cu spitalizare de zi în spitale, centre de sănătate, centre de diagnostic și tratament și centre medicale de specialitate în anul 2018 au funcționat 9507 paturi (6386 paturi pentru cazuri de zi au funcționat în sectorul public și 3121 în sectorul privat).

Tabel 12.1.2. Paturile de spital din unitățile sanitare, pe forme de proprietate

	2017	2018	- paturi - 2018 față de 2017	
			+/-	%
Paturi de spital¹⁾ în unitățile sanitare - total	132480	133181	+701	+0,5
proprietate publică	125265	125034	-231	-0,2
proprietate privată	7215	8147	+932	12,9

¹⁾ Inclusiv paturile de spital din institute, centre medicale, clinici și centrele de sănătate cu paturi de spital. Sunt incluse numai paturile pentru spitalizare continuă.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Activitatea unităților sanitare.

În anul 2018, în sanatoriile TBC au funcționat 402 paturi (cu 8 paturi mai puține decât în anul 2017), iar în unitățile medico-sociale 3427 paturi (cu 122 paturi mai multe decât în 2017). Numărul paturilor din sanatoriile balneare (1531 paturi), din sanatoriile de nevroze sau de neuropsihiatrie (280 paturi) și din preventorii (297 paturi) a rămas la același nivel ca în anul 2017.

Pe regiuni de dezvoltare, în anul 2018, cel mai mare număr de paturi de spital pentru spitalizare continuă s-au înregistrat în regiunea București-Ilfov (23371 paturi), urmată de regiunea Nord-Est (20358 paturi), iar cele mai mici valori ale acestui indicator s-au înregistrat în regiunile Sud-Vest Oltenia (12839 paturi) și Vest (12925 paturi).

În anul 2018, pe specialități medicale, circa trei sferturi din numărul de paturi de spital pentru spitalizare continuă au fost înregistrate la specialitățile: interne (19,4%), chirurgie (17,1%), psihiatrie și neuropsihiatrie (13,0%), obstetrică-ginecologie (6,5%), tuberculoză și pneumologie (6,3%), recuperare medicină fizică și balneologie (6,1%) și pediatrie (5,7%).

Cele mai scăzute ponderi în distribuția paturilor de spital pe specialități medicale s-au înregistrat la O.R.L. (1,8%), oftalmologie (1,3%) și la dermato-venerologie (1,1%).

La 1000 locuitori, în anul 2018 au revenit 6,8 paturi de spital pentru spitalizare continuă¹⁸⁾ (inclusiv paturile de spital din institute, centre medicale, clinici și centrele de sănătate).

¹⁸⁾ Paturile de spital care au revenit la 1000 locuitori s-au calculat cu populația rezidentă la 1 iulie 2018 estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

Tabel 12.1.3. Numărul de paturi de spital pentru unele specialități

- paturi -

	2017	2018	2018 față de 2017		%	
			+/-	%	2017	2018
Total	132480	133181	+701	+0,5	100,0	100,0
din care:						
Interne ¹⁾	25954	25866	-88	-0,3	19,6	19,4
Chirurgie ²⁾	22671	22710	+39	+0,2	17,1	17,1
Obstetrică-ginecologie	8667	8664	-3	**)	6,5	6,5
Neonatologie	4600	4622	+22	+0,5	3,5	3,5
Pediatrie ³⁾	7638	7653	+15	+0,2	5,8	5,7
Boli infecțioase	5314	5306	-8	-0,2	4,0	4,0
Tuberculoză și pneumologie ⁴⁾	8561	8397	-164	-1,9	6,4	6,3
Psihiatrie și neuropsihiatrie ⁵⁾	17305	17339	+34	+0,2	13,1	13,0
Oftalmologie	1723	1706	-17	-1,0	1,3	1,3
O.R.L.	2368	2362	-6	-0,3	1,8	1,8
Neurologie	5531	5542	+11	+0,2	4,2	4,2
Dermato-venerologie	1438	1418	-20	-1,4	1,1	1,1
Oncologie	3621	3635	+14	+0,4	2,7	2,7
Recuperare medicină fizică și balneologie	7998	8185	+187	+2,3	6,0	6,1
Anestezie și terapie intensivă	5024	5111	+87	+1,7	3,8	3,8
Alte specialități ⁶⁾	4067	4665	+598	+14,7	3,1	3,5

Notă: În numărul paturilor de spital nu sunt incluse paturile destinate exclusiv cazurilor de zi și paturile pentru însoțitori.

¹⁾ La specialitatea interne sunt incluse paturile pentru: interne (inclusiv paturile de pneumologie netuberculoasă din secțiile de interne), endocrinologie, boli profesionale, cardiologie, reumatologie, diabet zaharat, nutriție și boli metabolice, gastroenterologie, hematologie și nefrologie.

²⁾ La specialitatea chirurgie sunt incluse paturile pentru: chirurgie generală, chirurgie maxilofacială, chirurgie infantilă, chirurgie plastică și reparatorie, chirurgie cardio-vasculară, neurochirurgie, chirurgie toracică, chirurgie endocrină, chirurgie oncologică, ortopedie-traumatologie și urologie.

³⁾ La specialitatea pediatrie sunt incluse paturile pentru pediatrie, distrofici (recuperare pediatrică) și pneumologie netuberculoasă din pediatrie.

⁴⁾ La specialitatea tuberculoză și pneumologie sunt incluse paturile de pneumologie netuberculoasă din secțiile TBC și paturile de pneumologie TBC.

⁵⁾ La specialitatea psihiatrie și neuropsihiatrie sunt incluse paturile pentru psihiatrie și paturile pentru recuperare neuro-psiho-motorie.

⁶⁾ La alte specialități medicale sunt incluse paturile pentru bolnavi cronici, geriatrie și gerontologie, medicină generală și alte secții.

***) Sub 0,05%.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Activitatea unităților sanitare.

În anul 2018, gradul de utilizare a paturilor în spital pentru spitalizare continuă a fost de 230 zile/an (cu 2 zile mai puțin față de anul 2017), a paturilor din sanatoriile TBC a fost de 242 zile/an (cu 5 zile mai mult față de anul 2017), a paturilor din sanatoriile balneare a fost de 196 zile/an (cu 20 zile mai mult față de anul 2017), iar a celor din sanatoriile de nevroze sau de neuropsihiatrie de 257 zile/an (cu 13 zile mai puțin față de anul 2017), iar a celor din unitățile medico-sociale de 314 zile/an (cu 15 zile mai puțin față de anul anterior).

12.2. Personalul medico-sanitar¹⁹⁾

În anul 2018, activitatea medicală a unităților din sistemul național de sănătate a fost asigurată de 331640 cadre medico-sanitare. Din totalul personalului medical, 35,0% (116066 persoane) au fost cadre medico-sanitare cu pregătire superioară (medici, stomatologi, farmaciști, fiziokinetoterapeuți, asistenți medicali cu studii superioare și alt personal sanitar²⁰⁾ cu studii superioare), 43,8% (145317 persoane) au fost cadre medicale cu pregătire sanitară medie și 21,2% (70257 persoane) a fost personal sanitar auxiliar.

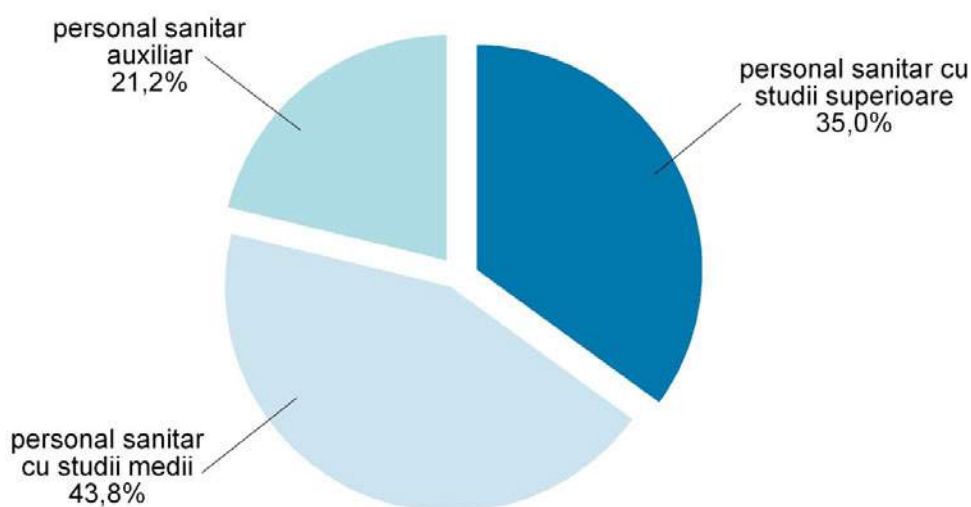
În anul 2018, comparativ cu anul 2017, a crescut numărul medicilor cu 2002 persoane (3,4%), numărul medicilor stomatologi a crescut cu 804 persoane (5,1%), cel al asistenților medicali cu studii superioare cu 732 persoane (5,0%), iar numărul farmaciștilor a scăzut cu 213 persoane (-1,2%).

Numărul personalului sanitar mediu a crescut cu 3214 persoane (2,3%) și cel al personalului sanitar auxiliar cu 904 persoane (1,3%).

¹⁹⁾ Personalul sanitar a fost înregistrat o singură dată, la unitatea sanitară unde are funcția de bază.

²⁰⁾ Categoria **alt personal sanitar cu studii superioare** nu se referă decât la unitățile cu paturi, nu și la unitățile care oferă îngrijire ambulatorie.

Grafic 12.2.1. Structura personalului medical, pe niveluri de pregătire profesională, în anul 2018

Notă: În personalul medical cu **studii superioare** s-au inclus: medici, stomatologi, farmaciști, fiziokinetoterapeuți, asistenți medicali cu studii universitare și alte tipuri de personal sanitar cu studii superioare (biologi, chimiști, biochimiști, fizicieni, profesori de cultură fizică medicală, psihologi, logopezi, sociologi). Personalul medical cu **studii medii** include: asistenți medicali, asistenți de laborator clinic, asistenți de radiologie și imagistică, asistenți de farmacie, surori medicale, educatori puericultori, asistenți de stomatologie și igieniști, fiziokinetoterapeuți cu studii medii, fizioterapeuți. Personalul **sanitar auxiliar** include: infirmiere, brancardieri, ambulanțieri, băieși, gipsari, nămolari, agenți dezinsecție, dezinfecție, deratizare, șoferi de autosanitare, îngrijitoare, spălătorese.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Activitatea unităților sanitare în anul 2018.

Distribuția personalului sanitar *pe medii de rezidență* arată că în anul 2018 în *mediul urban* își desfășurau activitatea 54875 medici (90,6%), dintre aceștia 7586 sunt medici de familie (63,1%), 14426 medici stomatologi (87,7%) și 14201 farmaciști (80,6%). De asemenea, în *mediul urban* lucrează și majoritatea personalului sanitar mediu, 129432 persoane (89,1%) și auxiliar 61886 persoane (88,1%).

În *mediul rural* își desfășoară activitatea 36,9% dintre medici de familie, 12,3% din totalul medicilor stomatologi și 19,4% din totalul farmaciștilor.

Tabel 12.2.1. Principalele categorii de personal medico-sanitar¹⁾

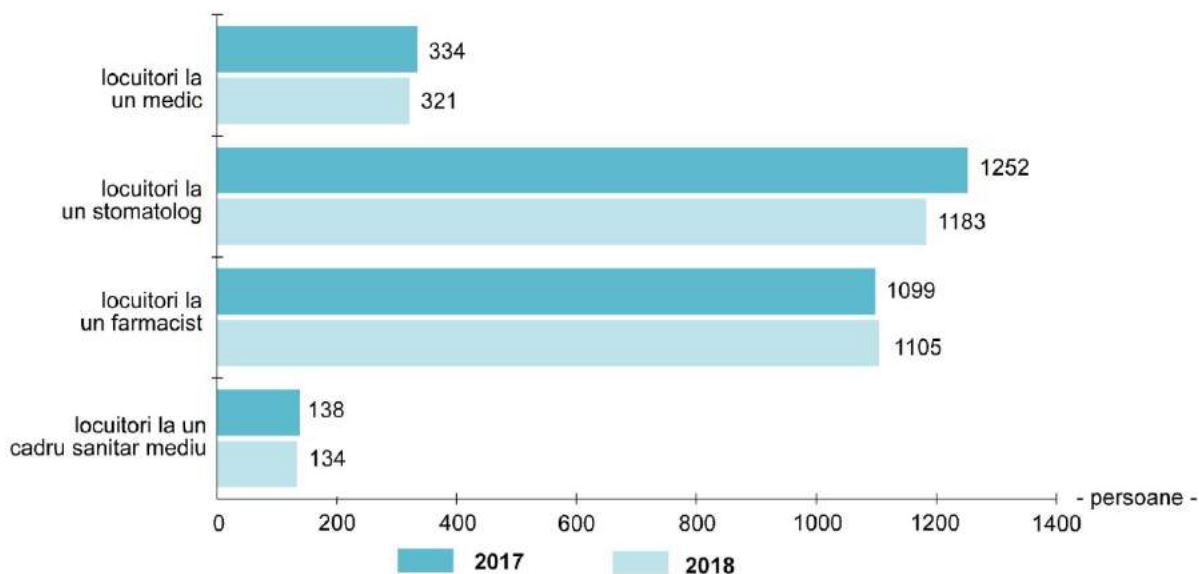
	2017	2018	- persoane -
			2018 față de 2017 %
Medici (exclusiv stomatologi)	58583	60585	+3,4
Locuitori la un medic	334	321	-3,9
Medici la 10000 locuitori	29,9	31,1	+4,0
Stomatologi	15653	16457	+5,1
Locuitori la un stomatolog	1252	1183	-5,5
Stomatologi la 10000 locuitori	8,0	8,4	+5,0
Farmaciști	17833	17620	-1,2
Locuitori la un farmacist	1099	1105	+0,5
Farmaciști la 10000 locuitori	9,1	9,0	-1,1
Alte tipuri de personal sanitar cu studii superioare	20164	21404	+6,1
Personal sanitar mediu	142103	145317	+2,3
Locuitori la un cadru sanitar mediu	138	134	-2,9
Personal sanitar mediu la 10000 locuitori	72,5	74,6	+2,9
Personal sanitar auxiliar	69353	70257	+1,3

¹⁾ La calculul indicatorilor s-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

În anul 2018, unui medic i-au revenit 321 locuitori (334 în anul 2017), unui stomatolog 1183 locuitori (1252 în anul 2017), unui farmacist 1105 locuitori (1099 în anul 2017), iar unui cadru sanitar mediu 134 locuitori (138 în anul 2017).

La 10000 locuitori, în anul 2018, au revenit 31,1 medici (față de 29,9 în anul 2017), 8,4 stomatologi (față de 8,0 în anul 2017), 9,0 farmaciști (față de 9,1 în anul 2017) și 74,6 personal sanitar mediu (față de 72,5 în anul 2017).

Grafic 12.2.2. Populația ce a revenit la un cadru medico-sanitar¹⁾

¹⁾ La calculul indicatorilor s-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Activitatea unităților sanitare.

În anul 2018, în profil teritorial, regiunea de dezvoltare în care s-a înregistrat cel mai mare număr de cadre medico-sanitare a fost București-Ilfov, unde și-au desfășurat activitatea 13973 medici, 3353 stomatologi, 3901 farmaciști și 23341 cadre sanitare medii, urmată de regiunea Nord-Est, unde și-au desfășurat activitatea 7954 medici, 1888 stomatologi, 2676 farmaciști și 22390 cadre sanitare medii.

Cel mai mic număr de medici a fost înregistrat în regiunea Sud-Muntenia (4725 medici), cel mai mic număr de medici stomatologi s-a înregistrat în regiunea Sud-Vest Oltenia (1325 stomatologi), iar cel mai mic număr de farmaciști s-a înregistrat în regiunea Vest (1315 farmaciști). De asemenea, în regiunea Vest s-a înregistrat și cel mai mic număr al personalului sanitar mediu (13723 persoane).

12.3. Principalii indicatori ai sistemului sanitar

Tabel 12.3.1. Principalii indicatori de sănătate¹⁾

	2017	2018	2018 față de 2017 +/-
Cazuri noi de îmbolnăviri prin boli infecțioase și parazitare (la 100000 locuitori)	2552,2	2448,0	-104,2
din care:			
- TBC	52,9	50,2 ²⁾	-2,7
- Boli diareice acute	415,2	401,9	-13,3
Cazuri noi de SIDA (la 100000 locuitori)	1,7	1,6 ²⁾	-0,1
Numărul pacienților care au beneficiat de asistență medicală de urgență (la 100000 locuitori)	16565,1	16618,4	53,3
Numărul pacienților ieșiți din spital (la 100000 locuitori)	20159,7	20518,1	358,4

¹⁾ La calculul indicatorilor s-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.

²⁾ Date provizorii.

Sursa: Ministerul Sănătății: Institutul de Pneumoftiziologie "Marius Nasta" și Institutul Național de Boli Infecțioase "Prof.Dr.Matei Balș"; Școala Națională de Sănătate Publică, Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar București.

În anul 2018, numărul pacienților care a beneficiat de asistență medicală de urgență a fost mai mare decât în anul 2017, la 100000 locuitori revenind mai mult cu 53,3 pacienți. În ceea ce privește numărul cazurilor noi de îmbolnăvire s-a înregistrat o diminuare semnificativă a numărului de cazurile noi de îmbolnăviri prin boli infecțioase și parazitare cu 104,2 cazuri noi la 100000 locuitori.

Tabel 12.3.2. Principalele boli infecțioase și parazitare (cazuri noi)

- cazuri noi -

	2017	2018	2018 față de 2017	
			+/-	%
Boli diareice acute	81339	78286	-3053	-3,8
Hepatită virală	2771	4864	2093	75,5
Tuberculoză	10372	9785 ¹⁾	-587	-5,7
Gripă	1961	7164	5203	265,3
Dizenterie	125	149	24	19,2
Sifilis	840	634	-206	-24,5
Tuse convulsivă	93	97	4	4,3
Scarlatină	1788	1852	64	3,6
Toxiinfecții alimentare	409	273	-136	-33,3
Rujeolă	9076	6407	-2669	-29,4
Erizipel	982	942	-40	-4,1
Trichineloză	118	53	-65	-55,1
Salmoneloză	1236	1469	233	18,9
Leptospiroză	79	61	-18	-22,8
Rubeolă	9	12	3	33,3

¹⁾ Date provizorii.

Sursa: Ministerul Sănătății: Institutul de Pneumoftiziologie "Marius Nasta", Institutul Național de Sănătate Publică - Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică.

Situația cazurilor noi de îmbolnăvire prin boli infecțioase și parazitare a cunoscut o evoluție oscilantă, înregistrându-se atât o reducere a incidenței pentru unele boli infecțioase și parazitare, cât și o creștere a altor boli din această clasă.

În anul 2018 s-a înregistrat o creștere a cazurilor noi de gripă, de la 1961 cazuri noi înregistrate în anul 2017, la 7164 cazuri noi în anul 2018, dar și o creștere a numărului de cazuri noi de hepatită virală de la 2771 cazuri noi în anul 2017, la 4864 cazuri noi în anul 2018.

În anul 2018, față de anul 2017, scăderi mai importante ale numărului de cazuri noi care a revenit la 100000 locuitori s-au înregistrat la: trichineloză cu 55,1%, toxinfecții alimentare cu 33,3%, rujeolă cu 28,9% și leptospiroză cu 25,0%. Incidența tuberculozei la 100000 locuitori a cunoscut o diminuare, față de anul 2017, de 5,1%. În anul 2018, față de anul 2017, a crescut numărul de cazuri noi care a revenit la 100000 locuitori la gripă cu 268%, la hepatită virală cu 77,3%, la dizenterie cu 33,3% și la salmoneloză cu 19,0%.

Tabel 12.3.3. Cazuri noi de îmbolnăvire prin unele boli infecțioase și parazitare, la 100000 locuitori¹⁾

- cazuri noi/100000 locuitori -

	2017	2018	2018 față de 2017	
			+/-	%
Boli diareice acute	415,2	401,9	-13,3	-3,2
Hepatită virală	14,1	25,0	+10,9	+77,3
Tuberculoză	52,9	50,2 ²⁾	-2,7	-5,1
Gripă	10,0	36,8	+26,8	+268,0
Dizenterie	0,6	0,8	+0,2	+33,3
Sifilis	4,3	3,3	-1,0	-23,3
Tuse convulsivă	0,5	0,5	-	-
Scarlatină	9,1	9,5	+0,4	+4,4
Toxiinfecții alimentare	2,1	1,4	-0,7	-33,3
Rujeolă	46,3	32,9	-13,4	-28,9
Erizipel	5,0	4,8	-0,2	-4,0
Trichineloză	0,6	0,3	-0,3	-50,0
Salmoneloză	6,3	7,5	+1,2	+19,0
Leptospiroză	0,4	0,3	-0,1	-25,0

¹⁾ La calculul indicatorilor s-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor - 2011.²⁾ Date provizorii.

Sursa: Ministerul Sănătății: Institutul de Pneumoftiziologie "Marius Nasta", Institutul Național de Sănătate Publică - Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică.

În anul 2018 s-au înregistrat 3996 mii *pacienți externati din spitale*, dintre aceștia aproape jumătate au fost tratați de: boli ale aparatului circulator (14,2% din numărul total de pacienți externati), boli ale aparatului respirator (11,4%), boli ale aparatului digestiv (10,3%) și tumori (10,1%).

În anul 2018 comparativ cu anul 2017, numărul pacienților externati din spitale a crescut cu 46 mii pacienți (1,2%). Cele mai semnificative scăderi s-au înregistrat la următoarele clase de boli: malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale (-4,5%), boli tuberculoză (-3,2%), infecțioase și parazitare (-1,0%), iar cele mai semnificative creșteri față de anul precedent s-au înregistrat la tumori (3,1%), boli cerebro-vasculare (2,9%), boli endocrine, de nutriție și metabolism (2,8%) și tulburări mentale și de comportament (2,4%).

Tabel 12.3.4. Numărul pacienților externati din spital, pe unele clase de boli

- mii persoane -

	2017	2018	2018 față de 2017		%	
			+/-	%	2017	2018
Total	3950	3996	+46	1,2	100,0	100,0
Boli infecțioase și parazitare din care:	199	197	-2	-1,0	5,0	4,9
Tuberculoză	31	30	-1	-3,2	0,8	0,8
Tumori	390	402	+12	+3,1	9,9	10,1
Boli endocrine, de nutriție și metabolism din care:	145	149	+4	+2,8	3,7	3,7
Diabet zaharat	67	67	-	-	1,7	1,7
Tulburări mentale și de comportament	248	254	+6	+2,4	6,3	6,4
Boli ale sistemului nervos, boli ale ochiului și anexelor sale, boli ale urechii și apofizei mastoide	221	225	+4	+1,8	5,6	5,6
Boli ale aparatului circulator din care:	562	569	+7	+1,2	14,2	14,2
Boala ischemică a inimii	63	64	+1	+1,6	1,6	1,6
Boli cerebro-vasculare	105	108	+3	+2,9	2,7	2,7
Boli ale aparatului respirator	454	455	+1	+0,2	11,4	11,4
Boli ale aparatului digestiv	411	411	-	-	10,4	10,3
Boli ale aparatului genito-urinar	212	210	-2	-0,9	5,4	5,3
Sarcină, naștere și lăuzie	270	265	-5	-1,9	6,8	6,6
Unele afecțiuni a căror origine se situează în perioada perinatală	117	119	+2	+1,7	3,0	3,0
Malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale	22	21	-1	-4,5	0,6	0,5
Leziuni traumatice, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe	186	188	+2	+1,1	4,7	4,7
Alte cauze	513	531	+18	+3,5	13,0	13,3

Sursa: Școala Națională de Sănătate Publică, Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar, București.

Asistența medicală de urgență reprezintă un alt indicator de caracterizare a funcționalității sistemului sanitar. În anul 2018, un număr de 2973 autosalvări au fost la dispoziția populației, cu 181 mai multe față de anul precedent.

Tabel 12.3.5. Asistența medicală de urgență

	2017	2018	2018 față de 2017	
			+/-	%
Autosalvări (unități)	2792	2973	+181	+6,5
Solicitări ale pacienților rezolvate (persoane) din care:	3245379	3236718	-8661	-0,3
- persoane transportate	2464574	2456721	-7853	-0,3
- persoane asistate	780805	779997	-808	-0,1

Rețeaua de asistență medicală de urgență a înregistrat, în anul 2018, un număr de 3236,7 mii solicitări ale pacienților rezolvate de serviciile medicale de urgență publice și private. Din totalul pacienților care au apelat la salvare, 75,9% (2456,7 mii persoane) au fost pacienți transportați și 24,1% (780,0 mii persoane) au fost pacienți asistați.

13. CULTURĂ

Transformările majore pe care le-a parcurs societatea românească au condus în domeniul culturii și artei la un proces de dezvoltare a activității cultural-artistice cu multiple schimbări intervenite în structura organizatorică a unităților culturale, diversificarea modalităților prin care actul de cultură se adresează publicului, sectorul privat ocupând un rol din ce în ce mai important.

Rețeaua unităților și a serviciilor culturale oferite populației include: activitatea bibliotecilor, cea a muzeelor și colecțiilor publice, activitatea instituțiilor și companiilor de spectacole sau concerte, producția, distribuția și exploatarea cinematografică, activitatea posturilor de radio și televiziune publice și private.

13.1. Rețeaua și activitatea bibliotecilor

Rețeaua bibliotecilor care a funcționat în anul 2018 a cuprins 9479 unități administrative și 103 filiale, puncte externe de servicii și biblioteci mobile, din care 70,9% biblioteci școlare, 23,3% biblioteci publice (județene, municipale, orășenești și comunale), 4,8% biblioteci specializate și 1,0% biblioteci naționale sau de importanță națională și universitare (ale instituțiilor de învățământ superior).

În anul 2018, comparativ cu anul 2017, numărul bibliotecilor a scăzut cu 115 unități, iar numărul filialelor, al punctelor externe de servicii și al bibliotecilor mobile a rămas același. Cele mai semnificative diminuări ale numărului de biblioteci s-au înregistrat în rândul bibliotecilor publice, funcționând cu 59 biblioteci mai puține decât în anul 2017 și în rândul bibliotecilor școlare, numărul acestora diminuându-se cu 47 de unități față de anul precedent.

Tabel 13.1.1. Numărul și activitatea bibliotecilor

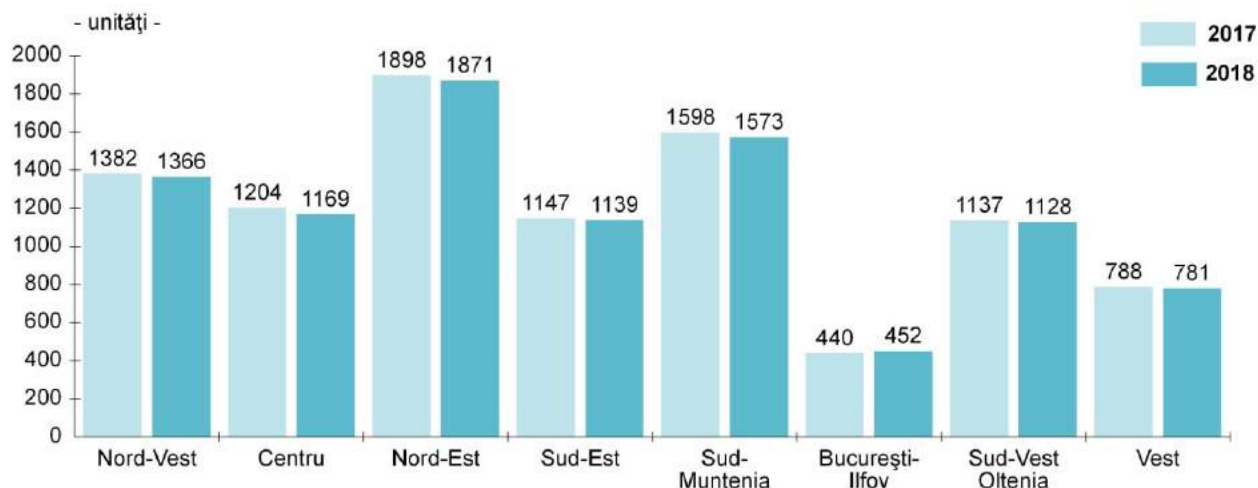
	Anii	Biblioteci ¹⁾ - unități -	Volume existente - mii volume -	Utilizatori (activi) - mii persoane -	Volume eliberate - mii volume -
Biblioteci - total	2017	9594	163300	3248	35803
	2018	9479	162844	3132	34228
Biblioteci naționale	2017	3	21185	33	380
	2018	3	21298	32	530
Biblioteci universitare	2017	97	26023	277	5110
	2018	93	26319	268	4582
Biblioteci specializate	2017	459	7977	59	508
	2018	454	7983	55	455
Biblioteci școlare	2017	6769	61966	1643	13158
	2018	6722	61722	1609	12692
Biblioteci publice ²⁾	2017	2266	46149	1236	16647
	2018	2207	45522	1168	15969

¹⁾ Unități administrative, exclusiv filiale, puncte externe de servicii sau biblioteci mobile.

²⁾ Bibliotecile publice includ: bibliotecile județene, bibliotecile municipale și orășenești și bibliotecile comunale.

În anul 2018, toate regiunile de dezvoltare au înregistrat scăderi ale numărului de biblioteci, comparativ cu anul 2017, cu excepția regiunii București-Ilfov unde s-au înregistrat mai mult cu 12 biblioteci. Scăderile cele mai mari au fost înregistrate în regiunile Centru (-35 biblioteci), Nord-Est (-27 de biblioteci) și Sud-Muntenia (-25 biblioteci).

Grafic 13.1.1. Distribuția numărului de biblioteci¹⁾, pe regiuni de dezvoltare

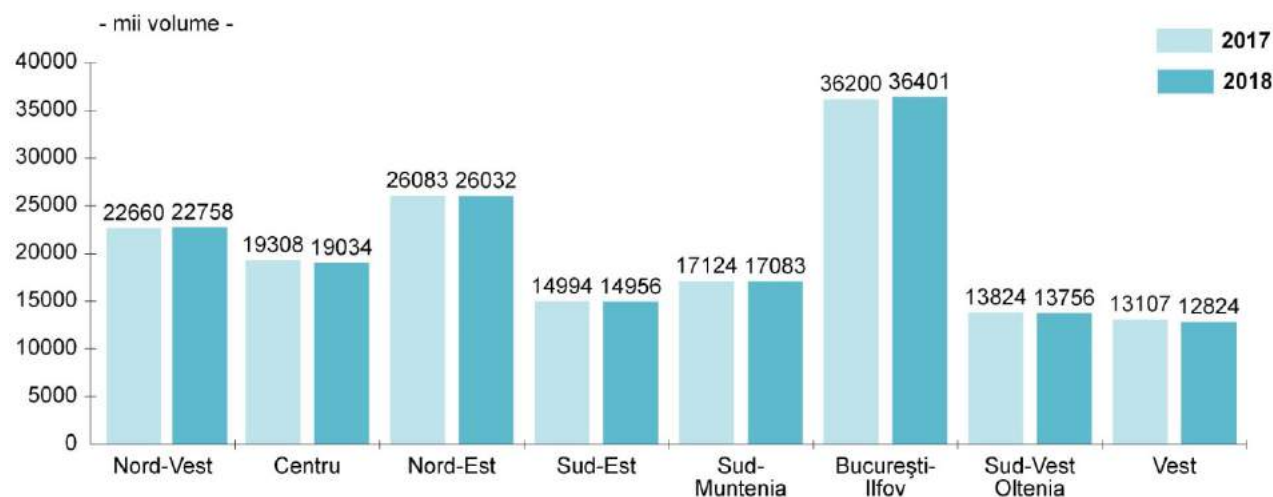
¹⁾ Unități administrative, exclusiv filiale, puncte externe de servicii sau biblioteci mobile.

În anul 2018, *numărul volumelor existente* în biblioteci a fost de 162844 mii exemplare, în scădere cu 456 mii volume față de anul precedent (-0,3%).

Repartizarea volumelor existente în anul 2018, pe tipuri de biblioteci a fost următoarea: 37,9% în biblioteci școlare; 28,0% în biblioteci publice; 16,1% în biblioteci universitare; 13,1% în biblioteci naționale și de importanță națională și 4,9% în biblioteci specializate.

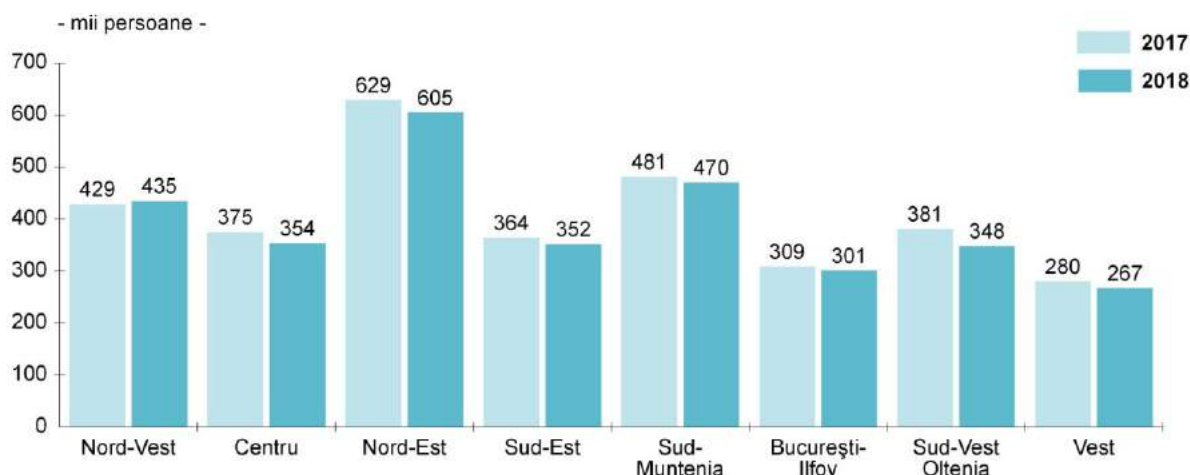
Pe regiuni de dezvoltare, în 6 regiuni dintre cele 8 regiuni au fost înregistrate scăderi ale numărului de volume existente la sfârșitul anului 2018 față de anul 2017. Cea mai mare scădere a fondului de carte existent la sfârșitul anului 2018 s-a înregistrat în regiunea Vest cu 283 mii volume (-2,2%), urmată de regiunea Centru cu 274 mii volume (-1,4%). Creșteri ale fondului de carte s-au înregistrat doar în regiunile Nord-Vest cu 98 mii volume (0,4%) și București-Ilfov cu 201 mii volume (0,6%).

Grafic 13.1.2. Distribuția numărului de volume existente în biblioteci, pe regiuni de dezvoltare

În anul 2018, comparativ cu anul 2017, *numărul utilizatorilor activi* (persoane fizice) ai serviciilor de bibliotecă a fost de 3132 mii, mai mic cu 116 mii persoane (-3,6%). Pe tipuri de biblioteci repartizarea utilizatorilor activi a fost următoarea: 51,4% din numărul total al utilizatorilor activi s-au înregistrat la bibliotecile școlare; 37,3% la bibliotecile publice (județene, municipale, orașenești și comunale); 8,6% la bibliotecile universitare; 1,7% la bibliotecile specializate și 1,0% la bibliotecile naționale și de importanță națională.

Grafic 13.1.3. Distribuția numărului de utilizatori activi, pe regiuni de dezvoltare

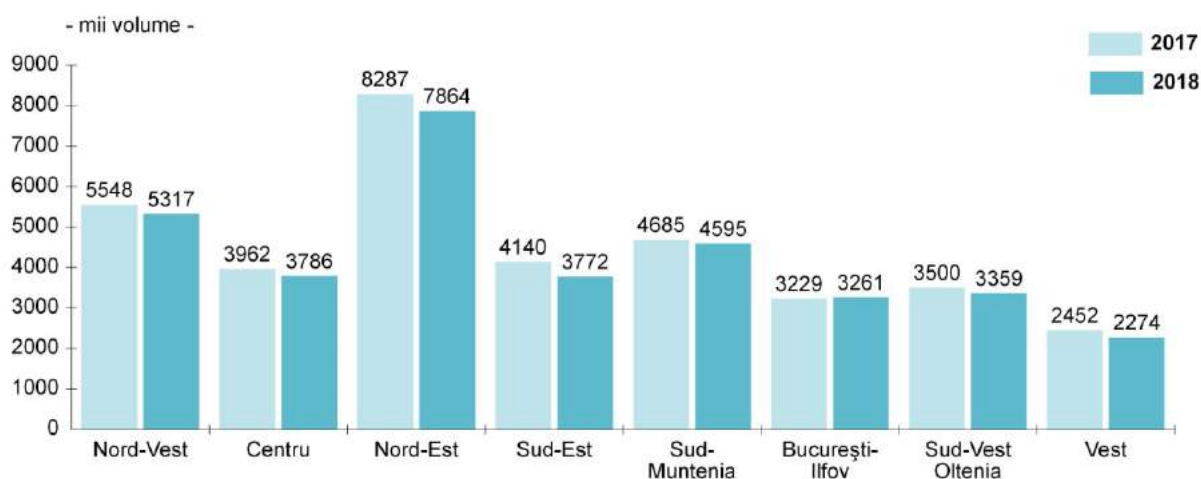
Scăderea numărului de utilizatori activi ai serviciilor de bibliotecă, înregistrați la nivel național în anul 2018, față de anul 2017, este rezultatul diminuării numărului de utilizatori la nivel regional. Astfel, cea mai mare scădere a numărului de utilizatori activi s-a înregistrat în regiunea Sud-Vest Oltenia cu 33 mii utilizatori (-8,7%), iar cea mai mică scădere a numărului de utilizatori activi s-a înregistrat în regiunile București-Ilfov cu 8 mii utilizatori (-2,6%). Numai regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere a numărului de utilizatori activi cu 6 mii utilizatori (1,4%).

În anul 2018, *numărul volumelor eliberate (inclusiv fotocopii și microformate) diferiților utilizatori* a fost de 34228 mii volume.

Comparativ cu anul 2017, în anul 2018 s-a înregistrat o scădere a numărului de volume eliberate utilizatorilor activi, cu 1575 mii volume (-4,4%); în ceea ce privește *numărul de volume eliberate unui utilizator* în perioada analizată, în anul 2018 acesta este, în medie, de 11 volume eliberate pe un utilizator activ, aceeași valoare ca în anul 2017.

Repartizarea numărului documentelor de bibliotecă împrumutate pe parcursul anului 2018 (volume eliberate) pe tipuri de biblioteci, a fost următoarea: 46,7% din volume s-au eliberat utilizatorilor în bibliotecile publice (biblioteci județene, municipale, orașenești și comunale), 37,1% în bibliotecile școlare, 13,4% în bibliotecile universitare, 1,5% în bibliotecile naționale și de importanță națională și 1,3% în bibliotecile specializate.

Grafic 13.1.4. Distribuția numărului de volume eliberate, pe regiuni de dezvoltare

În anul 2018, comparativ cu anul 2017, în 7 dintre cele 8 *regiuni de dezvoltare* a scăzut numărul de volume împrumutate (volume eliberate) utilizatorilor serviciilor de bibliotecă. Numai în regiunea București-Ilfov numărul volumelor eliberate a crescut cu 32 mii volume (1,0%).

Cele mai semnificative scăderi ale numărului de volume eliberate s-au înregistrat în regiunile: Nord-Est, mai puțin cu 423 mii volume eliberate (-5,1%), Sud-Est, mai puțin cu 368 mii volume eliberate (-8,9%) și Nord-Vest, mai puțin cu 231 mii volume eliberate (-4,2%).

După forma de proprietate, 96,3% din totalul bibliotecilor sunt unități de stat, ponderea cea mai mare având-o bibliotecile școlare: 70,8% (6465 unități).

Tabelul 13.1.2. Numărul și activitatea bibliotecilor, după forma de proprietate

Forma de proprietate	Biblioteci ¹⁾ - unități -		Volume existente - mii volume -		Utilizatori activi - mii persoane -		Volume eliberate - mii volume -	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Total	9594	9479	163300	162844	3248	3132	35803	34228
Majoritar de stat ²⁾	9271	9128	159474	158965	3169	3056	35169	33681
Majoritar privată ³⁾	323	351	3826	3879	79	76	634	547

¹⁾ Exclusiv filiale, puncte externe de servicii sau biblioteci mobile.

²⁾ Proprietate majoritar de stat, integral de stat, publică de interes național și local (instituții și unități de interes public).

³⁾ Proprietate integral privată, cooperatistă, obștească și integral străină.

În anul 2018 au funcționat 2207 biblioteci publice (județene, municipale, orășenești și comunale), unități de cultură la care are acces publicul larg.

Tabel 13.1.3. Numărul și activitatea bibliotecilor publice

Tipul de bibliotecă	Biblioteci ¹⁾ - unități -		Volume existente - mii volume -		Utilizatori activi - mii persoane -		Volume eliberate - mii volume -	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Total	2266	2207	46149	45522	1236	1168	16647	15969
Județene	41	41	18310	18011	438	407	8214	8107
Municipale și orășenești	252	254	9957	10087	278	269	3683	3437
Comunale	1973	1912	17882	17424	520	492	4750	4425

¹⁾ Exclusiv filiale, puncte externe de servicii sau biblioteci mobile.

În colecțiile bibliotecilor publice au intrat, în cursul anului 2018, un număr de 643 mii cărți și periodice tipărite (volume), din care: 332 mii volume în bibliotecile județene; 110 mii volume în bibliotecile municipale și orășenești; 201 mii volume în bibliotecile comunale.

Tabel 13.1.4. Indicatori de performanță înregistrați de bibliotecile publice

Tipul de bibliotecă	Numărul mediu de volume existente în bibliotecile publice care revine unui utilizator activ (bucăți/persoană)		Numărul mediu de volume împrumutate spre lectură care revine unui utilizator activ (bucăți/persoană)		Numărul mediu de utilizatori activi care revine unei biblioteci publice ¹⁾ (persoane/bibliotecă)	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Total	37,3	39,0	13,5	13,7	546	529
Județene	41,8	44,2	18,8	19,9	10696	9929
Municipale și orășenești	35,8	37,5	13,2	12,8	1103	1058
Comunale	34,4	35,4	9,1	9,0	263	257

¹⁾ Unități administrative (exclusiv filialele, puncte externe de servicii sau biblioteci mobile).

Bibliotecile publice, dispuneau în anul 2018 de un fond de carte de 45522 mii volume și înregistrau un număr de 1168 mii utilizatori activi (6,0% din populația rezidentă²¹⁾). La o bibliotecă publică au revenit 8825 locuitori²¹⁾ (cu 179 locuitori²¹⁾ mai mulți decât în anul precedent). În anul 2018, unui locuitor i-au revenit în medie 2,3 volume de carte din colecțiile bibliotecilor publice, față de 2,4 volume în anul precedent.

²¹⁾ La calculul indicatorilor s-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și Locuințelor – 2011.

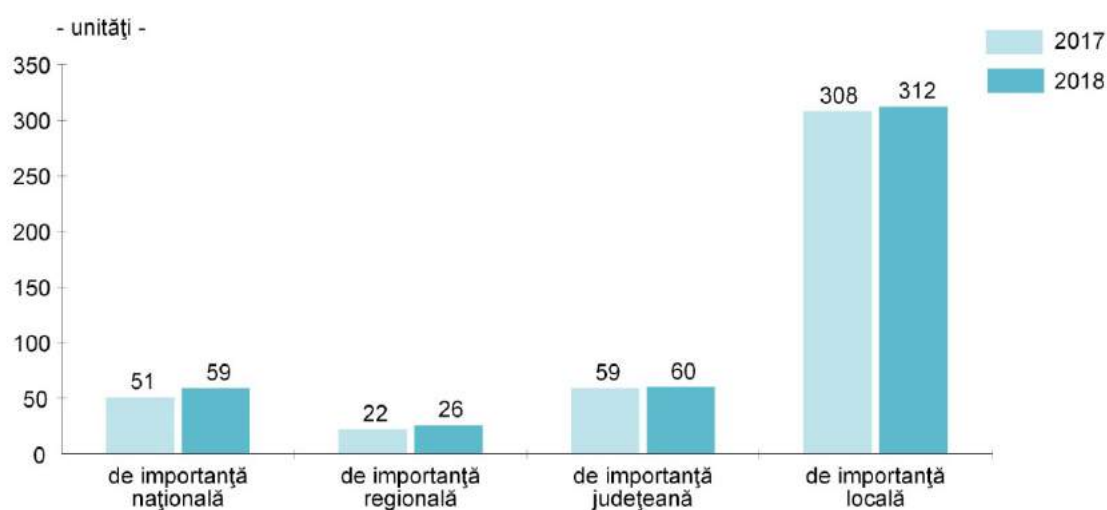
13.2. Muzeu și colecții publice

Rețeaua muzeelor și colecțiilor publice a funcționat în anul 2018 cu un număr de 457 unități și 330 filiale și secții ale acestora. Suprafața expozițională a muzeelor și monumentelor a fost de 2938,2 mii metri pătrați, cea a acvariilor, grădinilor zoologice și a celor botanice de 3072,0 metri pătrați, iar cea a rezervațiilor naturale de circa 460 mii de hectare.

Dezvoltarea și reorganizarea rețelei de muzeu și colecții publice (unități de bază, filiale și secții) a continuat și în anul 2018, determinând închiderea temporară a unor unități pentru lucrări de amenajare, restaurare și modernizare, redeschiderea altora, precum și reluarea în anul de referință a activității de către o parte a unităților temporar închise. Astfel, s-a înregistrat o creștere a numărului de muzeu și colecții publice (unități de bază) deschise publicului, în anul 2018 față de anul 2017, de 17 unități.

Cele mai mari creșteri ale numărului de muzeu înregistrată în anul 2018, față de anul 2017, s-au înregistrat la muzeele de artă (cu 4 unități) și la muzeele de arheologie și istorie (cu 3 unități). În același timp s-au înregistrat cu 13 rezervații naturale mai multe deschise publicului spre vizitare, față de anul precedent, dar mai puțin cu două unități din categoria grădinilor botanice, zoologice și acvariilor.

Grafic 13.2.1. Distribuția muzeelor și colecțiilor publice, după importanța patrimoniului¹⁾

¹⁾ Exclusiv filialele și secțiile muzeelor.

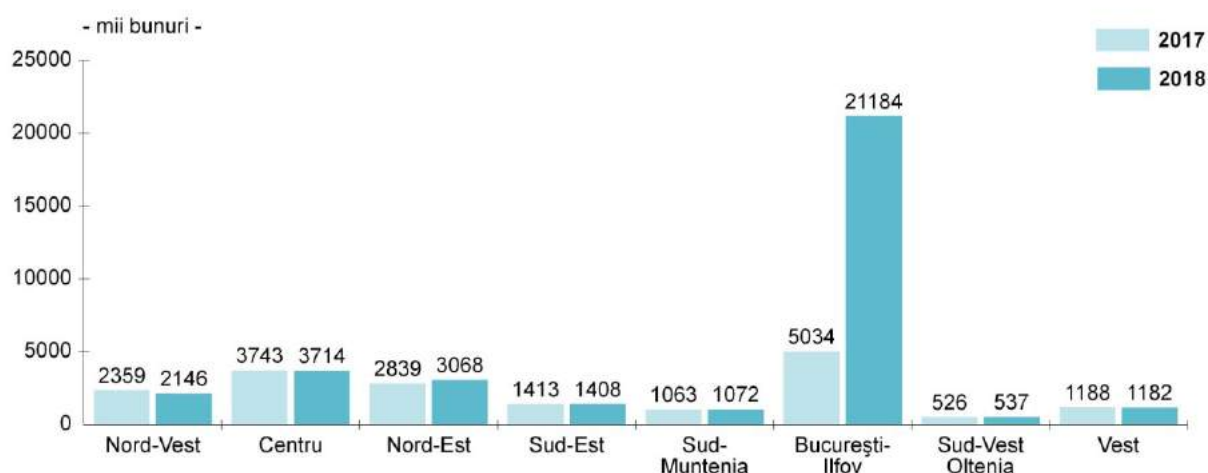
După aria de acoperire teritorială, după mărimea și importanța patrimoniului, în anul 2018 au funcționat: 59 muzeu și colecții publice de importanță națională (cu 46 filiale și secții), 26 muzeu și colecții publice de importanță regională (cu 46 filiale și secții), 60 muzeu și colecții publice de importanță județeană (cu 146 filiale și secții), 312 muzeu și colecții publice de importanță locală (cu 92 filiale și secții).

În anul 2018, numărul bunurilor culturale (piese de muzeu) a fost de 34311 mii exemplare, dintre acestea, 33050 mii au fost bunuri culturale și piese de muzeu, iar 1261 au fost specimene (plante și animale) din grădinile botanice, zoologice, acvarii și rezervații naturale.

În anul 2018, numărul vizitatorilor la muzeu și colecții publice a fost de 17610 mii persoane, în creștere cu 10,5% (1669 mii persoane) față de anul precedent. Din totalul vizitatorilor, 12977 mii persoane (73,7%) au vizitat muzeele și monumentele, iar 4633 mii persoane (26,3%) au vizitat grădinile botanice, zoologice, acvariile și rezervațiile naturale.

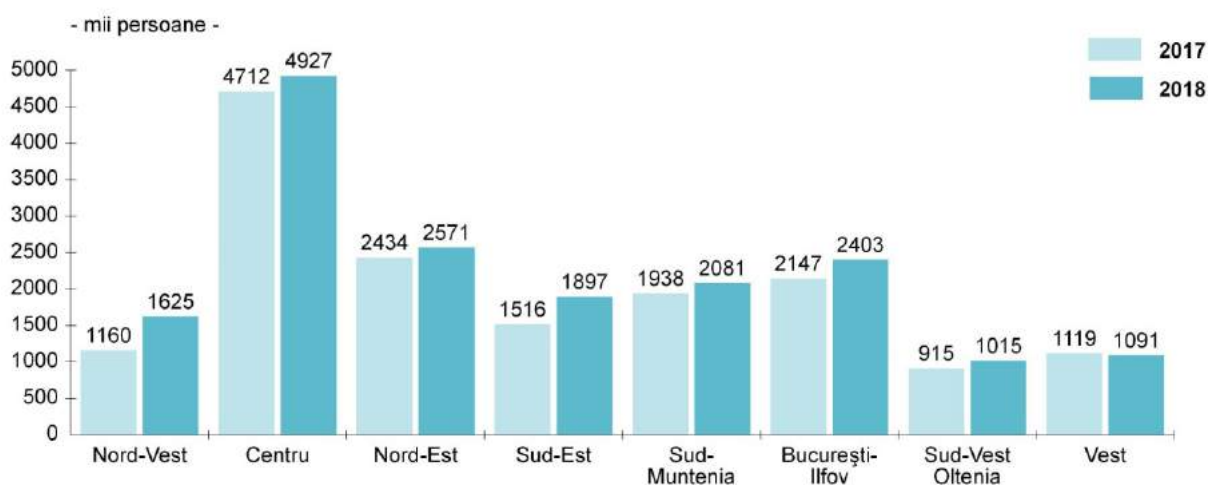
Pe regiuni de dezvoltare, în anul 2018, față de anul 2017, s-a înregistrat o creștere a numărului de bunuri culturale și naturale din muzeu, colecții publice, grădinile botanice, zoologice, acvarii și rezervații naturale în 4 dintre cele 8 regiuni de dezvoltare, creșterile fiind de 2,1% în regiunea Sud-Vest Oltenia, 8,1% în Nord-Est, de 0,8% în regiunea Sud Muntenia, iar cea mai semnificativă creștere s-a înregistrat în regiunea București-Ilfov de peste 16 milioane de bunuri culturale (76,2%) determinată, în principal, de reintrarea în circuitul muzeal a colecției filatelice expusă la Muzeul Național de Istorie a României. În celelalte 4 regiuni de dezvoltare numărul bunurilor culturale expuse publicului s-a diminuat, cea mai semnificativă diminuare fiind înregistrată în regiunea Nord-Vest de 213,2 mii bunuri culturale (9,0%).

Grafic 13.2.2. Distribuția bunurilor culturale din muzee și colecții publice, pe regiuni de dezvoltare

La nivelul *regiunilor de dezvoltare* în anul 2018, față de anul precedent, s-au înregistrat creșteri ale numărului de vizitatori în toate regiunile, cu excepția regiunii Vest, unde numărul vizitatorilor s-a diminuat cu (2,5%). Cele mai mari creșteri au fost înregistrate în regiunile Nord-Vest, cu 465 mii vizitatori (40,1%), Sud-Est cu 381 mii vizitatori (25,1%) și în București-Ilfov, cu 256 mii vizitatori (11,9%).

Grafic 13.2.3. Distribuția vizitatorilor la muzee și colecții publice, pe regiuni de dezvoltare

După *forma de proprietate*, muzeele și colecțiile publice (inclusiv filialele și secțiile acestora) care au funcționat în anul 2018, au fost proprietate majoritară de stat în proporție de 86,8% (364 unități de bază și 319 filiale și secții). În anul 2018, muzeele și colecțiile publice din sectorul public dețineau 99,7% (34200 mii) din numărul bunurilor culturale și naturale.

Tabel 13.2.1. Numărul și activitatea muzeelor și colecțiilor publice¹⁾

Tipul de unitate	Muzeu și colecții publice - unități -		Numărul bunurilor culturale și naturale - mii bunuri -		Vizitatori - mii persoane -	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Total	440	457	18165	34311	15941	17610
Muzee de artă	95	99	480	419	2760	2937
Muzee de arheologie și istorie	58	61	5232	21173	3780	3834
Muzee de știință și istorie naturală	11	11	3830	4126	781	837
Muzee de știință și tehnică	10	8	101	91	264	321
Muzee de etnografie și antropologie	128	127	1135	1144	2048	2240
Muzee specializate	29	29	1785	1703	929	934
Muzee generale	17	18	2199	2290	632	568
Alte muzee (mixte)	50	50	2148	2092	842	964
Monumente	6	7	11	11	317	342
Grădini botanice, zoologice, acvarii	24	22	1235	1234	2922	3346
Rezervații naturale	12	25	9	28	666	1287

¹⁾ Exclusiv filialele și secțiile muzeelor.

În anul 2018 s-au organizat 6909 *expoziții* (2808 expoziții permanente și 4101 expoziții temporare). Dintre expozițiile temporare, un număr de 2130 expoziții s-au organizat la sediile proprii ale muzeelor, iar 465 au fost expoziții itinerante în țară și în străinătate.

Totodată, muzeele au găzduit în sediile proprii un număr de 1027 expoziții temporare, iar colecțiile proprii au fost expuse în 479 expoziții găzduite de alte muzee (83 expoziții organizate de muzeele din străinătate și 396 expoziții organizate de muzeele din țară).

13.3. Instituții și companii de spectacole și concerte

Rețeaua instituțiilor și companiilor de spectacole și concerte a cuprins în anul 2018 un număr de 178 unități de bază și 70 de secții ale acestora. Cele 178 de unități de bază au fost formate din: 65 de teatre dramatice, 16 teatre de animație, 9 opere, 4 teatre muzicale, de estradă și de operetă, 17 filarmonici și orchestre simfonice, 5 orchestre populare, 2 coruri, 26 centre culturale, 3 circuri și 31 ansambluri artistice, trupe de dans și de divertisment și alte tipuri de instituții de companii de spectacole sau concerte (fanfare și ansambluri artistice care funcționează independent sau în cadrul centrelor culturale, centrelor județene pentru conservarea și promovarea culturii, caselor municipale de cultură, caselor orășenești de cultură).

În anul 2018, cele mai multe reprezentații au fost susținute de teatrele dramatice cu un număr de 12366 spectacole, urmate de teatrele de animație cu 4776 spectacole, iar cele mai puține reprezentații au fost susținute de coruri cu 142 spectacole.

În anul 2018 la spectacolele instituțiilor și companiilor de spectacole și concerte s-a înregistrat un număr de 7921 mii spectatori și auditori, mai mult cu 1496 mii (23,3%) față de anul 2017.

Cei mai mulți spectatori au preferat spectacolele susținute de teatre, reprezentațiile acestora fiind urmărite de 3566 mii persoane (45,0% dintre spectatori) și spectacolele susținute de ansamblurile artistice, trupele de dans și de divertisment (inclusiv spectacolele fanfarelor și ansambluri artistice care funcționează independent sau în cadrul centrelor culturale, centrelor județene pentru conservarea și promovarea culturii, caselor municipale de cultură, caselor orășenești de cultură), la care s-au înregistrat 2212 mii persoane (27,9% dintre spectatori). Cei mai puțini auditori au participat la spectacolele susținute de coruri, 50 mii persoane (0,6% dintre spectatori).

Tabelul 13.3.1. Rețeaua și activitatea¹⁾ instituțiilor și companiilor de spectacole și concerte

Tipul de unitate	Instituții și companii de spectacole și concerte ²⁾ - unități -		Spectacole - număr reprezentații -		Spectatori - mii persoane -		Locuri în sălile proprii - număr locuri -	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Total	160	178	23498	26214	6425	7921	45389	51035
Teatre dramatice	58	65	11193	12366	1978	2762	22012	24137
Teatre de animație	16	16	4723	4776	613	676	3731	4060
Opere	9	9	1388	1321	530	612	2989	3079
Teatre muzicale, de estradă și de operetă	3	4	354	436	105	128	1422	1588
Filarmonici și orchestre simfonice	17	17	1704	1712	507	509	5989	6349
Ansambluri artistice, trupe de dans și de divertisment ³⁾	30	31	3097	3997	2067	2212	4092	3947
Orchestre populare	3	5	320	378	240	261	-	-
Coruri	1	2	100	142	32	50	-	500
Circ	1	3	67	315	55	122	1800	2700
Centre culturale	22	26	552	771	298	589	3354	4675

¹⁾ Datele se referă numai la activitatea desfășurată în țară de instituțiile și companiile de spectacole sau concerte.

²⁾ Exclusiv secții.

³⁾ Inclusiv alte tipuri (fanfare și ansambluri artistice care funcționează independent sau în cadrul centrelor culturale, centrelor județene pentru conservarea și promovarea culturii, caselor municipale de cultură, caselor orășenești de cultură).

Comparativ cu anul 2017, în anul 2018 s-a înregistrat o creștere a numărului de spectatori la toate categoriile de instituții și companii de spectacole sau concerte. Tetrele dramatice au adus la reprezentațiile susținute mai mulți cu 784 mii spectatori (39,6%), iar la spectacolele centrelor culturale, care au în structură ansambluri artistice, trupe de dans, coruri etc. numărul spectatorilor aproape s-a dublat față de anul 2017.

Creșteri semnificative ale numărului de spectatori s-au înregistrat și la spectacolele susținute de ansamblurile artistice, trupele de dans, de divertisment și ale altor unități (fanfare și ansambluri artistice care funcționează independent sau în centrelor județene pentru conservarea și promovarea culturii, caselor municipale de cultură, caselor orășenești de cultură etc.) unde numărul spectatorilor a crescut în anul 2018, față de anul 2017, cu 145 mii de persoane (7,0%).

Comparativ cu anul 2017, pe regiuni de dezvoltare, numărul instituțiilor și companiilor de spectacole și concerte (unități de bază) care au funcționat în anul 2018 a crescut în toate regiunile de dezvoltare, cu excepția regiunii Sud-Muntenia, unde s-a înregistrat același număr de unități ca și în anul precedent (11 unități).

Ca și în anul precedent, în anul 2018 se remarcă regiunile București-Ilfov în care se regăsesc cele mai multe instituții și companii de spectacole sau concerte, 38 de unități de bază (21,3%), regiunea Centru care, în 2018, a înregistrat același număr de unități ca și București-Ilfov, regiunea Nord-Vest cu 22 unități (12,4%) și regiunea Sud-Est cu 20 unități (11,2%).

Regiunile București-Ilfov și Centru se remarcă și prin numărul mare de spectacole și concerte, în aceste regiuni desfășurându-se aproape jumătate dintre reprezentațiile susținute la nivel național.

În anul 2018, instituțiile și companiile de spectacole și concerte au înregistrat, în medie, 407 spectatori la 1000 locuitori²²⁾.

²²⁾ La calculul indicatorului s-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie 2018, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și Locuințelor – 2011.

13.4. Producția, distribuția și exploatarea cinematografică

În anul 2018, *producția națională de filme pentru marele ecran* a cuprins 50 de filme din care: 25 filme artistice producție românească (18 filme de lung metraj și 7 filme de scurt metraj), 12 filme naționale realizate în coproducție (11 filme de lung metraj și un film de scurt metraj), 6 filme documentare și științifice (de lung metraj) și 7 filme de animație (un film de lung metraj și 6 filme de scurt metraj).

În cinematografe au fost *distribuite*, în anul 2018, un număr de 499 filme. Dintre acestea 73 filme (14,6%) au fost filme integral naționale, 12 filme (2,4%) au fost filme naționale realizate în coproducție și 414 filme (83,0%) au fost filme străine.

Rețeaua cinematografică existentă în evidențele Centrului Național al Cinematografiei, la sfârșitul anului 2018 era formată din 96 unități cinematografice cu bandă normală (95 cinematografe și o caravană), cu 6 cinematografe mai multe decât în anul 2017.

Pe regiuni de dezvoltare, cele mai multe cinematografe (exclusiv caravana) sunt în regiunea București-Ilfov (16 unități), urmată de regiunile Nord-Est (13 unități), Sud-Est, Sud-Vest Oltenia și Vest (cu câte 12 unități fiecare), Sud-Muntenia (cu 11 unități) și Nord-Vest (cu 10 unități). Cele mai puține cinematografe au funcționat în regiunea Centru (9 unități).

În anul 2018 cele 95 de unități cinematografice (exclusiv caravana) au dispus de 403 săli de spectacole, cele mai multe funcționând în regiunea București-Ilfov (119 săli), iar cele mai puține în regiunea Centru (28 săli).

Tabel 13.4.1. Numărul și activitatea cinematografelor¹⁾

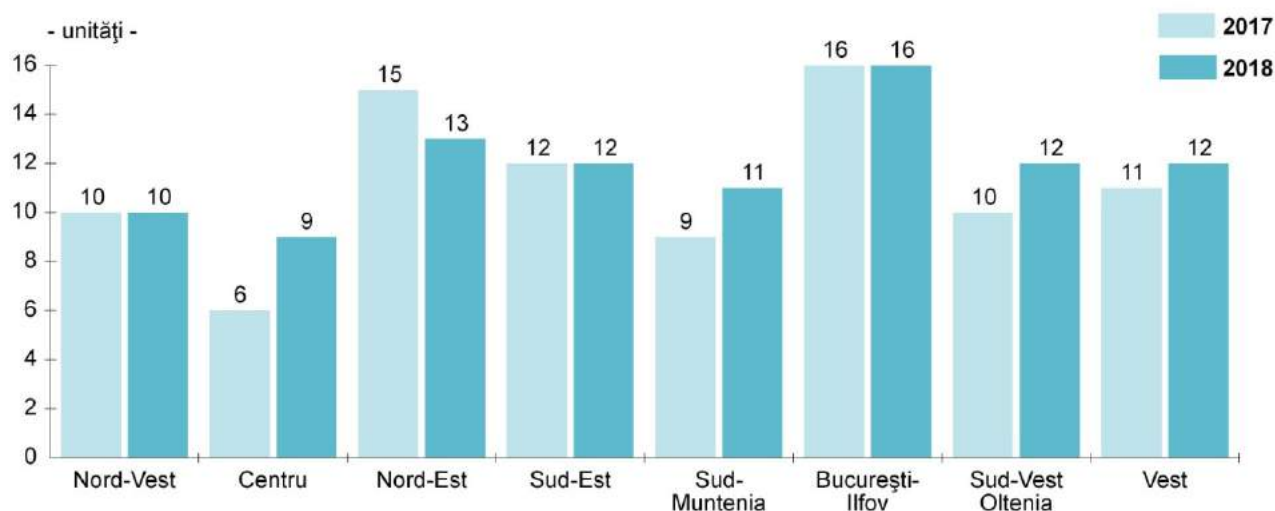
	2017	2018	2018 față de 2017	
			+/-	%
Cinematografe și instituții cinematografice – (unități) (la sfârșitul anului)	90	96	6	6,7
Săli de spectacole (număr săli)	385	403	18	4,7
Spectacole (mii reprezentații)	603	625	22	3,6
Spectatori (mii persoane)	13877	13348	-529	-3,8
Locuri în sălile cinematografelor (număr locuri)	72112	73021	909	1,3

¹⁾ Inklusiv caravana cinematografică.

Sursa: Ministerul Culturii – Centrul Național al Cinematografiei.

Proiecția cinematografică a cuprins 625 mii spectacole cinematografice, din acestea, un număr de 323 spectacole cinematografice au fost distribuite de caravană. Proiecțiile cinematografice au fost vizionate de 13348 mii spectatori, în scadere cu 3,8% (-529 mii spectatori) față de anul 2017. Cu ajutorul caravanei, spectacolele au devenit accesibile și unor zone rurale. Astfel, din totalul spectatorilor, 65 mii spectatori au vizionat spectacole distribuite cu ajutorul caravanei.

Grafic 13.4.1. Distribuția numărului de cinematografe¹⁾, pe regiuni de dezvoltare

¹⁾ Exclusiv caravana cinematografică.

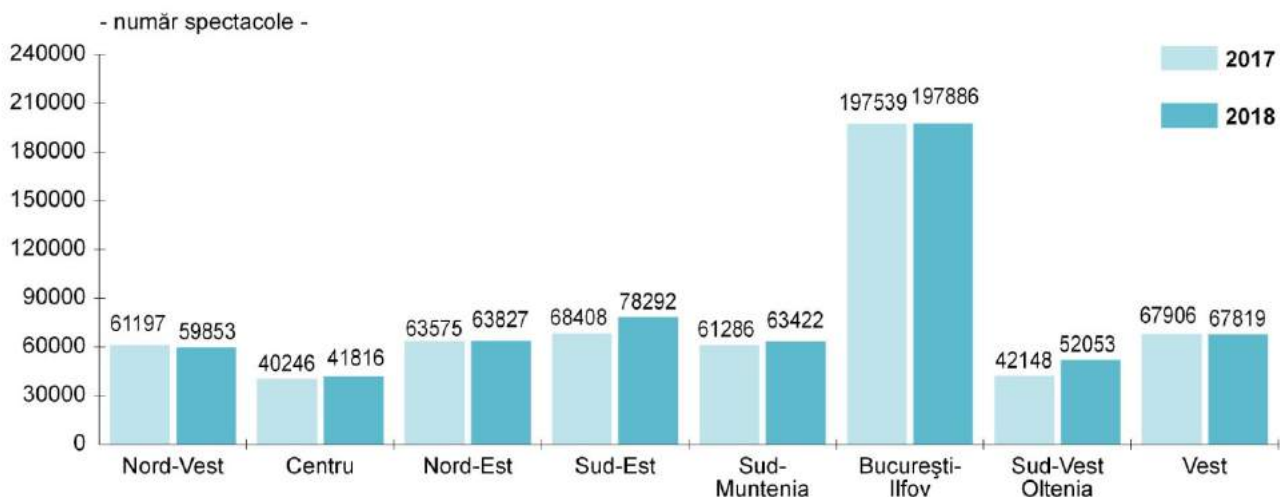
Sursa: Ministerul Culturii – Centrul Național al Cinematografiei.

În anul 2018, numărul locurilor în sălile cinematografelor a fost de 73021 locuri, în creștere cu 1,3% (909 locuri) față de anul precedent.

Pe regiuni de dezvoltare, cele mai multe locuri în sălile de cinematograf au fost în regiunea București-Ilfov, 22671 locuri (31,0%), de aproape 5 ori mai multe locuri decât în regiunea Centru, unde s-au înregistrat cele mai puține locuri în sălile de cinematograf, 4687 locuri (6,4%). A doua regiune din punct de vedere al numărului de locuri în sălile de cinematograf a fost regiunea Sud-Est, cu 9423 locuri (12,9%), fiind urmată de regiunea Vest, cu 8683 locuri (11,9%).

Numărului spectacolelor cinematografice, în anul 2018, a fost în creștere cu 22 mii spectacole (3,6%) comparativ cu anul 2017.

Grafic 13.4.2. Distribuția numărului de spectacole cinematografice¹⁾, pe regiuni de dezvoltare

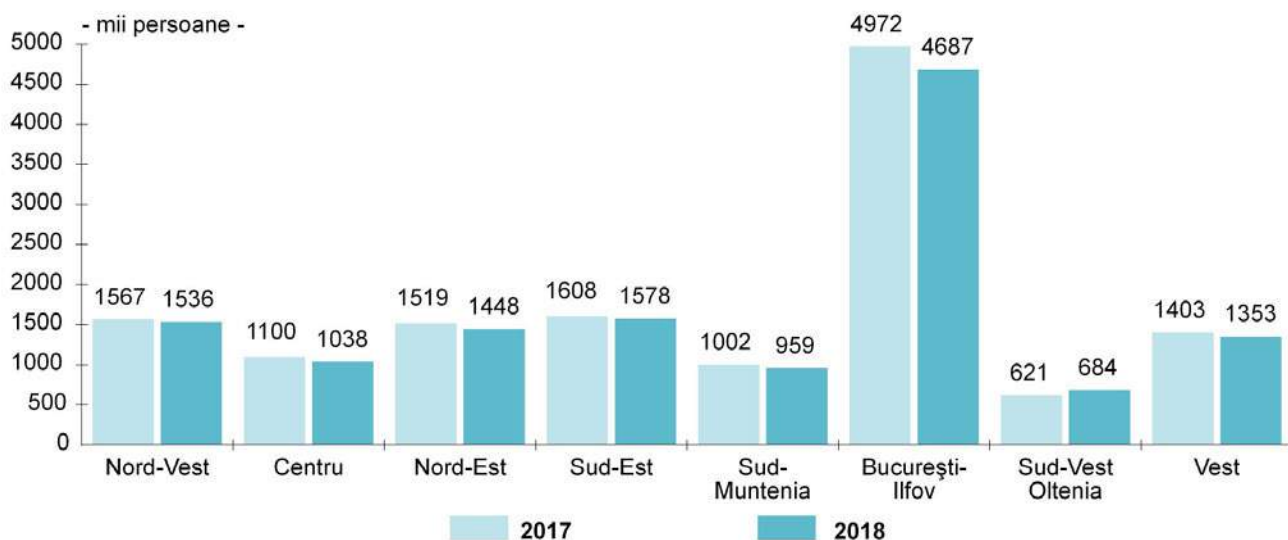

¹⁾ Exclusiv spectacolele caravanei cinematografice.

Sursa: Ministerul Culturii – Centrul Național al Cinematografiei.

Numărul mediu de spectatori care a revenit la un spectacol cinematografic a fost de 21 de persoane, cu două mai puțin față de anul precedent.

Grafic 13.4.3. Distribuția numărului de spectatori¹⁾, pe regiuni de dezvoltare

¹⁾ Exclusiv spectatorii caravanei cinematografice.

Sursa: Ministerul Culturii – Centrul Național al Cinematografiei.

Pe regiuni de dezvoltare, în sălile de cinematograf (au fost înregistrați 13283 mii spectatori (exclusiv spectatorii spectacolelor susținute de caravana cinematografica), cei mai mulți înregistrându-se în regiunea București-Ilfov, 4687 mii spectatori (35,3%). Cel mai mic număr de spectatori în sălile de cinematograf s-a înregistrat în regiunea Sud-Vest Oltenia, 684 mii spectatori (5,1%).

13.5. Structura programelor de radio și televiziune

În anul 2018, *posturile de radio și televiziune publice* au difuzat emisiuni care au totalizat 196491 ore-program.

Programul de emisie al stațiilor de radio publice (centrale și teritoriale) a fost de 143931 ore-program, cu 2,7% ore-program mai puține față de anul 2017. Din numărul total al orelor program de emisie radio, 126314 ore-program au reprezentat emisiuni interne (87,8% din total) și 17617 ore-program emisiuni externe (12,2%).

Tabel 13.5.1. Emisiuni ale posturilor publice de radio și televiziune

	2017	2018	2018 față de 2017		%	
			+/-	%	2017	2018
I. RADIO¹⁾ - total	147999	143931	-4068	-2,7	100,0	100,0
Emisiuni interne	129228	126314	-2914	-2,3	87,3	87,8
Actualități	33908	15643	-18265	-53,9	22,9	10,9
Sportive	4356	2698	-1658	-38,1	2,9	1,9
Sociale	3795	2591	-1204	-31,7	2,6	1,8
Publicistice	2340	6743	4403	188,2	1,6	4,7
Economice	2290	716	-1574	-68,7	1,5	0,5
Literare și de artă	6926	4343	-2583	-37,3	4,7	3,0
Copii și tineret	2188	2316	128	5,9	1,5	1,6
Educație, știință, învățământ	8268	4060	-4208	-50,9	5,6	2,8
Teatru	3993	3856	-137	-3,4	2,7	2,7
Variatăți	3176	2538	-638	-20,1	2,1	1,8
Muzicale	51234	76756	25522	49,8	34,6	53,3
Publicitate	2472	3144	672	27,2	1,7	2,2
Diverse	4282	910	-3372	-78,7	2,9	0,6
Emisiuni externe	18771	17617	-1154	-6,1	12,7	12,2
Vorbite	14641	14594	-47	-0,3	9,9	10,1
Muzicale	4130	3023	-1107	-26,8	2,8	2,1
II. TELEVIZIUNE²⁾ - total	52560	52560	-	-	100,0	100,0
Emisiuni în limba română	51422	51417	-5	-	97,8	97,8
Știri	5444	4941	-503	-9,2	10,3	9,4
Informații, evenimente	10923	9346	-1577	-14,4	20,8	17,8
Educație, cultură, muzică, știință, viață spirituală	13621	13478	-143	-1,0	25,9	25,6
Sport	2458	5168	2710	110,3	4,7	9,8
Filme documentare, de animație și de ficțiune	6213	7211	998	16,1	11,8	13,7
Emisiuni pentru copii	32	34	2	6,3	0,1	0,1
Divertisment	6129	4995	-1134	-18,5	11,7	9,5
Publicitate	5490	5478	-12	-0,2	10,4	10,4
Diverse (altele)	1112	766	-346	-31,1	2,1	1,5
Emisiuni în limbile minorităților naționale	1138	1143	5	0,4	2,2	2,2

¹⁾ Sursa: Societatea Română de Radiodifuziune.

²⁾ Sursa: Societatea Română de Televiziune.

În cadrul emisiunilor posturilor publice de radio, în anul 2018, un număr de 126314 ore-program emisie (87,8%) au fost emisiuni interne, iar 17617 ore-program emisie (12,2%) au fost emisiuni externe.

Din totalul orelor-program transmise la radio pe plan intern, cele mai multe ore-program s-au alocat emisiunilor muzicale, 76756 ore-program (53,3% din emisiunile interne), urmate la mare distanță de emisiunile de actualități cu un număr de 15643 ore-program (10,9% din emisiunile interne).

Față de anul precedent, în anul 2018, emisiunile externe au avut un număr de ore de emisie mai mic cu 1154 ore-program (-6,1%).

În anul 2018, *emisiunile difuzate de posturile publice de televiziune* au totalizat 52560 ore-program, la fel ca în anul 2017.

Emisiunile la televiziunea publică transmise în limba română au însumat 51417 ore-program (97,8%), iar emisiunile difuzate în limbile minorităților naționale au însumat 1143 ore-program (2,2%).

Comparativ cu anul 2017, în anul 2018 durata totală a emisiunilor la televiziunea publică transmise în limbile minorităților naționale a crescut cu 5 ore-program (0,4%).

În cadrul emisiunilor transmise de posturile publice de televiziune cele mai multe ore-program au fost destinate emisiunilor de educație, cultură, muzică, știință, viață spirituală, 13478 ore-program (25,6%), de informații și evenimente, 9346 ore-program (17,8%) și filmelor documentare, de animație și de ficțiune 7211 ore-program (13,7%).